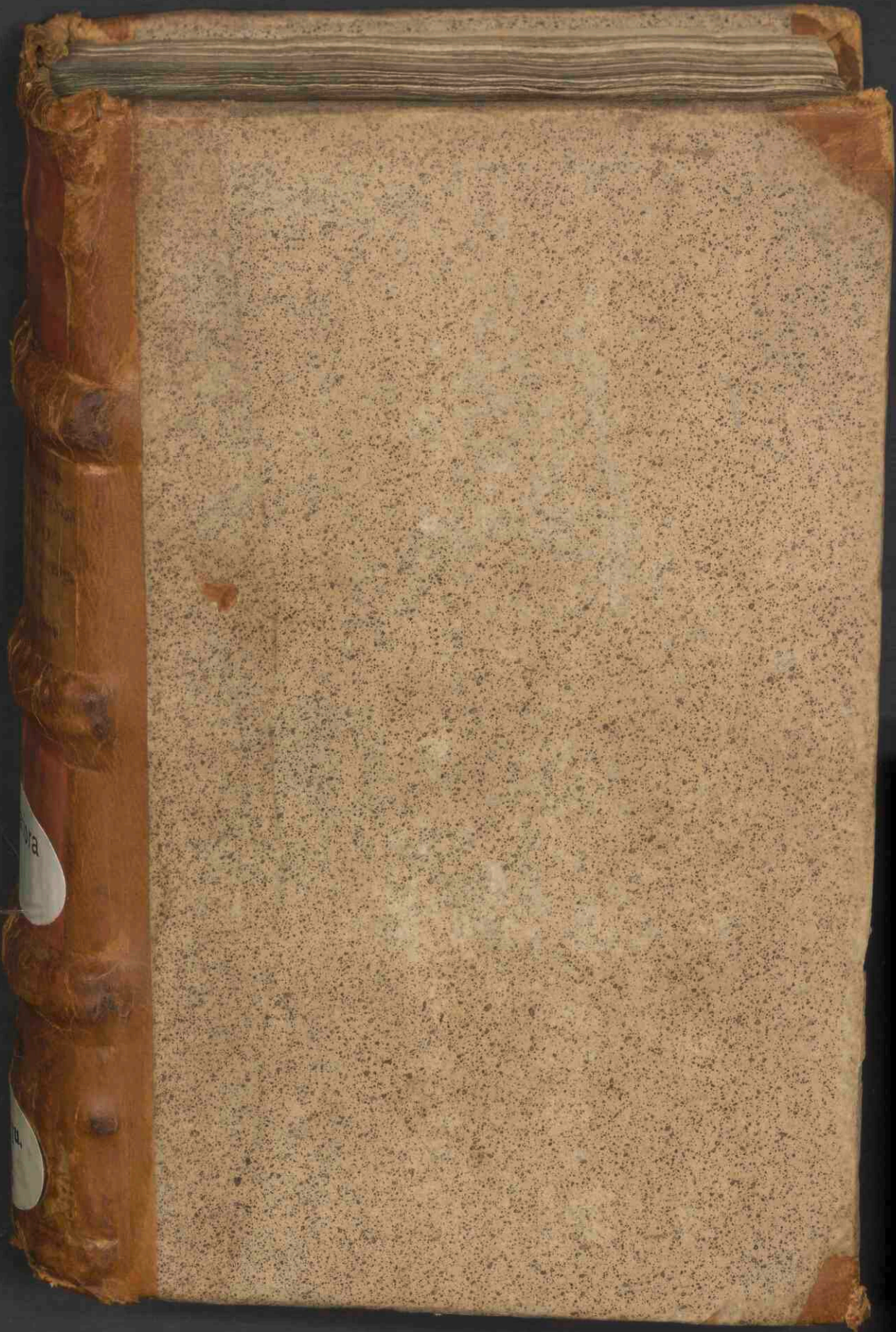

Liber de remedijs vtiusq[ue] fortune prospere scili[et] et aduerse

<https://hdl.handle.net/20.500.14918/461835>

Cm

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
  - de kopsnede
  - de frontsnede
  - de staartsnede
  - het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
  - the spine
  - the head edge
  - the fore edge
  - the bottom edge
  - the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

nūq̄ dēerūt pmissores. sic q̄z hic res p̄fugas cap-
tans. hinc et pmissis ip̄ullus ari⁹ speras p̄romis-
more rotabis. **¶ Spē bonā mēchi stulerūt.**
¶ Non est māgis dare spem credulo. q̄ metū iferre
timido. in neutra p̄te se deflectūt animi cōstantes.
stultus ut luna mutat. **¶ Mathematici magnā**
promittūt. **¶ Nichil promp̄t q̄ pmissis affluē**
hys p̄cipue qui pudore caret. at v̄ro illi q̄s mētiri
pudet ad promissa tardi sūt. sp̄sorez alios q̄re sūt
alq̄d gen⁹ promissiḡphū. q̄a mudo ūbo male credit̄.
¶ Promittūt v̄tq̄z. ¶ Bene q̄dē q̄re alū qui
promissa implet. satis ē dedisse tibi spē. nō p̄t vn⁹
dare oia. **¶ Aruspiciū promissis ex̄pect⁹ sūt.**
¶ Cosopieris q̄dē cū promissoz tibi nil aduenēit. v̄tq̄z
tū mēdax nemo fuit qui q̄nq̄z v̄tq̄z dicēt. si q̄d iḡit̄
veri dixerūt isti. sorte nō arte dictū esse scias. que
flā v̄ro nō artis impiciā que n̄lla ē. h̄ sortis mē-
daciō. **¶ Porro nō tātū sancti doctoz h̄ et etiā p̄hi**
gēcū h̄ac v̄tate īspiciūt. atz oēs docti. cui adhe-
rēt solū q̄ inde viuūt. ul̄ qui ab eis seducti in eoz
tendiculas lapsi sunt. quoz dampnis sibi lucrū
atq̄z artem faciunt. in qua illis sūmum ac p̄cipuū
est fraudem tegere. et sic ābiguū dare responsū
ancepsq̄z. ut quicquid euēnerit imunes eē v̄bnt
a mēdaciō. ita ut ars illa que n̄lla est neq̄z īgeniū
quod sine l̄is neq̄z noticiā nudum est. sed eorum
calliditas et audacia stultoz impudētia pariter

100
mirabil̄ sit. ut sit incertū an fr̄cus eoz turpior an
indicaloz v̄ta demētia sit. v̄tq̄z et argutie eoz atz
ratiūcale quib⁹ stulticiā eozū defendē conantur
ab illustrib⁹ viris ita cōfutate sūt. ut nō solū sup-
uacua h̄ tenēaria q̄d eoz īp̄ticiō videat̄. **¶ Per-**
suasa est in magna p̄spitas. **¶ Persuadē p̄cip-**
tū est v̄letib⁹. q̄busdā p̄suasoz nō ē v̄tari⁹. q̄ppe
sibi p̄is fates sūt. **¶ Stulta mēs hūana terreis r̄b⁹**
ebria. q̄m mutabūda es. q̄ facili p̄su ruis in er-
roris foueā. sane nō admiror illos qui suo modo
de artifico suo pascūt. h̄ vos stupeo qui v̄ttri aias
et ingenia submittitis. **¶ Ex̄pecta queso eq̄nūm ac**
t̄nquill⁹ pot⁹. nō quid astra h̄ q̄d astrocū d̄ns ac
creator san̄c̄it gubnatoriq̄z. agas etiā ind̄ie fer-
uēci⁹ alq̄d q̄ ei⁹ amōē dignior fias et eis ab h̄is
fallacis remocōr. **¶ Spēo famā post mortē.**
¶ De magnā famā secuturū multi credūt cū īfam-
am mereant̄. v̄lut viatoēs erroēi dū estiant ac-
cedē retrocedūt q̄d v̄tō pasci delectat̄. fama mor-
tuis nūq̄ profuit. sepe nocuit viuīs. si viuīs tur-
m̄qs non post mortem sum habitur⁹ famā. hoc q̄
dē sepi⁹ at̄tingit. ut qui clari ⁊ famosi in v̄tā fuerūt
post mortē incōgniti sūt et obscuri. q̄ttidiamū est
admirari de fine. affabilitas nāq̄z. īmpt⁹ sermo.
blādū sup̄alium. clara q̄z fr̄os. benigna salutacō.
beneficia ī v̄tios. protectio in chētes. ī ex̄tinos ho-
spitalitas et v̄baitas in cūctos. h̄ec et h̄is similia

Rariora

X. qu.

82

CM

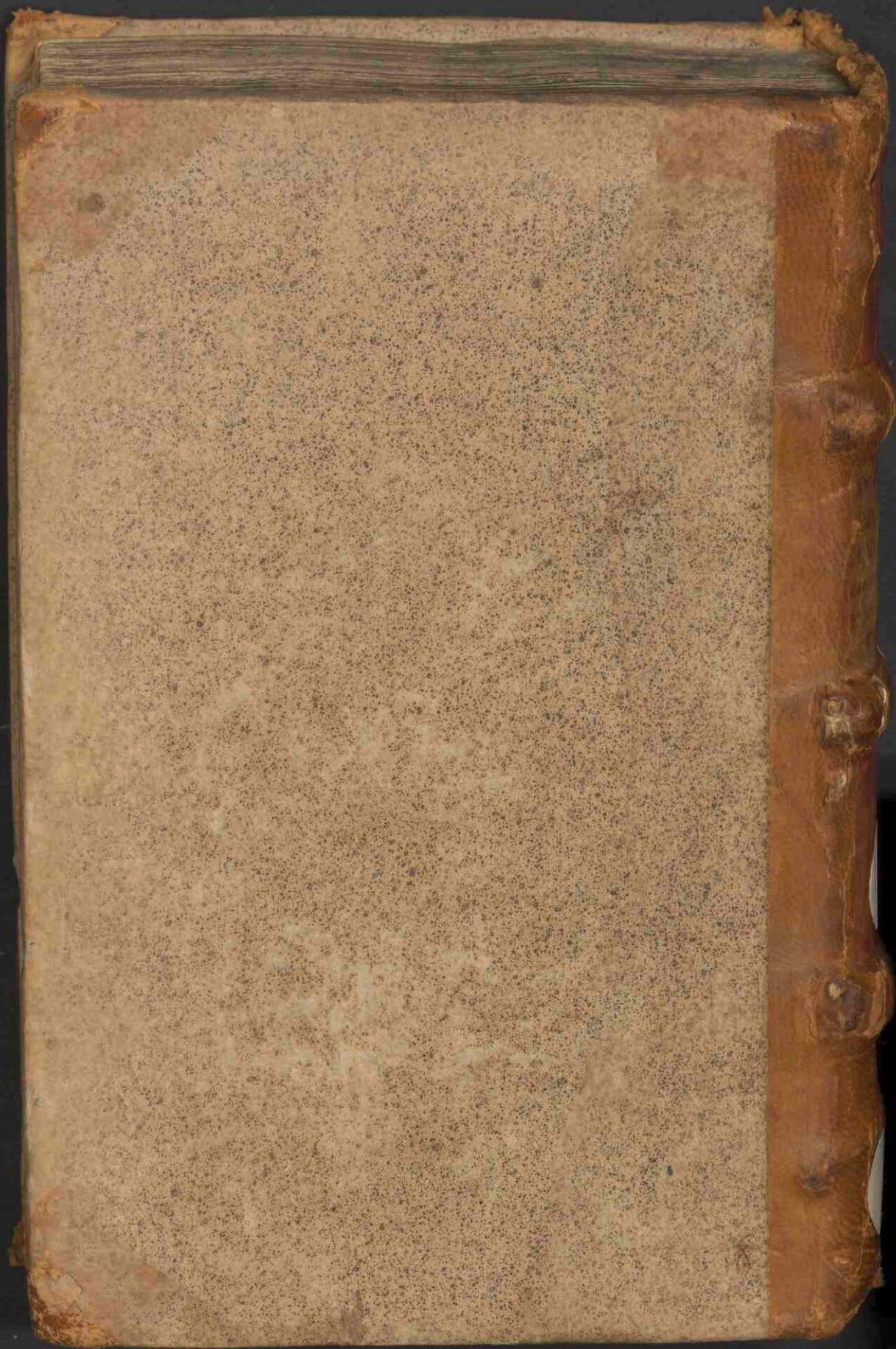
Cm

82

Cm

[Cm

Litterae Latina

Quarto n°. 82

Zie de Maittaire III p. 306

*Adrianus Carthus
in Panser I 274*

2. **Adrianus Carthusiensis**, Liber de remediis utriusque fortunae prosperae et adversae. Keulen, Arn. Therhoernen 8 Febr. 1471. 4°. X. 4°. 821

Type 1. — Drukkersmerk. — HC* 96. — BMC I p. 201. — MMW II 435. — Madden, 2e S.-1873, p. 104 vlg. — Peddie I p. 4. — Pell. 58. — Pr. 927. — VK 6. — Bl. 1 ontbreekt.

Samengeb. met nr. 485, 620 en 673.

485. **Leonardus Brunus** (Bruni), De studiis et literis ad Baptistam de Malatestis. [Acc.] Vergilius, Moretum. [Keulen, drukker van den Dictys, c. 1470]. 4° min. X. 4°. 822

673. **Sallustius Crispus**, Cajus, Invectiva contra M. T. Cicronem. Responsio M. T. Ciceronis contra Invektivam Sallustii. [Acc.] Aeneas Sylvius, Epistola contra vernandum (!) legisperitum de recomandacione poesis. Leonardi Aretini epitaphium ab Aenea Sylvio editum. [Keulen, drukker van den Dictys c. 1470]. 4° min. X. 4°. 823

Type 1. — H 14236. — MMW II 461. — Zie over den drukker: Voullième, Die deutschen Drucker des XV. Jahrh. (1916) p. 30.

De Invectica en Responsio zijn niet van Sallustius en Cicero. Zie: Teuffel, Geschichte der röm. Literatur I-1916 p. 205, 6. — Samengeb. met nr. 2, 485 en 620.

8 bl. 27 r. — Type 1. — HC 192. — BMC I p. 211. — Peddie I p. 7. — Pell. 129. — Pr. 978. — VK 957. — Zie over den drukker: Voullième, Die deutschen Drucker des XV. Jahrh. (1916) p. 30.

Samengeb. met nr. 2, 485 en 673. — In den catalogus van 1670.

Type 1. — H 1571. — Peddie I p. 53. — Pell. 1123. — VK 290. — Zie over den drukker: Voullième, Die deutschen Drucker des XV. Jahrh. (1916) p. 30.

Samengeb. met nr. 2, 620 en 673.

Incipiunt rubricae subscripti operis. et p^o libri p^{mi}.

Cya quam lete michi mundus aridet.

Multum me diligit mundus

Mundus me delectat

Terrenis rebus gaudeo.

Diligo mundum.

Mundus tamq̄m paradysus michi est.

Eras michi florida. multū restat vite.

Adest iuuentus senectusqz lōgius abest.

Multum adhuc superest vite.

Cupio diu viuere.

Vita presens michi dulcis est.

Longam vitam spero.

Naturale est appetere vitam:

Hic delector diu viuere.

Est michi prospera corporis valetudo.

Est michi leta et bona valetudo.

Robustus sum corpore.

Nulam fatuus valeo

Egregia michi forma.

Spectiosa michi corporis forma.

Elegans michi forma

Digno michi generosa.

Magna michi claritas parentum.

Antiqua michi claritas generis

Inheritata michi claritas sanguinis.

Auoz michi magna est prosapia:

2

3

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

N 40 C

In alta fortuna natissum.
Huc usq; prospera semper fortuna affuit 17
Prosperissima michi est fortuna.
Fortuna iam delector pinguiori.
Fortunam magnam omnes tñ optāt amāt; 18
Vestior egregie.
Exquisite sum vestitus. 19
Candidus incedo splendidusq;
Preciosum est michi ornamentum 20
Ornati vestium delector.
Singulo vestimento vtor.
Rouo cultu vestium delector 21
Mulum laute viuo.
Diuersis delector ferculis. 22
Multo cibo vtor.
Conuiujs delector. 23
Glorior in conuiujs.
Laudo conuiuia.
Gloria michi apud vulgus propter conuiuia
Affluo voluptatibus
Odoribus delector. 24
Gratis vtor amoribus.
Amo et amor
En amor sine dubio
Nichil dulcius q̄ amare 25
Nec volo nec possum non amare
Pulchris delector mulieribus

In nobili patria ortus sum

Pulchris uindarijs delector

Reverus aer placet

Spectaculis delector.

Chorea me delectat.

Histrionum acies me sequitur

Ludo taxillorum delector

Successit michi prospere.

Solacijs delector.

Tabulis ac picturis delector.

Magnis viuis placuerunt

Delector tamen

Fortum patrem habeo

Propitium et indulgentissimum patrem habeo

Amantissima michi mater est:

Fortuna michi mater est.

Annosa michi genitrix

Volo vxorari

Pulchram ac nobilem duxi vxorem

Vxor michi amantissima

Gratam vxorem duxi

Vxor mee placeo.

Vxor me credenter amat.

Vxor me vxorem choristotiam

Vxor duxi pia casta huile pulchra et obsequosa

Vxor me formosam duxi

Vxor me fecundam duxi ac facundam

26

27

28

29

30

31

Dotem magnam accepi cum vxore.

Rati sunt michi filij

Pures habeo filios

32

Cōplacui michi in filijs

Formosos habeo filios.

Formosissima michi filia est.

Casta michi filia est

Filiam meam maritavi

Secundas nuptias volo celebrare

33

Filio meo nobilem diuitemq; vxorem proci
raui

Diuitijs habundo.

Multas opes habeo.

Magnum cumulum habeo diuitiarum

34

Natura multas indiget.

Copiosas possideo diuitias.

35

Dinatissimum diuitijs.

36

Diuitijs delector quas boni eque et mali ap
petunt.

Ager michi fecundus est.

Agrum exquisite colo

Amo greges et iumenta

37

Delector multum armentis

Magna michi est suppellex.

Preciosa michi est suppellex.

Gemmis pulchris delector

38

Multum me gemmatum afficit splendor.

- Gemmis vim inesse credo. 39
- Delector gemmis bibere. 39
- Thesaurum inueni. 39
- Hagnus est multusq;. 39
- Peractis laboribus quiesco. 39
- Ad nutum erunt michi omnia. 39
- Omniibus habundo. 39
- Cumulatis omnibus in portu quiesco. 39
- Omniibus habundans quiesco. 39
- Occupationibus delector. 39
- Dico fauor. 39
- Naumen michi est ingenij. 39
- Ingenium michi promptum et versatile est. 39
- Excellens ingenium michi est. 39
- Magnum michi ingenium est. 39
- Subtile michi ingenium est. 39
- Magna michi est scientia. 39
- Multiplex michi scientia est. 39
- Valde multa scio. 39
- Multa profiteor tamen. 39
- Multis sum ornatus titulis. 39
- Theologie et philosophie titulum su adeptus. 39
- Libros conpono fame cupidus. 39
- Magis michi copia est librorum. 39
- Multos preciosos libros habeo. 39
- Quarum rerum michi est memoria. 39
- Memoria michi prompta est et tenax. 39

- Optima michi est memoria: 71
- Magna michi eloquentia est. 72
- Eloquentia michi dulcis est et ornata 73
- Habundo verborum eloquentia. 74
- Gratiam populi eloquentia sum adeptus. 75
- Virtus michi est eximia. 76
- Magna michi virtus est 77
- Consumata michi virtus est 78
- Virtus michi pro capacitate sufficiens est: 79
- Mediocris saltem michi virtus est 80
- Magna michi sapientia est 81
- Inter sapientes deputatus sum. 82
- Omnes me sapientem dicunt. 83
- Vocor utiq; sapiens 84
- Grandana michi sapientia est. 85
- Verus sapiens sum. 86
- Magna de me opinio est 87
- Multum in populo carus sum 88
- Vicini de me bona dicunt 89
- Ne magnificat vicinia 90
- Alij nomen meum celebrant. 91
- En ego michi bonus videor. 92
- Homines viri et prudentes laudant me 93
- Gloria magna michi est. 94
- Appareo nullam gloriosus. 95
- Viciorum prefulgeri gloria 96
- Clarus longe lateq; notissimus. 97

- Contul multa beneficia. 60
- Effudi in alios beneficia.
- Amicos bonos habeo. 61
- Amicos multos habeo.
- Credo me habere fideles amicos.
- Fama de longinquo michi fecit amicos.
- Fidelem habeo amicum. 62
- Amicus sum principis.
- Procurator sum regis.
- Ago negocia principis. 63
- Dispensator rerum principis sum.
- Judex factus sum.
- Consiliarius sum principis.
- Prefectus sum urbis.
- Ascriptus sum milicie.
- Clarus sum victorijs. 64
- Magna michi domus est.
- Firmissima et quasi perpetua michi habitatio est.
- Humilissimis arcebus inhabito.
- Magna michi familia et ordo seruorum.
- Multi sunt michi serui.
- Plures seruitores habeo. 65
- Expertos et expeditos habeo seruitores.
- Magna michi potentia.
- Opibus et armis sum potens. 66
- Dominium armis acquisiui.
- Potentia michi solida est. 67

Summum locum habeo inter cives.
Dominum bonum subditi me dicunt **68**
Dominum tamen me vocant
Regnum magnum acquisivi.
Rex sum tamen.
Iuste ego rego
Sceptum regni acceptavi **69**
Multa possum et erit michi tranquillitas.
Magnum exercitum habeo.
Rector sum et dominus exercitus
Machinis habundo **70**
Ingentia etiam saxa torquent
Sabstas multas habeo
Chesaurum in bello congregavi.
Factus romanus imperator.
Nam vlasci possum iniurias illatas
Dum vtiq; imperator **71**
Nam erit michi saltem tranquillitas
Summum imperiū teneo totius mūdi mōrchia.
Vlasci possum hostis est in manibus. **72**
Nichil michi dulcius qm vlasci.
Honestum est vlasci **73**
Nun inuictior nam licet vlasci.
Vltionis ago stimulus.
Cathedram pastozalem adeptus sum
Ascendi ad prelaturam **74**
Ascendi tamen.

Episcopalem dignitatem adeptus sum. 86

Summus pontifex sum.

Sum Romanus pontifex. 87

Teneo sedem romani pontificis

Apicem summe dignitatis adeptus sum

Felix ego sum.

81

Felix sum animo.

Felix tamen sum

Estimo me felicem

82

Spero multa. spem nullas a me tollet

Spero meliora letioraq;

Dulce mihi est sperare.

Hereditatem senis expecto

Spe leta promissum expecto

83

Humor letus a multis insonuit

Primus auctor verax est.

Spero nouum principem.

Spero iam in proximo affuturum

Spero victoriam belli

Victor ero

88

Vicia

Vicia utiq;

Spero mortem inimici.

Spero pacem.

Pax acquisita est

Firma pax est

87

Inducias feci cum hoste

¶ Lauat in spe viuere. 87

¶ Spero tempora meliora.

¶ Spero tempora letiora

¶ Spero prosperiora

¶ Tempora hec stare nequunt hinc spero letiora 88

¶ Spero ditari.

¶ Alij promittunt michi.

¶ Diuitias magnas promittunt

¶ Artem didici spero ditari

¶ Spero promissa aruspium

¶ Spen bonam michi contulerunt 89

¶ Mathematica magna promittunt

¶ Promittunt utiq;

¶ Aruspium promissis exspectatus sum.

¶ Persuasa est michi magna prosperitas.

¶ Spero famam post mortem

¶ Valde multa spero

¶ Spero longam vitam 90

¶ Spero licentiam peccandi

¶ Spero habitum me corpus pualidum et agile

¶ Spero potentiam magnam.

¶ Regnum spero et imperium.

¶ Coniugium spero atq; filios

¶ Spero laudationem funeris

¶ Spero auream pyramidem

¶ Spero relinqere magnū nomē apd posteros

¶ Spero famam glorie post mortem

Spero pacem.

Spero pacem animi

Cordis pacem spero

Spero vitam eternam.

Cultum feruenter spero vita eternam.

Exliciunt rubrice libri primi.

Sequunt rubrice scdi libri.

Totus mundus michi aduersatur.

Euenerunt adusa multa mi et molesta.

Natura me deformem genuit.

Graviter doleo me deformem

Turpem formam natura michi dedit

Cur me natura sic deformem fecit

Pusillus sum statura

Cateo uiribus a natura.

Inbecillum natura me genuit.

Corpus michi perdebile

Inbecillis natus sum

Corpus inualidum michi est

Aliis sum debilior

Corpore infirmior

Digo michi obscena.

Male me parentes genuerunt.

Ratus sum ex dampnata uenera

Pudet me sede originis

Deruliter natus sum.

- C**ontra fas et leges genitus sum.
Drego michi incesta est. 98
Male natus sum.
Turpiter natus sum
Seruus natus sum
Seruus intraui hunc mundum 99
Ne nasci seruum fortuna voluit
Sub duto domino premor seruitute
Difficilis ac imperiosus michi dominus.
In fuitatem me necessitas impulit.
Mortalis seruo mortali 99
Superbo domino seruis.
Magna michi paupertas est.
Donum meam paupertas inuasit
Pauupertas insultat foribus meis
Domū meā paupertas iā occupat 100
Donum meam dura subijt paupertas
Opes michi atrox fortuna erepuit
Tulit necessaria vite fortuna.
Victum et vestitū negat in amara fors.
Con fortunam nullū in valet artificium
Inops sum rerum atq; animi 101
Multa michi desunt ad vitam.
Nulla michi opum copia.
Rimis pauper dego
In paupertate genitus sum 102
In paupertate principium vite fuit.

- T**otus pauper sum in uita.
- T**enuis michi uictus est
- G**rossus et durus michi uictus est **103**
- D**e lauto victu ad terram sum redactus.
- S**terilitate agri premo.
- A**ger spem meam fallit **102**
- P**ollicitus meliora ager me fefellit.
- C**ulto minus ager habet solito.
- P**arua michi domus est
- A**rta michi mansio est **107**
- A**ngusta michi domus est
- A**nguste habito.
- P**ertuli naufragium.
- M**agno naufragio veratus sum
- G**raue naufragium maris tui **106**
- E**x incendio vix euasi
- S**poliatus sum a predombus.
- E**rulatus sum a tiranno.
- P**atior exilium
- I**nclusus sum in carcere **108**
- C**arcer me molestat.
- C**urpi claudor carcere et angusto.
- I**udicatus sum iniuste
- F**also iudicio offendor
- I**niusto iudicio ledor **109**
- I**nnocens dampnificatus sum
- A**udiabus iniustis dampnatus sum.

- T**orquēor quidem. 108
- T**orqueor acriter.
- D**iffamoz aliens crimine.
- A**lieno crimine mestussum
- I**nfamoz criminibus meorum 109
- I**nfamia meorum non tangi nequeo
- P**remoz infamia.
- M**agna michi conflata est infamia.
- F**usca fama m̄ est h̄ innocens conscientia
- D**etrahit m̄ ac infamoz q̄nam seq̄bar boitatē
- P**lures me infamant 110
- V**rgeor infamia
- A**cci infamia vxor.
- M**ala de me loquuntur homines.
- V**lgus de me mala loquitur
- C**ontempnoz ab alijs 111
- S**pernoz
- C**ontempnoz a mortalibus.
- V**ulgus facta mea deridet.
- I**nuidentur michi 112
- M**ulti michi inuident
- I**ntentem quidem et profugum luoz insequit.
- P**opulus me odit.
- P**opulo odiosus sum
- V**icinos et amaros vicinos habeo 113
- V**icinos duros et superbos queroz
- A**speros patior vicinos.

- ¶ Vicinos pessimos non vales sufferre. ¶ 113
 ¶ Hostes multos habeo.
 ¶ Plures hostes michi
 ¶ Hincde premoꝝ hostibus
 ¶ Pugna michi grauis est cum hostibus
 ¶ Vndiq; bella michi imminent ¶ 114
 ¶ Multos habeo inimicos
 ¶ Inimicitias habeo
 ¶ Vlasci prohibeor.
 ¶ Necessse habeo omittete vlacionem.
 ¶ Vindictam michi exceptam esse doleo
 ¶ Vindicta michi excaidit
 ¶ Iustam iram impediōꝝ vlasci
 ¶ Pulchra michi eripitur vindicta ¶ 117
 ¶ Halum et durum villicum patioꝝ
 ¶ Importunum et asperum villicum patioꝝ
 ¶ Villicus michi pessimus est
 ¶ Iusticum furem egre patioꝝ.
 ¶ Pecuniam perdiidi.
 ¶ Doleo multam pecuniam perdiidisse
 ¶ Aurum perdiidi et argentum ¶ 118
 ¶ Pecuniam amisi.
 ¶ Amisi dulce presidium vite
 ¶ Amaram pecuniam perdiidi
 ¶ Tempus perdiidi
 ¶ Nolens tempus amitto. ¶ 119
 ¶ Perdo tamen inuite nolensq; ¶ 120

- L**udo capillorum perdidit mea.
Perdidit tamen 117
Sponsam michi eripuit iudicis sententia.
Vrorem perdidit.
Vrorem perdididisse doleo
Molestam vxorem patior
Vrorem bonam perdidit 119
Vinculo solutissimum morte vxoris
Vrorem iuuenem perdidit et castam.
Solus sum amissa bona coniuge.
Vrorem decoram amisi
Vrorem optimam amisi 120
Vrorem secundo nuptam moleste patior
Vrorem proceram patior
Perfidam vxorem patior.
Vrox procerax et morosa est.
Vrox michi rapta est
Abstulit quidem
Vrox cum raptore abiit 121
Vrox libens abiit
Impudica michi vxor est
Vrox adultera est.
Mestissimum vxoris adulterio 122
Curpissimo vxoris adulterio diffamior.
Feda vxor abiit
Vrox sterilis michi est 123
Doleo tamen.

- 123
- Filia michi debetata nimis.
Filia michi impudica.
Filia adultera michi est.
Filia incipit lasciuire
Petulans nimis est et lasciuia
Patrem durum habeo
Vilbe durus pater michi est
Vultum durus michi est
Duros mores patris egre patior.
Rimis michi durus est pater.
Durissimus michi pater est
Contumacem filium habeo
Fidem et ignauum filium habeo
Perdite vite filius est
Impius et inhumanus est michi filius.
Discordem habeo fratrem.
Nulla michi apud fratrem gratia est
Odiosum et discordem habeo fratrem
Patrem amisi
Pium patrem amisi
Pium patrem perdidit
Amisi patrem
Amisi filium.
perdidi filium dilectum.
Ante tempus amisi filium
Sine filio remansi
Acerba morte filij deiectus sum.
- 124

¶ Cum filio dulcedo vite abijt
¶ Casu miserabili infantem perdididi
¶ Precipitio perijt infans
¶ Ex alto cecidit et perijt. 128
¶ Alterum filium matris.
¶ Doleo tamen
¶ Filium non esse meum dixit vxor 128
¶ Fratrem perdididi.
¶ Bonum et vtilem fratrem amisi.
¶ Nois me lusit
¶ Mortale sciui h̄ non de morte eius cogitauerā
¶ Dixi mori posse illum credidi
¶ Et si mortalem desleo tamen 129
¶ Amisso fratre solus sum
¶ Grauor numero filiorum
¶ Quis pascet omnes et vestiet.
¶ Grauor prole numerosa
¶ Educandos plures filios habes 130
¶ Golestā est tantorum sollicitudo
¶ Unde michi tot dotes filiarum.
¶ Decipior ab hominibus
¶ Plures me decipiunt
¶ Fefellit me astutus
¶ Male deceptus sum 131
¶ Inconsulte laudauī illū qui dign⁹ eāt vitupio
¶ Hanc inde doleo
¶ Expetor multos ingratos.

Inuenio ingratos.

Ingratos doleo

Queror adhuc de ingratis tamen

Male successit michi profuisse multis

Proieci quod ingrato contuli

132

Petens repulsam patior

In merito repulsam patior et iniuste.

Pudet repulsam accepisse a negante.

Indignus me repuit in te multum parua

Dignus ut puto eram non repelli

Speraueram non repulsam pati

Promissa michi non soluuntur

133

Quot habundant pollicitationibus

Credidi promissoribus

Amici michi infideles

Amicos infideles experior.

Odia amicorum contraxi.

Amicum perdidit

Amicum amisi

134

Hostis amicum michi optimum abstulit.

Amicum mors amara rapuit.

Doleo absentiam amici

Adest amicus michi

135

Dulas amici absentiam fero moleste.

Nullis laboribus atteror.

Nullis labore conficior

136

Nullis crebris laboribus exagitor.

Multum me cruciant labores.
Durus labor michi est
Rimum laboriosa fors mea est. **137**
Acerrimo vegeor labore.
Graui labore atteror.
Cogor ire pedes
Doleo quidem pedes ambulans
Dure fero tamen **138**
Fatigor ex itinere
Malum dominum populus patitur
Crudelem dominum patior
Misera plebs malum dominum patitur.
Non intelligens dominus est **139**
Unū dominum crudelissimum patria patitur
Iugo seruitutis domini premor
Superbo domino seruo.
Pessimus tyrannus est qui dominat nob.
Regnum michi sine filio est
Regnum meum dimisi
Regnum amisi **140**
Felicitatem regni perdidit
Regni potestate careo.
Regno cecidi
Regno depulsus sum **141**
Regia arce depulsus sum
De solio descendi
Regnum meum ad alium doleo translatum

Vinci in bello timeo.

Eventum multum horreo

Timeo cuius bello conteri

Diuersis affectibus pugnat animus

Vinci timeo in animo

191

Pugnat nec scit quid eligat animus.

Fluctuo in consilijs.

Factor inter varias causas

In ambiguo statu viuo

192

Ambigua michi sunt omnia

Nullam timeo vinci pmo quasi victus sum.

Victus sum.

Victum me doleo

193

Egre fero tamen:

Expliciunt rubrice subscripti operis

...
...
...
...
...

191

...
...
...

192

...
...
...
...
...

193

...
...
...
...
...

liber de remedijs veteris fortune prospere scilicet et
aduersae per quendam A. poetam prestantem necn
sacrae Theologie professorem erimum nouiter
compilatus

Prefatio libri incipit *Adm cartbi. 7*

Quondam michi meditanti subint illa
que me sepius occupat cogitatio. futu-
rorum spes. fastidium presentium. iudicij
metus. formidoque penarum. et quod con-
sequens est et unde tota cogitatio descendit pecca-
torum meorum inesta recordatio me tristem con-
fractumque reddiderat. **I**nsuper uel aui corde mi-
di ac presentis cui statum. ascendique arde metis
quantum potui et tamquam subductus in alicuius
ardui motus vertice celsiorem sum speculatus de-
super rerum infra iacentium facies. et hinc inde por-
tentis oculis in diuersa fluctuantis mundi turbi-
nes intuebar. **U**t verum fatear ingemui ipsius
ex corde sum miser. tot malis visis super terram
Nam ut poete uerbis utar. **N**on michi si centum
lingue sine oraque centum ferrea uox omnes scelerum
deprendere formas. nec cuncta penarum percurrere
nomina possem. **P**reterea **C**raclum phm in pub-
licum procedentem et videntem turbam male uiuen-
tium ymmo male pereuntium hominum fleuisse
legimus. **D**emocratium uisisse. **H**uic miserie omnia
que agimus illi uero inepie uidebantur. **E**x hoc
pensare potest quis quanto dolore premitur quantaque

cōpassiōe moueat ille ad e⁹ viscera penetrat illud.
Quis iheremae et ego n̄ iheremor. q̄s scād ablatē. et
ego n̄ vroz. **S**ane: si cui vacet ituei hoī; studia.
vota. iudicia. officā. dicta. scā. exercitia. oīa q̄ agū
et paciūt. et metiri velit scdm̄ fidē ⁊ rōz. insuās ve
tas huānoz actiū. q̄s eos q̄so dubitabit fuere. si
furerēt cū paucis n̄ parit̄ oēs is amirēt. nūc ut ait
Sapiēs. stultoꝝ ifinit⁹ ē num⁹. nūc v̄o sanita
tis patroniū is amecū ē ba est. **C**epit licitū esse
qđ publicū. nullū est nefas s̄n̄ exēplo. nō tm̄ gerit̄
scel⁹ s̄ docet. vndiqz p̄ui moēs ipāt. p̄bi exulāt.
viuūt plane hoīes. q̄si ad nichil aliud q̄ ad fui
endū gule. ac vētri sese natos putāt. prozsus in
fausta mācipia addicta dñis tā turpib⁹. et si pau
cis licuit oculos alti⁹ extollē. vulgai tam puluē
cecati. aurē p̄stare neqūt vocantibus ad meliora.
impedit ei fragor atqz strepit⁹ populatiū et rotū.
Sic qz magna pars mortaliū seu volens seu co
acta. beluaz moib⁹ proterua. corpori seruiens cul
tū aīni negligit. ut nō imerito iumentis insipie
tibus homo p̄paretur. milqz inter se differre vide
as. nisi qđ illis nulla ratio est. istis p̄ua atqz i p
vrsim sollers. et hoc merito suo. **R**ec quidē. i h
cior. quia volētibus accidit. nolūt intelligere ut
bene agāt. **S**ed scdm̄ p̄pham. **S**apiētes sūt ut
faciāt mala. benefacere nesciētūt quia voluptatē
p̄ virtutē volunt. diligūt hoc exilium pro patria.

ita p̄sentib⁹ fruūtur ut futuā videāt. adeo enuati
sūt et efemiati. tāta quoq; est animoz leuitas ac
mollicies. **H**ic eiz i bello isto et ne pacis preuio
quod cū ipō mūdo gerimus. cuius nos facere pote
rat virtus sola victores. a qua volentes scientesq;
delinimur. soli iherallī et ieremes cū hoste tāto con
gredimur. q̄s ille nimirū velut leue quoddā at
tollit ac deiecit. in girū rotat. ac ludit nobiscū. vi
ci q̄dem tollerabili⁹ foret. n̄c habemur et ludibrio
Huius eiz hostis duplex acies est. vnā p̄spei
tatis q̄ blāditur ut fallat. altera aduersitatis q̄
minat ut frangat. vtraq; metuēda vtraq; tam
tolerāda. hec freno indiget. illa solacō. hic elacio
animi reprimēda. illic refouēda fatigacō. at; s̄b
leuāda. v̄z et si vtrobiq; par discrimē blāda tñ
magis formidāda est. ymmo plus q̄ minatū ut
exempla vite pbant et v̄z experientia. Verum
et magnū difficultatis argumētū caritas. nā qui
dāpna. qui paupertatē. qui carcerem qui graues
morbos. qui fortissimas temptaciones. et q̄ mor
tem ipsā mōdestiori aīo p̄pulerunt plures vidi
m⁹. q̄ diuicias. delicias. dignitates. plaus⁹ nullū
vidimus etiā plures cōtra aduersitatis icus in
uictos persistisse. quos strauit ludo facili p̄specta
tas et robur. quod mine non fregerant illexere
blāditie. nescio quomodo mox ut fortuna mitior
esse cepit. mens emollita fieri incipit tumidior

|| temporalis

et obliuione sui accipere: **S**; ut dulcescat magis
vritus ipsa. auidius querat. amef q; tenet. que
indies rarioza habet hospicia. **S** species si videri
posh; ut ait **P**lato. omiu iuuentum onulos ad se
traheret: **O**stendendum quahere illa ab hoc ludi-
brio nos liberat: atq; ab hoc implacabili hoste v-
ritus sola triumphat. quo q; intrepida sep; 7 inuicta
nullos manes phorescens strepitus. inter acie
hanc: et illa. superba incedat: magno cum contemp-
tu vtriusq; . quod quidem apertius monstrare
sua dere copiosius ad presens animus aspirat in
duobus libellis sequentibus. **I**n primo quidem
quo vritus nuqm credat letis. neq; blandis atcol-
latur. **I**n secundo quo contempnat imnas. neq; ad-
uersis vllis terreat. spatium vero i vtroq; ondit
vritus vanitati qm leuis sit cum veritas emtuerit.
qm nichil sit ypocritis. cu ipa virtus efulserit. ostē-
dit superbie. quantum humilitate sit inferior. aua-
ritie. quantum sit pauperior largitate. astucie hu-
mae. qm stulta sit obiecta prudentie. ostendit
quoq; voluptati qm feda sit temperancie cōpa-
rata. prout ex colloquio **A**. et **A**. faciliē ophēdi
potest. ut sc; cultor virtutis et amator veritatis
A. vceat **A**. vxo tiro vanitatis. atq; vicioz ser-
uus nunciet. **H**inc et de moribus. et cōmuni
vita hominū. quantum ad onem statū. qdū sexū
condicionē et etatem secundū materie exigentiā

aliquid inemiscui. prout suggererat animus. et
ex sanctorū sententijs. ac etiā phorū et illustriū
poetarum colligere potui. Datum fatore ex apia
archa sumph. sed potius computavi diuicias abo-
ritum. Sed neque hinc etiā minus sapiūt mellī-
flua et deuota eloquia sanctorum. quia adiuncta
sunt eis interdum etiā scripta Ethicorū. nā sicut
diuitibus aborum. ita et sapientibus sp studioŕū
uicissitudo gratissima est. non ei tātum exquisita
sed etiā et rudia delectāt. Porro ex industria ne
eloquiū unifornitas fastidiū patiat. meū loq̄ndi
stilū paup̄er mutauī a osueto. materias variās
et sentēcias. ut diuŕitas ip̄a torpētes vires excitet.
et aliqd afferat nouitatis. inopinatr qz etiā allo- 13
tutionis istoz duorū varietas. raptis animis ad
ymaginē cō tōnātis. qñqz aures mulcet. tedium
iminuit. finit nullū audiēdo sentire labore. Pre-
terea si quid in hīs inuētum fuerit q̄ lectōre offē-
dat. si tñ āquis attigere dignetur. vel q̄ ducat in
errore. q̄ honestate nō sapiat. uitam nō instruat.
uirtutē nō excitet. vel qd non edificet ad salutem.
id nolim esse meum protestor humiliter reuocās
as p̄scens correctionem. Expandat ergo nunc
in primis pulehras merces suas mūdus. et sua-
uiter alliciant cuncta speciosa eius. pecunias pro-
mittat auaricia. luxuria et gula voluptates. am-
bicio purpuram promitat ac applausum. superbia

potētia am ac altitudinem. Assit iam ōne quod est
pulchrū visu. ⁊ qđ sensibus blanditur. huc qđem
nūc propece ōnis tuepiunt cohorts. totusq; grex
mollium accedat. arti vero prefigat virtus ipa.
et hīs ōnibus vna voce respōdeat. elixoq; et ga
lea suis acub⁹ ppria et vi. et ymmo celesti ma
gis auxilio sulca. nūc blandientū p̄mū. ac postea
circūferentiū hostiū tela discutiāt. Unde stet vic
torū. equū iudicem optabo.

Directus subscripti operis p modū dyalogi
fē⁹ est. ut sc; p. **A**. intelligat tūc vanitatis
v̄l seruis viciōū et est discipulus. per **Q**. vero
cultor v̄tutis ul' amator veritatis ⁊ est magister.
Et diuidit̄ in duos libros scilicet prospere fortūe
et aduersē. **I**n primo libro discipulus per modū
iactationis gloriatur de mundi prosperitatibus
et magister dāpnat sup hoc fere oēs p̄speitates
et vanitates m̄di alliciens cultores eius ad opa
virtuosa et cordis ep̄udionē ne p̄sumāt rē. **I**n se
cūdo vero libro discipul⁹ per modū lamentacōis
p̄queritur de mundi adūscatib⁹. et magister sup
hoc p̄ponit hominibus infortunatis paupib⁹ ac
mestis saluberrima remedia salutis ne desperēt.
v̄trobq; tū anagogisando ac ad portū eīne sal
uacionis sparsim trahendo rē

Quo vanitatis loquitur

ya quam lete michi mundus accidit

Qultor virtutis respondet. Multi
malis suis gaudet. bonis anguntur.
tanta mentes hominū habet cecitas.

Preterea detrusus iste. ne detrusus sit videto. solet
namq; mūdus suis propinare dulciora p̄imum.
sed cū inebriati fuerit id p̄pinat quod detri⁹ est.
blanda manu virtus intermiscens. sic ut fallat
applaudit. quatenus successu infelici in hac breui
uita fortunatos. in grauem luctum mittat. de ar-
tisu et de applausu in eternos gemitus. Malle
ergo molestum tibi mundū esse atq; odio. nam
sic et mali fuga promior esset. et p̄pinuoz spes
salutis. At nē delectatio morbum auget alieq;
hinc a te longi⁹ sal⁹ sit oportet: quippe san⁹ fieri
rennuūt. quē delectat egrotare.

Quia
me diligit mundus. Ex hoc patū cōsultū tibi
puta. odio tibi magis profuisset. fallax em̄ eius
amicicia. ab iūcio fefellit suos amatoēs. Ne uia
felicioz multo cui mundus indignat̄ qm̄ cui sep̄
est propicius. oīa desiderabilia eius ecū speciosa
magis qm̄ salubria sunt. plus mināt qm̄ p̄mit-
tunt. et si quos istorū cādidorū ornare uidēt. eos
onerāt magis atq; premūt. Idcirco reddas ei
odiū p̄ dilectiōe sua. contēptū p̄ fauore. si min⁹
te inuenies delusum. inuisum hostē senecae quem

Q

no

aduspha

nūc hic suspicaris amicum. ¶ **T**errens filij adā hec
blanda mōdi bona magna putatis esse munera. ⁊
inhidie sunt. quia fallaci voluptate delectāt. et cap-
tiuāt suos possessores. ¶ **C**reature inquit Sapiēs
in odiū facte sūt atz in muscipulā pedibus insipiē-
ciū. quia fruūt eis quib⁹ vti n̄ debuerūt. At si ab
hoc piculo cupis esse liber. ad oīa viscata bñficia
eius discas te habere sicut veteres troiani hōbāt
se ad helenā quam quidē nō tāgere min⁹ eāt. ym-
mo nec videre dignabāt. ¶ **Q**uid⁹ me delectat.

¶ **O**mne de suo malo gaudiū stultū est. nā ma-
la quidē et si mala sūt. tūc tñ pessima tū delectāt
quia hāc felicitatē sequi solet finis amarissimus.
quod in illis plāe experimur. quib⁹ pñs mund⁹
sic dulcessit. qui hec terrena beatificāt. qui in eb⁹
fragilib⁹ ponūt spem et desiderū. nā quo mūd⁹
sua specie āplus nitet ac splendet. eo nequiorē
infūdīt oculis caliginē. ac demū auro babilonis
calice perfūdīt ⁊ iebriat. suosqz amatoēs demicat
et in moze iude eos deosculat. id quidē ad traden-
dū eos āgehs sathane dicens. quēcūqz osculat⁹
fuero ipse est tenete eū et scdm legē v̄nqz iudicate.
qñtū ei sese gloriificauit i dehcis. tantū date ei lo-
cū ad luctū in tormentis. ¶ **T**errenis eb⁹ gaudeo

¶ **A**d gaudiū multi tēdūt. raro tñ pueniunt. qā
vbi v̄tū gaudiū assequēt ignorāt. Alius nepe
in cōuiujs et luxuria. alius in ambitione et clien-

tum turba querit. iste ex amica. ille ex pecunia.
hec omnia gentes inquirunt. quos omnes falsa et brevia
blandimenta decipiunt. velut vni⁹ hore ebrietas
hilarum insaniam longi temporis tedio recopensat.
hec eis magno ingenio colunt. ardent appetitue
sunt in desiderio. quasi sint materia gaudij et leti-
tie. et sunt causa doloris et tristitie. In hoc vno in-
quit Seneca excusandi sunt dii. quod hec que vult
exercitiant. conferant operibus. ¶ Hanc non sunt
hec solida gaudia bonorum. sed sunt falsa solacia misere-
rorum. ¶ Preterea disce gaudere. velim. quod quod bene
uite sudamentum esse dixerim. sudamentum dico cuius
est scire quomodo gaudeas. hoc est ne vanis gaudeas.
¶ Putas forsitan velle me tibi detrahere multas
voluptates. quod has blandas nugas se moueo tibi.
ymmo illas nunquam desse tibi volo. illas namque tibi
volo nasci domi. nascit quod tibi voluptas si intra
te gaudeas. non legisti. Pecunia scia quam si iuge conuiuui.
ergo ne te quiescit extra. Si enim tibi domestica sit fe-
licitas. nil operis habes mendicare foris. ¶ Pecunia-
ricatores ergo redite ad cor. inquit bonum verum est quod
foris queritis. omnia externa vobis peritura sunt. tantum
sophisticale aut profectiuum habent voluptatem. cum gaudium
illo aduentum sit ac sudamento carere. quippe hausum
est a rebus extra. quod hilaritates leues. emittit quod fro-
te putat. sed non implet peccatum. aliud enim est ridere. aliud gaudere.
namque non est gaudere impijs dicit dominus. qui

Seneca.

7

et si reb⁹ habūdāt forsan. foris cāhinant. iē⁹ sūt
inanes. nichil habent ibi vnde gaudeant. Verū
gaudiū intus oūt ex puritate ac mūdicia cordis
ex serenitate mētis. ex consciencie testimonio. ex
confidencia animi in deum. atq; ex virtute ipsa.
hinc insurgit gaudium verum in dño v̄tutū. idem
gaudiū interiora cordis penetrat. ⁊ ideo medulli-
tus delectat. Hoc v̄o gaudio si gaudē cupis. fal-
sum gaudium linguas oportet. neq; ei veritas cū
mūdacio possidei. **C. Diligo mūdū.** **P.** Potes et
diligere mūdū. potes et odire. nāq; si eū diligis
put ē via ad deū. pmiseri quidē. ymmo ⁊ iusseri
ut cōsiderata specie atq; pulchritudine e⁹. pulchri-
ōi cōditor ipse noscatur. colatur. laudeturq;. Si
v̄o ut finis a te diligatur. affix⁹ in limo profūdi-
es. adeo. ut de lacu miserie ⁊ de luto fecis uūq; vel
erui. Si inq; ei affigeris. ut in amore e⁹ itēōis
tuē finē ponas. odire discas. male ei diligis. imia-
liter q; viuus. nō est in te caritas patris. **A**t ve-
ro si mūdū diligis put est quedā speciosa ac pulc-
effigies i se. neq; ut finis. neq; ut via. p̄catū es
se veniale scias. Tu q; cuius sis spūs mōres tui
conpbabūt atq; vita. **Mūdus tamq̄m patri-**
dylus michi est. **I**nsanitis filij adam. prudē-
tes seculi h⁹. ciues babilonis. nō eiecit vos de pa-
radiso deus ut paradysum hāc alterā inquiratis
ut h̄ regnū pestū sit de hoc mōdo. vbi oia viscosa

omnia lubrica omnia pernicioſa tenebris operta
7 obſeſſa laqueis. inſidijs circumallata ac picul
plena. per que ſane ad mai⁹ piculuum deuenitur
¶ Quippe maiorem impietatem nōo habet. ut ani
mā ſuam quis exponat p̄ tam vilibus rebus. in
quibus tam multe vigilię. tam modicū feſtū. tam
magn⁹ labor. tā breuis voluptas. tā vere inſie
tā falſe delectio. q̄z finis p̄dicio temporis. afflictio
animi. extitio ſpūs. turbacō mentis. cecitas intel
lectus. et demū euacuatō gracie. **¶** Attendantur
preterea effectus hui⁹ fluctuantis mūdi. cū heri
intraſtis mūdum. cras exibitis. hodie hoſpicio
recept⁹. cras expellē⁹. nō ei huc reſtat manendi
loc⁹. ſ; trāſmutādi. **¶** Dia nāq; iſta tamq̄ cuiusdā
hoſpitatis lōa ſuppellectile debuistiſt aſpicere. neq;
quicq̄ ex hīs pl⁹ a vobis a portatis. q̄ huc attu
liſtiſt. **¶** Dñ Paul⁹. Quid ei habes q̄ nō accepisti?
quid inde pl⁹ gloriariſt q̄ ſi nō accepiffiſt: **¶** Nunc
vero i hoc aetaculo tēp̄is. incerta et cito perdenda
q̄ritiſt. negligitiſt eterna. denſum lutū aggregatiſt.
contempniſt etna bona. vnde anim⁹ ſalubriter
gaudere debeat. et per tēporales anguſtias a reb⁹
mendicatis foris. vnde animus ſpiritualiter ſe per
gemit. **¶** Ac per hoc qui omnia veſtra queritiſt i mōdo.
nichil vos habere in celo demōſtratiſt. **¶** En clamat
mūdus qd̄ oēs ſectatores ſuos fallit. 7 tñ diligē
qd̄ aicos ſuos inactūat et tñ toto corde ſcupiſcē

turbat quidē et amatur. qđ si trāquilli⁹ esset. sa-
ne stanti mūdo multū adhēres. q̄ sic cadentē āple-
raris. mltū floēs ei⁹ cū colligēs. qui a spimis ne-
quis reuocare manū. **R**espice iqm̄ p̄fessor mūdi
stolidissie. suffecerit tibi fallacijs ei⁹ d̄seruisse. d̄su-
le tibi prius q̄ hic velut abortiuū te eiciat. nec sit
qui te eripiat ex oib⁹ caris tuis. **P**rope ei⁹ est ut
amatoēs mūdi huius. dei d̄ceptores. ab etne vite
radice p̄cisi. in tenebras extēiores d̄tūdātur atq;
ab eā sauctorū perpetua ex cōitacione seclusi. ex
intollerabili doloris āgustia metiāt. qm̄ p̄ncioso
decepit eos amor mūdi. atq; furiosus appetitus
trāstorie voluptatis. **E**tas michi floida. mul-
tū ēstat vite. **M**ortalū d̄ceptionū p̄ma spēs
est. que fallit multos et fefellit. **Q**uid nisi huc a
iane gaudiū tuū: nā flos iste dū loquim⁹ arefcit
sane interis arūdini. si cōfidis iuuetuti. que et si
senectuti remotior sit. videaturq; securior. tamē
morti sepe vicinior expit. nam et si nichil tutum
homini. piculiosior tū vite pars est. que et si distā-
tissime videā⁹ cōtigue sūt. p̄labitur enim illa. ista
semp̄ instat. et q̄cūq; fugeris imminet ceruicibus
Ad est iuuet⁹ senectusq; lōgi⁹ abest. **I**uue-
tute nichil est mobil⁹. n̄ ei⁹ stat h̄ mulcēdo fugiēs
abit. in h̄diosi⁹ nichil iuuetute. que p̄ tenebras
et silēcium pedetentū subiens. ferit in p̄uise. et dū
lōgissima fingit. ante fores stat. **D**ic ei⁹ hec h̄uis

vita q̄ esse incipit. carpit̄ assidue et minutissimis
portuiculis dum datur. eripitur. et furtim nullo
pedū strepitu inter sompnū et iocos effluit. et dila-

bit. **Multū adhuc superest vite.** **Fator** q̄dē
si equis spacijs ōnes hoies viuerēt. sic pluibus
vīs itur. ac dispaib⁹ tu t̄sib⁹ p̄finiē. p̄ma qz etas
mortem sepe p̄oz incidit. **Quo** fit. ut plerūqz vici-
nior sit extremo. qui remotior esse videbat. vtiqz
tēpis sceleritas ac buitas. ita i p̄ncipio ut in fine
breuior. esset nota. nūc v̄ro intrātib⁹ infinitum
quoddā repromittit. ex euntib⁹ reddit nichil. et
quot secula vitebātur vix totidem sūt momenta.
et fraus demū cōgnoscutur. dū vitari neq̄t. **Hinc**

est qd̄ etati illi frustra consultatur. incredula ei h̄l
et incepta. cōtemptrix cōsiliū abeni. inops sui est.
Non p̄us quid esse debuistis adūctis. q̄m quod
esse nolūstis effecti estis. **Qd̄** si i tpe de mille
vel vnus intelligeret. per se. ul' crederet docēti. n̄
tam multis anfractibus p̄ntem vitā ducēt. cui⁹
vnica et rcā p̄ v̄ritē via est.

Cupio diu viuere
Pauci q̄m bene. multi q̄m diu viuāt querūt.
cū tam bene viuere qui vult potest. viuē n̄o diu
Preterea q̄lis vita nō quanta sit estimanda est:
quō ei de fabula fit. et de tua vita cogita. de qua
non q̄m diu. s̄ q̄m bene acta sit querit. **Porro**
uiuē solūmodo nō ē tanti. nam uiuūt animaba
ua. uiuūt serui tui. uiuūt ⁊ v̄niculi. **Dz** bñ uiuē

vivere magnū est. hic vivere scz ut moriaris. hic
semp viuē neqs. Neqz ei ut eāt viatores eūt. h
ut q̄ pueiant. sic et tpał hec vita tua. n̄ sui causa
est. h̄ ut in ea aq̄uid magnificū ac p̄clarū facias.
ut discas mori mūdo. d̄ ū viuē licet. terrēa d̄spicē
dum habūdas. carnem cruciare. cū coronare pos
ses. spernere voluptates cū eis dē posses immergi.
Hinc in laude viri iusti scriptū est. Qui potuit
trāsgredi. et n̄ est trāsgress⁹. facē mala et n̄ fecit.
ita d̄z scias vti istis tēpali⁹. ne futuris et eēnis
obliuiscit. **D**emqz nūq̄ bene viues. si de p̄ducēda
vita semp cogites. quia magna vite iactura ipi⁹
dilectio est. eripit ei p̄sencia dū futura p̄mittit.
Qui ei de incremēto semper cogitat. ipi⁹ vsus
obliuiscit. **H**anc: nō viuūt h̄ victurus ē cui⁹ vi
ta in crastinū spectat. oīa differt. sepe pendet. q̄a
p̄ter vltimū null⁹ dies sine crastino ē. **S**i hodie
quidē man⁹ nō apponat. minus ex crastino p̄de
bitur. spe enim futuri temporis quod alienum est
et mille casibus subiacēs. p̄ns certū quod nēm ē
negligē extreme demēcie est. quod ei pollicet cras
tinus. hodiern⁹ p̄stat: experim⁹ illū mltos fefel
lisse. cupiētes sic aut sic velle viuere: q̄n̄ defnēdū
eāt. **S**ic sane multi moriūt aq̄ uiuē icipiūt.
Preterea vides quotidie ē bā senū. noua vite fun
dānta ponētū. iste q̄dē ad p̄sagnādū. ille ad na
uigādū ali⁹ ad edificādū a⁹ ad abiedū. aut possi

vendū aliqđ lōgo futuro tempore. Sic et quidā
 fingūt se iuniores natu. sese fallūt et spōte et blā-
 diunt sibi mēdacio. et tū in desinēter moriantur
 et deficiāt. Rēo tū ex hoc corporis dominatio se ex-
 eundū fore putat. vñ aliqđo q̄s velut veteres iql-
 nos indulgēcia loci atqz consuetudo etiam inter
 iniurias detinere solet. ita qz ut inopinata mors
 tū eis supueneit videam? pauentes abire. ac tre-
 mētes n̄ tāq̄ de vita exeāt. s̄ tāq̄ extrahāt. nota
 res est. Ne ergo exēdas te ad impossibile. presēs
 temp? noli velle plongare. qđ tā celeriter preter-
 volat. atqz sui audissimos derelinq̄t. ymmo ma-
 gis illd occupatē stude negocijs salutis. sciens hāc
 vitā nō in spaciō consistere sed in vsu. atz p hoc tū
 bunitate ei? sceleitate vtēdi certandū tibi fore. q̄a
 in primo erit sabatum. i quo nō licebit colligere
 grana. aut quōlibz aliter opari. **Vita p̄ns m̄**
dulcis ē. **S**apiētī ē amara. quippe eā d̄s lēda
 esse indicat. prout probat dolor eius iugis atqz
 gemitus. Ne uera si credē velimus alti? vitatē
 speculātib?. tota vita hec supplicū est. Quocūqz
 ei nos abscondim? hūana mala nos sequentur et
 circūstrepēt. i cōmoda noua vegebunt nos. anq̄
 veterib? fuitē satisfactū. exteri? nos multa cāusta-
 bunt q̄ angent nos. aut fallēt. iteri? v̄o que imme-
 dia solitudine nos exestuēt. Sed q̄ latebra q̄
 nō intrat aliq̄s timor? aut que tam munita qui

9

es q̄ null⁹ dolor terreat? quē quietū-quē tran-
quillū. ymmo quem nō laboriosū. nō anxiū diem
egim⁹? quod tam securum aut tam letum mane
vidim⁹. ut non ante crepusculum sollicitudo me-
rorq; subrepserit? Insuper preteritis torquemur.
presentibus angimur. timemus semp de futuis
sic q; de mala habendo. bō sperādo. hec vita trāsit
cū q̄relis et inuēibus. ita ut mortui magis sint
laudādi qm̄ viuētes. Neūa nimis delictatus es
et miser si sub hīs sentibz oputes delicias. Pece-
rea talē hāc vitā esse affectū gentiū phi. ut etiā
felicitissimis optandā mortē esse dicerēt. hanc ti-
bi dulcē dicitis retū extimator egregie. **C. Longā**
vitam spero. **C. Quanto** tucius foret quotidie
meditari. quomodo equo animo eam posses relin-
quere. Porro venient tibi anni. et anni centum
veniāt. veniant et mille. quid inde. cū nullum sit
iter sine exitu. nullūq; tēpus eternū sine p̄teritōe
totū viuere tuum ad instar puncti erit. eterna si
prospereris. quippe cui lōgissimi differēcia nul-
la est. si comparare libet tempus quo viristi illi
quo non viristi. neq; viues. patebuntq; breues
esse dies hominis super terrā. patebit et eos pau-
peres esse peregrinos. prout attestāt oēs patres
n̄i clamant. nolint. velint. et multi grēges cabim-
nātium multi molles ac delicati. multi potentissi-
mī reges et tirāni. qui p̄cesserunt nos. q̄ hanc vitā

liberē eēnassent si heuisset. **D**ed stulto labore con-
sumpti. defraudati suo mani desiderio. a dilecto
mūdo derelicti sunt. a viuētib⁹ obliti sūt. repro-
bati sunt a deo. infern⁹ deglutit eos. hic finis
leticie trāsitorie. hic fruct⁹ hui⁹ glorie tempalis
Precerea pegrinos dixerim et aduenas: mētē
uoluas de ppinq. q̄ hec dom⁹ habuit inquilinos
q̄t ager tuus possessores. q̄t uineta ⁊ huiusmodi.
manent res ipse sed trāsūt hoies. mortales mo-
tūc. et perit eoz memoria tamq̄ hospitis vnius
diei super terram. ita ut cum esse desierint puten-
tur nūquam hic fuisse. Qui ei aut quales ante
quinquaginta ānos hic reserūt. biberūt. cōederūt.
steterūt. ignoram⁹ penitus. Sic et de nobis poste-
ri⁹. oīa sepelit obliuio. **E**adē inquit Pollicrat⁹
memoria est faustuosissimi regis. atq; sui asini post
modicū tēp⁹. nisi beneficō scriptoris illi plus q̄ illi
suffraget. **D**ed esto cum gesta magni Alexandri
narrantur. preconizat fortis fuit. audax. potens.
bellicosus. multas gētes uicerit. **A**t uō crass⁹. pul-
cher. aut fortis fuit asin⁹ ei⁹. tūc bene sarcinas.
par hinc profectus vtriq; obuenerit. q̄tū ei ad
viam ista cōferunt asino. tantū ad quietē illa ē
gi Alexandro. **N**ichil p̄p̄sus laudes p̄sūt vbi
quis nō est. si ibidem cruciatur vbi est. **S**i preconia-
sēt eū hoies ⁊ demones tormētā sēt. **C**uā obrem
uiuē sapiens q̄tū debet. nō quantum potest. **I**n

media vita se cito inditutu meditatue. vobiceet
breue esse vitam. dubium exitu. et id perpetuu qd
iminet. animu format caq̄ quehbet dies vltima
esse possit. habitat qz in hoc mundo tamqm cito
migratur. neqz qm longā. h̄ q̄ bonā vitā ducit
cogitat. atqui null' lōgā cenā/malā vult habere
longam vitam/malam/multi. Sed et tu qd mali
vis habere? vxorem an filios? an agtū. vineā. do
mū. vicinū. equū. vestē? puto ei qd neqz vis habē
malā tunicā. h̄ turpem vitam atqz malam aīam
in q̄ sic te offēdisti. Quid tu de teipō meruisti? et
tur odisti sic teipm oia ei pulc erāt oia bō p̄tee te
ipm. ipse turpis eris atqz malus. De te stultū dicit
et tuip' et crudelissimū inimicū. **Naturale est**
appetere vitam. Quid iquis. adde adhuc. hu
manā quidē. nō brutalē. hoc est melior esto a fine
tuo. noli in carne ponere felicitatem. neqz secūdu
morem animabū bona tua metiaris. nō ei hoc bo
nū h̄ bestiis naturale est. oim namqm tam p̄hoz
q̄ doctoz sentēcia vna est. pprium opus hoīs esse
vivere secūdu racionē. que recte mēsurā ē huā
notū actuū. scdm qm laudē meretur homo vel vi
superū. nichil ei ad v̄e p̄tinet q̄ntis diuicijs. et ho
is qz affluat. aut habundēt. ul' a q̄ multis saluā
tur. qm precioso incedant apparatus. quanto do
minentur fastu. satellitibus quantis consistant
oia hec externa sunt et aliena. nichil horū suūm

neq; quēqm bonū virū faciūt. Sicut neq; bōm
gladiū dici? cui? est balte? deaurat?. s; cuius ad
secandū subtilis acies est. neq; regulā q̄ ē formo-
sa s; que est recta querimus et laudamus. sic in
eīdis equis. depictas saleras non ispicim? aut
sellas deauratas. s; ipm nudū capud ⁊ corp? cru-
raq; ituemur. si ad spēm hōest?. ad cursū velox.
si vald? ad veturā. Sic igit? vnūq; laudat
debet scdm id quod sibi proprium est. ac per hoc
homo laudandus est si racione vigeat. si sobrio
habūdet intellectu. si polleat sapiēcia. si vtutibus
p̄fulgeat. si castus. prob?. ac pns morib? istitu-
tus sit. iste quidē hūana vita viuūt. hāc vitā imi-
tari stude. tali vita viuere non te tantum hortor
s; et rogo. **R**ūe vxo istū tenet insatiabilis aua-
ritia. illum ambitio iexplcabilis cruciat. alium
inflat supbia. hūc enervat voluptas. illū fedat
luxuria. iste vīno madet. ille marcet ac torpet in-
ercia. iste istius cultor ē. ille illi?. nemo sui. **T**a-
les tu viuē dicis. ego mori. neq; cētenarios si ad-
hibeas virisse diu dicam. s; diu fuisse. nō ei ōne
spaciū vita est. s; tempus. neq; ppter canos aut
rugas quis extimād? est diutius virisse. cū ml-
ti qnto etate sunt maiores. tāto sūt ⁊ vāitate ē-
piores. **R**ūqd illū diu nauigasse dicēs. quē tem-
pestas ahq; longius a portu tulerit. aut ventorū
vis impulerit per eadem spacia in orbē nō iste qdē

diu nauigauit. h̄ diu lactat⁹ est. **P**reterea tota
vita ista discendū est uiuē. et quod plus mirabēis
tota vita ista discendū est mori. que et si cōtraia
videantur vnum sunt. nō bene mou scies nisi di
diceis pri⁹ bene uiuē. idcirco ī hac tua vita ut ais
florida. dū flauescūt crines. dum eburnea caro
emiscit. dū oculorū gēnis rosea facies decorat
dūq; corpi ualutudo uices administrat. dū inq̄m
viget ratio. florent sensus. dum visus est acutior
et promptior audit⁹. **I**n hac quidē etate se doma
re. p̄pi iugū accipere. fluxum furientis seculi sper
nere. mori sibi. uirtuti op̄ta dare. ē uia vita uiuē
et uitam añ morte cōsumā. sic ei uiuē est ad lōgā
ymmo ad eternā ac iterminabilē uitā. magnis
passibus properare. ac pseuetādo semitas in boīs
p̄ficere. **Hic delectoz diu uiuere.** **A**nimi ab
altiori sede unietis et ex deo nati. certū argumē
tum esse scias. si hec blāda bona peruipendit. iter
que uersatur. pusilla iudicās et angusta. **Q**uippe
melioribus delectatus eternis inhiat. celestia ri
matur. neq; terrena affectāti celestia sapiunt. qui
licet hoc tristi inclusus habitaculo. aptū tū petit.
Attollit ad supna q̄p̄ sēp fl agrat d̄hideo. eo ma
gis quo min⁹ eū terrena hec delectant. **I**dcirco ei
nūq; tata incorpōe mora est. conat ei egredi. egrē
suffert has angustias. expit ubi est. s̄tūt q̄ erahi
vñ xit meminit. clamat: edue de carce aiaz meā

ad cōfitendū noīmi tuo dñe. **Item.** Quēadmo-
dū desideat ceru? ad fōtes aq̄rū q̄c. **Item.** Heu m̄
quia incolat? meus plongatus ē. et cet̄a huius-
modi. **Nā** et si corpi suo adheret. meliore tñ pte
sui abē. ibi eī vbi amat. veri? q̄dē q̄ vbi aiat. vbi
eī thesaurus ei? ibi et cor ei?. ibi sepi? vsat̄. **Cū**
hac aut pte q̄rula quātū necesse ē. quēadmodū
solis radij ibi sūt vbi mictūt̄ ⁊ nichilominus cō-
tīgunt terram. sic et diuin? ai? versatur hic no-
biscum. et amoris sui glutinō suo origini adhet.
cōsacio eius in cel? est. ibi esse nunc incipit. vbi ci-
to puentur? est. incipit esse pegrin?. vbi futurus
cuius est et domesticus. **At** xro si quid interū vide-
at. aut quicquam appareat ei gloriosum. egredi-
tur de corpore ergastulo altiori speculatione/ter-
rena tūcta supgrediens. breuissimī huius laboris
mercedē depingit ante cordis oculos. q̄m ocul?
non vidit. nec auris audiuit. nec in cor hominis
ascendit. **Cuius** quidem comparatione omne qd-
cūq; dulce amatum est. pusillum ōne quicquid
altius eminebat. sedum ōne aliud quantumcūq;
videbatur gloriosum. **Vilescunt** q; sibi ōnia ista.
dēdignat̄ terrenis fecibus inherere. et q̄nto fre-
quētius in ethere purissimo assueuerit immorari
nobis et generosus anim?. eo magis scenosus
has paludes phorescit. **Neq;** tu vilis ac plebe?
apie originis oblit?. a nobilitate dēgenans tuū cor

fudisti in arenam. ac in carne sepultus. porcorū
more cupis sceno semper immergi. brutorū vitam
beatificas. ymmo optas eā eternari. **S**; et exul
cū sis ac peregrinus electus e patria in hāc uallem
lacrimatū. ciuē h te esse fingis ⁊ paras sp ad ma
nendū. de exilio p̄tiam fecisti. de hoc penali carcē
palaciū: **Q**uāto tua⁹ memisse debeas te ex hac
vita tamq̄ ex hospicio cito fore exeundum. et hic
morandi diuersorū. n̄ habitādi locum accepisse.
in quoquidē manere debueras sicut cito miḡtur⁹
Nūc stultus viator/p̄tē oblitus/manē cupis in
itinē. in quo quādā fantastica dulcedinē inueisti.
quam si conaris apprehēdere elabitur e manib⁹.
et priusq̄ teneri queat. auolabit. **S**ic quoq; in
blandas fallacias. inē nugatum nugas quas am
plexaris tota manu. in fine inuenies te delusū. id
quidem sero quādo fas nō erit redeūdi. **¶ Est in**
pspera corporis valetudo. ¶ Est et ex aduerso se
nectus armata mille morborū generib⁹. interea
eī cōtra valetudinē voluptas familiare certamē.
q̄ in huāno gēnere plures homines. q̄m gladius
occidit. ¶ Est michi leta ⁊ bō valetudo. ¶ Iocō
sulta iocunditas. negligentes facere solet. et incau
tos amatores suos. si bona quidē prestabit vltus
ip̄. si dicere potes cū ps. fortitudinē meā ad te
custodiā. Alioquī leue bonū puta. aut potius ḡt
de malū. quia periculosa aut pestilēs q̄mpluib⁹

sanitas fuit corporis. qui vtiq; lōge tuciq; egrotas-
sent. **R**obust⁹ sū corpore. **M**ultico Milone
nemo robustior. clamōēs multi fuerūt. **N**ō eget
carnis mole. v̄tus. vetū p̄stāssima. in aīo hīcat.
quā v̄s p̄ nichilo ductis. q̄ si hospite degenerē:
et inuisum contempnis. **C**orpus aut̄ velut glo-
riōsū dum reuerēter colitis. illi aratis. illi seritis
atq; metitis. illi demū obseq̄mini. et fuitis domio
sumptuosissimō atq; ingrassimō. cui nūq; satis
aliquid ē. **S**ed et si q̄d de fuerit eadē nūq; illi vlla
mēoria est accepta. **I**lli ei dño quicq; iussit pa-
retis. ac aīo ieiuno remanente. corpi vili nō tm̄
necessaria. s; et sup̄uacua. ymmo et noctuā cōue-
hitis. **A**deo m̄lti qui colūt corp⁹ sūt. aīm v̄o pau-
cissim. **D**ane cū vita corpis ex aīo depēdeat. ni-
hil vtil⁹ ul̄ salubri⁹. q̄ qd̄ saluti aīe reor cōsulat.

Multum sanus valeo. **C**orpi⁹ sanitas
ne noxia sit habēti. nō aliter tempanda est. q̄ ad-
iuncta animi valetudie. nulq; ei peius q̄ in sano
corpore. anim⁹ eger habitat. **Q**uid in eadē flore
gloriaris cōso. cassū vas cū sis ac fragile quolibz
iactatu. **D**ane nō magna ut dissoluais tēpestate
op⁹ est. solueris qd̄. si ul̄ paz arrestatus fueris.

Si ergo de hac re gloriari libet. caue. ne i tristi-
ciā gaudiū vertat. q̄a iuxta **P**oetā. nō lōgū leta-
ber. s; i leticie locū aduenient querere. ymmo id
dōtē. penā senties priusq; v̄nū hoc aruit. interi-

vero nunc de capite cōquerimur. nunc de pectore
de latere quoqz. nunc et de ventre sumit. nunc pe-
des tument. nunc contrahuntur nerui. nunc deest
membris sanguis. nūc supest. ac diuersi p̄mim
molestiis. angimur ⁊ gemimus. Hec quidē eueni-
re solēt in aliēo habitantibus. Corpūculū ergo
tuū nō domū puta s̄ hospitium. ⁊ id breue ac citū
relinquendum. neqz de viribus eius gloriandū.
proprias vices ponderā. iste nō sunt tue s̄ hospiciū
tū ymmo carceris tui vires sūt. Quid ei stultus
fragilis cū sis ip̄e. forti hitaculo ymmo forti adū-
sario glāri. **E**. Egregia michi forma. **F**. Forma
nitor rapid⁹ ē ⁊ velox. floziqz. vernali filie fuga.
nam pulchritudo corporis in fleumate consistit et
sanguine. ex ciborum succis re collectis: ex hīs em̄
ozbes splendent oculorum. ex hīs genatum tu-
bor. ex hīs quoqz ornat̄ omnis visus. et nisi al-
sidue rigētur cutis fit rigidior. cauātur ocli. expa-
uescit vultus. ois quoqz decor tollitur. Hinc per-
p̄de vnde glieris. s̄ et si foris forsan pulch̄ videa-
ris si penses qd s̄ leui cute tegit. quid int̄secus
lateat. an non sepulchz diceret dealbatū? Si li-
ceis oculis inquit Aristoteles possent vti hoies.
vt eoz visus obstacula penetrarz. illd̄ Alcipiadis
corpus in superficie pulchramū. introspectis visceri-
b⁹ turpissimū videret. **I**gitur te pulchrum vi-
deri natura tua non reddit. sed spectantiū oculoꝝ

infirmitas. nites et ei cutis sordidū sepe ostendit
oim. **Speciosa in corporis forma.** **Habes**
igitur velum ocul. pedibus laqueum. habes visum in a-
lis. neque facile vira discernere valebis. virtutem
sequi. seu ad alta aëre volare. Multos eī ad mag-
nifica tendentes forma detinuit. et in contrariam
partē deflexit. Oculos si habet aperti et vide. a quocū-
comodis se formosi abstinēt. a quocū delectabilibus
quocū quoque sufferūt labores. quāta sibi inferunt
supplicia. formosiores nō ut sint. sed ut appareāt.
vni quidē forme studio. et voluptatis. et valitu-
dinis immēores. **Igitur tuū caducū bonū ac bue-**
tuū manē gaudiū habeto tibi sine invidia. habes
namque domi hostem tuū. et quod peius est delectabile 13
ac blandū raptorem. habes etiā matiam vterimā
laborū. et discriminum causas. formicaque libidiniū.
Quis nō spernat tā vilissimū rei. ac fragilissimū
corporis seruum esse. tāto tempore insudat. ad ornādū
vni stercus inuolutū. ac forsan placē muliercu-
lis potes. sed quibus uiris eris sibilus et fabula.
Elegans michi forma. **Ece vix magnis pal-**
sibus. qui vix tenui latente detegat. quāta viui
hominis forma sit ostendit mors. vni lucis
febracula. Sed et si nil externū icadat paulatim cō-
sue. redies in nichilū. neque tū gaudij secū tulit vi-
ens. quātū fugiens secū fert doloris. Hanc nichil
expediū in se habet. iste nō solidus. neque in hois

nisi sup̄ficietē⁹ fulgēs decor. multa feda tegēs ⁊
horreda. leuissime cutis obtēu sensib⁹ blandiēs
et illudens. Quātomagis appetēda pulchitudo
aimi q̄ suauior est et certior. Illi sane opēā dare
dignū eāt. id em̄ bonū curādū est quod uetustate
fit meli⁹. quod nec ulla lōga dies deteriorat. qd̄
null⁹ morbus extiguit. ymmo n̄ mors ip̄a. Non
aut̄ possūt parua magnū aim̄ delectare vey qui
dem hi. māsuris gaudere solet. falsis v̄o labētib⁹
epultant greges fatuorū. **C.** Ditigo michi gene
rosa. **C.** Ditula iactūa de aliēo velle gloriai. ā de
nichilo presumē. Quid p̄hoz turba. qd̄ etiā san
ctorū agmen clamat. nisi nobile ab ignobili solā
virtutem distinguere. nam sicut sola libtas ē nō
fuit p̄ccatis. sic sola nobilitas clarū eē v̄tutib⁹
Ad hoc quidē omēs nobiles sumus. vt v̄tutibus
fulgea⁹. **V**irt⁹ nempe neminē cōpmit. nec eligit.
omibus patz. admittit vnūos. **N**ō ē locus ex
ultationi. v̄tuti vacare qui vult potest. neminem
res sequentē. **H**anc nullū nobile v̄tus inuenit. h̄
fecit. n̄ dab̄ quēq̄ v̄tutis amatore. q̄ nō p̄us
suus fuit vicioz. p̄mū em̄ quod carnale ē. deinde
qd̄ sp̄uale āplectimur. **N**ascim⁹ em̄ oēs mali et
filij ire scdm̄ aplm̄. **H**inc est qd̄ nō nascit nobili
tas. h̄ fit. **S**i igit̄ parētes tui nobiles extitē. nō
nati h̄ f̄i sūt. quos si vel̄ imitati. non ip̄i h̄ pp̄ia
fca te nobilitet. **S**olus ergo anim⁹. deo ḡtus. pie

ditus virtute-sanctis moribus institutus. geniosus est.
nobilis est. ingenuus est illustris et insignis. Sic
ei velle liber est que veritas ipsa liberavit. ita et vere no-
bilis est que vultu vera decoravit. **¶** Nos autem stolidi
mente et degeneres. non alta sunt terra sapientes. etiamque
lingentes. non carne spiritui. sed carni spiritum subdidi-
stis. nobis animi gloria et honore a conceptu figim-
talis. ab utero atque partu. **¶** Sedam gloriae. o federa-
feditate. federaque tractata. quis ei odor stematis. ni-
si horrore spermatis. que generis gloria non genitulum
ignominia. **¶** Absit quidem talis gloria a generoso animo
et vere nobili. cuius virtus bonum virtus est. vnum malum
peccati turpitudine. cuius gloria in puritate cordis. in
serenitate mentis. in testimonio conscientie. in virtutis **¶** 19
cultu. ac in domino virtutum. **¶** Dis quibus alia vilis res est ba-
eius glorie adiacere quicquam nequit neque demerere
: Quippe omnibus hiis altior est et melior: mauult
in floribus quam in sceno gloriari: **¶** Magna mie-
hi claritas partum: **¶** Adhuc redis ad ineptias
quid si maior sit tua obscuritas? Corpore ei et patri-
monium a parentibus accipis: raro claritas in filios trans-
fertur: immo aequum contingit ut in filio patris claritate vide-
at. quod non habet in seipso: Quatum putas Julius ce-
sar patre suo clarior: quantum obscurior Africano fili-
us? Quoties si per manus claritas dari possit quod cla-
rissimum tunc effectus? Sed amare: non illustrare eum
potuit: Infinita ei eclipsim sue lucis in filio pal-

lus est. **S**ic quoque illud quod preciosum habet hereditas. accipit iudicio testatis. et nisi de vilissimis rebus. tanta testamenti sollemnitas est. **S**ic igitur pariter tibi accessit gloriose de parentibus. si his ipse obscurus. quot putas clarissimorum heredes turpissimos enumerare possem si deceret. **Antiqua michi claritas generis.** **Claritate eripit nimia vetustas.** et patitur obliuionem. Quot putas nobiles fuisse familie quare nulla memoria est. multos vidisti qui paucis annis ferme ad nichilum redierunt. in prostratum potes sumere de hijs qui florere in presentia. et attollunt caput qui nunc eruperunt. Sic omnia tempus consumit minuitque. Quia ergo de vetustate gloriose cauedum tibi est. ne gloria extinperit vetustas ipsa. ne iam radix aruerit cuius vis floribus ornati. **In ueterata michi claritas sanguinis.** **Quasi uinum coloris est omnis sanguis.** et si alter altero clarior est. illud non nobilitas efficit sed sanitas. Quid ergo nisi stulta ambitio tua que non tuo merito. sed aliorum obliuione submixta est. omnia ei confusa sunt. et perplexa est successionum series. una tantorum origo. vnde humani generis patres. vnusq; fons est uniusque qui vicissim modo turbidus. modo nitidus ad unumquequeque uentum peruenit fortuitu. ea lege ut quod patrum ante clarum erat. fit mox obscurum. quod obscurum fuit cito fiat clarum. **Ac per hoc non de fonte dubitandum est. sed quibus alueolus hinc. ut ais clari sanguis ad nos**

vnda pflurie. **H**ic est qd q atabat hei. hodie mi-
 litat. et qui sup⁹ pte vrbem mediā icesserat pro
 tpe. p squalentē cāpū pigros boues humili nūc
 pugione sollicitet. Itaq; vicissitudo hec et huāni
 stat⁹ iudicō variabilis est et incōstās. ingensq;
 mortaliū cetū rota. et q̄a tract⁹ longior est. illum
 breuis hec vita nō p̄cipit. q̄ nisi sic ess; et ligōis
 regū. et agrestiu diademata cernerētur. Nūc autē
 hominū memoriā alijs intēta. distractāq; fallit.
Hec ei tota v̄a nobilitas ē q̄ sic tumens et elati
 inceditis. vanū ge⁹. vagūq;. **H**ecua incerta hoī;
 generacio adeo cōgnitu difficil. ut dicerem et si li-
 ceret. qd̄ mēdū putatur quis esse fili⁹ regis. qui
 est fili⁹ culinarū hīstrionis. **¶** Quorum michi **¶**
magna est p̄sapia. **¶** Quousq; vagaberis? de te
 agit. nescio quē ahiū i tuū locū substituere cone-
 ris. qui pro se forsan āquid. pro te quidē nichil
 respōsur⁹ ess;. p̄inde qui aui isti proquiq; elati
 fuerūt. Sed p̄ge altius. acrid⁹ exquire pauorū
 attanos obscuros iuemes et ignotos. Desine q̄
 so nom̄ tuū alienis v̄antib⁹ obūbrā. neq; vnoq;
 suū t̄p̄scete. nudus ip̄e tu. de p̄prio videate. non
 libe⁹ dicā. **H**aro excellētis viri fili⁹. excellēs fuit
¶ In alta fortuna natus sū. **¶** Fortunā vlcra
 mōtami nautē. t̄p̄estātē vocāt. **H**anc magna est
 t̄p̄estas fortūa. neq; min⁹ t̄t̄cā: q̄ t̄p̄estas mare
 turbans. **¶** **¶** tibi magnis p̄silijs ac v̄itib⁹. neq;

matrīā letitiae habes h̄ curarū. **R**escio sane q̄d fe-
licius habes in palatō nasci. q̄m in casa. cū ubiq̄
ortos. patēs tra excipit. nisi q̄d instabili rote for-
tūe magis subiaces. nā ⁊ fuorū filios in solio ui-
dim⁹. filios eq̄ū in ergastul. ⁊ q̄d turbimib⁹ vetū
magis patēs. sine vlla spe latēdi. **U**n̄ poeta Ven-
tis sepe pin⁹ agit ingēs. ⁊ celsē ḡuioē casu decidūt
turres. feriūtq̄ sūmos fulgūa mōtes. **H**z n̄ tā
altum aliquid. quod nō sollicitudini ac mūdīe.
labori. pauori. merori. ac finaliter morti p̄mū sic.
Eant nunc supbi. et inflati intumescāt. omnē tñ
fastū atq̄ eminētīā mōrū sola mors in palatium
redigit. **H**ucusq̄ prospera semp fortuna affuit.
Exspecta finē. nam sicut in reliquis. ita et in
fortuna. in suo regno multa h̄cēt. quo nāz fortuna
tuis p̄ncipiū eo simis est incertior. assidue eiz mu-
tatur res huāne. **N**ichil sub sole stabile. ex regi-
b⁹ sui. ex suis fiunt et reges. **Q**uis in hac rex v̄-
tigne alq̄d firmū speret aut mansurū. **D**ia em̄
more turbimib⁹ voluūtur. vt quietū mare turbida
tēpestas. lucidū mane nubilū resper sequitur. vt cū
inter inīcia iter planū in cōfragosum delimit. sic
et p̄spicitatis excellētīā improuisa calamitas. ⁊
cursū vite b̄tillimū sepe claudit iprouisa mors.
Ac per hoc non eodē cursu respondent vltima p̄-
mis. et p̄mordis. simis dissimilimus est. **P**
Prosperima michi est fortuna. **P**rosperā sub

ficeret. Prudentis animi est mediocri malle qm ni-
mia nocet ei illa que supfluunt. sic segete nimia
sternit fertilitas. nimio rami onē frāgūtur. ad
maturitatē raro pueri nimia solz vbertas. Id et z
animis euenit. Is immoderata rumpit felicitas
quia nisi ipa tēperet. pmit semper nimia psperti-
tas. hēnea paucis eam molliter deponere licuit.
Sapiens dauid. Sapientior q; Salomon sed
reb; blādiētibus secundis minū. alter ex parte
alter ex toto desipuit. Adhuc qd qui multis rebus
occupat magnā pātē suā. fortune tradūt. quā
tutissimū est rari; experiri. **F**ortuna iā delcō-
pinguiori. **I**mmoderata leticia parit viam tri-
sticie grauiorū. et sepe qd incipit a gaudio desinit
in merorem. pecuniā. aurum. pcedia. diuiciaq;
putatis magna beneficia. et ludibria sūt fortune
que inter sompnū et iocos suis possessoribus ad-
ueniūt. Affluūt quidē ac superfluūt ad istac fluct-
tus maris. et frequē vbi minor vs; rōis fortuna
pinguior esse solet. In hīs sane nllā felicitas esse
potest nullaq; i eis est delcācio aucupāda. qā ois
eorū dulcedo multis amaritudinibus est respersa.
et dū tñ teneri putat amittit. Et cū superuenit
adūstas totū vanū gaudiū quod presertit neq;
in minimo iuuat sustinentem. Preterea cū ois
fortune blādientis speciosus nitor cū periculo est.
de ludo eius secedendū. si minus graui incomodo

vilē predā magno precio lues. Relinquas velim
vana vanis. Ionum da predombus. illi quidē hec
pendentia bona semper prendentes prendēt. lamē-
ent. diripiātq; inuidiosa sunt ista et sperantibus
meliora qm̄ affectis. ad vera bona cōuertere que
te meliorem facere pnt. Hec vero decipiunt et exce-
cant suos amatores. adeo: vt malū bonū dicant.
atq; bonū malum. amatū dicunt dulce. et dulce
amar. ponunt tenebras lucē. et lucem tenebras.
affectunt verum falsum. ac falsum esse verum.

Fortunā magnā omnes tamē optant amantq;.
Hinc certo cecā fortunā esse fingūt. eo qd̄ a-
matores suos cecos reddat vt audisti. Quippe
ēs estimāē nesciunt de quibus nō cū fama hoīz.
sed cum natura rerū deliberandum docet Seneca.
Quia nos a recto abstrahunt iudicio. diuicie. de-
licie. honoēs et hmōi. que licet nrā opinione. aut
errore potius cara sunt precio. tamē de natura sui
vilia. cum nichil in se magnificum habeant. quo
ad se aīn generosū trahant. nisi quia ea mirari so-
lem⁹. neq; laudantur quia concupiscibilia sūt. h̄
cupiscuntur. quia laudata sūt. idq; ab insais et
minus equis rēp̄ exercitatoribus. Hanc: oīa ista
fortuita sunt que cupiditates nrās iritant ac p-
uocāt. aīn nr̄m depmūt et labefaciūt. et cū nos at-
collē credantur inflāmant. atq; multa uacitate de-
ludūt. qd̄ in istis purpūatis satis pz. quos mira-

tis ac magnificas. Nemo eorum felix est magis. quam
aliquis ex illis quibus sceptrum et claudum in scena vel
in spectaculo. aut theatro fabule assignant. qui cum
populo prout elati icesserunt et caecuti sicut experint ma-
gnifice. post exalceantur. exiunt et ad statu-
ram suam redeunt. Sic nemo illorum quos mu-
di res. diuicie. dignitates et summa in eorum alio fasti-
gio ponunt magnus est. sed videtur magnus. quia
metiuntur cum base sua. hoc est cum substantia cum
patrimonio. ac rebus alijs aduenticijs peregrinis.
Nunc granum milii maius dices positum supra mon-
tem. esset magnum. si cum eo montem metiatis. quod per
se paruum est. In hoc erratis quod neminem est iatis
in hoc quod est. sed adiatis sibi ea quibus quibus ortus
est. Dane oim illorum candidorum personata felicitas
est. contempnes eos si spoliaueris. equum enim captum
stratum solui iubes. vestimenta detrahis. vultus equi.
ne vicia lateant corporis. hominem aut involutum exti-
mas. Magnates ei quicquid potest displice abscondunt
alio leno cimo. Itaque vestimenta suspecta sunt. Vi-
des aut illum regem. vel illum grandem vel aliquem splendidi-
do apparatu. si vis eum estimare. si vis scire quibus sit.
fascia fasciatum dissolue. sed illa multa mala lateant.
Preterea fortunam tuam quam sic amas. inquam puerpen-
das has ad quos discurris diuicias ac voluptates. quod
tunc delciant cito pereundas. emolliunt ei aios et eni-
uat. partem non habet cum proprio neque in regno eius.

Ambicio q̄z tumida est. v̄tosa est nō habz vllū t̄
minū. tā sollicita eī ne añ se quē videat q̄ ne se se
post alios. ¶ **F**inalit̄ oīa ista que in hūanis rebz
eminere videt. q̄uis pusilla sunt. et licet hūiō a
in resp̄ū existēt. et aliqd̄ esse videant. t̄n per diffi
ciles atz arduos adeūt tramites. cōfragosa v̄tz
in fastigiū dignitatis via est. At qui si v̄tutū ascē
dere culmen libet cui. hec nuge fortune se submit
tūt. oīaquidē longius sub te que pro excellentissi
mis h̄ntur aspicias. altior ip̄e actus ad sūmū cul
mē vnies p̄ planū. ¶ **V**estior eggie. ¶ **G**radis
ābicio. purpūa finū tegere. que eīz pulchra sunt
videri nuda appetūt. feda vero mōs est abscondere
coloribz. An nō pudebit queso exterioris cultus q̄
ciens cogitare v̄l quid sub eo tegit. neqz obstat
qd̄ te inter sūdonē et sc̄icū fulgidū credas. te eīz
nudū s̄inge. turpem te inuenies et deformem.
¶ **E**xquisite sum v̄stitus. ¶ **N**atura rez nulla
arte v̄icat. ymmo interdū indignat̄ se v̄ptari.
quia quo maiori visu p̄nit̄ tegiturqz. eo magis
attollit̄ z eminet. mōlis namqz corpusculi nati
uā fedicatē nec colores nec odores altitāt. q̄nym
mo suspem̄ v̄l cōspectu magis reddūt. ¶ **F**rustra in
sudat̄ ut vestes bñ oleāt. pegrine spēs suauis re
doleāt. insup qd̄ rotant̄ c̄nes calamistro. qd̄ digit
anul radiāt. qd̄ pducant̄ ut libz sup̄cilia. atz ad
ultrino coloē vultus fucant̄. quia illa que simula

ta sunt illico patefcunt. onis em ipressus qualiter
 tuz opofoe fucus. leui sudore diluit. abeunt ei ubre.
 manet illa q natua vetu dedit. **Candidus in**
cedo splendidusqz. **Sotis** queris quod itus p
 didisti. ineno decoe se nudatos pdunt. qui tato p
 tio atz ope otre carne fatagunt. aliena ei pulch
 tudine medicet oportz. qui sua pdiderit. **Hane**
 extior supfluitas itioris vaitatis certu idiciu e
Holle aut vestimetu animi mollicie signat. **Caup**
 pe: tato ope corpis cultu no curaes nisi pus negle
 ata mes esset. et inculta vutib9. **Mo vslub9** et go
 h morib9 placere docet Aug9. **Preciosum est**
michi ornamentu. **Preciosum vestimentum**
 vexillu supbie esse qs negz. miduz luxurie. purpu
 ta ac bissus. ostruqz atz seica. hmoiqz tinctuaz fu
 tus exponit qde sua specie no imponit. se ea secu tol
 lut si tollant. At per hoc ois dcor q induit cu vel
 te. cu veste z deponit si qd splendeat. ex oppositis
 lucere pt illd et laudat. id vero quod hns regitur
 in sua feditate pdurat. Ita ne tibi qso aliquid
 appiu boni insitu e. vt sic in extiorib9 reb9 illud q
 ras qd domi habeas. id boni tibi mag expeted erat
 idqz colend. id ei sincer est. solidu no fortuitu nez
 a cau pedulu. in istis adueticis ac peganus reb9
 leue emolumentu est. Sz sic rez codicio vsa est. sic
 hoiz studia mutata. vt dinu romis aiul non abe
 qm inanimata suppellectil possessione sibi spledere

is

Infima

videat. **M**alia siquidē suis sunt cōta. **N**os autē
mente deo filēs ab infimis cōtenta captatis. nō
attendentes q̄ntā conditori v̄ro factis iuriam.
quī hūanū gen⁹ rebus hīs p̄stare voluit. v̄s ac
dignitatē v̄iā; mō/queq; detruditis. **I**ndignū tibi
p̄sus erat a mureiū pellib⁹ aut v̄num opibus
fictā formā mutuae. nisi mollicies virilē aīz encr-
uasset. **O**rnatu v̄stīū delector. **D**one pal-
lidū cadauer in aureo feretro. pulcherū. gēnis
fulgētib⁹ arcūdatum. expietis em̄ qd̄ quo plus
ornatum fuerit eo turpius apparebit. eitq; plus
horrois. q̄a oppoīta iuxta se posita magis eluces-
cūt. **P**retēa p̄ciosior ornat⁹ nō augz forme ḡci-
am formos. s; minuit. et fulgore suo mētes defor-
mū pdit. et ad expectādū oculos excitat. **I**ta;
nullā re deformis q̄lz sibi min⁹ cōsue q̄ cū ornatu
formosus vult videri. cū v̄stis insignior q̄ ad for-
mā q̄rit. risus mouz alijs ⁊ cachinos. **C**etq; vi-
ris q̄uib⁹ est neglecta tuā cult⁹ dignioris. ymmo
hocipm qd̄ nō ornam⁹ nos ornatus ē. affectatus
aut corpis d̄cor nūq; gratus sapiētī. **S**ic ergo
simplex ornat⁹ tu⁹ potius q̄ exq̄situs. ita tēpat⁹
ut honestati nichil defit. ā necessitati. et accedat
nil mitōi. non splēdeat toga ne; sordeat quidē aīz
Denece q̄a affectate sordes negligentē aīm pbāt.
aut iamē apd̄ se glouātē ā fortis glāz hoīm q̄ren-
tē. **C**reiuero sicut ēs acupiscē deliciosas luxurie ēs

ita visitatas ac faciles odisse. ceterum est demetriam demetrie coniungere. decetiam non penam vera virtus erigit.

Divigulo vestimento vtor. ¶ Non obiciam tibi seminudos pauperes christi facies. quia sancta inopia semper spernit opulenta. huius cesarem Augustum qui cum auctor dominus esset. stertus legit fuisse veste domestica. confecta tamen ab uxore sorore atque filia. Ille paucas ferias ac sibi iunctissimas. tu forsitan fuorum tuus. diuiseque gentes tibi nent. tibi petunt. tibi neque. Indi Perles. atque Medi ac barbare nationis gentes aliene. Couis iam decreuit virtus. creuitque superbia. viluereque modestie exempla delicatis. ¶ Nouo cultu vestium delictorum

Hanc non in vacat ut exerceat ac deflectat extremorum apparatus ludibria. quod de extremis indii finibus furibunda pars etas nobis attulit. An vero tam vigiles magistri. an tam dociles discipuli plerumque odium meant in dubio est. quorum ingenium videmus effectum. ut inter milites et minores. inter scorta et matronas. appere iam nihil aspectu interhit. sed necdum sinit. huius indiem serpens crescit vestium insania. habitum incessuque tam mira rideda que varietas. terra nunc tangentes vestes. nunc manice cubitu artantes. iste pedes nunc contingunt. ille pudenda detegunt. alie tegunt mammillas. quam quidem vesania preceps atque ipsa stultorum imitatio suis non contenta finibus inuexit. inuictaque aluit auxit. quantum ad nouissimos furor iste peruenturus sit. aio metari difficile est.

Multū laute viud. **R**eo ūqm carnē suā
odio habuit. h̄ fouet et nutrit eā. tutelā nāq; ei⁹
dēmus gerere fatroz atq; curā. sed sicut aliquem
nob̄ emendatū. cuiquidē multū petēti inuitia ne-
ganda sunt. vti ha ecia nolenti ingerenda. ita q̄
necessaria sūt sibi ministrāda. ut amputent sup-
flua. itaq; indulgendū illi dico nego sibi fūiedū.
multū em̄ fuit qui corpi fuit. qui pro illo sollici-
tus est nimis. qui ad illd̄ oīa refert. **D**īne ei alā.
oīne sanctū. oīne salubre. oīne vtuosū illi vile est.
cui corp⁹ nimis car⁹ est. eius amor timoib⁹ mul-
tis nos inquietat. curis onerat. diuisis nos obij-
cit etumelis. **M**aior sum inquit **P**eneca et ad
maiora natus sū. q̄ ut mācipiū corpus mei sum.
quod eāde alit nō aspicio. q̄ viciū libertati mee ē
cūdatū. **C**ōtēpt⁹ ei corpus ingēs libtas ē. Ita ei⁹
agat diligēter cura. ut cū ratio exigit fides aut
iusticia in ignē p̄iciat. **P**retēa sic nō nos gerē
debem⁹. tāq; p̄ter corpus. necessariā rem magis
qm magnā estimem⁹. quod durius tractādū eē
cēleo. ne aīa male pereat. ut oīm prudētū vita lo-
q̄tur. clamat q̄ oīs ecclia sanctorū. **Q**uipe illud
cruciate rēnuūt. qd̄ xpc̄ dñs cruciae docuit. et qd̄
xpc̄ flagellae ac domae iussit. nuere et fouē volūt
in in dicitis ⁊ dicitis. **R**eua caro illa lragiosa hoī-
nis vxoz ē. q̄a q̄ntūlibz vxata sit doloib⁹. cesa fla-
gell. atq; plagis infirmitatibz afflicta nichilom⁹

obnoxia passiōib⁹. impleta illuſiōib⁹. ac multis
vicis est infecta. iſup cōtradictionū aculeis ſem-
per hiſpida ē. rebell. ſupba. otumar et q̄tulosa. n̄
om̄q̄ ſatis ſei ſi poſſe putat. donec ſe cū aīa in ie-
hēnā p̄cipitat. **H**ac tu lauti⁹ ſagimatis. ex intēpe-
rātā gule gliaz vnaris. ac nomē conaris ex cra-
pul et cōmeſſaciōib⁹ tituloh̄ glorioſe opinionis
acquirere. **S**ane cū miſerū ſit peccatē. miſerius
tū in p̄cō gloriari h̄ miſerū excaſaē p̄cām eſt. h̄
tūc vere cōſumata ē miſeria. cū ſtudio voluptatis
opinio honeſtatis acceſſerit. **H**ūc igiē ad teipm̄
redi. rationē cōſule. ſi in te fides obdormierit. cum
ſancti viri tot eſuriāt in heremis ac ſitiant. aut
tot glorioſi duces p̄ p̄tē deſenſiōe in caſtris. tot
xp̄i paupes in caſis et tugurijs fame cōtabelcāt. ti-
bi nō ē ſatis geimis epul obſeſſo. exq̄ſitis tibus ⁊
p̄regitis pocul afflaē. ⁊ ſapōēs noſſe ⁊ odoēs. opi-
mas mēlas. at; aurea vaſa venerai. nō famē ant
ſitī cōibus tibus velle delinire. h̄ ambicioſa ſemper
nauſea ac ſtōchi dāpnōſis ſaccimis mane ill ac-
currere. et inter āplas dapes requiē ſuperbā vili
voluptate vētris ſagimari. verūecā v̄t ad fundū
miserie cuiōſitas ſeda petueiat. nichil actu eſt de
tibi ⁊ pot⁹ elegātia niſi etiā copia aſſit. ymmo n̄
habūdācia ac ſaſtidū. **P**retēa Auguſt⁹ ceſar de
quo ſup̄ memimus qui lautius veſci poterat. pa-
ne ſecondimo. et caſeo bubuleo cōtētus fuiſſe legiē

apud eum minuti pisciculi videbantur. tu vero in
phasianos ficedulas et pavones deliciosius in
crassis. **I**de ipse Augustus vini usu parcissimus ter
in cena bibit dum esset in castris. tu forsitan interdum
ter decies ante cenam in cena quibus sine numero et me-
sura. sicuti ut nonnulli viles et abiecti in hoc seculo
sunt persone. se laboribus quasi ultra vires agitates pro
cibo captando grossissimo. et vix raris fabis cum rudi
siligine ac pane ordeaceo saturant. dum vero ad
verbes progrediuntur victum cum diuitibus faula-
tu sequestrando. sue egestatis oblite lautiora gerunt
ipsis diuitibus. delicatioribus tamen assueti. **C. Diu-**
sis delecto ferculis. C. Fercula diuersa diuulos
morbos generant. si enim coquos enumeres non mi-
raberis morbos. nam tanta arte cuncta apparantur.
tot decoctionum genera. tot struxurarum modi. tot pla-
cetularum varietates. tanto habet hinc studio dilige-
tia. ut quatuor vel quinque ferculis degustatis. nouissi-
ma quidem primis non impediant. nec satietas ipsa
minuat appetitum. quia sic nouellum condimentis seduca-
tur palatum. ut uaietas fastidium tollat. et dum nescit
ueteri onerari. morbus inualescit. Porro frustra cla-
mat uinolentia repletus stochus. ructibus crebris.
frustra conuerit. appellas inquam ab quammine. quia non
est quod exaudit. tamen non satiat curiositas. hinc oculi allu-
cit coloribus. palatum saporibus. ut ipse hinc sacrum cui nec
coloribus lucet. nec saporibus mulcet. dum omnia recipere cogit.

potius obruit qm reficit. **C**eterum hec pestis hu-
militate vulgari nō cōtenta. sed p̄fundius trāsie
ad platos ⁊ magñtes. qui sanguinē alioꝝ bibūt.
qui sudorib⁹ s̄bdicoꝝ incrassant. qui cōedūt fru-
ctū t̄re sic p̄cio. qui gratis sanguinē v̄ue bibunt
m̄acissimū. **I**sti inq̄ sturgioēs salmoēs et alios
p̄sces luceosq̄ eq̄pollente ḡnoscate p̄signes. cruci-
acib⁹ varijs martirizāt. officium baptis̄mi adulte-
rātes baptizāt s̄ote pipis. idq̄ ad assequēdū grāz.
sapis dulciformis. **I**bi ē vidē in m̄sa v̄na t̄restre
aīal pipis mūdaciōe subm̄gi. et natate in eodem
p̄sces. et eius viscositate ligat̄ aues cel̄. sicq̄ tot
aīalū gen̄a vno vētris ergasculant̄ in carcē. ut
sc̄. aq̄tile aereū ⁊ pedestre in vno eodēq̄ sepulchro **¶ 21**
tumulari videas. ut si licētia cōcedat̄ eundi vix
sufficere possit porte āpl̄tudo. **D**olēt ei dñs tem-
pla ost̄ui erigi altaria. ad fuiendū m̄ltri ordinaī.
imolai pecudes. thūa decemai. **D**eo ḡ v̄ro tēplū
sic cōq̄na. m̄sa sit altare. coa sint ministri. sic imo-
late pecudes cote carnes. incelsatūquoz sum⁹. odor
sit sapis do tali suauiss⁹. **H**uc nūc oēs p̄p̄a
te panfiti. v̄ite voratoꝝ ḡreges. atq̄ ois turba eb-
oz. surgite oēs inq̄ vērticole. do v̄ro imolate pig-
uia martate. offerete libamīa illū totis v̄ibus pla-
tate. esta vētri et v̄nt̄ estis applicet. **A**plūs **H**uc
destruet deus ip̄e. ut qui cum epulacione fideliter
seminat. ⁊ cū illis plenos maipulos habūdantē

capiat. **M**ulto cibo vtor. **S**ultū ē mul-
ta petere. cū tam paruum geras corpus. et capias
tam exiguū. Hanc nūcitati patū sufficit. volup-
tati nichil. q̄ multa ei supuacua petat p̄mū intelli-
gī cū cepit deesse. vñ q̄dem illis nō q̄a debet. q̄
h̄ q̄a habebam. nā et si venter precepta audiat et
frequēter petat appelletqz. nō tñ est molestus cre-
ditor. Porro dimittit tñmō si illi das quantū
debes nō q̄ntū potes. quia nō m̄gno fames cōstat
h̄ ambicio. Iude est q̄ cū vna silua pluribz suffici-
at elephātibz. homo vix t̄ra pasci p̄t atqz mari.
Quicq̄d ei auū voluit. q̄c̄q̄d natat pisciū. q̄c̄q̄d
discurrit ferax. v̄tis vētribz sepelē. **Q**uid mi-
tū si sbito sepe moriemū qui viuicis tot mortibz.
Quid ē op̄ q̄so p̄funda mais p̄scrutai. ā onera-
re vētrē strage aialū. q̄ etuē cōchilia ex vltimo
mais ignoto litore. ā vastā siluā circuire uēato-
ribz. cū passim alimēta iaceāt q̄ d̄s ip̄e omibz lō-
cis dispōit. h̄ illa p̄trāstis velut ceci. q̄ cū sedare
famē exiguo possētis. irritati s̄ m̄gno. oīa nāqz sa-
lidiētī gule nota sit op̄t̄re. ūdiqz zuehit. ab vl-
tīmo portat̄ oceano. q̄d stomachz delicias resolu-
tus vix admittit. s̄ neqz decoq̄re dignat̄ epulās
quas cōqueitis toto orbe. Adh̄c quidē q̄ nō suf-
ficiūt fructz arborz. grana leguminū. radices her-
barz h̄ ex hijs pigmeta varia cōficiūt. parāt̄ aro-
mata cōfecta diuersa amiscenē. dolēs sūt varie

dehūdāt artes cōq̄z. vñ? stūdit et colat. alī? s̄fū-
dit et s̄ficiat. substāciā cōuertit in accidēs. naturā
mutat in artē. ut appetitū puocet. ut satūritas
trāseat in esuriē. **D**isperdat oro d̄s istos quoz
gule lux? sic trāscēdit fines loci. **Q**ui eīz xp̄z inq̄t
Ieo? toto corde cupiscit et pane illo x̄scit. non
m̄gnōpe q̄rit de quo p̄cioso cibo stercus conficiat.
Pretēa adoēs gule atz vntis viles illecebras
cōpimēdas. et spernēdas. nō inefficax cōsiliū pu-
to eritū contemplari. **C. Conuiuīis delector.**

Dulcherrimū studiū elegisti. quid huius gustu con-
ueiat. quid illi? q̄bus ferul fames op̄scēda sit.
at q̄bus sit ieritāda saluāntis. quis p̄mus. q̄s se-
cundus ac t̄cius cib? ingratiū p̄mat stōchū. quis
sum? vini cerebro nebulas ḡtiores effūdāt. **E**n
p̄claras artes. ad has ec̄ suos cōducātis. vñ? dis-
cūbentiū sputa dēgic. alius reliq̄as colligit. alī?
scindit cibos. alius deportat illos. alius quidē clu-
nes certis ductib? in frustra excutit erudita ma-
nu. **P**ane infelix qui huic vni rei viuūt. ut dēceter
altrūa secet. misēior t̄n q̄ hoc voluptatis cā docet
q̄d n̄citat̄is cā didicit. **D**emiqz est et alī? cui cōui-
uāz cēlura om̄ssa est. qui p̄stat infelix et expectat
quos et adulatio et it̄mpātia aut gule ā lingue
in crastinū puocet. **A**dijce ec̄ ob̄uatoēs quibus
palati d̄m̄ noticia s̄bitil est. q̄ sciūt cui? rei sapor
eū expectet. cui? delectat aspect? cui? noitate nausea

habūdātis stomachi erigi possit. qđ iā ipā facie
tate fastidiat. qđue esuriat de ista. **C** Appone cū
vli reb⁹ istis totā curā. uir abibūt uiuue siē tacī
tis lamētis ā exp̄ssis. forsan hoc male sapuit. id
male oluit. salis odinēto illud caruit. aut ipi⁹ vi
gore exasperauit. hoc p̄feruidū. istū gelidū. illud
intēpestiuū. istud mesto oblatū aīo. h^o iāto uultu
et distorto uisu istū eāt nimis crudū. illud nimis
coctū. istū siāpio illud salsamēto caruit. iste fanni
lais nimis tard⁹. ille nimis preceps. iste obtu
sus. ille p̄sūs. h̄ surd⁹. ille ineptus. iste simplex. ille
stuar. **H**ns q̄rel nō tā aule q̄m vici et platee re
sonāt. nec imeito. qđ enī attice domi iocūdū p̄ā
suos fatigae p̄ab⁹. qđ sūpt⁹ i vtilis ac labor su
peruacū. atq; in vñū atrū ēba hoīm oueniēs n̄
ut te vicinie ostentes. q̄si de uiuūis pedester agas
voluptatū triūphū. Porro tibia et lira tuba et cim
bala sic cōcrepēt. ut oīa p̄pe t̄bui pateat virtuti
nichil. **F**inge vñū uiuātū indigere tātulo post
eruduū quātū sua consistit parapsis. vix n̄ fallos
obtineret. quia nō sibi sed tibi prestāsse constat.
**C. Glorios in uiuūis. C. Quid n̄ furoz pom
patie⁹ multos mīme diuites. idigētes. et ab hō
nestiorib; negocijs forsitā abstractos i vñū locū
cogere. et multos ventres sepe vacuos ac suo ac
bitio grati⁹ implēdos. abis exq̄ntis et incdū noc
uis ifartie. ac duore carnicolas fastidiosos ad qui**

uia ac pauperes crisi excludere et famelicos. **¶**
¶ **L**audo conuiuia. **¶** Ut sonat vbum conuiuia lau-
dabo. qd naz iocundi. quid dulcius. quid honel-
tius qd conuiuare cu amicis. et fida cu eis de habe
colloqa. tractare cofilia. offerre mistica. saluberr-
mas materias xutilare. h etia si temp9 postulet
aut res comedere ac bibere. et solaciofa si expedire
videat. pducere. **¶** Nos quide comestationes aut e-
pulas conuiuia appellatis. qd aliter amici conueni-
re minime possint aut debeant. **¶** Polite ergo rem-
feda pulchro retere velo. caueat ne ad obscena in-
nouo splendore rapiami. dicite cum **A**pостоlo Com-
messationes epulatioes ebetates potatioes vil-
ceratioes ut no vba vos seducant. et apparebit qd **¶** 23
vil' lector rei his. et qd stulte his sollicitudis fu9.
¶ **G**loria michi apud vulgus propter conui-
uia. **¶** **¶** **V**ilissime quide meritis precium ingens.
totu fieri ut coplaceas gule aliene. **¶** **E**trix sunt qs
gula veget. h frenat inopia. quibus nil gracins
qd illo solui freno. impensa cura aliena. illi puto de
clarificat. du non fraudantur suo desiderio. **¶** **A**c si
fingis. te desine velle. desinent et laudare. **¶** **C**oui-
uium condicio delicata est. accidit tibi. maib9
plaudet. te liberalissimu dicet. optimuq;. deniq;
prie prem te vobunt. de ludo quoq; si cessaueris te
sordidu clamabunt. auaru atq; miseru. **¶** **H**ectator
ei epulaz. no de bn viuete h de bn pascete sententia

laudabile pfect. **C**oniuas ergo tuidos et aidos
scurtas eozq; voces et snias discas aspnaia et vi
deto ibi nil loci ee recto iudico ubi totu voluptati
dat caritai vero nichil. Porro caduca et mal ar
tibz partu nome apud vulg? gloia dicitur pe. h apud
doctos e infamia. **O**diuiz delectoz. **R**egum
fieri pe qui vera delcabilia alliciunt. et dum pnta
delectet. veru alij odos gula. alij libidine iritunt.
peigunt tñ odos et omne bene olendi artificiu no
boni odos pphj naturalis argumeta sūt. h certa
signa latitium defectiu. vide ergo ne bonis odiuiz
male oleas a odiosis mdicis fias odiosus. **P**la
cet ergo Augusti de odiuiz snia dices. de ille abra
odos no nimis saragoldum absunt no regro ai
alluc no venuo. patus sum carere eis. Si igitur
veru oim odnieto mod? allit tuta sunt oia. **I**llud
comitai. **R**egd nimis ad oia valet. **A**ffluo v
luptatibz. **V**oluptas carnis blandus demon e
dulce venenu ptem suaue mentē eneruas. furas
intellctm. postqm ulla viuē cepit vera vita desit.
Hec hodie i pao e. hec sola sine dolo sub sole ee
credit. q tñ i hie nichil est molesti. nichil laboi
osi. nichil i aio ipo etnqt tot aculeos. **A**d hanc
g? iduand? e aim? et ab ea lōge abstrahed?. nē
lus eni ei stuēhosior et seuior hostis est. pstrigie
oculos. auferet omnē sensum boni. cor emollet.
effeminat aim. blanditur ut decipiat. latronum

more nos āplerat ut strāgulet. **H**ectatores volu-
ptatū oēs molles sunt et enuati. eo q̄z magis im-
explebiles sūt quo īplent āplus. q̄z aut torq̄nt
media aut copia strāgulant. miseri cū ab eis dese-
runt. miseriōres cū eis dē obruunt. et quod peius
postq̄ se voluptatib⁹ īmererūt. carere mīme p̄nt.
eoq̄z p̄uētū est. ut q̄ supuacua fuerāt necia sūt.
nec vānt eis h̄ seruiūt. et qd̄ vltimū maloz est
mala sua amāt. **H**anc tūc cōsumata est hoīs īfoli-
citas cū turpia nō solū delectat h̄ et placet. et desijt
remediū esse locus q̄n vicia moēs sūt. **P**retēa
nō obarrētes voluptates h̄ abeūtes poti⁹ p̄spici-
endē sunt ut docet Aristotiles. p̄sando q̄m fedas
atq̄ fellas vias post se delinquāt: penitētia et a-
māitudine plenas. quo minus cupide repetant. **E**
Erratis ḡ filij hoīm q̄ui corde. erratis qui dili-
gitis vāritatē et q̄ritis mēdaciū. qui pro tam b̄ui
voluptate torrētē voluptatis pditis. ⁊ mām di-
nā vob̄ interrūpitis. et nūq̄m satiemī ab vberib⁹
cōsolatiōis eius. **G**ratias vroz amoribus.
Et ḡtis īsidijs opprimēd⁹ es. **H**z p̄tinēter aus
vroz. est ei amor quidā latens ignis. ḡtū vuln⁹.
venenū lapid. dnlcis amāitudo. morib⁹ delectābilis.
blāda mors. iocūdūz supplicū. **C**auē ḡ tī q̄a quo
arselis suau⁹. eo caut⁹ tibi ex mēdio fugiēs. nā
mala q̄dē quo suau⁹ dnlcescūt et delectant. eo ma-
gis amare scūt et nocent. ⁊ eoz finis citius t̄nhe

i q̄relam. **A**mo et amor. **P**rimū sciē potes
sciendū est in dubio. n̄ forsan nocturnū muliercule
murm̄ i testiom̄ p̄traxeis. q̄ nichil reor esse fra-
gih̄. **E**n amor sine dubio. **N**ot audio per-
suasit illa. nec m̄gm̄ psuadere volētibz oīs nāqz
amor cecus ē et incredul̄. qd̄ si fidē aātoio iuamē-
to iesse credis. scriptū ab amāte croḡphū i tene-
ra glacie testibz austris in mediū p̄fert. **S**tulte
ac demēs. nichil femīe credas p̄sertim impudice.
sex̄ enī abor. leuitas. cōsuetudo mētiendi. fallendi
studīū. quicqd̄ ex ei⁹ ore p̄cedit faciunt suspectū.
Amoris tm̄. qd̄ n̄ duplex nod⁹ nex⁹ artior q̄ui⁹ qz
discrimē. **M**allē ḡ tm̄ amares. q̄a ad amādū ni-
chil efficacius quā amari. nichil qz ab amando
magis ētrahit. quā sciē se nō amari. quāuis nō
facile credituā sit ceca et cupida mēs aāntis. qui
vn⁹ ex grege isto ē de. q̄ scribit. **Q**ui amāt ipi
sibi sōpnia fingūt. **N**ihil dulci⁹ quā amare
Credo etiā put est aīm⁹. sed opimo tua rem-
mutat. quia nō ut fando rerum facies relari. sic mu-
tari retū vitas p̄t. **N**ā ut odisse uiciū et amare
virtutē eā laudabile ē. sic etiā virtutis odiū atz
amor viciū eā dāpnabil. **N**ec volo nec sol-
sum nō amae. **P**osses si velles. et forsan post
breue volēs neqz potēs. remediū mors āticipa-
bit. Age ergo ludo insano. sompnoqz nunc letae.
flebis forte dum fueris expectatus. senties enī

cū tūpi desiderio amorē tuū extitisse et suspicio. do-
niq; cum stultissima sollicitudine et angustia. et an-
gore plenum que cuilibet sapienti sunt vitanda.

Nac si remediū queris. nota. Cōsiliū Cyrenois ē
mutacō loci. animi occupacō. ac traductio ad alias
nouas sollicitudines. q̄b⁹ veteris morbi vestigia dele-
ant. assidua cogitatio. q̄ fallax ac instabile. q̄ tur-
pe ac fedū. q̄ miser. q̄ in obscenū hui⁹ artis opus
sit. redeat in se q̄ frequēter sub occulto. rei feditas.
fructu vacua. plena dedecore. plēn pericul. labori-
b⁹ ac suspiciō atq; causis p̄ne. Nichil h̄ naturā
nichil fatū ā stellas putres. nichil q̄ ab d̄ n̄ leitate
animi et libere arbitriū. esse etiā in arbitrio egro-
tatis ut salu⁹ fias. mox ut bō fide velle ceperis. et

37

blande consuetudis nexu dulces vulnery abtūpē.
Remedia hec forsā dn̄a q̄s eē dixerit iā capto
et labiosa. qd̄ fateor quidē. possibilia tñ pro ma-
gnitudine pestis vtiq; optanda esse assero.

Pulchris delcōi mulieribus. **N**ō est in hac
re tam nō multū verb⁹ laborādū. Hanc nulla re
tot aīas q̄t pessimo dyabol⁹ rechi capie mulieris.
cū qm̄ p̄cium meretricis vix sit vni⁹ panis ut ait
p̄ba infimos tamē fefellit ac attraxit in iehē-
nam. Nichil ei inq̄t Aug⁹ ita ex arte virilē aīm
d̄nat sic blādimenta mulier. q̄ licet vix sit a fedate
m̄gnis tñ p̄dā effiat. multo h̄ leones p̄domuit
vna hec infirmitas delcata. n̄ ei furios⁹ amor occi-

los mentis obcecasset. oēm mulherem tamq̄ vile
frustū carnis q̄z contēpsisses. **P**ulchra sit. sit for-
mosa. sit elegās. sit vniusta. eā put habet depinge.
paret ornet qz p̄ciosis. induat splēdidis. vera tū
Doctis est snia. **D**preciosa inquit mulher pulchz
tēplū ē h̄ ostructū sup cloacā. **S**i aut̄ vestē spu-
to maculatā vides. horres q̄dē. oculos ētorques.
auertis aspectū quō g° horrore plenā tā ardētē
amplexais. **P**reterea quo auidius amari cupi-
ūt. eo altioi aio declamāde. tātū iest eis amor ad
placēdū. q̄ nō sit tā turpis tā senex. ā tā casta.
que se nō gaudeat dici pulchrā. **Q**uidi⁹ inqt **D**e-
leant castas feias p̄conia forme. **U**n̄ Jēo⁹ ad **E**xu-
perātū. **E**x idulstria inqt tūca dissuta ē. ut intus
aliq̄d appaēat. opit̄ id q̄d sedū ē. q̄d formosū api-
tur. attat̄ p̄ct⁹ crepūtū cingulo. capilli defluūt in
frontē. iterdū cadit palliū. ut cādidos hūeros nu-
det ⁊ que q̄si vidēi noluit festia celet q̄d detexerat
volēs. sicqz vnū pollicē alid̄ oñdit. lingua delica-
tis v̄bis sonat castitatem. h̄ totū corpus ipudici-
ciā p̄fert. nec ille. **A**dice qd̄ igeniū doctissimū et
p̄mptissimū h̄nt ad fallēdū. q̄z oculi duo genera
h̄nt lacmaz. ut dicit **D**emica. vnū uerū dolois. al-
terū isidiar. **H**ic ait q̄dā. **N**ō est quod falli possit
quī feia fallat. Si fieri possit fallēt ip̄a deū. **P**re-
tēa p̄petuū oibz muimētū eē dēt q̄ ille sol hoīz scil-
limi p̄phe dō fil⁹ **S**alomō thesaur⁹ dicitur. diuit

ne sapiē singlē dicitū. crasso tēnēbratū fucatus
atrancto-luce aie sue. gloriā dom⁹ sue amisit fac-
toze feiatū. et post hoc curuatus corā baalim ex
ecaliaste dīm mutatus est in mēbrū sabulon.

In nobili p̄ria ort⁹ sū. **R**efert q̄ nobilitate.
nā hanc incolaz numer⁹. illā insignis opum ma-
gnitudo. istā spectata fertilitas. illā sicut ip̄ nobi-
litate. si salub̄s iter. si clai fontes. mare p̄rinū.
āpnēs oporū. vulgo aut nobil p̄ria dicit. q̄ vinū
ferax ē. que habūdat oleo ⁊ frumto. q̄ frax̄is est
arctis atq; gregib⁹ diuis. que auri ⁊ argēti sca-
tēb̄s plēa est. vbi sūt fontes equi. pigues bones.
fēres hedi. vbi diuisi frētis ac dulcia poma nascū-
tur et filia. **At** vbi boni viri nemo q̄rit. neq; q̄sicut **CS**
dignū ducitis estiatores eḡgij. cū sūma laus pa-
trie v̄tus sit ciuiū atq; incolaz. ea ei v̄a v̄brū est
felicitas v̄aq; nobilitas. **Quid** tñ q̄so ⁊ p̄rie iu-
uat claitas. si ip̄ tu scis obscure. si turpis et infā-
mis. n̄ q̄a claitas te eruet a lateb̄s. ac pdiet tra-
hēs in aptū cit⁹ q̄ in lucē v̄beis. quia n̄ in tam
fāosa p̄ria hōna scz. Catilia fuill; natus non v̄tz
tā infamis extitisset. de quo **Tullius** et alij scri-
ptōes tot et tāta mala scribūt. **Dulcēs** viri
dacijs delectoi. **Habent** hec fatroī iterū aliq̄d
voluptatis. nōnūq; etiā aliq̄d inhoneste. Itaq; v̄-
luptuosos eq; studiof vmbrosos secessib⁹ vidas
delcā. nā ⁊ ingenū sepe locus excitat. quosdam

thi ad pnia; q̄sdā ad lasciuia exhortat. **P**reterea
pax ad rēptin; solū loci amēitas. **Q**uid enī
iuuat ī archa eburnea vnguēta olida cōdidisse?
q̄d ī locis pulcherrimis turpē aīn? **Q**uot demq;
putas ī horridis rupib; scīssimū viri flozuerēt? q̄t
ī pratis virētib; turpissimū adulteri macuere?
Neueā nichil ēfert v̄ ipse sis s; plurimū q̄d agas.
ne; te locū aliq̄s nobilitat s; tu locū. ne; illd̄ aliē
qm̄ aliq̄d p̄claz et insigne molēdo. **S**eren?
aer placet. **N**escis q̄māto serēitas sui tēdiū
sit allatura quā laudas. q̄a nil tā delēabile q̄d
idēptitas fastidij mater nō reddat iamenū. **C**on-
tra q̄d nullū efficitū ē tēdiū qm̄ tpm̄ locotū;
vaīetas. hac enī fouet mēs huāna at; pascit. ut
q̄ nō tēcū q̄ntitate ut ait **Aug** saltē earū varie-
tate satiet. **N**igū seren? iste aer tui aī p̄similis
cito eit ē bid? at; nubilosus. ita ut te sub alio ce-
lo positū credas. **S**pectaculū delectoz. **I**ter
illd̄ bonis viris ē ignotū. hoz enī loca bonis mo-
rib; semp̄ strata sūt. ibi enī libido discit. dediscit
huānitas. **C**redas firmiter sepe pudicitā stratā
spectaculū fuisse. semp̄ ipullā. **Q**uid enī ad scolā
ire vaītatis iuuat. non egetis p̄ceptoib; ē q̄dem
nimis doctes maloz. plūā enī domi per v̄sipos
qm̄ oport; discitis. **N**ichil enī potēcius ī mēoria
descēdit q̄ q̄d visu subit. facili? p̄teruolūt andira-
forans hēt ymagiēs rez̄ uisaz̄ etiā iuitis. q̄ tū

volētib⁹ ingerūt. inde raro oca⁹ abire. **Quo**
pgis o insipiēs. quo te rapit impet⁹. ut ad horā
gaudeas vñ semp doleas. ut em̄ sel videas qd vi-
dise millesies peitabit. **Quid** misericors delinētis
illcōs. ⁊ velut stigeo stuporē dīfos dulcedo amara
delcāt. et delcācio momētanea p̄cipitat. **Chorea**
me delcāt. **Ibi** nō tā delcācio p̄ns ē qd ec futu-
re spēate auspiciū. ibi ei venēis pludia sūt. hcz lu-
di tegmie cimen adnubilent artis hui⁹ artifices.
Tolle igeiosam hāc ip̄bāq; spem. ⁊ alia qdā q̄
i⁹ tūc tractāt scz. qñ vbi et quō colloq̄a p̄nt hñs
obtafiōe calua et silia. tolle inq; libidimē ⁊ choreā
sustolles. **Ex** chorea nichil ūq; nisi libidinosum a-
liq̄d orit. ⁊ mane spectaculū. hoēstis ocul⁹ iuisū.
ac bono vīo indignū. corp⁹ ei oī; ip̄m tegit et dete-
git. manuū iactacio. moll⁹ pes. vag⁹ ocul⁹ ac p̄tu-
lās. tale aliq̄d in aio esse arguūt qd n̄ cernitur.
Itaq; cauēdū est modestie cultorib⁹. ne qd agāt
aut esseiati loquāt. occulti nāq; affectus et p̄cto-
tū latebre sepe puis iudicijs pat̄scūt. mot⁹. sessi-
o. aubit⁹. gellus. risus. icellus. fmo. aīmi h̄g sūt.
De Scipionē ⁊ q̄sdā alios narrat **Seneca** mo-
uisse corp⁹ ad ep̄udia. attñ cū esset aīmi fatigati
elaxacō ⁊ corpis ēf̄citū. nō voluptas enūat̄ mē-
tū. neq; tñ sūmoz viroz tuta semp imitatio est.
non omne p̄natū aīal sequi p̄t aquilā et si habet
alas. **Si** oīo corpales ēf̄citij̄s cavere nō poteris.

vtaris modestissime et raissime eis dē. **H**ec lex est
in oib; filibus cauēs ne qd in vlla re molle vel fe-
mineū agas. vilis em̄ am̄ etiā i finib; nō suis
omnīnē debet vbi;.

Histrionū acies me sequit̄
Immo muscatū q te vndū coitant. **H**icā
q; delituet. ne; dereliquisse sufficiet. n̄ etiā applau-
sū infamia sequat̄. **S**ūt nāq; quidā quib; m̄ga
pena quies est ac silentiū. nilq; nisi de alijs loqui
iuvat. aut em̄ false laudant. aliunde detrahunt.

Preterea histrionū q pastoz vna lex ē. vtriq;
blādictis armati. post fortunā eūt. v; illis iples-
se vntrem satis ē. illis vero alia fames est. cibi
mentio spēs in iurie ē. sed implēda est cupiditas
fundo carens.

Ludo taxillorū delectoz. **D**o-
rago ingēs. lud̄ iste ierplebil̄ ē. aut trallis p̄no-
ni; flux̄ subitaq; ai tēpestas. fame nubes. simul;
cūctorū sceletū. at; ad d̄spetādū p̄mptissima via.

Alij q̄hēcūm; ludi p̄nt dici. hic aut̄ merus est do-
lor; atq; furor. **V**ide igit̄ ne in caput redūdet tuū
illa **C**retēsiū it̄p̄taco sc; mala osuetudie delecta-
ti. qua nil dictu leuius. v; ḡuius euētū nichil q;
p̄pius est exicio. **C**essa queso de hoc ludo. quia
inhōesta citi; abiciēda sūt. q si nō virtutis amo-
re. saltē fame studio atq; cura pudōis. **H**anc vix
inhumanis actib; inuemes vbi tā patēt moēs at;
vicia hoim detegant̄.

Succellit̄ p̄spere m̄.
Cuētus ille nūq̄m p̄spere esse p̄t. nam q q̄ perdit

affligit. et illicis is qui vicit et peribit in insidi-
 as. Adhuc qd illa prosperitas auspiciu future cala-
 mitatis ee solz. Dem; suas hec pestis illecebras
 h; qa lucz ei? arca dāpmi est. et illd qd lucratis
 mille diripiunt. qd pdis rēstutet nōo. demū quod
 vias nō est tuū. qd aut pdis etsi alterius nō fiat
 desinit tñ ee tuū. ¶ Hae in h? ludo. pter vult? ho-
 minū nichil huānū ē. q tñ ita sepe obfiti sūt ira. ac
 meroē. cōfusi h? clāozib? effeiaci. ut iā hūani non
 sint. vbi n; decor mox sit. n; vboz modestia. n; aōz
 ēga hoies n; ēga deū rēuentia. s; rācoēs atq; iur-
 gia doli ac pūtia. qbz nil in deū scui? pē hūana te-
 meitas. Sed est aliqs pudor tēat aut vārdia.
 crebri? tñ suspēctātos qd agūt labijs cordis sciāt
 iph. en iste lud? tibi placet. ¶ Solacijs delcōz
 atq; iocis. ¶ Non putes nos eictos esse in exi-
 lum istd. in hanc vallem lacrimatū qī ad ludos
 et iocos hic velle videam? in cūbūt nobis vtz stu-
 dia grauioraq; seria. Pensandū potius ad quid
 hic vīmus. qd agim?. quo tendimus et quo post
 breuē cursum vite pducēdi sumus. nō eiz hic ioc-
 tādī locus nec rēdēdi tēpus h? plangēdi. Verū qa
 assidu? labor aīoz frāgit impet?. ex qz assiduita-
 te aīoz etiā nascit hebetatio atq; lāguoz. qquidē nī
 mēdū per solatia elapent et recreent spūs fit an-
 xius. hebes. accidiosus. et pl? qz estior et tū tedi-
 o boi lāguēs. et qruosus. et ad motus irē et ipaci-

28

entia pnis. **D**anda ē p̄terea rēmissio. q̄a paulu-
lū animi r̄soluti viēs r̄cipiēt. ⁊ meliōēs acnoēs
resurgēt. neq̄ em̄ agris fertilibz impandū ē. q̄sc̄
to exhauiet nūq̄ it̄rmissa ferūditas. **I**de q̄z ⁊ de
animis n̄cis ē iudiciū. **H**inc ē qd̄ **D**ocrates cū
puēis ludere solebat. **C**atho rigidiss̄m̄ aīm humo
relaxabat. mouit militaē corpus ad tripudia ut
audistis sup̄ Africa. **I**usit **D**avid cū atham. cū
aue euangelista iohēs. **H**anc nō ita naturalit̄
homo inclīatus ēēt ad solacōsa pro tpe. nisi in se
aliqd̄ naturalis ēēt voluptatis. nō desit tñ modus
vlm. nā horū vsus frequēs nimis. om̄e p̄odus
aī ⁊ om̄z mētis vī eripēt. s̄ v̄tūdū eis sic sompno.
q̄ere. ⁊ similibz. **A**ristoteles v̄ro dicit de hīs p̄az
ad huānā vitā sufficē. q̄i p̄ vitā qdā odimēto. sic
p̄ cibo paz sufficit sal. **P**onit etiā q̄ndū virtutē
quā **E**utrapeliā vocat. q̄n. q̄s dicta ē facta alioz i
ogregacōe ad hōestū solatiū scit auertē. ad exhile-
iādū audiētis. sine tñ detrimēto dignitatis ā v̄cū-
die cuiusq̄. **I**nuētunt nāqz aliq̄ q̄ tristes nimis ⁊
auai sūt q̄s i huāna cōsacōe agrestes ⁊ iuocūdos
vocat. **H**ic et aliq̄ q̄ dissoluti nimis atz leues. ut
sūt mīan ⁊ histriōes et hmōi. q̄ accedūt q̄dē sic p̄i-
s̄ficiūt. i medio p̄it eutrapeliā. **P**retēa sic nō om̄z
licēciā puēis da. nē cuiuslibz etiā ludi. sic ulla dū
taxat accedi q̄ ab hōestis accōibz n̄ sūt abēa. **I**ta
⁊ ai i ludis tuis ac solacijs aliqd̄ p̄bitatis r̄lucē

semp facias opto. sicq; te geras ut te nullus tam
aspe; horreat. a; crepnt tam vile. et solaciai modest
te pmiseri. id tm cu; quib; et serijs reb; satisfactum
fuit. **C. Tabul ac picturis delcor.** **C. M**ie;
huani animi furor oia miratis pter se. quo inter
culta non solu; artis s; et nature opa nullu; vtiq;
miabil;. Deniq; ois in tremis delectio consilio si
regetur ad celestiu; eriget adie. a; oigimis admoe-
ret. Quis naq; umq; riu; appetens. fonte oderit.
At vos gues. hui acclues terreis affixi. qa; celu;
aspicere no; audeatis. opificisq; ei; obliu. picturas
sol aut lue aut treax; rez; figuras tata voluptate
aspicitis. et uide ad alta uob; eac; dispositu; it. illic
metas figitis intellectus. **C. Magnis viris pla** **C. 29**
tuerit. **C. Vana tm delectaco.** nec mior; uaitas q;
magoz; hoim; sepe fuit. nec tolleat qd; sit antiqum;
puu;. Sed qde; one exepu; tuc; pessimu; efficit. qua;
do illi vel auctoz; pod; adiugit; vel anoz;. Vncuq;
eum; ozte; cosuetudis robur. cum; senuerit ut bona
est. in meh;. et a; mala; i; pei; etas; puehit. At p; h;
nichil erroi; detrahit; eratiu; magitudo. ois ei; moz;
b; eo; funestioz; q; stabiliori; matia; s; brix;. Re; g;
miradu; si vulg; erroiu; pnceps. et cosuetudis ge-
nitrix. longa dies. cumulusq; maloz; oim; inges; sp;
auctas; accesserint. ut voluptas; stuporq; aios; ab
altioi; creplaco; furti; dioueat; a; distrahatur. Pre-
tea; si hec; ficta; et adubrata; fueris; te; delectant; adeo.

ad illū oculos attolle q̄ hōs hūanis sensib⁹. aīz i-
tellaū. celū astris. florib⁹; terrā p̄rit. et sp̄nes arti-
fices q̄s aū mirāberas. ¶ **Delector tam.** ¶ **De**
lectaī hōim īgenijs si modeste fiat tolleābile. hīs
p̄fectā q̄ ingenio pollēt excellūtq; n̄ ei luoz obste-
faciūt q̄s q̄d in se ē in alio venēat. ¶ **Pretea** ymagi-
nes sacre q̄ spectātes admonent celestis b̄nficij-
piū aīm sepe excitāt. h̄ iterdū monēt ad v̄tutē. atz
eigūt. dū rep̄tes aī. rez mobiliū meōria t̄calescūt.
nllō mō ē sp̄uēde sūt mīme colēda t̄n. ¶ **Sol** ille
colēd⁹ ē. q̄ solidā terrā. fretū mobile. volubile ce-
lū. q̄ q̄ nō fictos h̄ veros viuos et q̄drupes tre-
pices mā. ac volucres celo d̄dit. ¶ **Bonū** pr̄ez
h̄aēo. ¶ **Nō** g⁹ loc⁹ ē merce. vtē sedulo. q̄a fu-
gitiua iocūditas p̄ senex. Felicitas g⁹ carpe fruct⁹
extrēos tāq̄ ab ruiosa arboē. caro lateri adheras
ei⁹ cupide. illū vide q̄i cōfessū abitur. audi cupid⁹
eūdez. atz extrēos mōit⁹ m̄te m̄ori recōdito. deb-
tū; velut actur⁹ it̄ egeb̄ illo d̄sulcoē. et q̄res eū sol-
liat⁹ nec iueies domi. ¶ **Propiciū** ⁊ indulgētiss-
mū pr̄ez h̄eo. ¶ **Propēa** in illū nouillia ogerē
pietatis officia. dū licz nē in tpe. si q̄d aūt nūc a-
m̄scis doleb̄ sp̄. ¶ **Amatissima** m̄ mat̄ ē. ¶ **Ac**
tu illi iugis pauoz es p̄petuū. q̄z desideū. Quippe
maxi⁹. p̄ris m̄tis vero vehemētiss⁹. vtq; tū elis
ac tātus ut cum vir n̄ rara admodum filij pietas
ēqueit. pulchz tū m̄tē parētes ⁊ filios de amōē ac

pietate etiam. Vincat tñ vli illi quib⁹ largi⁹ fōs
celestis caritatis affluereit. Ac dolent dixēti. nō vñ
solita vince sūt parētes. **V**ortū a michi maē
est. **H**on⁹ ei fili⁹ esto tu. scito te vli p̄mū pōd⁹
fuisse atz tediu. dehinc q̄dem accimū dolorē. et post
cōtinuū t̄ozem trepidāqz sollicitudinē p̄petuam.
Hemto ei v̄tei alēnib⁹ v̄betū sollicitacōnib⁹ q̄t ei
sompnos. q̄t abos. quot iocos tuis fleab⁹ abrup
is. q̄t aut met⁹. q̄t dolēs tuis casib⁹ p̄peis. **H**is
ei atz alijs effem̄ ē ut nullā maior̄ mē hoies ingra
tudo sit q̄ q̄ in m̄ez omittit. **A**nnosa m̄ gen
t̄r. **C**ogitab̄ p̄tea vñ vneis aut q̄ p̄gas. q̄ci
ēs eiz h̄ac et h̄l̄ terā intues̄ aspexis. q̄ agustū ha
bitaclm̄ te emiseit et q̄ agustū accipiet. atz iā mē **30**
v̄tūz positus auaricie et superbie frenū stringe.
Volo v̄rozari. **E**rgo valedicere v̄is v̄tuti pa
t̄it et q̄eti. nā libis ac v̄rou sil̄ infuire. res ē im
possibil̄. An oia ei v̄sib⁹ v̄rois nēcia parāda sūt.
Vestēs p̄ciose. auz gēme. acille. varia suppellecti
lia. sūptus et silia. Deinde q̄tulose questioēs au
dieude sunt totis noctibus. illa ornatio p̄cedit in
publicū. hec ab oibus honorat̄ in v̄uentu foiaz.
ego despicioi. tuc vicinā asperisti. quid loqueba
ris cū ancilla. quid de foro v̄mēs attulisti. nō a
mīū h̄re poteris neqz sodalem. alterius amorem
odiu sui suspicat̄. Insup ei⁹ facies semp̄ inspiciē
da. laudāda pulch̄itudo. ne si alterā insperis te sibi

putet displicē. Deniq; si omiscis ei domū. sibi eis
seruiedū. si tuo arbitrio aliqd̄ t̄serues nō sibi hōē
t̄redit adhiberi. ac in odiū et iurgia cōfessi dūrit̄.
ymmo n̄ cito t̄cōcliaueris p̄abit venēa. **A**dice
q; nullā vxoris est elcō. s; t̄lis q̄l̄ aduenēit tollerā
da ē. si fatua. si feda. si cōuāx̄ ā supbia. post nup
tias vicia disci. bonē. equū. asinū. et filia aūq; e
mim? p̄ba? n̄ erp̄it sola vxor. ne p̄a? displiciat
q; ducat. **D**ulchiā ac nobilē duri vxorē.
Dp̄osa cat̄hena vinct? es a q; te sola mors lib̄a
bit. **P**ane āceps vxoris elcō ē. nā difformis facile
fastidit. formosa v̄o difficile custodit. ea lege q;
m̄ formā corpis at; ai castitatē. p̄pe p̄petua h̄sē.
adeo ut poeta dicit dūctā forme raro fore pudici
tiā. praro het duo s; vno late h̄cāt. **V**xor m̄
amātissima. **C**ū amoē suspitio. zelus. 7 q̄rele
subeunt. **I**nsup moēle duellū domi habes et ex ip
fis iocis ac voluptatib; iūmicitie erūpēt at; i p̄peia
n; in mēsa ne; in thalāo tut? eis t̄p? nllō litigio
vacabit. v̄ndiq; rixatiōib; gartulet. media nocte
pūgbit. **G**ratā vxorē duri. **F**alleis te dur?
it̄ illa. m̄p̄is diu etem̄ eras tu? v̄tiz nūc efc̄ebūt
te assidue familie iugū. arche sūptus. diurnū fe
nestre sp̄cāqulū. nocturnū m̄rem? iugis rixa. at;
op̄ia ab; t̄nq̄llo t̄pestas. **V**xori mee placeo
Cūto mel? displicēs ei. ne; te amādo p̄m̄ē
et attereret. ac te tuas; res recogitāe h̄neret atq;

ſopnū cape. nūc vō q̄ a places nichil aliū q̄d plā
tē tū poſſit ſpēs p̄ter illā. tē ei totā ſibi vēdicabit ⁊
vix tot⁹ ſufficiēs. Porro ſi quōs ire diſpoſueis. vel
le tē fugē credet. ⁊ fugē cauſas fingē. ſi q̄d agē in
apias oblitā ſe putabit. ſi q̄d medicatis ā coꝛpita s
tē ſi iratū dicet. ſi ſopnō ceſſeis exēno tē feſſū venē
clamabit. poſtrēo q̄dē ut ſb breuib⁹ multa dicā ſi
vꝛoi places tū atq; oib⁹ alijs iutil ſis. ¶ **Uxor**
me ardētē amat. ¶ **Malē tē amatq; caſte. pie.**
ſobe. vācū de. Quid ei aōr at dēs n̄ aie ē mēdū. q̄
ardētē q̄s ibi inoſtelle q̄s tūēntē diugal. q̄s trā
q̄llitati loc⁹ eē p̄t. q̄s quieti. vni ſit amāti dedit⁹
opz. Adhūc q̄d zelotix diugis vir. inſopnis ē. nūc
blādicis nūc q̄rel. nūc fictis cōmibus exatandus ¶ **31**
eē cōduſq; per noctē. Demū ſi vꝛl oculū habēt⁹ de
flexeris. ſi rēdētū lentū aruſeris. ſi vianā leto
vultu ſalutauis. ſi aliter⁹ formā laudaueris. ſi
ad domū tardi⁹ idieris. finaliter ſi aliq̄d diſis ā
feceris q̄ ei fueris ſuſpect⁹. p̄ſtim vū reus leſi ap
pāeas. amoris capitale cōmē erit. ¶ **Diri vꝛorē**
thorificiā. ¶ **Et ſompni pꝛpētū exilū addē de**
buſti. nā lā marital rar⁹ et tenuis ſopn⁹ ē. Hic
ei voluptatis et diuinia. hic litēs et iurgia. requies
vō nūq̄. ¶ **Uxorē duxi piā caſtā huilē pulchrā**
⁊ obſcōſam. ¶ **Viruſ auceps q̄ corniculā can**
didā iueniſti. vir ē aliq̄s qui fulcā ſe putat inueſ
ſe. ¶ **Uxorē fouoſam duxi.** ¶ **Difficilē puici**

am nact⁹ es .vigiles necesse eit. q̄a dux est custo-
dice q̄d a multis appetit. **D**icas p̄terea te domi-
ydlū h̄eē q̄d coles. q̄d adores. vñ tot⁹ p̄deas. ali-
as q̄z curas ymmo libratē pp̄ia; abijctas. at; ad
edem e⁹ viuas. **D**eniz videb̄ indies p̄grios ha-
bitus nouos. hic lauda corpis h̄tūdīez. q̄ bñ oīa
deceat. illū iuēriciis ingemū ad oīa v̄satile. iactu-
ram vero p̄ionij luctū puta. **C**auēas etiā ne quā-
tūq; laudes aliā. s̄ nez ab e⁹ frōte oculos diuitas
ne ei etiā p̄aci⁹ solito blād⁹ arideas. **S**i q̄d i hys
ēspueis. id vuln⁹ vix v̄llo potit oleo mederi. **V**e-
tū si pp̄t̄ fōz; solā diligis v̄roez; cito illū odies. fal-
lax em̄ grā. ⁊ vacua a corpis forma. sed et breuis.
p̄sertā feminea. et si fōz p̄ tibi sic exercebis eam
alioq̄n cito v̄cepto te q̄reē capella⁹. **I**n v̄ltimo
oīs immoderat⁹ amor mulietū ratiōis est obliuio.
pp̄i⁹ isanie. altos aīos effeiat. conat⁹ mgōs ad
huilōs trahit. quēlosos fac̄. iracūdos. timēaīos
et impuisos. at; fuitē blādōs. ⁊ tñ semp flagrat
cupiditate fruēdi. tñ insaciabil̄ ē. et plura tēpora
p̄dit geitib; ac lacrimis at; suspiciōib; grāde odiū
sui facēs cuiib; saē mēti. **E**rgo dilige q̄d diligis
Si fōz; solā diligis. op̄des aureas at; splēdidā
fuitatē diligis v̄aitate suffultā. **V**roem fecū-
dam duxi et facundā. **M**ultas rodētes curas
multosq; labores acquiruisti tibi. quippe ⁊ mul-
tis subact⁹ es faulmatib; . id nutris q̄d alē for-

foris genuit. Porro diuigē q̄rebas et m̄grāz iue-
nisti. ad iutoiū t̄i datū qd̄ assit in i p̄p̄z. nūc em̄
hēs cū qua declāes ac disputēs. aliqd̄ v̄ro loqui
sine cēsura ei nō p̄sumas. Inē mūdi cū tedia ni-
chil sane ipotum̄ p̄ca muliē. tacere nescia no-
uissimū igruēs b̄monē. **C. Dote magnā accepi**
cū vxore. **C. Malū malo addidisti.** Dos nāqz ⁊
sōz diugal̄ duo stimuli sūt supbie. mulē em̄ si pal-
cat vix. nō sociā s̄ dnāz se putat. sed dos atqz; fōz
hec est auaricia. atz; libido que hodie in m̄tūmoio
sole querūt. quāto satius tibi eāt cū mox q̄scē
qm̄ cū supba laborā. esurie cū huil̄ pau p̄cula. q̄
cū insolēte litigaē. q̄a q̄nto dos vxois maior. tāto
aūm̄ maior ē elacō. miorz; tior ad maritū euentia
qz;. **Rex** eius audeb̄ vitam reprehēdere dum dotē
eius cogitas. neqz; t̄ptabis humiliare illam. p̄
quā te memineris supbie. p̄ aciecie scuto muās
te oportz;. quia nō solū tedia eius sed etiā probra
tolleābis. eius ip̄peria atqz; iniurias. **P̄tēta**
nichil ad rem ptinet quāta dos sit. sed qualis sit
mulier. ne; in dote quātitas s̄ q̄licis estimāda ē.
Uq̄ p̄sp̄cta q̄bus modis sit parata. q̄a frequē
mulē et magne dotes malis artificibz; acquisite
sunt. **Nati sunt m̄ filij.** **C. Dulcedo t̄i ama-**
rissima est atz; fel melle circūlimtū. fontē ḡuū tu-
tax domi tibi natū foē scito. q̄a nūq̄ vitā agas s̄
metu et āgoribz;. porro n̄z; timē ne; sperā nouās

sed nunc discas tuo cum periculo. discas patris orbis
miserere. discas in brevi cursu longas tuas tempore longi
oraz negotia ordinari. discasque de hiis que nichil ad te
pertinet torqueri. discas eaque nunquam his visum dispo-
nere. Postremo discas alios plures quam te amare. amare
dico ardentissime. tepidissimeque amari. Hanc du-
ras artes. ceteris enim. **¶ Plures habeo filios.**

¶ Nunc primum scisti seu didicisti quantum ipse tuus ceteras
parentibus. porro arborem seculi percolendam studio
indefesso. que dum vivis te exerceat. cuius aut nullos
aut seros et forsitan post obitum fructum speres. **¶** Si
si boni ac probi tibi fuerint iugis tibi timor erit. si
mali quidem semper erit tibi dolor. interius prodebile
solamen. certa cura. **¶ Conplacui michi in filiis**

¶ Anxia felicitas ac sollicitum gaudium et sepe
mestum. modestius ergo letare. possunt multos illustres
viros in medium proferre. quorum felicitati nichil
magis obstitit. quam filios habuisse. quibus quidem caru-
isse est infelicitate felice esse. **¶ Formosos habeo fili-
os.**

¶ Magnam in matribus formam. discrimen sepe est. in
femina per maximum quam ut proferat pulchritudo atque casti-
tas raro simul habitant. neque enim volunt. neque etiam si volit
licet. Cum enim omnia humana. in primis tamen pudicitia
male tuta est. proferunt ubi egregie forme pulchritudo
coniuncta est. Sunt enim quibus invidet se infra suos
fines sese invidia continet. dolet. irascitur ultra non pro-
greditur. Sunt et quidam qui in fine videntur inter odia

senue. quidā quibz ad vltimū vite icōcussa tirānī
de vignerūt. Ceterz quot assidue placato mari
nauē. q̄c per siluas m̄catores transcūt mer sibz
saluis: quā formosam intemptatā dab michi tu:
que bonos forme effcūs. et quos iueneis t̄nūcia.
ut cū d̄crarijs oparent. **P**retēa in fōz aut i pul
chritudie corpis sicut in oibus alijs. bona medio
ctas est. mala oīs nimietas. sed si aliter eligendū
eēt extremoz: fōz quidē ḡtior foret h̄ gibbz puto
tutior. **F**ormosissima m̄ filia est. **I**nsidi
as circūspice. vim caueo. sz sollicitudo q̄ labor te
cū manebūt. quibz tū metū adijce quē nisi morte
fugies. v̄l forsan senectute. hūc tū est in domū al
teri trāstere possis. nō potes tū in te extingere. **33**
Sane sepe forma obfuit. pfuit nūq̄. n̄ ei pulchra
Helēa fuisset. et filie nobil̄ lucretia rōna. stetit
adhuc forsan m̄gna **T**roya neqz nobilis **R**oma
corruissz. **C**asta michi filia est. **A**liqua io
cunditas h̄ multū sollicita. q̄a quanto maior cas
titas t̄to vigilatio: ē libido. **N**ichil eī tam ardē
ter appetit̄ inuadit qz. sicut qd̄ castis excubijs fei
neqz pudōe vallatū est. **Q**uipe cōcesso calle segm̄
it̄ corruptor q̄ pmissa tepidius appetūtur. multū
ūt occupite r̄i difficil̄ custodia est. **A**dijce qd̄ sp̄ ua
riū aīal̄ sit et mutabile feia ut poeta dicit et q̄ti
die exprim̄. q̄a pudicas iuuentulas. lasciuas an
vidimz. **T**ime ergo. cum i vis pua p̄stātia ē in

feminijs vero nulla. **C.** Filiam meam maritavi.
C. Si viro bono et saluasti filiam et filium acquisisti.
C. Si immo et perdidisti filiam atque tibi hostem et tyrannum filie parasti. **C.** Secundas nuptias volo celebrare. **C.** Id diuor es quam oportet. si ad frenandum te altera pro te oportet sit. vix si te vna non domuerit. pluibz es dignus. Porro si ad liquidum agnosceres quod sit miser. et quod magis de ea scribitur. neque primas nuptias celebrasses. minus attedisti quam dulcis fuso por i vacuo cubili. sed ne solum vneis actum cogitas. quod cito transiet et quater vulneat. Age ergo dum in cursu furor est. dolebit cum ille refrigeret. Dato tamen quod plura tue nouerit super induristi et in domum propria te incedium inuisisse. **C.** Filio meo nobile diuitumque uxorem procuravi. **C.** Adhuc adhuc quod inquis certe importunam. superbum. et coniugis. et tue vite emulam. Quippe in se locum et nux vetus est querela. namque in omnia animalia nullum ita primum locum appetit ut mulier. illud vero sibi interdictum videtur. quod tunc animo voluit. quod orat optetque. haut difficil victoria est. **C.** Diuitijs habundo. **C.** Neque idcirco magis tibi habundat quies ac iocunditas desideratissima loquua vix diuitie reperies quam non sibi melius in iocunditate vel honesta paupertate fuisse fateat. quam in magna rerum habundantia. Ac per hoc aduentum diuitiarum securitas. libertas. gaudium. ac tranquillitas abire solet. que si cresceret cum illis. non solum diuitias pateret

amai. h̄ et adhortaret. nūc v̄o in eis anceps felicitas. et dñosa plus h̄ns inuidie semp̄ q̄ gaudij. **¶** Quippe s̄n pena nūq̄ eē p̄c. q̄a maiori tormēto possidet q̄ q̄rit pecunia. **¶** Via h̄z qui nichil cōcupiscit. **¶** Ratiōe q̄dē insitū est ut bonoz copia plus delectet. **¶** Sup̄flua tñ est cura de rebus t̄p̄alibus que tū āgustijs p̄deūt. adeptē paruo in t̄p̄e s̄b̄sistūt. s̄b̄sistētes sollicitudinēz ingerūt. recedētes dolorem pariūt. et quod pei⁹ est per illas eēn̄a h̄a amittūt.

¶ Multas opes habeo. **¶** Nē h̄ēs q̄s̄tu difficilē et custoditū anx̄iā ac flebilē amissū. si sper̄e fuerit decrescēt. si buate quidē inō te dimitē h̄ occupatū faciūt. non dñm h̄ custodē. **¶** Vide ergo ne tu poti⁹ habere cū non tue diuicie sint sed tu diuiciaz. quia multoplūēs sūt creborelqz qui h̄ntur q̄ qui h̄nt. quos notat p̄pheticus iste s̄mo. viros diuiciaz non diuicias viroz appellans. sic enim vr̄a cupiditas atz vilitas animi de dñs vos suos effiat. **¶** Quippe v̄tus ē pecunie vsus ut necessaria oparent. pauca simul et exigua facta qz. q̄cqd eiz v̄ltra hec accesserit. illis graue sit opoz. neqz iā diuicie h̄ vincula sūt et compedes. neqz etiam sunt tā tormēta corp̄is q̄m impedimēta animi. ac formidini et sollicitudinum p̄paramenta abeui.

¶ Magnum cumulū habeo diuiciaz. **¶** Sicut nūq̄ parū est quod satis est. sic et nichil multum esse potest quod satis nō est. **¶** In te vno v̄li confle-

geet quicquid multi habet locupletes. vltra ceteros
te fortuna puehat. tegat auro. veliat purpera. eo
deliciaz pueneis at; opu-ut terra marimoibz ab-
scodas. nez tm hce diuicias liceat. h et calcaet etia
possis. ex hns utiq; discas maiora scupiscere. quia
crescit lucro auaricia. ¶ Quid ergo refert quantum
in horreo habeas. quantum in archa. si ab eis inhiat?
si non hita h henda semp coputes? Multas paras-
se diuicias inquit Epicurus? non finis misciaz fuit
sed mutatio. Quippe non in rebz viciu est h in aio.
Nichil em refert an egru i leo ligneo ipoas l au-
reo. vtrobiz em morbu suu seui portat. sic indens
est an eget ai? in pauprate vel in diuicijs portat?
hic malu suu sequit eu. equu scupiscit. Auat? non
implebit pecunia. nez diuice diuicie faciut. h egenu
qa nuq; hie; querendi inuenit cupiditas. Cu alte-
ra ex alteri? sine nascat. implei nequit quia fun-
do caet oia vras auaricia. ¶ Natura multis in-
diget. ¶ Ancilla dei natura est. a deo regitur et
intelligetis ut aiut gentiu phi. et inde errae non pt.
idcirco sub nature clpeo te nobi excusare. nam si
scdm naturam viuis nuqm eris pauper. si scdm
opinionem nuqm eris diues. Si ergo scire vlis
an naturale sit quod cupis. an ex ceta cupiditate.
confidera si consistere possis vel alcubi et dicere.
Sufficit. qa si longi? progresso semper aliquid
est at non potest esse naturale. cu naturalia desideria

finita sint. et suū modū habēt ex falsa quōdā opini-
ōne nascētia nō habēt ubi desinant. quā falso
nullus tēminus ē. Cūci quidē in via semp aliquid
est extremū. error vō ē immēsus. **H**inc est q̄ rō
īpā cōtenta eq̄tate cupiens consistere sepe clamat
sufficit. habes plus q̄ satis est. libēterq; suis boīs
fcueret. s; non sunt dñā cupiditas. semp dicens
affer. affer. aperit hiatus amphozes. que quicq̄
famelica inglutierit paz oīa repntat. ad id quod
sibi restat adhuc deuorādū. **V**idisti canē frustū
panis captātem quō integrū totū quod accipe p̄t
deuorat auidius ad spem futū inhiās. Ita sane
et vos miseri quicq̄ ex rebns hīs hauleitis. sine
vlla voluptate deglutitis. attoiri et erecti ad alci-
us rapinā. oīa in epitiūm cahos truditis quod
vacuū semp inane est et abh; vllō tēnio. **D** canes
īpudētes nescientes saturari. o stultissimi mōzles
cito moitū quid tamq̄ immōzles oīa scarpiscitis?
quid inq̄m discueritis tanto cum tumultu? quid
opibus opes aggregatis? augete q̄dē cōsus. am-
pliare fines potellis. que accumulāe nūmos. an
nō ita corpuscula laxabitis? an nō aīm reb; īple-
bitis? **H**ae auz argentū. p̄ciosi lapides. et hmoi
nō plus ad aīm deo diuitē ptinent. q̄m ad immōz-
lem deū. quippe sunt pondera terrena. sunt iūmē-
toz onera. ut quidā prudēs dicit que vtiq; non
amat animus sincerus et diuin;. bō ei sua in alijs

finib⁹ collocavit. appetit em̄ rez hatū. nature sue
memor sūma petic. tollit ad supna. terrena cūcta
alta mēte parvipēdens. **A**t vos graui corde v̄ta-
te vacui. pleni oī v̄itate. mūdi hui⁹ reb⁹ inebri-
ati paz cogitatis q̄ m̄gificū sit. ⁊ q̄ iocūdū in aīo
pleuū eē et nō pēdere ex fortuna. ac a rebus nichil
mēdicat. **D** q̄ stultā ⁊ i puidā vitā ducitis. qm̄ in
gratā atz tepidā. q̄ semp ferē in futuris. neqz vn-
qm̄ p̄ntab⁹ cōtentā. s̄ intentā semp habēdis. qm̄
paz p̄cipitis in tellū in q̄t labores ⁊ pericula vos
p̄cipitat ceca cupiditas. cui si qd̄ satis eē vnqz po-
tuis diu fuissz i plena q̄dē. **A**tqui nūc cū paupertati
parua desūt. cupiditati desunt oīa. **H**ae breuis-
sima ad diuicias via per stemptū est eacū. quia
cōtempnere oīa. quis p̄t. nemo p̄t oīa habē. **D**i
vis inquit Epicur⁹ diuicē facere o Pitoclea nō
pecunie adiciēdū est. s̄ cupiditati detrahēdū. **I**d
etiā iudicandū est de voluptatib⁹. dignitatibus et
alijs aī morbis. **D**i nimis auro crescente sitis
auri crescit et auuiditas. studiuqz minuit v̄tutis.
Demqz in seipo p̄t pensare vnusquis quantē
sit demētie. cū nemo nēm diues nascit. **I**mmo in
lucem exiens pane et lacte cōtentū iustus est. **U**b
hīs tū inichs regna nobis non sufficere possunt.
Copiosas possideōs diuicias. **C**. **E**sto qui
de affluat diuicie. assint possessiōes tibi latissime.
assint predia. vinee domus pecunie. in omnibus

diuicias tibi adē. scinet. impleta pmtuaia sint.
redūdet torculaia tua. **C**um oia dixeris paup es
debes em qntū inquis. oia cui qris. illi certe q di
cit. meus ē orb terre et plenitudo eius. **H**inc tm
asportab qntū huc attulisti. quicqd ex hīs hēs
alienū est qd oparis tuū. illd iuenisti istd egisti.
et idcirco tolles teā. opera inqt saluator eorum
sequūt eos. **D**iuicias qz aut deseras aut te dese
rant oportz. quia tmō vsū fructū in hīs rebus
habes nō dominiū. **V**erum cū pegrinus sis ⁊ ad
uena ut attestant oēs ptes tui. ois terra inquit
dñs mea est. vs aut accole mei. **P**orro qs sit
mod⁹ huius vsus qris forsan. p̄mū inqm habere
quod necesse est. deinde hēre qntū satis est. hunc **36**
modū si apphēdas. oia tuta. oia secura sūt. **E**rgo
sic aīm tuū forma. sic extolle sic institue vñ mod⁹
nature nō excedat. et diuicias mgnas inuenisti.
ahoquū int opes sūmas paupertas aderit. quia
necessarijs pauca sufficiūt. non ingentia regna
supuacuis. **D**iuatissum diuicis. **C**ame
lū uicisti. iste vñ p̄dus habz tu duo. vñā posses
sionū aliō peccatoz. p̄mū cito pones l̄ in morte
scdm vhs nolis tolles teā. nisi pri⁹ hic volēs te
exponeres. **J**am ei habūdāt creditoēs. assūt fidei
moitoēs. eluētēs qdē ac sitiētēs. nudi clamātes
vna voce nostra sunt que tollis. habundas enī et
patim⁹ p̄ iopiā. affluīs dlicis ⁊ media cruciam⁹

affligim^r penuria. tu in crassa et vltro saginatis.
nō queri^r tua. h^o nra reddi nobis petim^r. quicquid
suas pdis q̄a moy^r eic alioz. tuū v̄ro q̄cquid nobis
tribuis. quia elemosina sola comes defūctorū. na-
tuē nre legē si audieris hoc facias nobis qd tibi
fieri cupis. **S**i dñs nature quicquid vni ex mīnis
fecalis in fecalis inq̄t. et iudex est qui dicit. audi
nūc pie inuitantē ne cōtigat audie^r stricti^r iudican-
tem. **D**eniq; cū artū foramē te expectet ac p an-
gustā portā intres oportet. quid camele gibbū qd
auacē autū tollis. **N**ō sic ingredieis impie nō sic
sane. foramē acus satanas nō admittit. fiene-
ra si nūc in diuitis vidicta fiēt vniūsi carēs i plez
tenē tot sūt hō paupeꝝ inuadētis. **H**z ad cumulū
accedit maloꝝ. qd ab vltione diuitie etruūt suos
posselloēs ⁊ fouēt eos in p̄catis. idq; ut penas hz
bi opatēt gūioēs. **T**u v̄ro intēri caue tibi ne te
diuitie q̄ onerāt. cūpāt oīs eiz pleitudo exitū q̄rit.
Crede in diuitie h^o mūdi eēnā penā attuleēt ml-
tis. p̄ntem requiē oibus abstulē. **D**iuicijs de-
lector quas boni eque ⁊ mali appetūt. **B**on^o
vir diuitias habet malus habet. habz inq̄m vir
bonus diuitias sed virtutē nō amittit. quā p gba
usum pdit. malus aut potius nō attingit. **P**orro
non abigit diuitias a se vir bonus sed securus
prosequitur. quia videt eas vult abeuntis. nec
afficiat corde quīymmo suas pot^o esse audie qm

letie. neq; vere eas diligit. sed in auile qui a nō in
aīm infernis diuicijs plenū. h̄ i domū illas reci-
pit si affluerēt. nichil ei nisi seipos aufert. vic-
tule? totus stupefactus cū lacrimis amittit eas.
se miserū clamat. se penit? putat derelictū. Item
apud virtū bonum h̄nt locū aliquē apud p̄uū h̄nt
sūmū. Aristotiles. apud bonū viz diuicie sūt i ser-
uitute. apud p̄uū i impio. apud istū hospitant.
apud illū regnāt. Item diuicie ip̄e sūt boni virt.
p̄uus q̄sq; est diuiciay. iste diuicijs cohēt taq̄ nū-
qm̄ amissur? alius vero in medijs diuicijs pau-
ptate cogitat. **P**ostrēo habet diuicias vir bon?
h̄ nemī detrahas nō truetas alieno saguē par-
tas. sine iuria cuius qm̄. sine sordibz. sine q̄stibus
q̄bz. neō igemiscit n̄ malign?. **H**ic nō eq̄li la tere
possidet diuicias bon? et malus. **A**ger michi
fertilis est. **D**im fecūdatois agnosce et sic v̄tē
beneficio celesti ne largitor displiceas. qd̄ demū
rite facis si sobrietatē et modestiā fertilitas non ex-
cludit. i partes egenoz vberitates veniāt ac aicoz.
nil soli dulce sit nil lapidū. **A**gtū exq̄site colo
Non homo tene h̄ terrā hōi seruire debuerat
culpa hois id effectū scias. ne terra sine labore pos-
sessori suo respōdeat. h̄nt enī sollicitatē ferro. mi-
risq; bladiens emollis mōhs coegit idigētia. In
hac arte Catho mgnū locū tenuit. de q̄ legit qd̄
optim? fuit orator. optim? Senator. optimus

impator. at; sine emulo sui tps opti⁹ agricola.
Quē igit pigeat cū Cathōe terrā colere. p⁹ p̄ha
tot et trūphos: post tot ācipites decisas causas
disertissime ita onerare voce boues q̄ tot hoim mi-
lia tot; accēdiss; exercit⁹ ad p̄ha. p⁹ multas cor-
poris et ai v̄tutes ac gestarū i⁹ gloriā. **A**mo
greges et iumenta. **I**n oī amore amantis et
amati similitudo suspecta ē. oīa amatis p̄ter mutuo
volūptos ac v̄tute. et ulla q̄ in p̄mis amāda sūt ne-
gligitis et q̄ negligēda sunt diligitis gens stulta
miserorū. **D**elector multū armētis. **E**n
gaudes semel millehes dobitur. nullus dies ibit
sine mellis tumoib⁹. nūc irruerūt **D**abei. nūc cū
turris vniūt **C**aldei. nūc gladio pueros occide-
rūt. nūc bos cornu fregit. nūc equ⁹ suū cecidit. nūc
vagātem agnū lup⁹ rapuit. nūc infectū gregem
mors inuasit. **H**is q̄ aures pulsabunt q̄tidie.
nō satis miseri estis mal⁹ v̄tis et p̄pria mōr̄itate.
nisi mortem brutorū animalium etiam lugeatis.
Magna m̄ est suppeller. **E**t iuge tibi bellū
nō tantū est cū furibus. sed etiam cū murib⁹ et
tineis. ymmo aranee et erugo. puluis. tubigo. fu-
mus at; imber i te dimicabūt. h̄q̄dē vti eis v̄l̄e-
pe tibi t̄nsferēda est. et pl⁹ difficultatis q̄ volupta-
tis allatū. pl⁹ oneris q̄ honois. **Q**uipe q̄rendi
studiū vnū fuit. Enādi vero labor multiplex. **D**ū
etiā nūq̄ tibi dēerit q̄d reuiles et q̄d numeres. q̄d

cōplices qđ exatias qđ abstergas atq; qđ tuos
 oculos malleat et offendat. **P**reciosa m̄ est
 suppellex. **C**erte non precū rei diuīte facit sed
 contemptus. alioquī et q̄rendo cupiditas crescit et
 paupertas. Auaricia autē paupertatem intulit et con-
 piscendo multa oīa pdit. Dato multo foē facibus
 diuicias aspernat qm̄ oseq; p̄mū qđē possu. **H**ec
 enī ars in maib; nris est. scdm̄ vero in arbitrio
 est fortunē. **C**ur inquit Venica petam diuicias a
 fortunā qm̄ a me potū ne petā. **G**emma pul-
 chris delector. **H**anc nō vltima vanitas mō-
 liū. i lapill̄ m̄rionia m̄ga claudētū. vtiq; valde
 instabile precū gēmatū est pariter et incertum.
 et q̄tidie variū. id quīdē ex sola mercantiū fama
 et insanorū diuitū crudelitate depēdes. **I**nde est qđ
 aliq; diu sp̄rete subitis i opimisq; p̄cijs attollūt.
 et famosissime gēmaz subita p̄mūt infamia. ne-
 scio qbus votis erūpētib; nō tam in ipis de qbus
 agit rebus. qm̄ in opinione hoīm ita callētium
 p̄lara prudētia. q̄ neglecto cultu dei et animi. et
 noticia vtriusq; mē noscēdū lapidū venis inui-
 gilat. p̄cia gēmaz singūt. **C**ū vero eaz p̄cia nulla
 sunt vel ignota. qm̄ vero periculosa vanitas. qm̄
 tremulū qm̄q; āceps iudiciū sit. sciāt ipi. **Q**uis
 enī nō videt quāta sit ābitō quātaq; mētis ceca-
 tas. **N**ō formā rei aut substantiā. s; nudū nomen
 tāta mercede captādū. **H**ic sane furor hoīm non

39

nobilitat rez. ⁊ inanes nuge diuitū. ⁊ otioſorū fa-
bule q̄ faciliē hec cōſpnerēt ſi quo vnq̄m honeſti-
ori patris vel belli negotio tenerent. Vnde ſi iudi-
cū tale vel poti⁹ tale cōtagiū aīoz late ſerpēs. vul-
gi moēs iſeceit. cū ingenia m̄ga ⁊ mīnis delecta-
ri nec oīo alia q̄m pulchritudine virtutē tangi decz.
ut per hec breuīa q̄ delectāt oculos. mens exper-
recta in amorē atz deſideriū eterne pulchritudinis
rapiat. de quo fonte oīe q̄d pulchrū eſt pdit.

Multū me gemmarū affiat ſplendor. ¶ Immo
ſternit emollit et enervat. de qua re ſi virorū ac
mulierū exempla pergam cōgerere. nō te doceā ſed
obtundam. vtrū mollia queq; viri deſpiciūt. vobis
autē aīoz diffidēcia cūcta miramini et quaſi bea-
tos factura concupiſcitis. Sola virt⁹ q̄ p̄mū eſt
amanda deſpiciūt. ¶ In gemmas fulgētes amicas
ōculoz. aīozq; hoſtes. ac fortiū virorū victices.
cole ſatis. vit effeminate. ¶ Gēmis vim inelle
credo. ¶ Certe gēmas vim habere nō negauerū.
quippe p̄nt auarorū diuitū ſeras conſūgē atz ex-
haurire archas. Si que vis alia eis inſit illa eſt
mercatorū et ſcriptoz collata mēdacijs. nō graui
arte conſictis ſed et etiā v̄ra aſſentacōe auctis. ac
firmatis. quā vtiq; ſatius ē vel prudētē arguere.
vel magnifice cōtēpnē. q̄m ſic ſcrupuloſe trutinaz
re oīa gēmarū p̄cia virtutes et vicia. Quid ſtul-
tū eſt q̄m tantam curā reb⁹ hīs impēdē. que nec

felicitati conferunt neque detrahunt miseriam. Probant hoc
quidem magister multi. qui plenos thesauros. sepe
a pauperibus extorsos. claudunt in lapulis. Neque fidei
quicquam affert quod a pluribus scriptum legimus non
veritati rectum neque utilitati legentium sed superbi operam
dantibus. qui integros libros nugis implent. ut
stultam credulitate hominum opinionibus variis implicat
retinet ut arbitror se utique ineptiis delectarent. aut
forsan secundum Plinium quia nulla vitae fraus lucrosior
quam cum ibi copia maior metendi. et uberior fructus me-
daci. vel impudencia libertorum. et frequentior metendi
consuetudo. Preterea multos Imperatores Reges
Principes ac platos in anul ac lapulis. in variis gem-
mis ac cristallis deceptos fuisse legimus magna sibi pro-
mittentes. sperantesque. adepti sunt nichil. **Dile-**
ctor gemmis bibere. Mira res. iam inuentum est quod aua-
ritiam luxus excedit. nam cum calyx argenteus diuino
cultui sufficeret. aureus patrum sit humano vsui non parum
faciente periculo. etiam gemme peregrino erantur arti-
ficio. quibus infelix bibat hominum ac polluta men-
daciis et spurciis labia applicet iocundus. Sed
etiam superbia cum se extollit nec descensum cogitat nec
ruinam. Hinc libentius rarebibitis quam secure ma-
gis ambicose. quam sapide. Sic enim uicia vincunt
uicium. et gula aliquotulo parat unum sapor sollici-
tat quam isoletia ac caphi color. et idcirco calor quam questu
difficilior. vel de longinquo veniens cupiditates prae-

teritate ualeat. **N**ichil utiq; uos illicat q̄ diffi-
cultatib; excitata voluptas. multomag supbia et
adiciōis obliuio. fortasse auro cōtenta quiescet
auaricia. silē et luxuria suis voluptatib;. s; sola su-
pbia nō quiescat q̄diu sup se quid quā uideat. ab
inico retū. par deo esse tēptans. **H**ec em̄ q̄rere fa-
cit auz at; gēmas. hec tā labiose facit inectē tāq;
studiose eas excaue. hac etiā duce i domo. uelle ti-
bo potu rebus; omnib; q̄ nichil necessitati l' iocun-
ditati inuētē sūt. aliqd̄ speciosū aut fulgidū p̄uiliū
int̄miscuistis. quātis p̄deūtes palā aut in publi-
cū ul' in foro aut in diuuiō radiētes. ac stellatis p̄
ip̄i celo inuidiā faciatis. **¶ Thesaurū innem.**

Cauē insidias fortūe. ac dolos. nā hānis elca p̄-
tedit. viscus ac laq̄us aliqd̄ blādi p̄e se fert. **P**a-
ne tutius colubrū inuēisses. q̄a dū diuitie auri et
argēti inferre soleāt inopiā uatū. idq; omnibus
cōe diuicis repētis. **A**he em̄ censū et aliqd̄ indi-
es detrahūt et fals; opinionib; etiā aliquid demūt.
Hec uero mentē ducūt in stuporem atq; turbant
improviso impetu. **¶ Magnus est multusq;**

Rul̄ t̄fert. infestū p̄odus utiq; inuēisti. modestie cō-
trariū. nō em̄ arrogat sibi quē repēte fortūa bea-
uit. **P**orro thesaur; hūc māsup tibi putas qui ce-
leri⁹ desin; queat; ei cito t̄scūt cito decidēt. **Q**uid
aliqd̄ s̄bite opes n̄ felicitas sopniātis. **E**x p̄giscē q̄
q̄ te uideb; ḡuem terre fecē inuēisse quē thesaurū

uicis. et putabit animam nature celestis. hinc attolli

Peractis laboribus quiesco. **M**itum dictum. nunc
in laqueum et viscum. auis secunda volitat. ludit piscis
in hamos. atque fera in plagas. Aperi oculo in giza
et conspicias. **P**erpe enim ubi plus periculi minus est pa-
uoris. ut licet feriat demit metu. **A**n ignoas quod
quod in volubili sedet rota prius sit ruine. **C**um enim non
stet res humane sed assidue mutantur. quod summa laborum
est et dolor meritorum. et in hinc ut ais requiescis. a quo non
est in te sensus a duobus caput. quod recubis tam periculo pul-
uina.

Ad nutum eunt in omnia. **U**bi inquit eunt.
nichil enim horum in eodem statu permanet. **A**ngus ergo
tibi felix videat spei forsitan aliis locis esse periculum. post
vero est locus metui. ad extremum luctui. reges nunquam.

Ad gaudium verum et sincerum dicam cum ad certa et stabilia
bonum peruenit sit. **O**mnibus habundans. **Q**uam mox
aut errois potius est plus superflua quam necessaria habet.
sic quis professus ascensum celi sese tanto studio onerat quod se
prius exonerare debuerat. Itaque peregrina fasce
curuatus. cum in altum miti cupit anhelat. pro
celo illi terra est.

Cumulatis omnibus in por-
tu quiesco. **V**ita presens procelloso mari per-
similima est istius enim finis in latro est. illi in mor-
te. uterque recte portus dici potest. **P**rofecto mag-
na pars mortalium coaceruantis vite huius
admirabilis anxia inter ipsos rerum apparatus
moritur. **J**am vero nichil vitiosius quam ut vite

110
Studiū ip̄a mores p̄ntet. paucis em̄ accidē videm⁹
ut pueniant ad optata. p̄ q̄bus laboēs lōgos ter-
uerūt. Quibus sane tñ cito diuturni q̄stus vsus
eripit. ut gaudij breuitas velut quedā accessio sit
dolois. de quo multos queri solitos i morte apertū
est. ¶ Om̄ibz habundās quiesco. ¶ Ergo mēs
baē facis illū qui dicit. Non est i mūdo diues q̄
dicit habūdo. Esto ergo piculū merchū euasisti. ex-
perata nauis applicuit. exstruxisti domū. agrū ex-
amasti. putasti vineā. p̄ta rigasti. opegisti areā. iseni-
sti arboēs. effodisti riuos. sepē texuisti. exexisti colū-
barū. gregē i pascua misisti. opes i alue aria. semē-
tū in sulcos. nouas merces i maia. tuto loco collo-
catū fen⁹. plena est archae diues aula. cult⁹ tha-
lam⁹. horrea refcā. spumans penu. puisa dos sibe.
filij cōiugiū. Insup̄ empta est ppli grā blādo ābitū.
pata suffragia. p̄nū itre stratū sūmis honorib⁹. o
magnū uirū. o felice ac gloiosum. Ex hīs nī fallor
tua cōclusio est ut gaudeas secur⁹. **A**ha snia mea.
hac forsan nocte aia tua repetet̄ a te hec q̄ne passi-
cui⁹ erūt. **R**aro experimur ut mōzles multo labore
q̄stis vl̄ puo fruant̄ tēpe. quīymmo annoz plu-
riū sudor et labor sepius excedit in monumentū. et
cū progressus gradatij sint raro nisi rerū repētis-
nus est exitus. ¶ **D**ic q̄z aut breuis aut falsa i hīs
rebus ē requies. aut quod verus ē vtūqz. **E**rran-
tes erratis. quid hic requiem sompniat̄ miseris?

non alie sane qm tu qs catheis vinctus mgam
librate sompneat. aut eger aliqs saicitatem. aut
sopitus esuiens opimas vapores. Sz dies vltim⁹
cto cu adeit discussur⁹ e hec sompnia. ¶ **De**
pacōnibz delectoz. ¶ **Primū** argumentū oposite
mētis ē posse chstē. ⁊ secūe morai. ut ait Seneca.
turbū ergo dehdētāt vez aut hoim q seipos pati
nesciūt. ¶ Sz nec mirandū si vobilipis molesti
fictis. qui nūc amore vti nūc tedio laboratis. nūc.
em supbia infelice aīm inflatis. nunc cupiditatē
distēditis. nūc esuritis sollicitudinē. nūc volupta
tem laxatis. necesse est itaqz assidua sit in tāto
vicōz otubermō rira. anim⁹ natura inqētus. pa
tum in se solaciōtū habens agendi cupidus. ocio
suo tristis. domū. sollicitudiz. parietes ferre neqt
inuitē se sibi videt derelictū. sed foris scalpi auid⁹
stactu vetū occupatiōes qrit. et ut quedā vlcera
nocituras manus appetūt et gaudent tactu. et
sicut fedā corporū scabiem omē quod exasperat
delectat. ita et hīs animis in qō vatie cupidita
tes velut mala vlcera etupētūt. est quedā volup
tas labor ipse atz sudor. ¶ **Preterea** nullā rem be
ne fieri posse ab hoie occupato dicit Seneca. Nil
inqt alia⁹ rapit anim⁹ distract⁹. oia tāqz iculta
respuit. ¶ **Ped** ociose et qete mētis est in omīs vite
sue partes posse pcurē. occupatorū animi velut
sub iugo positi seipos flectē nequeūt et respicē. ⁊

Seneca.

81

Seneca.

quod peius est nichil minus occupati hoīs ē q̄ ul-
uere. cū tota sit discēdum uiuē vita. et q̄ plus mi-
rabere tota vita discēdum mori est. iste sane artes
ignote sūt ab it eoꝝ vita i pfundū. Quid refert q̄
tu t̄pis trāsmittē p̄ aios q̄llatos. Vis enī sciē q̄
hūis eoꝝ uita sit cogita ex q̄ pte sit sua. **I**git̄ in
hoc tumultu rex in tāta ābicōne hoīꝝ i hoc malig-
no statu m̄di tot calupniatorūb⁹ iusta ⁊ rē torq̄n-
tib⁹ in deterius patū tuta simplicitas ē. iueit̄ q̄; q̄d
obstat p̄us q̄ quod succedat p̄spere. A foro secedē-
dum esse assero et vacādū bone mēti ad q̄m sane
nōo p̄ueit̄ occupat⁹. vnde Cicero amīco cōsulēt̄ ut
rei p̄blice ad ministracōib⁹ denuo se iptaēt̄. r̄ndit.
Ambicōnem inq̄t suades ⁊ laborē h̄ q̄ndo uiuem⁹
q̄n moriendū sit. id uerbū apta aure tibi audiendū
est. Quāob̄rē occupatoꝝ et si miscē sit adicō. mī-
scioꝝ t̄n illoꝝ qui ad alienū sompnū dormiūt. ad a-
lienū q̄dum ābulant. q̄ alienis negocijs occupāt̄
qui regūtur arbitrio nutus alieni. et quid agere
oporteat. ex aliena fronte discūt. oīa ei eis aliēa.
alienū nāq; lumen. alienū tactū. alienus sompnus.
alien⁹ cib⁹. ⁊ q̄d maxīm ē aliēa mēs. nō at suo iu-
dicō flēt aut uidēt. h̄ abiectis p̄p̄rijs affectib⁹ adāt
oporteat aliēos. de q̄b⁹ Virgili⁹ p̄ntrāt̄ iq̄t et li-
mina regū. **H**oīū q̄dē igēs copia ē. h̄ plāe q̄d iter-
sit iter hos ⁊ r̄gū carceib⁹ abiectos nō video n̄ q̄d
illi ferreis isti aureis iūcti sūt cōpedibus et si vna

cathēa forsan speciosior pat tū fuit? est ac culpa
maior. quippe spōte illi agūt ad qd alij vi cogūt.
Hanc hos miserorū miserios iuste vocē. neq; em̄
t breuissimo malorū p̄mio vite eis licuit. ⁊ uirētē
īpeio aliēo suo piculo moituri. ⁊ laborando alijs
sibi p̄tauerēt. felici? siē culpa laboāssent nec siē p̄-
mio. nūc uero em̄ p̄p̄riū est. fallax et breuis dīcā-
tio aliēa. **A**tq; duē dīcōis dīcī? agricolā. q̄ arboem
laboē scit. cui? fructus nūq; sit uisur?. **Q**uis inq̄t
Aplūs uineā plātat ⁊ eius fructū nō edit. q̄ tū
sōtē solai p̄t suā eo qd altri seculo p̄futur? scit.
q̄nto misēioēs illi q̄ scēt vñ sibi solas penas. alijs
nō n̄ p̄ales voluptates legāt. alios altri? extulerēt
ipsi semp̄ iacūē. extulē eos a q̄bus sepe sūt opp̄ssi. **¶ 82**
Quid h̄is ā tibi amplī? dīcā. aut qd mordaci?
impetret. nisi illis qd **C**retēsēs hostibz suis optauē
mala scz cōsuetudie dīcāri. et ego q̄dem opto eis
ut occupati eē nūq; desināt. quid tristiū dīcā
nō iuenio. **D**i quis aurē habet audiendi audiat.
omīs occupat? miser est. sub alio quoq; bis mi-
ser. q̄a et suā miseriā habz et fructu misēie caret.
De h̄is loquor occupatis tñ. qui non que agen-
da sunt agunt. sed quid agant querūt de. denfissi-
mis fructū difficultatū causas ⁊ negocia auu-
pantur. q̄rū plena est vita vulgaris. et qd penus
est inueniuntur et in claustrabz incedunt. **¶** **W**e-
tūm oportet eē et occupatos. rebz tñ spūalibz et

spirituali ocio vacātes sed nō oportet esse t̄pes aut i-
erici torpētes. **P**ēlandū ergo an natūā tuā agē-
dis rebus an ocio speculacōis aptior sit et quēq̄
eo inclinādū fore puto q̄ eū uis ingenij t̄fert. q̄a
coacta ingenia male respōdent. Si ergo tibi reb⁹
sit iplacādū. an oīa ne tibi reb⁹ des sed accōmodēs
velim. at vbiq; idē sis et tibiipi par. hoc est non te
mutes sed aptes reb⁹ cū tēpus postulet aut res. h-
tut eadē man⁹ est q̄ in palmā extēditur. et eadē cū
constringit in pugillū. **P**ostremo q̄so sepe redeas
ad teipm et frequēter p̄cipue qm̄ in t̄ba esse cogēs
secretū pete solitudinis cū se facultas et solitudo
obtulerit. **D**olitudo nāq; atx est inuicissima oīm
tempestatū portus saluberrim⁹. quā qui fugit nil
aliud restat ei nisi ut et portu careat. voluac̄ in re-
tū pelago. in scopulis uiuat. in fluctib⁹ maris h⁹
mouat. **D**uo sc̄uor. **D**ue oīj species sunt.
vna q̄dē operosa. q̄ in requie laborātis est et solli-
ta circa hoēsta ac salutaria studia. q̄ nichil dulcius
altera iners ac lāguīda. solā requie amās. qua ni-
hil fed⁹. nichilq; sepulchro simili⁹. **E**x p̄rio opera
magna et glorioza ac vtilia mūdo p̄deunt. **S**c̄do
aut nichil nisi torporis marcid⁹ et iglori⁹. **P**̄mū oīū
philosophātib⁹ est. sc̄dm̄ v̄o pigris v̄eti sōpnoq;
deditis opportunū. vbi inēpellāte venē licēci⁹ edant
et dormiūt. **Q**uēadmodū eiz̄ n̄tura hūana laborib⁹
duris inſteuic̄. sic et p̄ torpēcia oīa ebctatur oīs

ergo stulta abicio. est de ocio velle gloriari. quoq̄ de
frui nō tūq̄llitas s̄ mollicies est. cui⁹ sectat̄ pota
dū more nichil alti⁹ cogitare nouit nisi d̄ vntre
atq; elcis. **D**emq; otiū inēdū vitē odiū gignit ⁊
fastidiū boni. exercitiū vero boni famē atq; desideriu⁹
reddēs q; illud dulce et acceptū qd̄ otiū fecerat
insuaue ⁊ insipidū. **P**roposito inq̄d̄ **I**hero⁹ nichil
magis ē otatiū ocio. qd̄ nō solū noua nō acq̄rit
vz et iā parca cōsūt. **D**e p̄mo tñ ocio loqui iu-
uat lac⁹ de quo ē scriptū. **S**apiam scribe in tpe
ocij. et q̄ miorat̄ actu p̄cipiet eā. **O**cia ergo sapi-
entie negocia sūt. ⁊ q̄ ociosior sapia eo ⁊ i suo ge-
nere operosior. **S**apiēs em̄ nūq̄ marz ocio aim
emissum p̄ tpe h̄cē p̄t nūq̄ ociosū. **t**arda nūc acce-
lerat. nūc perplexa expedit. dura emollit. exequat
ardua. aspera lenit atq; tpat. semp habēs in p̄ua-
to late vnde se exalitet prudens anim⁹ et deuoc⁹
aut em̄ bone mētē vacat. aut ē in labore exercitiū.
aut studio v̄tutū ā noticie verū. ā in experiēcie dul-
cedine. **S**ic q; q̄ nichil agē putant̄ sepe magna
agūt. diuina em̄ parit̄ et hūana tractat. **P**orro
tale otiū sapiētī ouenit. p̄t quod secula p̄ntia or-
dinet et futura. **C**ui ocio plures antiq̄ p̄bi gentiū
vacasse legunt̄ ⁊ p̄cipue sc̄ssimi doctores catholici
qs̄ maiora egisse constat. qm̄ si magnos p̄ntapa-
tus tenuissent. aut ingentes duxissent exercitus.
vel istius vel illi regno leges cōtulisset. q̄s sane nōn

no
vniuersitati tantū h̄ toto humano generi habūd otus
teūt. Inuenerūt ei quō illoꝝ q̄es oibz p̄dellz ma
gis q̄m illoꝝ discursus atq; sudor. ingenio sc̄; b̄mōe
leis. sh̄lo. exē. ⁊ doctrīa. q̄b⁹ utiq; nisi ingratiſſi
mi sum⁹ magna ḡcia habenda est. licz nāq; m̄ltis
secul̄ āte nos ī t̄ra uersi ingenijs. nichilomi⁹ di
uiniſt̄ institutis sac̄tissim̄ nob̄cū adhuc uiuūt. co
habitant: colloquūt̄ industrij. atq; inter p̄petuos
fluctus animotū. uelut lucida fidera firmamēto
ueitatis affixa. tāq; idustrii nautē qui portū nob̄
salutis oñdūt. ⁊ eo n̄cāz uolūtātū lēta carbasa p̄
uehūt. t̄gūtq; fluctuātis animi gubnaculum. qd̄
tātis p̄cellis agitata sh̄lia sistat. tandem et tēpet.
S; neq; t̄spuēdi sūt phi i q̄b⁹ ueneabil̄ ymago
excitat̄ uirtutis. cū s̄n̄ fide ⁊ dilectōe uirtutis s̄bstan
i eis eē nō potuit. Qui utiq; uelut fideā splēdida
emitterūt sua t̄pa plustrātes. nā licz neq̄erūt q̄
destinauerūt p̄uēire. fatroz. quia uera dei cognitio
nō humāi studij h̄ celestis est gracie. Laudandus
tamē est aim⁹ studiosissimoz hoīm qm̄ q̄b⁹ potu
erūt v̄ns. adoptatā uei boni celsitudiez āhelabāt
vigilns. laborib⁹. studijs cōtinuis. adeo etiā. ut ⁊
nos in tāta et tā n̄cā inq̄ficōe in multis p̄cede uī
deātur. **A** quib⁹ ut dicit Aug⁹. Si qua uera dix
erint. tamquam ab iniustis possessoribus rapien
da sunt et ad v̄sum nostrū uendicanda. **S**; Dic qz
nob̄ est acquisitū q̄cquid p̄ illos actum est. ymmo

quiq; ante nos fuerūt nobis nati sūt. nobis vitā
instruēt. ad res pulchērias ⁊ saluberrimas a tene-
bris ad lucem erutas. a hō laborē deducim⁹. **A**lij
inquit laborāuēt et vos in labores eorū introiitis.
Quid em̄ alijs p̄hi gentiles n̄ q̄i gigantes quidā
nos v̄ro q̄i nam. super q̄tū huēros stituti. q̄ ipi
multa lōg⁹ speculamur. nullū ergo seculū inter-
dictū nobis est. admittimur in oīa. om̄e euū nēs
si vlam⁹ adijcam⁹. **S**i em̄ ai m̄gitudie egredi h-
beat n̄e inbecillitatis angustias. multū p̄ qd spa-
ciemur tēporis est. cū optimis cuiuslibet em̄ viris
de reb⁹ m̄n̄is et maximis deliberare hēz de nobis
ipsis cōsulere. a quib⁹ audit v̄z sine otumelia. vi-
as vite notas nobis faciūt monstrāt iter ad eēt-
nitatē. **P**retēa aīo pensare iuuat. qua ratione
vigiuit iste qua v̄tute ille floruit. q̄ illū tenuit fe-
licitas. q̄ intellcū iste habūdauit. iste q̄ sapia p̄di-
t⁹. ille quo īgenio clariuit. q̄bus donat⁹ efcitijs
morib⁹ effulsit. **H**inc **A**mbro⁹ scribēs ad **S**abi-
num nūq̄ inquit min⁹ solus sū. qm̄ cū sum sol⁹.
nūq̄ min⁹ otios⁹ qm̄ cū otiosus eē videor acer lo-
p̄ arbitrio q̄s volo. ⁊ adiūgo m̄ quos magis di-
go. ⁊ q̄s aptioēs arbitror. nemo impellat. **I**n
illo otio om̄es bonos scā sapiens hēe p̄t. et qui
sūt ⁊ q̄ fuerūt. aīm libez h̄ns. p̄fert quodāiq; sibi
plac⁹ atq; trāstert. et qd corpe nime valz cogita-
tiōe opletit. ⁊ si iopia hōim fuerit cū deo loquit

122

Cū nāq; soli sum⁹ deo nos offeim⁹. exim⁹ amic⁹
tū oēm fraudis. et liberi⁹ ei mentē nrāz apertim⁹.
Dz neq; illos ociosos dicā aut solos h̄z iūctio
plena est negocijs. q̄ opole nichil agūt. q̄ h̄z sint ī
casa ul' in lecto aut in media solitudine. vicij tū
diuersis et stulticij occupant. esto; forsā corp⁹
inoxiū sit. in mille tū facioz fūas ociosa mēs dil-
currit. Nō ei ociosa vita ista dicēda ē. h̄z desidiosa
occupatio. Nil sane iuuat ab oib⁹ secessisse. si sibi
īpīs sint molesti. Preterea qui ocio sapiēte aīz
occupat uelit. suū tēp⁹ expēdere ī cōplacōe dei ī cō-
gnicōe rez. in studio v̄tutis debz. ōne fastidiū uite
hu⁹ effugiet. nō oprabit de die lucis noctem fieri.
nō erit sibi vag⁹ nec alijs supuacius. oēs viros
p̄bos in sui trahet amicitia. neq; tū etate tuebit
suā h̄z a secula futura. **D**ez; et si nō sūt oib⁹ col-
latū l' scitote l' l̄is excellē. nil aliū ēstat q̄ qd saltē
nulli mediocritē erudito v̄tatū est. op̄ā dare lecti-
onī ac scripture sacre. nūc legere quod scripserūt
p̄rūm. nūc scribere qd legūt posteri. alter nū laborē
alterno solacio delimitē. demq; nūc orare. nūc me-
dicari. nunc capi ad altiora. Sic h̄z placitis v̄gtū
turis et vincul' rerū explicitū h̄re animū. deo ac
rationi subditū. **V**ale ac iocūndum ocū ac factum.
ōp⁹ esse dixērū quietē. laborē atq; reqem actuosā
Tali ueli ocio frui tali equie laborare studeas tu⁹
fruct⁹ ē suauitas. e⁹. i. finis ē felicitas. e⁹. m̄ces qdē

sabbati delictu. Ideo qua tibi personam natura
imposuit. P. error a fortuna diligenter itundum. et sic
erit viator an vite vespera du licet. consue negotio
salutis. nemo se putet quod salubre est. **D**atis
tuo fit qd bn fit. **S**i extrasti respice. subduc te rebz.
si nimis eripe. vacat tibi potes quide si vel. neime
res sequet. satis tps sperfili. incipias vasa colli-
gere. in freato viristi i portu moiaris. **P**ost ergo
vaios fluct. post pcellas multas atz tepestates
iactatus in portu tranquillioz. mete tua volue qnta
securitatis sit. qnteqz libertatis no hre occupacoēs
rep. oblectameta no vide oculoꝝ. neqz pedu offediu-
la. ac mille occasioēs vitae pctoz. late sub silēcio
psolai qz salutaē dei. atz inc fines conscientie bonū
sui. claudē. dices cū ppha. **S**ecretū meū secretū
meū m. sub modio tut. occultai. ac ptegi. ab esu
et turbie vbiqz fūentis scub. vana vanis delinq-
re. mūdāna qz mōdais. vrbes qz lectoibz. paktis
pistobz. fabris. tercoibz. vsuā rīs. plenetis. mer-
catoibz. maleficijs. adultis. lenoibz. et scurtis. do-
mū mūdi res mūdo pncē. et seipm deo tota mete
restituē. **D**eniqz potes eē tui. potes eē teū. pcul
a mal. pcul ab scelez exemplis. hre deū sup vtrā
sub pedibz mūdāna. res curak hoim lōge subtus
intraei. simulqz pēlaē q̄ celerē tpus pns rapidissi-
mū tnscurrit atz audissimos sui dereliquit. quō
ad nichilū oia deueniunt. tamqm aqua decurtes.

quomodo memoria mortaliū quā p̄hēnāe cupiūt p̄teit.
uelut memoria hospitis vni⁹ diei sup̄ trā. h̄ et cer-
nere potes in p̄nīs tēp̄; cū vniūitate hoī; t̄n̄ite.
neq; clam subrēpentē mortē p̄ tenebras et silentiū.
ut innumerabiles alij prius molestā expiri. quā sus-
spicari tibi sēp̄ p̄ximā. et illi paratē corp⁹ castū. sē-
sū integrū. sobriū intellectū. aī; simplice. mēte purā.
cor hūile. deuotāq; scīaz. **I**nterū vero lete uti pre-
sentib⁹. futura p̄stolai. bō expectari. sperare meliora.
nullū tēp⁹ negligē. ex c̄l̄imo nō p̄dere. in postēz nō
differre qd̄ hodie fieri de; et potest sempq; sollicit⁹
ne tēp⁹ datū tui neq; addere potes neq; frenū ad-
hibē potes. effluat iutilē. **C**onāe ergo viuere ho-
die ⁊ victurus cras si c̄cedat. iterea spe ill⁹ rem-
istius agē nō omittas. crastinum scies multos se
felliisse. qd̄ ei ille pollice⁹ iste p̄stat. **Q**uid ei stulti⁹
quā plus spem quā rē aptecti. q̄t esse talū putas q̄
sine tedio ānum p̄ die agūt felicitē et q̄ete. vbi ve-
bani pingues atq; delicti et qui mulcent turba
populari mē vīna et epulas. mē rosas et vnguēta.
inter cantus ⁊ spectacula. bacho madidi. nitidi ac
splēdidi. sōpno macidi. rerū fessi sū tedio ac vo-
luptate d̄fluētes. vnū diē āno lōgiorē iudicet. et
vix paucas horas traducē queūt sū tedio et mur-
murē. clamātes v̄ba ḡmaticorū. piget tedet atq; p̄i-
tz. **A**c p̄ hoc h̄ sapiēs ai⁹ i suo oco sp̄ i actu ē nul-
lū h̄ns t̄p̄s feiatū. ita ⁊ ali⁹ oco suo marcz torpetz

semperq; laborat stulticia sui fastidio. Sicut igitur
prudenti pdest ita et stulto nover ipsa solitudo.

Acu men michi est ingenij. ¶ Sapientie nichil e
odiosius nimio acunie. sicut philosophati nichil
est molesti9 sophista. Hinc est qd palladi veteres
in uise aranee perulez finre c9 subtile op9 tele sue
sed fragiles. ac nullo vsui aptade. sic 7 quoru da
ingeniu. tenui aspide fragit. ac pmo desiat mol
mine. Hic nobiscu negociu ai agit nez de ingeio
sed de moib9 questio est. ingenij naq; acume sub
tilitas intellais. natural industria. eloquentie. et
hmoi instituta. 7 vutu sue 7 vicotu. Qual ergo
tibi vsus sit videto. ex hoc em laude vel vituperiu
ingeniu mere. ¶ Ingeniu michi pmpu 7 ve
satile est. ¶ Cathoni illud attributu est. fuit em
ingeio pmpuiss9 simulq; letteis 7 armis vrbais
et rusticais artib9 eque ydone9. H3 quia vsatile
ingeniu fore dicas tuu. ne versutu sit canedu. 7 ne
no agile h3 leue poti9 sit 7 incostas. nec mulhebre
sed virile sit vhm. quia aliud esse scias. no posse
costistere et aliud. ite quo vhs. pmu multotu est
secudum paucotu. ¶ Excellens ingeniu michi
est. ¶ Atqui mallem tibi ee ta bonu qm excelles.
illud em in malu flecti nequid. istud vero induer
sum sepe voluitur. Hnt naq; multi qui magna
et alta scire potius qm facere satagut. 7 vitatem
in vaitate no in vitate querut. 7 ingenio magis

subtili quā salubri inuēiunt. neq; illd qdē ad sec-
tandū veritatē. s; ad nutriēdū vanitatē. et qd est
miserrimū in v̄bis uite. luc̄ mortis occupai. De
qb̄ dñs conquerit per p̄pham qd furantur verba
sua q̄a boni uideri nolunt ac docti. loquendo bona
que dei sūt. mala aut̄ faciēdo que sua sūt. ¶ Unde
Aug⁹ Quid michi inq̄t p̄deat ingeniū p̄ doct̄ias
eē agile cū difformit̄ ac sacr̄lega turpitudine in doc-
trina pietatis errarē. aut quid puulis tuis obeat
lōge tardius ingeniū. cū in nido ec̄cie tue tuti⁹ plu-
melcerēt. et ale crescerēt caritatis et nutritēc̄ ali-
mento sancto fidei. nec lōgius a te recederent. ¶
Magnū michi ingeniū est. ¶ Quippe modestum
dicere nolūisti. sola m̄ magnitudo suspecta est. q̄a
magnū ingeniū magnorū malorū imiciū sepe fuit.
plures eiz ingenij acumine altiora se exq̄sierunt
argumēta fidei. p̄funda scripturaz celestiu arch-
ana penetrare p̄sumentes. in diūsas hereses sunt
p̄lapsi. apostotantes a fide. Ceterū alij scrupulo-
sis q̄stionib⁹ simplices exagitarūt. n̄ finētes lac-
te fidei eos enutriti s; suo veneno infecerūt. c⁹ rei
multimodas q̄relas a maioib⁹ nr̄is audiuimus.
¶ H̄aro eiz magnū errores nisi ex magnis ingenijs
p̄diere. ¶ Subtile michi igeniū ē. ¶ Scio q̄a
multi in nugis sunt subtiles. in arduis obtuli. est
inuenire multos. qui curiosē de naturē latentis
varis secretis. de ortu nili. de ortu occani. deq;

inicijs rerū p̄uelligāt. ac alijs multis ad rē p̄p̄
ptinētibz q̄ forsan ingenio suo inueissent necessaria
nisi sup̄flua quiesissent. Est et alios inuicē q̄ t̄rūt
subtilia. q̄ lāguēt ēta insolubiles q̄stidēs et insidi-
as sophismatū. ac laborāt ēta pugnās v̄borū. diui-
dūt et distinguūt. ābiguas voces illigāt. et deinde
soluūt. dicūtqz acuta sūt hec. **A**cqui: rēs nō fallūt
et v̄bis insudam⁹. **E**sto tñ sic acut⁹. q̄d acut⁹ est
arista: et q̄s fruct⁹ rei hui⁹. **Q**uedā em̄ iutilia et
inefficacia reddūt subtilitas ip̄a. **N**on vacandū ē
ieptijs istis. **D**ecui hoīs et ex om̄odo migrātis nō
est minuta acquirere. **I**ngēs nobis negociū ī ma-
nibus est. vita fugit mors sequit̄ insidiat̄ hostis
ut rapiat. im̄inet iudiciū. iā senis ad radicē po-
sita ē horrēdū est incidē ī man⁹ dei v̄uētis. illos
incurvere cruciat⁹. quoz nō ē finis neqz inēmissio. **SA**
Aduersū hec doce me aliq̄d si acut⁹ es. quid inq̄
subtilitas ad correctioēz moy. ad emēdatioēz vi-
te cōfert: q̄d oīm subtiliū q̄stionū decisio ad v̄tu-
tis viā stermit: q̄d stultū metū demit: aut inducit
melioris: q̄d hoz cupiditatē minuit. itā sedat gu-
lam frenat q̄d extinguit libidiez. **N**ultū autē t̄pis
eripiūt iste cauillacoēs et captiose argutie. q̄ ī ie-
ritū exercēt ingenii nēm. q̄s v̄tilius multo cōp-
hisse q̄ soluisse eāt neqz t̄nsisse obest quicq̄ q̄d nec
h̄ntez iuuat neqz nocz ignoānti. **P**retēa q̄ vitā fm̄
deū ordiāte cuāt mētē p̄ponē fidē. deo et huāis reb⁹

retinere. serio loquat. et magnis virib⁹ agat ne-
cesse est abigant inepcie. solida v̄tus est q̄m quēd⁹
hec ei subtilia ⁊ acuta tantū agūt. ut v̄tus ip̄a p̄
qua certat difficil potius q̄m magna uideat. pu-
det inq̄t **B**eneca in suspectā p̄ dijs hominibusq;
aciē armatū subula descēdē. Quicq̄d ergo nos
melioꝝ facē potest. aut in apto positū ē aut i pri-
mo. nā put luceclai⁹ patz. sanctorū doctorū sapia
ac doctri. a v̄tū q̄tū ai⁹ erat suadē mētēs hoīz. i fi-
de. atq; in op̄ib⁹ veritatis. nichil sophisticē aut e-
loquēter aut p̄pose. sed plais verb̄ ac clarissimis
sentēcijs agēda et vitāda p̄cepit. Et erāt illo t̄p̄e
viri multū p̄bati. Postq̄m aut̄ isti docti p̄di-
erūt. boni desierūt. nā simplex et ap̄ta v̄tus in sol-
lertē sciāz v̄sa est. et disputatē docemur nō viuē. sa-
ue et si multū eratis nob̄ esset p̄ce dispēsandū eāt
ut sufficere possz. nācijs. nūc v̄ro magna demē-
tia est discere sup̄uacua i tanta t̄p̄is egestate. ¶
Magna michi est sciēcia. ¶ Cōpia litteraz non
semp̄ modestū p̄ct⁹ inhabitat. h̄ mē loquēlā ⁊ aīz
in v̄tā et doctanā. magna sepe cētacō est. Pre-
terea multi ^{ornati} litteris pot⁹ q̄m ornati sunt.
qui v̄ pulcherrimam sciēcie turpissimis morib⁹
miscuere. tanta ^{arritia} ^{vanitate} ut nūq̄m scolas ui-
dille melius fuerāt. qui hoc vnū didicerūt. sup̄biē-
scz. ac fiducia lr̄arū ceteris esse vaniores. Vide-
as itaq; plūz q̄ libenē Epicurum. Aristotolem q̄

60

Pythagorā. Empedocle. Democritei. Per memide
vētilātes līcā stulticiā cāuseēt tota vite. vīdēs
et alios qm vulgāi cōuertio vīctū inde querēt. P
ad lubricos bonoz grad⁹ vētosia populoz suffra-
gīs vti asperāt. aut bñficia obtineāt pinguiora.
Req; em. hīs dieb; puei tamq̄ ad libeāle ging-
nāsiū. aut salutare studiū. h̄ poti⁹ velud ad frūis
mercimoniū destinātur. ita ut nemo mirari debeat
si vanitē et cupide hīs abutantē multa. cū eo aīo
sit adeptē. **A**c p hoc hodie hētē nec lux aī sūt. nec
oblectatio vite. sed sūt causa turpīs quest⁹. ac in-
strumentū auaricie. **M**ultiplex michi sciēcia
est. **S**ane? nobiliss⁹ iste phūs huāe sapiēcie
q̄i quoddā oraculū nichil se sciē dixit n̄ hoc ipm
q̄d nichil sciuit. et tu te sciē putēs oīa. **S**ane si
q̄m multa ignoās. cogitas. pauca te. sciē reperēs
Intellāis em huān⁹ ut ait. **A**ristoteles se hab; ad
maifestissimā nature sicut ocul⁹ noctue ad lumē
sol. **H**ic phm quēdā. p ēgita laboāse ānos legi⁹
ad agnoscendū pprietatē vni⁹ musco. nec tñ intē-
tū obtinuisse. **E**sto tñ q̄d multa scias differētia
tñ est sciētū. legisti quidē. **S**ciā inflat. **I**te legisti
Qui addit sciām addit et laborem. vna ergo est
sciētia inflās alia contrās. ppēde. an vltior illa
que tumet an q̄ dolet. puto tumētī dolentē pferēs.
q̄a scitātē quā tumor postulat. simulat dolor n̄ ex
hoc saluti magis appropi quat. **O**mīse em q̄ petit

accipit. qui cōtrito corde sanat. inflatos excreat
cū supbis resistat et humilib⁹ det grām. **H**ic g⁹
que inflat caritas diu gat que edificat et verā sci
enciā inuēsti. nec scire sciētiā pponit. q̄a pponit sciē
infirmatē suā magis q̄ mūdi sciē memia. fastigi
a celoz et terrarū fundamēta. **H**ec afficit non ex
tollit. et quos replet lamētantes nō supbiētes fas
cit. primū em se scire appetit et iā suūp⁹ agnicio se
cretorū sublim⁹. absconditos sin⁹ p̄dit ait grego
ri⁹. **¶** **W**alde multa scio. **¶** **P**lus velle scire qm
satis est intēperancie spēm scito. p̄terea q̄nto plūa
scis tanto plura dubitab. sicut auar⁹ pecunia nō
īplet ita nez curiosus sciētia. nō igit̄ ut pl⁹ h̄ vt
mel⁹ scias refert. nil em refert q̄ntū luctator sci
at. dūmodo sciat quātū victorie satis est. **S**atis
te sciē puta cū dicē possis h̄ac vōcē. **V**ici. nō **P**er
sas quidē. aut **H**edos. aut barbaras aliq̄s naciō
nes. h̄ abicionem. supbiā. iram. auaritiā. gulam.
luxuriā. et similia. que fortissimos gētū vicē vis
etores. **¶** **H**ic g⁹ sciētiā scire curato in hoc buis
vite cursu. quā viciniorē esse sensēis saluti. q̄a sic
Apl⁹ ait q̄ se aliqd sciē putat nōdū scit q̄mō eū sci
re oporteat. **¶** **V**idesne q̄a fructū et vtilitatē sciētie
oseq̄. in mō sciēdi asilit. scias q̄ ordie. q̄ studio. q̄
fine quez nosse oporteat. quo ordie. ut illd̄ pri⁹ qd
matū⁹ ad salutē. q̄ studio vt illd̄ quidēti⁹ qd ve
hemēt⁹ ad amorē q̄ sic nō vti⁹ ad curiositatē l̄ ad

manē gloriā. sed ad salutē tui p̄mū. ac deinde ad
edificatiōē p̄rimoz. **S**ūt vtiq; q̄ sciē volūt eo
t̄m̄ fine ut sciāt. et turpis curiositas ē. et sūt q̄ sciē
volūt ut sciātur. et stulta vaicitas ē. sūt et q̄ sciē vo-
lūt ut vedāt et mercedē diuitias. delicias et hono-
res et turpis quest⁹ ē. **I**te sunt q̄ sciē volūt ut edi-
ficent et edificet et caritas ē et prudētia. **I**sti quidē
sciē quest⁹ ut b̄nificiāt. deniq; intelligit bon⁹ oib⁹
faciētib⁹ eū. p̄m̄i tres audiāt. **S**ciētū bonū et nō
facienti peccatū ē illi et plagis vapulabit multis
Multa p̄fiteor tamē. **A**dhuc sicut ydeo-
cratū latile est v̄m̄a. ita difficile cōpesci. **S**icut igiē
boni sciunt et prauī et si ibi pedes figis beatificas
diabolū. qui plura scit peccat. quē t̄m̄ nō meliorē sci
ētia facit q̄m malū. q̄m eū semp tenet obstinatū
in malicia. **E**t hoc colligere potes ad maioris culpe
accumulū pertinē. **S**cire q̄m q̄d scq̄ debeat et tamē
nolle scq̄ q̄d sciat. **Q**uāob̄rē nō plene per sciam
tibi consultū fidās. quā nullomō reprobaē velim
cū oīs hō natūalī sciē desiderat. sed reor illā non
sufficē ad salutē. p̄ qua re laborandū est. **P**re-
tēa sic sol nō oēs q̄b⁹ lucē accendit. sic et multos
scia docet q̄d sit faciendū. q̄s ad p̄ficiendū non in-
cedit. **N**e q; ideo q̄a plura scit aliq; ampl⁹ dili-
git. cū aliū sit vidē aliū diligē. **S**criptū em̄ legi-
mus. **N**ūc vidēt me et odēt p̄em meū. sic etiā
nō q̄ scit h̄ q̄ diligit. s̄mō; dei fuerat. **Q**uipe aliū

multas diuitias sciē. alijs hēe neq; diuitē noticiā
facit. h̄ possessio. ¶ At p̄ m̄qs sciē est q̄ facē cū iux
ta poetā ignoti nulla cupido. fatroz q̄dē nil amari
posse nisi cōgnitū. h̄ duplex racōis iudiciū esse scito
discretiū scz q̄ racō ip̄a iudicat q̄d agēdū sit ⁊ q̄d
vitandū circa q̄d sciētia nō est v̄t̄. alijs est diffi
cilitiū q̄ racō hoc vel illis fieri ul̄ nō fieri ip̄at: acē
q̄d est v̄t̄. in p̄mo igit̄ iudicio se habet ad op̄ bo
nū sciētia. sic cōsiliari⁹. in sc̄do sicut impator. Cū
em̄ vt̄ ais null⁹ appetē p̄t q̄d ignorat. nec cauere
malū nisi cognitū. taliū v̄tutū sciētiā p̄cedat dico. si
sc̄q̄ virtus alioq̄n pl⁹ p̄stabit v̄nū facere q̄ mul
ta p̄fiteri. ¶ **M**ultis sū ornatus titul. ¶ **S**ās
virtus nullo titulo eget. neq; titulo gloriat̄. h̄ sibi
ip̄i titul⁹ est. vanitas aut̄ secūda filiorū est ⁊ frō
diū. h̄ fructuū est inanis: Nulla v̄t̄z sciētia v̄ta
aut sapia titulos curat. p̄ seipam ei q̄libet satis
clara est. ¶ Quis tā stultus qui ut videret. soli lucē
nā adhibuit. q̄tputas cū titul⁹ obscuri. quot sine
titul⁹ clarissimi euasere: q̄t doctissimi viri secul⁹ p̄
t̄ritis flozuerūt q̄z studia hoēsta fuere sine titul⁹.
q̄z finis veritas ⁊ virt⁹ rez noticiā et̄ne vite fuit
aditus. mortal⁹ vite ornāmētū. feliq̄z ingens t̄
ba vanā gloriā q̄rit. ¶ **T**heologie et pbie titu
lū sum adept⁹. ¶ **N**lls factū nomē hodie p̄ph̄i
ac loq̄tes de honestatē: d̄nalerica em̄ aliē nō tā lib
ito pullulass; tāq; seges inutūm ingrōz. p̄bia

vero nō sapiam s̄ amorē sapie sonat. **De tū.** sapi-
entia sole purgate aie intelligē p̄ a maē pnt. **Ad illd**
igitur redit qd̄ scriptū est. **Pietas est sapia.** **Phi**
nū hui⁹ sententię d̄ceptoēs p̄ ignai. ad nudā ⁊ ve-
bolā loicā redacti sūt. a deo ut et **Theologi** de deo.
ac de natura phi sic temē fabulātes illi quidē ma-
iestatē oipotentis v̄tosus sophismatib⁹ circūsci-
būt. illi vero de nature archais ita gloiose dispu-
tāt q̄i e celo veniāt ac osilio int̄fuerūt dei oipoten-
tis. **¶** **Libros cōpono fame cupid⁹** **¶** **Hicū** stu-
diū de labore ventū querē. aptae em̄ ventū nauticū
putabū forsan vtilius ataltes agrū tuū. pauisses
gregem tuū. teruisses telā vel maria nauigasses.
qm̄quidē natura multos fecit mechaicos. q̄ ea in **70**
uicia reluctatq; philosophāt. sic et multos phiē
aptos natos in aruis ā pascuis. in scāpnis opi-
ficiū ā in nauicaz trāstris fortuna detinuit. et inde
est qd̄ multi inuātur insc̄ij causaz. quia in maris
medio. in rure. i siluis. ul̄ i officinis inueniūtur in-
genia acria et erecta. cū in scolis sepe stolda et de-
iecta. difficile em̄ vincit natura. si viciē. **¶** **Om̄s** ho-
die. quis q̄s aliqd̄ pingē in mēbranis didicit. ma-
nuq; calāmū versare sciens. scriptor vule haberi
oīs doctrine iḡr ingenij expers artis egēs. **¶** **Hinc**
faciēdi libros nō ē finis. suis se finibz hoēs v̄tiaz
d̄fuerēt. et oītaēt ex ordo. q̄ mōz hū temeitate ofūdi
et sc̄berēt q̄ sciēt. et q̄ nescirēt legerēt p̄ audirēt.

nā clāe intelligē. retinere tenacitē aptē et artifi cōse
scribē. dictāe pulchritē et ornate. paucorū ē. et si hīs
tēp⁹ mlti iphēcēt. q̄ tñ oīa nisi ad vitatē efētāt qd
aliqd q̄ iamis iactācie mltā sūt inutil' atz strepit⁹.
C. Inges in copia est librorū. **C.** Certe voluptate
librorū iactāciā mltā q̄rūt. qui ex hac pte supelle-
ctilē exornāt suā. que ornādīs aīnis inuēta ē. sa-
ne nō ē hoc nutriē ingeniū mltos libros pariter
s̄ necāe mole vex et obtuē. atz more tātaleo in vñ-
dis medijs aīz siti torquere. tēp⁹ attoitū oib⁹ ihiā-
tem. Vñ ait Senecē ad Lucillū. nūc hūc libz tuol-
uere nūc illū. aīz ē dissoluere. fastidiētis inq̄t stōas
chi ē mltā degustare que vaia sūt et diūsa inq̄nāt
nō alūt. nez ab⁹ p̄dest q̄ copii n̄ accedit. s̄ allūpt⁹
stati emittit⁹ in studio ei mltā dlectāt. pauca p̄sūt
certis igi⁹ ingenijs immorādū ē. hūc q̄dē aliqd ad-
uī⁹ paup̄tate. alio tpe adūsus mortē. post adūsus
supbiā. demū adūsus icā. gulā libidīnē et alias pe-
stes animi colligendū est. tādem viū exape quod
illa die co quas etiā et si plura percureris. alio-
quin nūq̄m erit qui vbiq̄ erit. fallit enim sepe vi-
atorem viarum multitudo. Hinc qui certo calle-
ibat interdum hesit in biuio. **P**orro peregrini
multa habent hospicia. paucas amicitias. idem
etiā illis accidit qui nullo certo se applicant inge-
nio. sed omnia cursim properantes transmittunt
Hic ergo distingit librorum multitudo et obest

ad discendū. sicut bellatorū magn⁹ exercitus sepe
noctat ad vincēdū. **¶** Ad igit̄ q̄m multos hēas
libros refert h̄ q̄ bonos. et q̄ modest⁹ tibi horū vsus
facit. **¶** Mediocritas semp̄ amica p̄tū dēcie inimica
inimicitas. illa em̄ semp̄ utilis. ista q̄ sup̄fluit. no-
ctat. **¶** Dm̄ nō abiciēdos libros velim. h̄ seq̄stros
ne qui p̄futū essēt in tpe oblit̄ int̄pestiui. **¶** Mul-
ta onerosa sūt discētib⁹. doctis vero pauca suffici-
unt. nimia vero sūt vtrūq̄ iportuna. **¶** Multos
p̄ciosos libros habeo. **¶** Jam ill⁹ semis ad ma-
nū in sentētia est de q̄ in pat̄tū libro legit̄. p̄phete
inqt̄ et Apli m̄gā docuerūt vite p̄cepta et in sēptis
posteis suis reliquerūt. quib⁹ multi doctores ac alij
viti magni successerūt. q̄ m̄gā operati sūt in eis. in **¶**
sup̄ et plura de suis adiecerūt. **¶** Nūc inqt̄ veit hec
generatio hoīm et scribē facit p̄ciosos libros et or-
natos. et ponūt eos in fenestra. **¶** Sic et tu multos
libros in vinculis tines. q̄ forte si erūpere possent
atq̄ loqui ad iudiciū p̄uati carceris te vocarēt. nūc
flent. quidē et silēt taciti. **¶** Sic em̄ sepe vn⁹ auar⁹
iners ac inglorius reb⁹ affluit. q̄bus multi essēt
studiosi. **¶** Multarū rerū m̄ ē memoria. **¶** In re-
b⁹ in multis sūt pauca q̄ delectant. pluima q̄ cruciat.
at p̄ hoc in recordacōe multiplici. ē et multiplex
molestia. quedā nāq̄ osciam bellicat quedā pun-
gnāt et mordent. quedā vulnerāt aut exterrēt q̄-
dā denūciant et asūdūt. **¶** Hic est qd̄ cū Themistodes

audisset quod Pythionides artem memorandi inuenisset. ait se malle obliuionis artem discere quam memorie. sed etiam cum delectabiliu rebus quibus uisum sepe molesta recordatio est quod tunc confusio spiritus et ignominia que memorie etiam in medicis honoribus tristis est. **Memoria in prompta est et tenax.** **Mallem tibi esset uoluntas pia castum desiderium. honesta consilia. actus innocui. atque uita probri nescia.** Sed unde ergo tibi celestium obliuio preceptorum que sunt et pauca numero et precio ualidissima? Non inquam unius diei obliuio atque tuuipia. rerum harum terrenarum forsitan memoria esse tibi potest. que uolatil est et uaga. et cum celum et terram peraguerit. reuera nescit in seipsum. sed in multa inutilia respicit. illud unum quod est saluberrimum obliuiscit. scilicet stultum est eorum meminisse propter que tui obliuisceris. **Verum et si rerum memoria multarum aliquid quandoque afferre secum uideatur delectationis. plene tamen anxietatis sentientes et molestiam.** **Optima in est memoria.** **Ingens aut magna dicere noluiti. mos imprudentium est superlatiuis uti. quod enim per habundantiam dicitur unum soli conuenit. nichil autem melius optimo.** Si ergo dicto tuo fide queis ut optimis meliorem te prebeas oportet. dampnosa ergo memoria tua inueniat. stringat utilia. ne tamen sedulo que delectant aggreget. sed que prosunt et cum beneficiis memoria nunquam debeat oblescere. prope dei beneficiorum iugiter memineis. memento quod in quantum tuis malis inuenit a quantum periculum te eripuit a quomnibus

peccatis te p̄seruauit. in q̄ntis te cōstituit. q̄ m̄ga
tibi cōtulit. q̄m̄q; immēsa q̄ tibi p̄m̄isit. Dem̄q;
mem̄eto p̄ccōz tuorū ut doleas. memento mortis
ut p̄c̄te definas mem̄eto inq̄ iustitie diuine. ut t̄i
meas. à diuine misericordie ne despēs. 7 tūc te sane
inmem̄orie dicam. ¶ Magna m̄ eloquētia est.

Hanc illud donū dei fateor. h̄ anceps quidē cuspi-
de gemina. nā et inuenit̄ veridica simplicitas. et
falsitas cōposita. Quante igit̄ vti ea scias. r̄fert.
Hanc nichil s̄n labore meli⁹ maifestā facit v̄ita-
te. sicut simplex et pura narratio. **S**ūt plures
adūsus iusticiā disertī. docētes suas linguas loq̄
medacū. eruditi ad fallendū. astuti ut impugnet̄
veritatē astruētēs nō aperta h̄ sua. instruūt illos a
quib⁹ instruēdi erāt. at; p̄ oīm̄eta lingue dulces
laq̄os sp̄gūt. eloq̄ntes aut̄ n̄ ut suadēat pacē inē
hoēs. à edificēt ad salutē. h̄ ut t̄pia. fca palliato h̄
moē tegāt. **H**oz ei eloq̄nciā q̄dā nō inepte gladio
furioli sparāt. q̄a rei publice expedit vtrosq; eē in-
ermes. At v̄o eloq̄ū modestie diuictū at; vitati a;
h̄q̄d m̄gnū eē n̄ inficior. ymmo 7 q̄pluimū cōmēdo
tāq̄ putile vitati. **A**hoquī mutū esse p̄stabit. ¶
Eloquēcia m̄ dulcis ē et oīta. ¶ **D**ulcedo ista ac
oītus nescio q̄d blādi et dolosi in̄ refert nil virale
quidē nil sinax. habet nāq; et suū venenū blāda
oratio. **H**anc nichil pluris habet apud rectos ut
dices suavis et cōpta viri oīo. q̄ sic⁹ meretricis

vel melliatū vitus. aut q̄cquid simile aliū q̄s licet
appareat et mulceat. si tñ p̄cipuū ac efficiāle d̄fu-
erit eidē. nichil p̄sus aut nullomō p̄ximū uidei
debet. **H**abūdo v̄borū eloquētia: **D**ane nō
multis verb̄ op̄ est. s̄ efficacib̄. raro ei m̄lta v̄ba
p̄dēt si pauca nō sufficiūt. quē admodū ei sem-
na ita et v̄ba sp̄gēdā sūt. tantū idoneū auditorē i-
uēiant. **M**agruū loq̄ndi exēplū **C**noy? **V**etul̄ no-
bis dēh̄q̄t. ut attestat̄ **V**eneca. **V**ir em̄ ille cum
ess̄ diuiciaz̄ augue cupidiss̄ erat in tāta ūboz̄ in-
opia. ut ei p̄optī ess̄ nūmos̄ exponē q̄ verba es-
mittē ul̄ proferre s̄mōez̄. **D**ane miror̄ sepe quō
multi eē q̄ se sapiētes eē volūt. tā inctātis sunt elo-
quēcie. ut q̄cquid pauca verb̄ explicādū eāt. v̄ci-
b̄ manib̄ in̄pōit̄is lōga ⁊ circūflexa ābaga. uix
tandē cū magna autēū alioz̄ molestia deludūt. ⁊
nichilom̄ se bues eē putāt. cū sint lōgiss̄imi dā-
tes op̄ia ut m̄ltas res breuīt dicāt nō vt pauca
de ceter et modeste. **C**ū tñ id stultis accidē mētib̄
dūtaxat soleat. qui p̄prio s̄mōe gloriāt̄ putātes
se audiri tam libenter q̄m ipsi promi ad loquen-
dum sunt. **Q**uo fit vt cum attentos esse credant̄
suis verb̄ auditorēs intentos̄ sine fine dicentes̄
cunctis sint fastidio ac per hoc vnde placere cre-
dūt displicent. **U**nde talem in suis verb̄ tam li-
beralem loquentem **P**hilosohus ille audiuit qui
dixit. **V**ellem inquit auribus meis te audires ⁊

Gam ppli eloqntia su adeptus. **M**al' artu:
bz fauoz pplaris queri solet. raro virtutis amicus
plausu ppli sic vnat. ymmo nec vnerat. quia ni:
si turpi rade turpiu amor adipiscit. **P**retra vol:
uere vba et reuolnere. et hic admiracoez sui apud
impeniu vulgus facere hoim indoctoꝝ est. **Q**uid
ei faciliꝝ qꝫ valem plebicula inqt **I**heroniꝝ lingus
volubilitate decipe. que id qd minus intelligit ma:
gis amirat et laudat. **I**llis ergo eloquētie aliqꝫ
esse pt forsan sapie nichil. ymmo altioi iudico nec
eloqntia mancipari det. s; loquacitas que peccatib;
ac inuicandis vberior esse solet. talis ei lingue volu:
bilitas et vboꝝ copia pijs sceleatib; cois ee solet. **E**
loquētia q; tm est bonoꝝ **O**rator inqt **C**atho est **73**
vir bonꝝ peritusq; loquedi. **I**tem **C**icero viroꝝ elo:
quētissimꝝ quid aliud inqt eloqntia est qꝫ copio:
se loquētis sapia. **A**udis ad eloquētia bonitate ex:
igi. atq; sapiam necdu suffice nisi pericia affit cu
copia loquendi. **S**i ergo orator vel rethor haberi
cupis audi **A**ugustinu rethor inquit est qui apte
phemiāt qꝫ apte narrat. qꝫ arguit acut. et qꝫ ornat:
te et varie figurat. et post pauca. et qꝫ docet monet
delectat atq; affiat. qꝫ parua loquit submisse me:
dia vero. spate. magna granditer atq; magnifice.
Nec ille. **E**t cu factus insidiat men quod expect:
atur qꝫ quod preuolat. discē vba tua pone potius
qꝫ pnce qꝫ pcedē pedetenti. **N**ichil em ortum ee pt

quod papitac et pperat. neq; vllam voluptate affectu
re aurib; potest strepitus uerueciū ubotū. nullus enim me-
ditus in trāitu curat. tū nō prosunt remedia nisi me-
morantē. pl; igitur hmo qui minutatū icripit pficit
q̄ qui effudit copiose. **U**ta; tua oracō sine impe-
dimēto exeat volo. profectū magis q̄ pfluat. hic
legim; qd Tullius suū hmonem magis stillatē wo-
luit q̄ currere. neq; etiā extēdere aures nec obrue-
erat inqt. **H**eneca in verb; expedit; potius q̄ cōta-
tus ita ut dicere possis facilitatē magis q̄ celeitatē
Dem; omnis hmo sapiētis se circūspicit et extiat
et se alijs extiandum p̄bet. ac potius rē q̄ seip; ser-
mo quib; sapiētēs ondit. **V**erū nōdū adhuc vlli
se indulsit eloquēcia ut tota stringeret. satis felix
est qui in aquā eius p̄tem recepit; est. **H**ec q̄dem
de eloquēcia tibi dixērū p̄pter garrulosos multos
qui se arbitratē eloq̄ntes. **C**eter; sit tibi aux; sapi-
encie. si argentū eloquēcie. noli inde fabricare baal-
h; illi offeras a q̄ accepisti sacrificiū laudis atq; uis-
tulos labiorū tuorū p̄mū. deind; intēde et tibi. opti-
mū te oratorē puta tū p̄suaseris tibiip̄i qd oportet.
Pinc; q; fac fontem tuū derivari. foris intendens
fractne caritati. ut que audis dicat veni. neq; solus
vicias; h; i via multos tuā hēre cōsortes. **E**t q̄a om-
niū ututū semina in seipis hnt animi nri atq; gerūt.
q̄ extatē amōicōnib; ubotū. sic adust; carbo leui
aq̄ flatu ignē suū explicat ita et ut; animi eigi; uboz

Flatu cū tacta fuerit et ipulsa. Hinc scptū legimus
vba sapie sunt quasi stimuli. Sic em̄ loq̄tis q̄si
simones dei ad magnū de verbo vite. h̄is semp̄ q̄d
edificat ad salutē. ut q̄l quis tibi diūgitur ex sale
lingue tue cōdiat. Annūcia nūc scelera ut doleāt
supplicia vero nūc ut timeāt. nūc p̄mia ut sperēt.
nūc supna ut ament et suspirēt. et ad te quos po-
tes trahē. obsecrādo adhortando p̄mū. deinde at-
guendo increpādo detestādo. et egisti p̄tes tuas nō
scdm̄ profectum alioꝝ s̄ scdm̄ pp̄riū laborem mer-
cedē receperunt. nam et si vna v̄tus multis p̄sit tñ
p̄ma ps p̄mij cedit in agentē. D̄o mea inquit p̄-
pheta in sinu meo cōuertēt. **S**i igit̄ linguā hē-
as eruditam ut eū sustentare possis qui lapsus ē
verbo. xr̄ā et sanā eloq̄ntiā te fatuar̄ inuēisse.

Virtus in est eximia. **V**irtus in alio semper
aliq̄d inuēit quod est imitādū. in se uēo q̄d deflē-
dū. nūq̄ est iactatrix aut miratrix sui s̄ imitat̄
aleni. anhelās et aspirās ad maiora. cui pp̄rium
est non tam quod actum est sed quid agendū. nec
quod assit sed quid ei desit attēdere. Inde est ut n̄
de quesito illā gloriante sed de acquirēdo sollicitā
semp̄ videas. dicere auarā aut auaricie simile eē
virtutē quia semp̄ sitit. q̄ritur de inopia. omni lu-
cro magis magis̄ inardescit. et quo plus acq̄sicit
sibi paup̄ior videt̄. petit ut auidius recipiat. nul-
lus modus desiderij. nullus est sibi satis numerus

meritoꝝ. **M**agna in virtute est. **S**ub amens
tu virtutis est humilitas. nec vlla virtutis potest esse tanta
claritas quam elatio non obscurz. nam clarissimus ille lu-
cifer huiusmodi effertur non tantum obscuratus est. huiusmodi et factus est
principes tenebrarum. Nulla ergo periculorum presumptio quam
de propria iusticia vel scientia superbia. Magna est quod quis
esse studeat. huiusmodi se quodammodo magnam nesciat. **D**icitur Job
et si inquit simplex fuero hoc ipse ignorabit anima mea:
quod fit quod si recta et sancta quod estimas quod agit sed tamen
minima. quod tamen hic anima ad custodia virtutis scientia rectitu-
dinis certificet et in timore non eleuet estimatio
muneracionis. ne dum quicquid generis sibi arrogat ascri-
bit. id quod videbat huiusmodi amittat. Illa enim fiducia
laudanda est que estimacionem sui certo pondere exa-
nat. tantum sibi arrogans quantum a contemptu et
insolentia distare satis est. **C**onsumato michi
virtus est. **C**redo hoc de se iudicare virtus ne-
quit. non enim presumit. nichil sibi arrogat. cogno-
scit presens tempus imbecillitatis esse non triumphum. Hinc est
quod nunquam torquet semper est in actu et se quasi nunc
incipiens accingit. quia nil perfectum spirituali tam
aduersum quam perfectionis opinio: quis enim illud
agere studeat quod se putat peregrisse: **V**ir-
tus michi pro capacitate sufficiens est. **S**i om-
nes vite tue partes mentis oculis anteponas. huiusmodi per
singulos dies actuum verborum et cogitacionum tuorum roes
a tempore erigas res tuarum interruptis arbitri forsan

clarus videb quātum in aīa sit vacuū et quāta vicia
occupent. et ex hoc metiri pōt vītuū pleitudinem.
Aequi si de malis quē clamab cū ps. Circūde dēte
me mala quorū non est numerus. Si de virtute
quidē cum alio ppheta dices Omnes iusticie nre
tamq pānus mēstruate sic sūt ante te. **M**ediz
ocris saltē michi virtus ē. **C**erte multū descē-
disti magis gradatū ascendendum erat. **D**ato igit
qđ in vrbus altissimis de quibus currit sermo vix
locum habet mediocritas. **E**sto tñ nec ex hoc tibi
materia vlla esse pōt gloriandi h̄ in illo a quo vir-
tus ip̄a ē in dño scz virtutū et ad quē per arduum
iter virtus ducit. **I**llam ei pphiaz p̄stent que n̄
fruentis vītibz h̄ vīdis modū docet. **T**emp⁹ **7**
aūt plane gaudēdi nondū adhuc ē tot pericul⁹ vi-
te huius cūmfusis: vbi oīs risus doloē miscetur
vbi extrema gaudij semp luctus occupat. **H**z po-
tius tempus ē optandi et sperandi te gauisurum.
ita tñ ne metuas semp te dolitur. **V**erū si quid
vri gaudij sentias. scias tibi vnde sit vñ id quod
tibi deē sit petendū. et magno aīo ac fidenti illud
te speres adprip. iam et virtutē ip̄az et tutū iter
et vez etnū atqz plenum gaudū fatoz inuenisti.
Magna michi sapientia est. **H**oc putas
sem foisan si cocuisses. iā me p̄muisti. qā vbi ma-
ior iactātia sapia minor esse solet. vt ait Cicero
Qui se iquit iactat statū iueit deulovē. p̄mino toe

derisores q̄t habet auditores: **V**ritus forsan es de
illo grege q̄z numer⁹ mult⁹ est magnūq̄ q̄b⁹ p̄ci-
osum magis est videri sapientem et nō esse q̄ eē q̄
dem nec videri. sicut et multi qui magis iusti uis-
u appetūt et nō esse q̄ esse iusti nec apparere. **A**d
hoc em̄ m̄lta p̄bi sunt. p̄mos igit̄ sophistas vocat
Aristotiles. sc̄dos ypocritas. am̄boꝝ aut̄ effect⁹ est
fallē. et in p̄mis seipos. **I**sti verb. illi gestibus. alijs
nutib⁹ et signis. iustos ac sapientes se ostēdūt. stul-
tos p̄uol⁹ morib⁹ atq̄ vita. **P**reterea si tu eēs sa-
piēs nō gloriaberis. s̄p̄ q̄d tibi deess̄ p̄dēraēs. nez
acquisita s̄ acq̄rēda s̄p̄ cogitāēs. **D**ia nāq̄z illi de-
sunt q̄ sibi nil deesse putat. **I**git̄ si uel fieri sapi-
ens noli temetip̄z opinari sapientem. credere em̄ se
sapientē p̄m⁹ est ad stulticiā gradus secund⁹ p̄fi-
teri. **C**: Inter sapientes deputatus sum. **C**. **F**elix
nostra etas nō cōtenta paucis sapiētib⁹. s̄ in signis
his verbib⁹ more pecudū sapiētēs numerat. **S**ed
quid mirantur multos esse qui fiūt tam facilitate
sapiētēs nēpe dū ad alie⁹ sc̄ie gradū quis stultus
puēnerit. ad cōsulatum ali⁹ eligi. alius ad digni-
tate aliq̄ sublimat̄. assistunt fautores aut amici
et celebrāt diuina amore decepti uel errore. tunc
ille. stupet vulgus. affines plaudunt. post ascēdit
cathedrā ex alto iā cūctos despiciēs. nescio q̄d ofu-
sū mutmurat. etati tuūt populi et uelut diuina lo-
cutū laudib⁹ attolūt aclama⁹ sibi euge. it̄m̄ vō

finiūt capone. strepēt tube. anuli volant. induūtur.
p̄aofis. figurēt oscula vertici. hys partib⁹ q̄d am de-
scendit sapiēs qui iam stultus ascendit. sic ei in stus
dijs ⁊ urbib⁹ hodie sūt sapiētes. ¶ **Des me sa-**
piētem dicūt. ¶ **Ad famā aliq̄d ad sapiam autē**
nichil te hēc sentio. interis forsan superscrip̄tib⁹ lit-
terarū q̄b⁹ nichil liberali⁹ ita ut nō satis sit sapien-
tes esse illos q̄ nō sūt h̄ ⁊ egregios ⁊ insignes faci⁹
uenerādos serenissimos et uultres ut tā simplex sa-
pie titulus sit pudori q̄ qm̄ paucis uerit ingēs stu-
por est. h̄ et scribentes ista h̄c; sciāt se mēiri. uerbū
tū hēi eē mēdaciū appetūt. sic et v̄z stultissimi qui
legitis nō uāces arbitrātes eos erroē p̄blico falli-
mmi. sic ⁊ de reb⁹ suis nō se mērogat ymo ⁊ alijs 76
credūt d̄ scipis. **Wis nāq; qm̄ sapiēs sis agnosce.**
verte oculos tuos ētro mēnto q̄ciēs ī hoc uite solo
respitaueris. q̄ciēs obertraueis q̄ciēs offēso pede ce-
tideris. q̄t pudenda. q̄t dolenda amiseris. p̄dende eē
q̄ciens titubādo hesitaueris. q̄ciens fallis atq; fal-
leris ⁊ te tūc sapiēte dicito. ¶ **Docor utiq; sapi-**
ens. ¶ **Humanis uero rebus certe bene esset si**
tot esset sapiētes q̄t dicūtur. nā illud p̄dificale est
istud facillimū. **Multi enī rex ebrīj talpinā habēt**
sapiāz huānam amiserūt. aut nō attigerūt poti⁹
qui in mīmis subtiles sūt ⁊ cauti in arduis tydes
et obtusi. tallēt astucia seculari. **Sapiētes iq̄t. p̄s.**
sūt ut faciāt mala. bñ aut facē nesciēt h̄ uersuti

ad fallendū sunt. solliciti ad fruendū mūdo. at cū
de vera vita questio fit. aut de reb⁹ quib⁹ beate p̄
misere viuūt aliqd̄ ventilet. oculi caligāt. obscu-
rātur intellect⁹. iudicia trepidant. cespitant. cōsilia.
palpant sicut cecus in meridie. et vbi iugent īge-
nia honorū et sapientum relucet sapientia. ipi tur-
bati sunt et moti sicut ebrius. et om̄is sapiē-
tia eorū deuorata est. **M**undana michi sapiē-
tia est. **E**t sapientiam dixisti et sapiētiam negasti
nam si mundana nō p̄t esse sapientia quā apud
deum stulticiā esse legim⁹. si sapiā. nō vti potest
esse mūdana. cū om̄is sapiēcia a dño deo est. et ad
deū mittit suos possessores. **S**icut ut puto hūanā
astutiam sapiētiam vras. que p̄sus longius di-
stant a se mutuo. **H**ui⁹ nāz est cor machinacōib⁹
tegere. sensum v̄bis velare. que falsa sūt vera ostē-
dere. et que vera sūt falsa monstrare. **H**ec em̄ a pu-
eris p̄cio discit. ab alijs cōtinuo vsu scitur. hanc
q̄ sciūt ignorātes alios supbiēdo despiciūt. velut
abiecti cōputāt. hec honoz culniā p̄cipit q̄rē. qui-
b⁹ adeptis t̄p̄al glē vaitate gaudē interrogata ab a-
lijs mala cū vsuris reddē cū affit vices nulli cedē
cū desūt q̄dē illd̄ q̄d p̄ maliciā explei neq̄t ī paci-
ca boitate simulā. istos vulg⁹ sapiētes appellat.
Alli⁹ v̄o ē nichil p̄ oñtacōez figē sensū cord̄ vrb̄
apperiē. diligē v̄ca. flā euitāe. ḡtis bō exhibē. libē-
t̄ collerāe mala q̄ facē vllā vlcōez iuuie p̄vitate

cōtumeliā pati licet putare. ppende nūc culus sis
amicus. hāc et illā sequūē qui ex pte eius sunt. iu-
dicio meo mihi stilū mutes male tut? eris int cāes
si tam ceru? aut lepus qm stult? videare. **¶** **Des-**
tus sapiēs sum. **¶** Ad sapiam vrā nemo pueni-
re potest qui falsa sapia deceptus est. stultus ergo
fiat oportet ut esse possis sapiēs. pge ergo quib tibi
stult? videaris et attigisti sapiēciā. Porro cū a sa-
pere sapia dicat pfecto sapiēs eē pbat cui res sa-
piūt put sūt. qui ita rē? trāsitoris nouit vti ne-
cēnis obsint. ita qz modēate pnti vti mōdo ut qntū
potest fruatur deo. Demiqz hec vera sapiēcia q̄ sa-
pit deus sapiēcia viuenti de spiritu eius qua vitam **¶**
suā ordīnat cōponit mores. actus dirigit. ac omnia
ōpa sua q̄dam diuino sapore cōdit atqz firmat. q̄
eos etiā cū q̄bus hic versat hoīes oleo letificātis
gracie sibi admittit. ut uideātes opa eius. prēz qui in-
cel? est gloriificet. grāz hīs ad amicos. adūmicos
patiēciā. bēnificēciāz ad q̄s potest. et ad ōnes benī-
uolēciā ad quos debet. neminē atēpnēs neminē
iudicans. oēs diligens et saluos fieri optās in
viserib? caritatis. **¶** Postremo ut bñiter cū v̄bis
beati Bernardi concludā. Inuēisti inqt sapiēciā
si mala tua p̄teita defleas. si p̄sencia hec bō p̄uipen-
das. si futua bō toto tuo d̄sideo occupas. **¶** **Ma-**
gna de me opinio est. **¶** Opinio autē hoīm rem
non imitat. nichil enī est quod non possit opinio

sibi fingere. nā et si mortales oēs te bonū vix di-
cant. nō idēo bon⁹ es. noli fame nimis credē. sub
p̄textu bōe opiois sepe mala m̄lta p̄petrata sūt
Multū in populo car⁹ sum. **Malis ergo. quia**
pauci boni sunt. maloz aut malis actib⁹ q̄t̄ amo-
re cōstat. si g⁹ similitudo parit et alie amicitia. q̄s
his aut q̄tis estimare potes qui te multis carū ia-
ctas. **Vicini de me bō dicūt.** **Ignorātib⁹**
credere quid aliud est q̄m volente falli. sane cū sit
malū alios pessimū t̄n est seipm fallere. Nigrit̄ cū
eta blādimmēta respue. claudē aures adulantibus.
de re teipz osule. memor sentēcie Cathonis. Cū te
q̄s laudat iudex tu⁹ esse mēmo. quia piculū ḡne
est tuā gloriā aliene lingue amittere et ad alit⁹
arbitriū laudē obtinere uel p̄dere. Cū ysayas di-
cat. **Popule meus q̄ te b̄m dicūt ipi te decipiūt.**
He magnificat vicinia. **Dulciloq̄o forsā de-**
linita uel muneib⁹. aut speras a te vel p̄ te aliq̄d
adipisci. multū idēo te amānti ne credideris. q̄a
amoz cec⁹ est ac m̄tis m̄p̄res refū et benign⁹ iu-
dex. amico sepe fauēs plus q̄m satis est. quē inter-
rogēs velim. sciētiā dico. illa si obstrepit n̄ pro-
sūt adulantiū susurrā. nilq; blādici⁹ ā fictionis.
b⁹ ptū nomē. e radice eī mala nichil boni orit̄.
Alij nomē meū celebrāt. **Quid si malus es ⁊**
illi stulti. fœueta quicquid populus maloz p̄m-
cep̄s b̄ficiat ⁊ laudat pene diuipio dignū ē. ymo

ymō etiā forsan alē alitē decipit. oēs te. porro qđ
 refert qđ aliē de te sentiāt. vide qđ tu de te sentias.
 pl⁹ tibi ppria cōscia qm fama pōderanda est. hanc
 eiz fugē potes. ulla sp te sequit̄ q̄ūq; ieris. p̄mū eī
 cōsciētie deins fame cōsulendū esse scito. quid nāq;
 p̄desse poss; si oēs mortales te laudāret. ⁊ te accu-
 saēt sola cōscia. uel quid obess; si oēs tibi deroga-
 ret et illa te excusaret. **P**retēa null' cōiūtijs fal-
 sis omoneri hab; ille qui sibi bñ cōsciens est. quia
 nō plus alienū cōiūtiū sibi esse debet qm cōsciēcie
 pprie tēstimoniū. neq; plus obesse iniquitas aliēa
 poterit qm prodesse ppriē cordis innocēcia.

En ego michi bonus uideor. **E**rgo malus es.
 nā uultus in p̄ncipio sui accusator est. et tu lauda-
 tor et iactator tui es. ille sibi displicet. tu tibi pla-
 ces. quia parietē cū p̄pha nōn fodisti. nōdū ab-
 hominatioēs illas pessimas uidisti. hinc est qđ ius-
 tificas tēp̄m. cū sapiēs oīa opa sua uereat. Pre-
 terea tuta eē cōsciēcia tua forsan p̄t secura nūqm
 nichil ei omittas cōsulo qm qđ omittē possis iūri-
 co. **B**oni viri ⁊ prudētes laudāt me. **N**am
 pūctum inuēisti. **E**stimāda sūt iudicia hoīz nō nu-
 merāda. nec r̄fert qm mltis placeas sed q̄lib; tā
 turpe eiz a tēpib; qm ob turpia laudari est. ut ait
 Bene. pbis uiris placē sēp tūcū. q̄b; nichil pla-
 cē p̄t n̄ bon'. **I**ocūco nō curādū qđ p̄ui de te opinē-
 t̄ aut sentiāt. cū nō iudicō s; morbo laborēt cibum

78

Handwritten marginal note in a smaller script.

cibū, bonū et dulcē egri lingua amāz iudicat. q̄ sa-
nis est amābil. **Q**uid g^o loquēt aut latrēt etia
bonos puorū lingue? faciūt id qd solent nō quod
āliū merēt. nec vllā auctoitatē hēe p̄t snia illoz q̄
z vita dāpnāda ē. **D**s aut iusti meditabi^r sapiāz
et lingua ei⁹ loq̄t iudiciū. vana aut opimo ipioz
Preterea intus totū robur tuū totoqz v̄t⁹ sit fi-
ducia bone d̄cie. tot⁹ tu⁹ decoz extra. splendor sit
bone opiniois. ḡcia vero apd hoies z fauoz pplāris
nez iudicō puēit neqz firma pdurat. sed et q̄cūqz
falso p̄dicat nāe est laudib⁹ suis erubescāt. q̄ scē z
si meritis cōq̄sitate sūt nichil utiqz d̄cie bōi viri ad-
iecerūt. qui bonū suū nō pplāri timore h̄ cōscie ver-
itate metit. **G**loria magna michi ē. **C**er-
te rem bonā nisi falleris inuēisti. nam gloria nul-
l⁹ laudib⁹ crescit sicut nulli⁹ uitapacōne minui-
tur. magnā ergo v̄tutem habeas oportet quia v̄t⁹
mater glorie est: virtus em̄ solā est cui iure gloria
debet et impendit̄ secure. **G**loria em̄ que est s̄ v̄tute
p̄fecto indebite puēit. p̄pere affectat̄ ac piculose
captat. quia nō recti h̄ pueri aīni signū est glāz
querere et non exercere v̄tutem. velle coronari
qui legitime nō certauerit. **D**ecum si scire uelis
an tua gloria vera sit uideto quibus artibus p̄ta-
sit. quia illā gloriā quam casus dedit casus et eri-
iet. **P**lurimum michi est glorie. **N**emo
qui pauper est famam pecunie querit multū nā

ut fallat. ita etiā null⁹ ignauus v̄tutis op̄inonē.
q̄a v̄terq; sibi cōsci⁹ est etiā q̄d de eis ali⁹ sentiat.
q̄ntū ul' p̄ccūie in archa isti⁹ ul' quantū v̄tutis
sit i aīo ill⁹. **Di** tibi ergo aliq̄d gloie fuit v̄tere
modesti⁹. si min⁹ fac ne populū fallas. id est. studeas
as talis fieri qual' nis iudei. et esse pot⁹ boni quā
boni videri velitis. iuxta **Poeta** qui inq̄t. fall⁹ ho
noz iuuat et mēdax infamia terret. amonēs p hoc
q̄d homo v̄tutē ip̄az haurire debet pot⁹ quā d̄scer
tari vmbiā eius. **Alioq̄n** si ostētacōez sui h inani p̄
fictō f̄mōe aut vultu stabilē gloiā se opimeē posse
cōsequi. errat vehemēti. cū nichil simulatū possit
esse diuturnū. et si casus supuenerit nō tāti gau
dij esse potest excelsa tenuisse. quāti est meritis de **79**
excelsis corruisse. **Raro** eiz tāta gloria sequi solet
post uictoriā. quāta ignominia sequit post ruinā.
• **Appareo multū gloriosus.** • **For**san meli⁹
latere et certe tui⁹. latuit bene q̄ bene vixit. nūc
aut' scaua nube circūdat⁹ delicescis. si ul' paz em̄se
ris. q̄ p̄t⁹ plus tibi gloie fuerit eo plus erit post
infamie. **Di** habere cupis gloriā. eā d̄spice et eis
gloriosus. **Id** eiz est glōie p̄prium q̄d cōtempnit
suos appetitoēs. appetatq; suos contēptoēs. et sic
fugiēdo cōsequis q̄m semp insequendo p̄deres. **Di**
potes istud credē puto q̄d intelliges. si min⁹. expiē
q̄dē et inuēies. • **Videor p̄fulgei glōia.** • **Vel**
ergo p̄mereri studeas aut glōie nō tuū idumētū

erne. In gloriū esse p̄siterit q̄m mēdacō glōriōsū
Cū em̄ v̄ea glōria fuer̄ cū labore. quid tu de falsa
speres: nā cū om̄is fictio difficil̄ sit. illa tū difficil̄
ma quā oēs obbuant v̄ndiqz. cum em̄ qui glōriō
si sunt sint et clari. obscurū vulg⁹ p̄pter dissimili
tudinē illos odit. ideo ḡue tibi erit mē tot insidias
hostiū latere. neqz em̄ oīm oculos poteris p̄stringē
sane pri⁹ in te tāto studio deficies. ¶ **Clarus lon
ge lateqz notus sum:** ¶ **Amor abdita penetrat ri
maturqz putas ne cōsp̄cta p̄treat.** si uera sūt
pauci qui apto ostio uiuē audēt. quib⁹ expedit a
petire atqz cōspici. pauci uero q̄tū nō noceat fame
ad plerū cognosci. experit̄ uerū illis poet̄. mirant̄
presētia famā. q̄to magis noticiā. raro em̄ sūt
hoīes quod uident̄. Cum g⁹ glōria umbra sit u
tutis ut sapiētib⁹ placet. umbriā p̄ se esse nō posse
nemo dubitat. h̄ rī copia sit oportz. Si g⁹ tibi uel
uerā glōriā nō deesse hoc opta. hoc age. hoc totis
uēb⁹ conare ut solida tibi uirt⁹ sit. et te glōriā
uerā dicā iuenisse. ¶ **Cōtuli magna beneficia.**
¶ **Quantū q̄h̄ter et quib⁹ dedisti refert.** Pri⁹ nāqz
nāria dāda sunt. deim⁹ uirtia. postreō iocunda q̄
bus uero p̄s docet: **Beat⁹** inq̄ens qui itelligit su
per egenū et paup̄em nō supbū aut potentē h̄ sup
paup̄ē illū p̄cipue q̄ iuute petit ⁊ uerū accipit. uē
tū hodie diuicie accumulāe diuitib⁹ plēa sup̄ple
m̄ filuas ligni i māe aq̄ d̄ferūt. ¶ **Hed vasa uacua**

implebat. Heliseus. dedit oleū nō habenti. nunc
v̄ro arētī terre s̄brahūnt̄ aque. et fluētā irīgāz
tur. nō eīz istō dare est sed p̄icere. Quid op⁹ est
ditare illos q̄s oportuit egerē. Hāc nō liberalita-
tis est res h̄c s̄ prodigalitatis. Quippe nō dare
petētib⁹ nocitura: beneficiū putato. dampnosa eī
sepe cupiscim⁹. nō dabo aliq̄d adulteris lasciuīs
aut indignis male vsuris inq̄t. Peneca. ne aut
turpis facti criminis re⁹ inueniar. s̄ si possū venōz
bo. si min⁹ nō inuabo scel⁹. quia semp̄ est negādū
q̄cquid extra se vsurus ardor appetit. hec ille. ¶

Cōtuli multa beneficia. ¶ **Quādo dederis refert**
q̄a illō min⁹ ḡtum esse solet quod diu int̄ manus
donātis hesit. q̄d quis egre dimittere visus est. nā **60**
qui diu distulit dare noluit. vnde q̄ cito dat bis
dat nescit dare qui dare tardat. qui tamq̄m sibi
eriperet donat. Bene igit̄ et magnifice dedisti b̄n-
ficiū si nulla dilacōe sūt suspensū. ḡra q̄dem illa q̄
parata sunt. que facta sunt. que occurrētia. vbi
nulla mora ē nisi i accipiētis verecūdia. ¶ **Prētea**
aliq̄n donāda q̄dam sūt que accipiētib⁹ tān̄ nota
sūt. ymo ⁊ inēdū qui iuuant̄ fallēdi sūt. ut b̄nfi-
ciū accipiūt. et a q̄ accepit̄ ignorēt. sicut de beato
Nicholao p̄sule pio legi⁹. q̄d in secreto noctis filēz
tuo auri massā in domū vicinī picit. honori suc-
currēs atq; paup̄tati. Itē beneficiū illō est magz
nificū q̄d nullis precib⁹ cōparatum est. nullus itaq;

q; beneficiū gr̄tis accipit post rogatū. ymo nulla es
carius cōstat qm̄ que est impca p̄cib⁹. optimū sa-
ne ut aūq̄ rogam⁹ accipiāt. quia onero. ū ūbum
est dimisso vultu dicē. fūgo. h̄ molestius id̄ repere
quippe pfūdīt rubore. qui tormentū hoc emiserit
domi suū multiplicat. **Ceterū** nō ex p̄cio h̄ ex aīo
sunt extimāda bñficia. et plus volūtas q̄ res ē pō-
detāda. nō tantū quid fit h̄ qua intencione fiat re-
fert. **Alia** q̄n̄ maiora bñficia essēt q̄ meliora recep-
n⁹. qd̄ nemo prudēs dicit. cū me mltociēs obligz
qui m̄ pua dat magnifice qm̄ qui iactāter magni-
fice. **Hanc** opes regū equat q̄ aīo magno dat exiguū.
qui dat libit et aīo volenti. qui oblitus sue pau-
peratis. meā cū inspiceret. qui cū daret se putabat
accipē. qui dedit m̄ tamq̄ nūq̄ acceptur⁹. qui rece-
pit a quid tāq̄ nō dedisset. qui occasione q̄huit ut
p̄dellz. **Cōtra** oīa m̄gta sunt bñficia a quantūlibet
aut re a spe magni q̄ extorque⁹ dātū ul̄ q̄ extidūt.
nec qd̄ vix dat bñficiū putes h̄ p̄dam. sēp q; illis
gratius quod factū qm̄ quod plena datur manu
esse solet. nam et si exiguum est quod contulit forsi-
tan amplius nō potuit. **Quod** potuit vidua gūā-
geha fecit. que plus tamē omnibus dedit. Alius
quis magna dedit sed diu dubitabat. genuit for-
san cum dedit. nō michi sed alijs placere studuit.
cū dedit ambitioni non michi contulit et dedisse se
iactauit. **Adhuc** iste dare non didicit. h̄ rem sil̄ et

meritū perdidit. **Effudi in alios beneficia.**

Beneficia dāda sūt nō p̄ficienda. s̄ qd̄ p̄tinent
nis effudi scires si accipientū aiōs posses intueri
quia magna pars beneficiorū pdiē. nā alij obliuiscunt
aliū iūctis cōpensant beneficia. et si cessauerūt
inire forsan querele nō cessabūt. tam multi
de bñfactorib⁹ suis cōquetunt. fateor iniquū esse.
vriqz. s̄ tñ a deo omune. ut vix tam crebre sint d̄
hostib⁹ q̄rele. medias eī nubes cōtemplāe. multi
plex causa inq̄titudinis. oēs vici plēi sūt lamētis

Triplex eiz ois inq̄titudinis causa esse videt. p̄
ma ē inuidia. que dū alijs imp̄sa bñficia in suas
ducat iniurias in se collata nō aspiciat. scāda vero
est supbia que se maiorib⁹ dignā cenlet. ul' sibi a
liq̄ p̄ferre indignat. tertia causa est cupiditas
que nō munerib⁹ lenit s̄ accēdit. et dū q̄rendis se
per inhiat nō meminit q̄sita. **De meli⁹ et bui⁹**
toxi⁹ mali causam stulticiā dicere possū. et vī boni
ignoranciā que oīz maloti causa est. opimionūqz
pūlitas. **Hinc nimirū pestes ac vicia animi p̄deūt**
supbia ip̄mis ac cupiditas ip̄a q̄bz illū obsequiū
nō d̄tamaz. nulla qz largitas nō angusta. **¶. Ai**
cos bonos habeo. ¶. Nem̄ ḡndē fateor inuēisti. q̄a
sine amicis ois cūlacio tediosa. ois op̄atio labo
osa. ois p̄gnacio p̄sentis vite est molesta. **Quis**
nāqz optaret oib⁹ diuicis affluē. oīz rerū habun
dare copia sine amicis. ut neminem diligeret et

a nemine diligeret. Id quidē p̄p̄tū tirānoꝝ ē. q̄
nec amāt nec amantur. Verū nō potes scire te a
inicos inuenisse nisi reb⁹ alijs sis infelix. quia fe-
lix se nescit amari. Dime dubio in hac re sepe diui-
tes fallunt et potentes qui amicos putāt qui non
sūt. diuicias ⁊ beneficia sufficere credētes ad ami-
cos faciendos cū multi sint qui quo plus diligē de-
bent oderūt magis. Videto ergo ne fallaris ⁊ tu. sꝫ
neue experiri cupias. Crede michi. Sepe eius rei
cui⁹ dulcis fuit opinio amari fuit experimentum.
Abissū nāqꝫ hūani cordis metiri non est hominis
Nunc aut amicos vob⁹ vna et mente concubant.
lacrime pbant. et quod p̄m esse debuit vltimū
est. Notos igitē dicere debuisti. id tū quod v̄acit
in dubio est. cū nullum aīal nullo iure cognitu dif-
ficilior sit qm̄ homo scdm̄ p̄pham. Praviū est cor
hominis et inscrutabile et quis cognoscerit illud. ¶
Amicos multos habeo. ¶ Contubernales dicas
quasi cōiuuas qui tibi non deerūt nisi epule defue-
rūt sꝫ aut amīci pauci sūt. sepe nulli. ⁊ qd̄ pessim
est sepe aīci nomē hostis domesticus tenet. et sꝫ ve-
lo fite beuolentie insidie dolcescunt. ¶ Crede me
habere fideles amicos. ¶ Certe sunt qui amant
tantū et amari putant. quo nichil stulti⁹. Is qꝫ
mutis error diuitū qui amorē p̄cio em̄i credūt. qui
mutuo q̄r̄ amorē. genēosillia r̄s ē aī bon⁹ nō mo-
uet v̄b̄ n̄ magis carmib⁹. n̄ auro nō gēmis nec

ullo ferro flectit. h̄ amādo vincit et colēdo. H̄
Cathonis p̄bi est proūbiū. Si amari inq̄t uel te
docebo sine herb̄ et incantacionib⁹ aut sine ullo car-
mine venefico. Ama breue verbū quidē h̄ efficac.
q̄ntū ergo ip̄e ames tu pp̄de et ex hoc metire ase-
q̄ns. Diuis amari inq̄t ama. talē te exhibeas q̄
les erga te tu cupis inuēire eos. Quid equi⁹ esse
p̄t. q̄d magis racōi cōsonum. sed heu sepe fallim⁹
et fallim⁹ tam multe tamq̄ inscrutabiles sunt pec-
catoris caūne. tam venenosi. tā ihumāi. tā ip̄scu-
tabiles et profūdi animi q̄tūdam. ut culti spernāt
et odēt amari. nec cōtenti pio affectui nullā vicē
reddere. p̄mo q̄d nec atrocissimis beluis accidit
exasperāē obseq̄o. et si credi p̄t ip̄o amoē ad odiū
62
irratātur. q̄d utiq̄ p̄iculoh̄ssimū et inē vite hui⁹
mala q̄uissimū exp̄it hūana simplicitas. **F**. fa-
ma de lōginq̄ michi fecit amicos. **N**ō inficior.
multa in rebus fama facit. h̄ verēdū tibi ē. Poete
verbū. **H** nūc inq̄t presentia famā. multi eiz ob-
stupere absentes qui p̄sentes cōtempserūt. teneā
res est iudiciū humanū. flectit facillime. Sic em̄
fortē te quis amāt dedi alicui loquendo vera de
te uel falsa mētiendo. et idē tibi alter eripiet. nam
q̄b⁹ v̄ijs res faciūt et crescūt etiā ⁊ eis dē facillē resol-
uūt. q̄a et natura rez vult ut cito aucta etiā ⁊ cito
desinat. **S**. si delem habeo amicu. **N**ulli⁹ rei
tam difficilis est. quam animi humani cōiectura

atq; est in rō. **S**i tñ amī ū habes. dulcē rē habes
fator. dulces q̄dem pntes. dulces filij. dulces fra-
tres atq; sanguinei. pnt tamē am̄ uelcē. et nec p̄
hoc pntes esse desunt. frēs aut filij. s̄ sp̄ diligit q̄
amic⁹ est. nūq̄ dulcis nūq̄ car⁹ esse desunt. **I**lle
em̄ quia possidet aīo nūq̄ abest. cū uis q̄tadie vi-
des eū. tēc̄ studet. tēc̄ cēat tēc̄ ābulat. sp̄ p̄ns ē aīc⁹
Deliberandū tamē esse prius qm̄ recipiat aliq̄s
in amīcū. **V**enece docet. atq; ante amicitia iudican-
dū post aut amicitia eē credendū. toto inq̄t pecto-
adm̄te illū et cū ip̄o sic tēcū loquere. et cōcludit.
dīa cū amīco delibera. s̄ de amīco prius. **V**erū cū
nō sit amicitia vera nisi qm̄ cōglutiat de⁹ inē cohe-
rentes sibi inuicē caritate p̄ sp̄m̄ sanctū quē eis cō-
tulit ip̄e. **N**on modicū hui⁹ vite, solaciū est h̄cē ā-
quē cum q̄ affectu quōdā intimo sanctissimi amo-
ris vniri possis atq; āplexū h̄cē. in q̄ req̄scent sp̄s
tu⁹. cui se refundat aī⁹. ad cui⁹ grata colloq̄a q̄h
ad quedam consolatoria carmina inē queq; adū-
sa confugas. ad cuius gratissimum firum inter
tot scandala securus accedas. cuius amātissimo
pectori ac si tibi omnium cogitacōnum tuarum uī-
scera non sine contactōne conmittas. cuius spiri-
tualibus osculis quasi fomentis medicinalib⁹ lā-
guores tūm̄ tuantiū curaz excludas q̄ tēc̄ collac-
met̄ in ārijs. et colletē in p̄speis. tēc̄ queat ī dubi-
is. quē ī secretariū mēt̄is iducas. ut h̄z absēs corp⁹

spū tamē p̄sens tāto diuici⁹ fabuleris q̄nto securi⁹
solus cū solo sit. vbi solus cū solo cōferas. ac int̄
fluēte spūs sancti dulcedie solus cū soloq; epau-
ses. Amicū talem quere et amico tali frueri. et te
vtrū amicū inuēisse sciam. factorū amicorū numer⁹
mult⁹. **A**micus sum principis. **Q**uanto
mel⁹ ei esses ignotus. aut forsan odiosus. discrimē
q̄ qd̄ āplexais fugeres. est eiz nociua magis
aui⁹ aucupis blanda modulacio q̄m decurrētis
uillia somitus ac cogitacio. **V**ilis aut̄ tibi nūc sit
aia tua n̄re est. uirtus. fama. sanctū ociū. quies et
securitas. **R**otus ei ē mos p̄cipū. vix aliq; dili-
gūt nisi illos qui neglectis oib⁹ illoz seuitie ac a-
uaticie se seruos fecerint et libidinis. **P**orro cū **63**
magnatib⁹ bñ ageret si discernē scivēt int̄ laudē
et adulationē. sed ceca laudis ābitio pl⁹ alijs q̄m
sibi credens vtrūq; rapit indistincte. **H**inc hodie
soli ad illorū ḡciam admittunt̄ qui palpant eos
blandicijs et aures fame bibulas calice babilois
iebruāt. et āpliant illos bñficijs q̄s tormētis tor-
q̄re sbuerāt. atq; ab adulacone supplicijs deterre-
re. et cū multa uideātur h̄re. vni tamē eis desit. de-
esse q̄ est n̄cariū. scz. qd̄ eis audeāt dicē vtrū. nūc
laudat̄ peccator in desiderijs aie sue. et iniqu⁹ bñ-
dicat. neq; amicitie tue finē nō uidisti. **P**rocu-
rator sum regis. **T**u es ergo hostis populi. n̄
publice inimicus. demq; valde multis displicebis

in populo. tandem et dño. et qđ p̄iculosius est deo.
Ac deinde p̄ leui regis emolimēto grauiā p̄uincie
mala et ingētia populi dāpna tibi vel dissimulan-
dā sūt vel p̄petiāda. ¶ Ago negocia principis.

Dub duro p̄ncipe rationē redditur⁹ es et nisi o-
m̄i spolijs tū tuo odio ac discriminē vix implēdo. si
em̄ p̄p̄ia regē sit laboriosum. quid aliena putas?
p̄sertim p̄ncipū et magnatū. quib⁹ placuisse hui-
tus est displicuisse vero discriminē. sup̄ciliū ḡue atq;
paratū p̄ leui occasione supplicii. ¶ Dispēsator

rex p̄ncipis sū. ¶ Quo pri⁹ die officii hoc dom⁹
tue lime attingit viuē tibi del̄isti. idē ei lib̄tas atq;
q̄es abiere fil⁹ et iocūditas et p̄ h̄is dolor. labor. oc-
cupatio. afflictio. met⁹. S̄biere ac mordaces tuē ne
q; ei viues it̄is et spes. q̄a vita occupator⁹ mors
ē. quicquē et si oēs miseri sint. illi tñ mis̄imi sūt qui
p̄ alijs occupant. p̄cipue p̄ regib⁹ et magnatib⁹
cū eoz labōes sp̄ sint i domo aliēa. ¶ Judex factus

sum. ¶ An nō p̄p̄ia sufficit iniquitas nisi et i mltis
tudie p̄cator⁹ alligat̄s tibi p̄cāta aliēa. scriptū le-
gis Ec̄c̄astica. vii. noli q̄rē ducatū ā f̄iei iudex nisi ū-
tutē valeas ir̄cupē iniquitates. Interi iudices tñ s-
sulo q̄si mox ab a° iudicad⁹. vñ⁹ eī iudex oiz viuo-
z atq; mortuoz vñū ē tribūal vbi n̄ pecūia n̄ fauor
ā ḡtā vbi illa astucia p̄dēt ā potētia vbi nulli fli-
restes n̄ idigne p̄ces n̄ ianes mine nec d̄cti p̄dēt
p̄tōni. callidi eī argumētatores et iurisp̄iti fallaces q̄

puerari nolūt ipa iura puerūt. et incōueniētib⁹
exēplis uelut similes uicturas obitūt. si q̄dē etiā
qd̄ bono studio gerim⁹ dū discē negligim⁹ q̄uidi⁹
cēt sine nescim⁹. et sic incōdū reat⁹ criminis quod
putabat causa v̄tutis. **Cōsiliari⁹ sum p̄cipis.**

**Difficilima sane gloria. raro erit sic ut p̄his
piter et placeas consulere. ut sit in v̄bis uitas in s̄
mone suauitas. in cōsilio fides. silentiū in cōmisso.
atq; nichil tuū atq; tuoz s̄ semp querat in om̄ib⁹
gestib⁹ dñi hōnore.**

Prefect⁹ sū vr̄bis. **In**

domitā beluā multotū capitum tenui loro atz imē
sam puppi magnis agitaram fluctib⁹ habes regē
debili gubernaculo. **Ac si pua dom⁹ egre regit. q̄** **68**

sit facile magne vr̄b regimē uideto. parz ne tibi do
mi curaz erat qui affectasti publicas. dux op⁹ si
ppēdas. si min⁹ p̄ca docēte agnosces. ac veracō da
bit intellectū.

**Reuera et si abiccionis spū inumeri
se ingerāt ip̄ortune. q̄nti tamē sit negotij alios cor
rigere. ex hoc patere potest qd̄ sese corrigūt paucis
simi: male etenī quis aliū corrigit cū idē d̄ eodem
argui potest.**

Ascriptus sum milicie. **Aut**
semp̄ inq̄etus aut inglorius his op̄itet. aut expo
situs p̄icul multis. aut cōtēptui dura sois. **Quid**
pugnatis sois miseri? quid armatis corpus? intus
bellū ē qd̄ gerit. intus qd̄ agit in aia ē illā ei uicia
obsidēt oppugnātq; q̄bus oppugnātis parz erit z se
uitas. p̄ciola mors succedet et et̄na regēs. armis

vero vestris ac pugna plures ad inopiam ad varias
seruitutes. ad carceres mutilationes aut ad improvi-
sam mortem puenere. **¶ Clatus sum victoribus.**

**¶ Depe vidimus quod malum bono notum fuit. et atra tem-
pestas serenitate famosior. Denique parasti busto ti-
tulos. vulgo fabulam. tibi vero nichil.** **¶ Magni
michi domus est.**

**¶ Una lex domorum est et urbium. non enim
statim melius qui latius habitat. igitur quam bene non
quam magnifice habitas refert. quia sepe in regum pa-
lacibus labore habitat et dolor in pauperum tugurio pa-
quies gaudium et metis tranquillitas.** **¶ Firmi
et quasi perpetua michi habitatio est.**

**¶ Puto pui-
temporis incolatus. nam instat tempus commigrandi. erras
enim aduena cum sis et peregrinus super terram. te fingis
cuius conducto quidem habitas nobiscum. cito veniet qui
te nudum latibus hinc expellet. Quippe generosum in-
colam hec domus non delectat intrare sed angit ut carcer.**

¶ Humilissimis arabibus inhabito. **¶ In edibus
aliquid boni esse potest in arabibus vero mali multum. Quid
enim nisi superbia vestra auaritia aut impatiencia fecit
ut opus esset arabibus? quanto enim hostis tibi fuerat equi-
vium cum hominibus. et in plano cultis agris habitare quod
est et carpente sompnos. quam hispidis rupibus temporibus
inclusisse. et excubiis nocturnis vllulante te mise-
ria tua suspectum et inuidiosum omnibus edidisse. praeterquam cum
nichil quod tutum sit ab humanis fraudibus? Quot enim
putas sine arce tutissimum vixissent quam in eis fiducia**

mala pierē. **H**anc nō sūt animi hñam recitandi
ad audiendū. s̄ frenādi poti⁹. q̄a oīs securitas est
stulticia magna nisi que de deo oriē. **P**retēa q̄t
romanoꝝ et alioꝝ viros strenuissimos. **P**ōpēū
Capionē. **C**athonē. **P**irrum. **H**ambalē. **A**lexan-
dru. legim⁹ arces nō habuisse q̄dē s̄ arab⁹ insul-
tasse. **N**on enī arces uiroꝝ fortū receptacula fore
scias. s̄ iertū et ignauoꝝ latibula. **H**acti enī vi-
ri ac deuoti oēs spē in deo ponūt q̄ admittor et p̄tes-
tor eoz est. polūti vero in mīda vīute. fortes ⁊ bel-
licosī in aīo et armis timidi et ignaui in turrib⁹ et
arabus ac meuis. **M**aḡ in familia est ⁊ ordo
huoꝝ. **D**ic hostiū et q̄t dura⁹ est a q̄b⁹ te caue
neq̄as q̄ dom⁹ tue latebras īspiciāt. p̄dātq; oīa
cuncta uoret. vomāt. et effūdāt. q̄ etiā p̄ter oīua
furta q̄d nullo obsessō vnq̄ accidit nitēti tibi vesti-
ēdi sunt et pascendi. **M**ulta sūt michi hui.
Certe ergo sūt et multe. tibi hēs et discordie ⁊ bel-
la domestica q̄rū vel īspectoz fedus uel laboriosus
opositor sis necesse est. ac p̄ hoc inter accusatores ⁊
reos huius tuis huias oportz. iudex iā fact⁹ ex dñō
Plures seruitōēs habeo. **P**auca meli⁹ s̄
niūt. **A**dijce q̄d aiāl auosissimū ad īgredendū hu⁹
est. ad obsequēdū negligētissimū. **N**ā quid ages
quidue cogitas nosse uolet. ⁊ quid iubeas ignoras
re. ut enī industriosis est pudor sic meritis est glo-
ria labore fugere. atēmq; ubi multa serui ibi multa

sunt strepitus. ac pauca seruicia et secretum nullū
et q̄t sunt seruoꝝ l̄ngue tot sunt p̄comū tube. et q̄t
sunt oculi seruoꝝ atz aures. tot etiam erūt dom⁹
ruuile quib⁹ ea que in fundo sunt facile dilabunt
Quātaūqz ergo tibi sint serui nichil refert. nichil
il eui p̄ius q̄m dū maloz rerū qualitate q̄ntitas
iuuat aut numer⁹. ¶ Expertos et expeditos ha-
beo seruitores. ¶ Atqz nō ignoro qui multa p-
fitent. quippe oīm noticiā h̄nt. sciūt officia diuisa.
cū puentū est ad rē paucissima norūt. volūt nichil
il nisi forsan q̄d uentē sopozqz suggesserit ac libido.
¶ Porro nichil hūil⁹ nichilqz abiecti⁹ hoz ingres-
su. nichil infidelius progressu. demū nichil inimici-
a⁹ nichil insidios⁹ egressu. Hanc duz est cogita-
re ne dicā pati q̄no per dñoz domos elati ambulāt
ac inflati. seruiciū pollicati dominiū vsurpant.
exercētqz tirānidem. et quasi cōdncti ad vastandū
non tantū uniuersa deuorant. sed spergunt et
dissipāt ac gulā largicōib⁹ iunāt de alieno prodigi-
gi. tenacissimi de p̄p̄is ad rapinam cupidissimi.
¶ Ad si pudor aut necessitas cogat ut seruos se me-
mineūt. q̄m supbe q̄m q̄ruloze seruiāt q̄ntozqz cū
murmure quis illud potest ignorare? ut iam non
putes p̄cio emptū seruiciū sed gratuitū
huiusmodi fastidiri. Ex quibus sane nisi oculos
vestros tumor obstrueret luceclarius cernerent
q̄ sit satius oīm seruicio caruisse. Dez nulla mali

figa nulla q̄z spes salutis. uenerū nāqz mali huiusmodi iam tr̄s̄yē ad medullas. sed suo t̄n malo delectari p̄tinaci⁹ nisi extrema d̄mētia ē. **C. Magna m̄ ē potētia.** **C. Et magna tibi erit inuidia et innumerabiles labores atqz iextricabiles curē p̄nimo si multa potes et in te poterūt multi senties ad iye qd̄ q̄ maioris potētie es. eo et in te impetium maius est fortune que in p̄uis tepidi⁹ se exērcz sēs per materiā eligās uberiorē. sicut ei in maiore mole lignoz̄ incēdium atrocī⁹ seuit. sic et prosperitas magna maiori adūsitati uia solet sternē. nō ei facile videm⁹ queq̄ miserū q̄ p̄nō nō est habit⁹ felicitū ignoti hominis nota nō possit esse calamitas.** **66**

Opibus et armis sum potēs. **Potētia uera et firma in uirtute fundata est. qd̄ si fundamentū subtraxeris. q̄ maior eo piculosior est structura.** **Quid enī iuuat opib⁹ domū adimplere. arua legionib⁹. maria classib⁹. si int⁹ domestica hostes uicia oppugnēt et expugnēt. illa domes. illa esimb⁹ pelle tuis uince itaqz irā. libidiuē. cupiditate. gulā. supbiam. uince teipm̄ ac fame et aie tue hostem. et potētē fateat.** **Que ei potētia est alienis uiribus uincē hoies. et passioib⁹ p̄p̄ris uincat.** **Idcirco cum hoib⁹ pacē. hēa⁹ cū uicys bellū. illa ei crebro mercede nos sollicitāt. uirtoto seculō effici p̄t ut uicia tam lōga hēcētia tumida subigant et iugū accipiant. nullū dēn⁹ int̄uallū. cū eis nūqm̄ satis hēcē**

gam? ulla sane nos inferuitutem turpē redigunt
et detinet subiectos. Illa quidē vicisse potencia sū-
ma est ac inestimabilis triūph? **P**otencia mi-
chi solida ē. **Q**uid tu times terrenū animal
inbecille? in quo queso hea est potencia tua? in quo
tua stabilita est soliditas? aut in arena. an in flus-
tibus? aut in uēto. aut forsā in volubili rota fortu-
ne. quam aliqua uis nature occultior uerbo citius
extinguet. aut aliamus exigui morsus aiantis. **P**
forte aliam extremi cōtemptibilissimi homines. q̄
sepius etiā potentissimis potentia sil et uitam ab-
stulere. Quibus ergo p̄sidere conamini stultissimi
mortales. uasa fragilissima. nūquid fortitudo lapidū
fortitudo v̄ra? aut fortitudo v̄ra enea? nūquid fer-
rea corpa v̄ra et lutea corpa alioctū. **F**inge te spe-
tare unū murē vires et pt̄atē supra ceteros muēs
sibi uēdicantē. q̄nto usu mouēres. nō posses cōtis-
nere cachinos. nūquid cogitares miser ille mus quō
p̄sumit d̄nari p̄re ceteris? nūquid mus e t̄ ex ill̄ ha-
bens oīez speciei similitudinē. **C**ur nō de vob̄ idē ius
dicatis? inflati ei uēto uairatis alas extēditis q̄si
penetrare nubes debeatis cū spectaculū f̄ci sitis. vis-
cordatis id ē sapiētibus? stultā arrogāciā v̄ra? ex al-
to d̄spiciētibus? ridētibus? stulticiā. ceatate q̄ v̄rām
admireātibus? q̄ cū hui sitis turpissioꝝ uicioctū vos
eē hoim d̄nos cogitatis efigui t̄restres v̄miculū
vos potētes eē putatis. **N**ex ne te icircuitu trahā

potente puto censes illū qui satellite latus ambit
quē multi comitant. quē chētū turba p̄mit q̄ q̄s
ter cet plus metuit ip̄e. istū iqm̄ potentē dicitis qui
ut potēs sit in seruiciū manib⁹ sitū est. **P**otentē
o egregiā potentia que nō in p̄p̄is virib⁹ s̄ in a-
lioz debilitate est fundata. **P**reterea ut ait **Po-**
eci⁹. Qui se volet eē potentē aīos domet ille feroz
res nec victa libidine colla fedis submitrat habe-
nis. etēz; hēz; indica tell⁹ lōge tua iura tremiscat ⁊
fuiat vltia thyle. tamē atlas pellē curas miseratq;
fugare q̄relas nō posse potētia nō ē. **D**eniq; nō te
dicā nō trāssere mōtes posse nō fabricā ingentē es-
tigē aut nō bragmānos s̄ neq; pulchros abigē valet
as aut muscas. ne dicā mors⁹ sollicitudinū seu for-
midim aculeos. a q̄b⁹ liber ⁊ secur⁹ eē cupis s̄ neq;
q̄s. nec te hec oīa terrēt. **V**eā igit̄ **P**latōis sn̄ia
ē viros bonos eē potētes. h̄i inqt̄ soli id facē valēt
qd̄ desiderāt. et si nō semp̄ opere sanctis tñ supplent
desiderijs atq; plena voluntate. **M**ali vero impotē-
tes tantū valent id qd̄ libet. neq; tñ semp̄ q̄s vti-
vtiq; infeliciores esse necesse ē cupita cū p̄fecerit.
qm̄ explere si nequisset. quia si miserū est praua
voluisse. potuisse tam̄ miser⁹ est. **E**xēpli gr̄ia. req̄-
es sempiterna gloria sine fine proposita est mortali-
b⁹ vniūsis. cuiusq̄dē rei oīz mētib⁹ inserta est cupi-
ditas que sola v̄tute querit̄ et obtinet. hec via ē
ad gloriā. hoc iter quo oñdē salutare de. hāc eiz

boni querunt. illa et inueniunt. mali virtute carent. et
conantur adipisci illam per cupiditates varias. per di-
uitias delicias et honores sed frustra quidem. neque sic
in ad ad alstra quia probra inquit Plato ad beatitudi-
nem non perveniunt. Quanta ergo sceleratos homi-
nes in potentia teneat quantumque infirmitas ex hoc pas-
tet quod ad id pervenire, neque ad quod natura ducit ac-
pene compellit intentionem. Neque enim levia aut ludicra pre-
mia sunt que petunt nec obtinere possunt sed circa sum-
mum verum vertice pravi deficiunt. in quo nitentur bonos
tunc vires atque fulgent. In hac ergo re potentiam opta-
re debuisti. conandumque erat tibi ut in tempore potes-
fores. atque aduersus te. Inimico pro te plurimum. Nam
scriptum est. Melior est vir sapiens qui animo suo dominatur
expugnatores verbum. istud enim fit propriis viribus. il-
lud alienis. Cur autem potentes optatis esse contra
homines. nisi quia inter verum iusti foris falso vincere vis-
deantur. ac per hoc non veritate sed sola sitis opinione
victores. ¶. Dominum armis acquisivi. ¶. Dato quoque
qua abstulisti libertatem aliis. servitatem tibi. regem ve-
trah. deinde ferro quantum ferro fuerat? ferro forsitan a-
missum? Hanc preclaras divitias spasti omnibus esse odio-
sum omnibus tristicium ac tibi sepe metui. ea lege quod illum timere
multos nunc est quem multi timet. et quem metuit quod perire
cupit ait poeta. Preterea trucidando iduisti omnes humanita-
tem omnem iustitiam te scias exuisse ac procellas vitam et
cruentam elegisse. An non miser est quem omnes miserum

esse cupiunt optantq; ymo videt ee miserim9 qui
tam miser ee no pt quin sit dign9 ee miserior. ¶

Sumū locū habeo int ciues. ¶ **H**abes sane do-
mū in arenis. in p̄rupto sedē in v̄prib9 statum. in
miseri9 inuidiā. iopiā in rapinis. letae modesti9.

¶ **D**ominū bonū subditi me ee dicūt. ¶ **D**oi-
nū bonū dīa blandū mēdaciū est. p̄sertim si te tā-
lem dīa vel. vn9 nāq; dñs cui dīat tu solus sanc-
tus. tu solus domin9. tu solus altissim9. **I**hu criste
cū sancto spiritu in glōia dīi patris. amen. **H**inc
mūdi toci9 **I**mperator Augustus sub q̄ vr9 a vni-
cus dñs natus est xp̄s ihesus dñm se noluit ap-
pellari. p̄cipiēs sibi scribi tamqm̄ priuato. **A**t v̄ro

in hac genācōne hoīz quilibet latrunculu vna uilz
la uel duob9 ui uel infidi9 oppressis. nō tantū do-
mini dīa volūt. s; vocai hoīes dedignāt. ymo tra-
hūt in iuriā. **Q**uōd illū dñm dīcā qui sūmū bonū
libertate ciuib9 aufert suis. qui p̄ vn9 explēda
voragie que tamē inexplēbilis est. tot mortis mi-
serotiū pt fici9 ocul intuei. sic affabilis. sic blāde
loquēs sic q; liberalis aut munific9 in paucos de-
spoli9 multoz. q̄ppe iste sūt artes tirānotū. hec p̄-
stigia attonitis ocul ingerūt. hanc estam harnis
et laqueis p̄tendūt. q̄s rude a indoctū vulg9 dnōs
appellat. carnifices expitit. ego tñ hos nō hoēs
sed feroce9 beluas. nō iudices s; tortores dīcā. nez
dominos s; tirānos. ¶ **D**ominū tamē me vocāt.

CS

Non sicut noia ita et res ad placitum eē pnt.
Idcirco regem principem iudicem vel rectorem ci-
uitatis dicē potuisti. vel reipublice defensorē quo
vtiqz actiū huiusmodi deo nichil acceptabili⁹ est.
qui nāqz iusticia regit atz regit uerus rex est et
ctor: **B**ed qui altiori fastigio nō pblice salutis
speculator h̄ pprie libidinis pcurator. ul' cogitās
vindictā cupiditati aut iracūdie sue patēs rabi-
dū motib⁹ aīmi cedēs. nō potest esse dōm⁹. h̄ pra-
uoz uicioz uilis seru⁹. **D**ūe nīl ad rē ptinet et si
ceteroz altior appareat. aureo sceptro p̄sideat et
stittus purpura supb⁹ incedat. ul' alios aspiciat
vultu arrogātī: aut q̄ntum.ūqz se gerat fastuose
nichil sibi iuris ista cōferūt. nō rex est nō dñs. sed
pp̄t exercitiū ul' supplicii p̄motus p̄do. eoqz loco
positus. vnde leuiozi flagello scuiet. hos quidē p̄-
bans. illos punit. cūctos uero uerās et exagitans
et si ignētus ac sue passioni obsequēs illi⁹ in usu
qui mala in bonos vs⁹ v̄tat. iudiciū dei iustū mi-
stis ac scelestis exeq̄t maib⁹. atz equā p̄i iudicis
sniaz tortor scu⁹. **E**x hoc metiē h̄t reges sita dñi et
h̄t dicūt. **R**egmū magmū acq̄siu. **R**egmū i-
gēs habes h̄ no vis regnāe cū possis. nūc q̄dē h̄c re-
ges sbditis ita et regib⁹ dñandi dñia tria dñan². et
g^o sum⁹ tūc loc⁹ bñ regit cū is q̄ pest sibi pri⁹ qm
hoimib⁹ alijs dñā². cui dñāe. rege t̄ipm et tūc m̄l-
tū bñ reges alios. hoc eī regmū a^o regno nobil⁹ ac

gloriosus esse senties. nactu difficile tñ fateor. pug
ei in certamētis. volutatio ē nam cū ad rebellātes
motus animi iperū racōis accesserit. quisq; expiri p̄t.
qm̄ facile sic seipm̄ regē et subicē racōi. ex hoc mes
tura p̄t qd̄ in hominib; alijs p̄ficere possint qui in
ter. ceteros aiantes et morib; vartj sūt et volūcate
diuisi. At qui nūc latū locū habes ac aspectū et pas
tētē oim̄ iudicys. atq; eo magis piculosū magisq;
laborosū ac difficilem vīcturi. Rex q̄lis fueris ex
pieriū uite docebit. nā pl; vere laudis in p̄gressu et
fine q̄ iam in principio rex esse solet. **Rex sum**
tñ. **Alqd̄ forsan repētine glorie popul; tibi imp-**
titur; est. q̄eris nichil. Interim vero tuūpi; popu
li tui. domus tue. veiq; familiaris oportebit te obli
uisci. et publicam rem solam cogitare atq; tibi mo
reis tuisq; icapiēs alijs uiuē. et qd̄ durissimū ē iētis
et iniquis extimatoib; labores tu. **Iuste ego**
rege. **Rex bon; publicus fu; est.** p̄inde scito te
seruare querel; subditoꝝ et vix gēiam aū obitū tibi
relaturoꝝ. raro eī tam iust; et tā bon; aliquis re
gū fuit. ut nō optaret; a populo successor. ita et ali
us postq̄ aduenerit ille. et sic deinceps. hy eī mores
vulgi sunt. odisse p̄ncipia. futura cupere. atq; p̄terita
celebraē. **Sceptū regni acceptaui.** **Accep-**
tasti fulgidas opedes. clarāq; miserā. que si oib;
plearie nota essent. neq; tot neq; totiens de vno
regno plūes litigaret. sed essēt vtiq; plūa regna

quā reges. **M**ulta possū et erit michi trāquillitas. **P**rimo nichil potes nisi qd regē decet cui minor est hōcīa qm puatis. Et si olim tibi fuit vlla trāquillitas. iam perijt. Stultus enī nauta cōspicitur qui elicto portu in altū vela cōhens qrit trāquillitatē. Est quod facias tamē si quiete cupis viuē. te subiectis talem exhibe qlem tibi eē cupis deū. qui mitis est et placabil. equus et benignus neqz statim peccata prosequitur delinquentium qnto equius est hominem hominibz esse ppiū atz māsueto animo impiū gerere. precipue vbi rigor nō apparet esse necessarius. Sicut enī mūdi huius status gratioz oculis est et pulchrior puro ac sereno die. qm cum crebris quātūnt oīa fragoribus sic et de tui regni statu iudicandū. **H**ic igit accessus ad te facilis. vultu sis amabilis. mente exōrabilis. sermone affabil. et nō tibi opus erit turribz aut muris sepire magna fortalitia. sed in apto te pietas saluū faciet ac clemēcia quia inexpugnabile munimētū amor ciuū est. Quid enī pulchrius qd qrit qd viuē oibus optantibz et de q loquūt idē clā et palā hoīes in aure et sup tecta. **D**eniqz nō imū turpe ēgi ml ta supplicia ut ait Peneca qm medico ml ta fuit. Hinc Cicero rogās p Marcello exulato apd Cesare Juliu nlla inq̄t de v̄tatibus tuis grāoz atz mirabilior q̄ misericordia. ulla uāqz te homo apd deū accedit propius q̄ salutem dādo

hominibus nichil ei tua fortuna habet maius quam ut
possis. nil quod natura tua melius quam ut velis quamplurimos
suare. **M**agnam exercitum habeo. **M**irarer si
non regnum exercitus hoc est miseria miseria sequeretur
Promis habes ad utrumque latus armatos hostes
quos nec mutus ullus a te separaret aut ullum anceps ne-
gotium et grave. denique habes materiam belli pacis
exercitum. si hinc gaudes non perites ad celestem civita-
tem. Porro medas Africanum Seneca non inquit quia
magnos duxit exercitus quos et furiosi nocentes duxerunt
sed ob egregiam moderationem quam nunquam dat exercitus se-
pe ei prout immittit semper. quod iterum multorum frequenter
attestatur. Que ei tam solita esse videtur pro quam tot scele-
ratorum horum totque cruentorum carnificum usus ex-
emplumque non deterreat aut tremiscat. **R**ector
sum et dominus exercitus. **T**utius esses for-
san pastor tigrisum aut vesorum nam facilius mansueti
possunt ferarum corda quam quorundam hominum
nisi fere enim minantur pro quam feriant. hominum vero
odia erumpunt improvisis. Porro isti qui te dominum
vocant levissimis ex causis mutabuntur et hostes
fient ex militibus. blandi vultus in horrore date
tibi dextere in perniciem ducentur. Sic ei innumera-
biles a suis hostibus inuicti. ab exercitibus suis
perire et quos milites appellauerunt inuenere carnifices.
Exercitus igitur tuus tuus inimicus belua est
multorum capitum. nichil non ausura. ira inopia aut

auaritia illam irritato. **M**achinis habudo.

Quid magni est habere unde illis noceras quos diligere debes ex precepto. quanto ei satis misericor die instrumentis habudare foret. ac habere unde hospitalis esse posses benignus. misericors amicis et egeribus. quod quod verbes expungnae possis et municoes aut republica pturbae. Deiz hee quibus gloiaris pota ad uutiā alienā quod ad propriū tuū decet spectat. et quod ad euidas verbes habes. satis ad extruedas habere oporteret atque conuandas. prauus ciuis est ac socius qui omne opus destruit.

Ingētia etiā saxa torquet.

Nō satis erat e celo ira tonantis dei mortalium hominū oportuit eē extogitae quod saxa atque enee glades uentis flammis horrisono toitruo iacent. seu crudelitas adiuncta supbie ipos dmoēs iā hūana rabies imita ut quod e nubibus mitti solet quodā ligno l' eneo istro tartaeo a tartaeis hoibus nec eicit.

Balistas multas hēo.

Cū cetera quae arma sit iqueti animi. hec uero dgenis cetera signa sunt nec pacificas quod gra et magnis bellatoibus iuisa coia ignis quod inuētor sae a pavidus extitit aut pditor.

Thesauri i bello aggregauit.

Thesaurus qui et metu pcedi afferre solus suo possessori et hostibus spe lucti sit eē et audaciā belladi. quod nō alac i illis bellu eat qui quere multū possit nō amittē. Si namque ad clarissima rerum exempla animum deflexeris ut de ecclesie statu raram de quo idem est iudiciū

ip̄os eī romanos videas dū pauperes erant om̄iū
genciū victores extitisse. tūc quidē vinci incepisse
dum diuites sūt facti. Ita q̄z ad aduentū diuiciarū
discessere v̄tutes et victorie. simulq; opū comites
delicie subierūt ac libidines. Inde eīz scriptoz tot
q̄rele et de eāe statu tot gemitus sanctorū. v̄tutū eī
nutrix opt̄ia paupertas est. opulencia vicioz. Non
ergo gloriandū tibi s̄ thesauro s̄ timendum ma-
gis. q̄a multos pauidos et ibelles. oēs tumidos et
sup̄bos. nullū vsq; viz fortem fecerūt diuicie. q̄d
eīz stulto p̄dest habere diuicias cū sapiēciam emē
non possit.

Factus sum romanus impator.

Illis oli q̄ddā ḡnde fuit. s̄ q̄sū res iam redierim
patet inuētā. ut deē intelligi quid sit tutū stultis
et ignavis magna omittē. quāta p̄uidēcia in q̄n-
tū furore. quāt⁹ labor atq; diligen̄ in quantū ma-
dit torpore. ut nō iam sit gaudij materia imperiū
romanū. s̄ fragilitatis humāe ac variabil̄ fortu-
ne iudiciū.

Fam vlcsci possu miurias illatas.

Nō tibi ista v̄t licet potestate. sublimitas nā-
q; hec nō vindicte s̄ v̄nie materia est. vindicte eī
eo quisq; est auidios quo vilioris et infemioris ē.
an̄ni 7 viciū. in qua te meminisse iuuat illis fac-
tū principis hadriani. hic cū fact⁹ esset imperator
p̄sēnto sibi q̄dā capitali inimico ḡue ex hoc suppli-
ciū metuēt. ait euasisti. ignoscēs sibi remisit offē-
sam. Euasisti inq̄t. verbū sane generosum ac v̄re

refareum. **S**ive ergo rex sis seu imperator. nichil mirus tuum qm̄ v̄ndicta. nichil in agis q̄ clem̄tia. alioquin non Rex es aut Imperator. s̄ ut in fabulis legitur leo coronatus. **D**um utiqz imperator. **C**larissimum quidē nōmē. sed duz officium. cum magna seruaē difficile sit. quid putas esse collapsa erigere. sperla colligere. recuperare deperdita. et disformia reformare. **D**ane culturam deserti raris a multis neglectā suscepisti. multis enim egent arua dura ligonibz. multis arētia p̄ta riuus et fluentis. **C**eterum a multis annis citra cōtēssores tui solo nōmīne cōtenti labores tibi reliquere. **A**uellantur ergo sp̄me. succidantur tribuli oportet. v̄pres extirpētur. pelle oīa quia nullum tibi erit tempus feriatum. **J**am erit michi saltem trāquillitas. **F**alsa te habet opinio numq̄m mirus trāquillus eris. an ne in excelsum montem ut ventos ac fulgura euaderes ascendisti. **M**ichi si credas parabis te pati frigus nam et si esluandum et algendū tibi esse scias. **E**ūmum imperium teneo totius mundi mōechizant. **S**olus v̄lim teneas. ex hoc z maiora discēs concupiscere. neqz aliquando ābicio conq̄scit. **A**lexādro magno narratū fuisse legit̄ iūuē. biles m̄dos Democritū posuisse q̄ audito igem̄scēs ait. heu me misere neqz ego v̄mū possidē valeo neqz adicōi mee. **B**uigae q̄o. huic d̄ secretōibz q̄dā an̄

Vere inquit o Alexander. si dii staturam tui corporis
animi tui magnitudinem parē esse voluissent nō te to-
tus capet orb. quippe altera manu orientē cōtinge-
res. altera occidentē. ignoās altas diu crescē arbo-
res et sepe vna breui hora extirpari. stultus est q̄
earū fructū expectat. nec metit̄ altitudinē. **V**ide
te ergo ne tacumē appetēdo ramos cōphēdens dex-
das modicū te extolle. inimatū eē auīū leo p̄da
sepe fuit. Deniq; si deus es mortalib; bñficiā daē
debuisti. nō sua diripē. si homo quidē. id quod es
te esse cogita. **S**tultū eī est eoz meminisse p̄pter q̄
tui obliuisceris. ita et vos stulti hoīes et insensati
huāc cōditionis oblitī tāqm̄ imortales oīa cōcu-
piscitis. ac v̄tō gloīe volatīl̄ inflatī tumetis. va-
nitate et aspectu oculoz grandia et sublimia pene-
tratis. despiciatis ceteros atqm̄ aliud q̄ddā qm̄ e-
tis vos esse putatis. donec exitus vester tandē doce-
at qd fueritis. **E**xp̄giscimini mortales ul̄ aliqn̄
clausos oculos aperite. nec semp̄ falsis sic caligati
fulgoub; v̄tā metiamini corpuscula vestra terrea
extimate. circūspicite angustias quib; estis circū-
septi qm̄ caduci sitis qm̄ fragiles. qm̄ sint exit; in-
certi. et qm̄ breues etiā q̄ntūcūq; fortes sitis. assi-
due cū morte luctamini citoq; vincendi. et forsan
impulse. cū ascendē putatis descenditis. ruitis cū
stare vidimini. paupes estis et miseri cū putatis
eē felices. **N**ane nullū aiāl ut homo viciū suaz

magis obliuiscit q̄ppe semimortui regnū sompnia-
tis et ip̄ria. totā eiz terrā hāc inhabitale ē spectu ce-
li vix punctū eē p̄bat. **P**tolome⁹ au⁹ tñ p̄cti cē-
tesimā p̄tē nez possidē valetis quā sup̄be icolēdo p̄-
mitis alios. mox p̄mēdi. n̄ attēditis qd̄ nec ex to-
to vniūso plus possessuri sitis q̄ frīgētib⁹ et palli-
dis v̄ris m̄bris occupāē valebitis. **E**ya nūc ite ī-
sam tūdi ⁊ elatū. et qd̄ āgustat natura aīo lara-
te. imēsa metuanim. trēa sola cogitate. amate tē-
poralia. etna deridete. ⁊ in hoc momēto rapidissi-
mū t̄p̄is ridiculosas īsolētias v̄ras īplete. hinc iu-
rias ac rapinas. hinc spes ārias et vindictas. hinc
honoēs vagos ⁊ cupidines ierplebiles. hinc d̄mū
furoēs v̄ros. hinc regnū p̄ncipat⁹ et ip̄ria. hinc clas-
ses ⁊ acies molimim at cū m̄ltz hīc īsamueitis. sū-
impatoēs sitis siue aratoēs. siue ēges siue mēdici
qd̄ corp⁹ v̄z n̄hī putris ēra. uita v̄ra n̄hī leuis fu-
m⁹ est: qui mox aliq̄ tenui flatu pulsus eē desinet
et sic tandē licet sero cognoscetis vitā hanc exiliū
nō patriam extitisse totūq; regni v̄ri et imp̄ij fal-
sum et inane nomē. **M**alisci possum hostis est
in maib⁹. **E**xp̄im̄tū tibi oblatū ē ā ire mācipi
ū ul̄ d̄mēcie sis aic⁹ qd̄ v̄tūz n̄hī posses inctū ellz
m̄lci ei se putāt eē qd̄ nō sūt qd̄ v̄o sit d̄scūt exp̄-
ti oīz ei tēz m̄grā c̄tillia exp̄iecta ēv̄z n̄ qd̄ possis
nec qd̄ libz s; qd̄ lz et qd̄ decz extimandū ē ne for-
san si tantū. vel q̄tū potes nil posse meli⁹ tibi fucit.

Nichil michi dulci⁹ qm vlasci. **I**psa ira
e inuidia vindicte cōtib⁹ nichil amari⁹ est quas
si dulces dixeris. dulcedo illa esse a est. vico indig⁹
ppria beluati. ne; tñ oiz h⁹ p̄mord aciu ac ferociu.
Neuā nichil min⁹ hūanū q̄ seuiā et feritas. ni-
hil cōtra magis hūanū q̄ misericordia et lenitas.
nichil; tā cōtrū q̄ vidicta seu vlao. cū ge⁹ vidicte
nobiliss; sit ignoscē. ut ait **S**ene. quā⁹ igif sac⁹
est obluisci iniurie q̄ vlasci cū nulla salubrior sit
obluio nullaq; honestior q̄ offense. **H**ac eiz sum⁹
orator summo p̄ncipi sume laudi tribuit. qd̄ nich-
hil solebat obluisci nisi iniurie. nichil qd̄ phibet
vni⁹ p̄sone laudē illi vno exceptā ad pluimos pue-
nire. id eiz int̄ alia ppriū hūc animi bō qd̄ sperla nō
decescāt neq; deperēāt. **I**git̄ cū vlaois delecta-
tio momētanea sit. misericordia vto p̄petua. nūc
hodie facto quo delecteis semp. q̄a firmit̄ maior
q; nulla delectatio est q̄ que de puritate sciēcie ac
bñ gestatū rez recordacōe oit̄ ut sapiētib⁹ placz.
Honestum est vlasci. **M**ulto honesti⁹ mi-
sereri. multos qd̄ clemētia honestant. vlao nul-
lum. **N**ichil eiz int̄ mortales magis necessariū ni-
hil q; tam omue q̄ venia. cū sit nēo sup̄ terrā q̄ nō
peccet. nēo cui nō op⁹ misericordia sit. quā negata
quis tam multos criminū extrahit nodos; aut
dissutū dirutūq; hūane societatis fed⁹ resartiet.
semp̄ int̄ sese hoies sep̄q; i illos ira dei deseruet ne;

vllus litiū aut penaz erit finis. nūq̄ arma cessa
būt: s; q̄ciēs peccāt homines sua fulmina mitterāt.
Jupiter exiguo t̄p̄e meritis erit. Deniq; nec hoē-
stas vlla cōtraria esse p̄t pari tanto bono. possūt
quidē in se alterare vicia. in v̄tutes sūma sp̄ con-
cordia est. ¶ Non inuicior nam licet vlāsci. ¶

Quid refert an primū pecces an vltimū? nec equū
videt neq; salutare. ut quod tu ī alio ip̄bas illis
probes in t̄p̄o. visne dampnātam iā in hoste se-
uitiam sequi ipse tu. nūq̄ ei fieri cupis siml̄ aut
omnino dissimilis es et illis quod ille habet in se
pellimū tuū facere. Sed neq; ut aīs. licet vlāsci
legis quidem. mea est vltio et ego retribuā dicit
dominū. defensio t̄n si moderata sit esse licita potest
vltio semp̄ vitia. Qui se vindicare vult a domi-
no s̄tiet vindictā. v̄bū p̄phete ē. expectādū donec
vidit; ille q̄ ē dñs offēs et offēdētis da iqt̄ ire spa-
ciū. da s̄lho t̄ps. differ q̄dē. cūcta mala ministrat
ip̄et. aut cito ira desin; s̄tiet aut lētescet. Buis et
ei hora sed; iratū. q̄nymo si p̄tinaciū vlāsci velles
p̄uidēdū tibi for; ne te p̄ciū q̄ hostē tuū ledēs cui
forsā corp; aut opes. tibi v̄o aīz corpis ā famā
maxia bō offēdēs v̄o actu mltos. ut ei sepe expim̄
vna iniūia innumēabiles facit hostes. q̄nto satiū est
annē q̄tē q̄ occidē hostē. utrūz ei nlla arte meliū
facēs q̄ cū vlāsci possis p̄cē aptiss; nāz ad tollēdū
hostes ist̄m leitas est. Ceterū mors quā p̄reas

hosti sine ullo crimine tuo ei parata est q̄d iuuat
fatū p̄p̄ratis impellē: et mouituri sanguine mortu-
ras manū inficē. nō tantū scelestū h̄ et sup̄uacū
est impietati tue p̄p̄inquū et festinās t̄ps̄ arcescē.
quod et si v̄l valde. nulla possis p̄tate repellere l̄
differre. **Quāto** sati⁹ et ego q̄ntoq; terrāq; ac sa-
lubri⁹ ille integer ac illesus. tu sicus et innocēs.
q̄ cruet⁹ vterq; et tu noxi⁹ migres hinc. **¶** **Pla-**
onis agor stimul⁹. **¶** **Obsta** p̄hs cogitacionib⁹ et
exēplis que te in p̄te meliorē inclinare possūt et in
primis vite v̄uitas iuxta illd. **M**emēto nouissio-
tū tuorū et desine inimicari. nichil ei magis inimi-
citas aht q̄ cōditionis obliuio. **D**ip̄de tibi insup
illos qui suis hostib⁹ etiā fauētes fuē et ex adūso **¶** **172**
illos qui cōsis mēbra tū hostib⁹ vltro spirātes ca-
biem in nō sensura cadauera seuiere. **D**einde t̄e
elige quib⁹ siml̄ mal⁹ h̄i. insup nō tantū act⁹ h̄
et v̄ba d̄fer. quia non crudelitatis p̄s in v̄rb̄ est.
Crudel⁹ nāq; pes crudel⁹ man⁹. h̄ lingua crudelissi-
ma. **S**epe ei⁹ seuiaciē aīmi quā nō equauerat ma-
n⁹. lingua trāscendit. illa optia crudelitatis l̄ cle-
mencie testis est. **P**ropone ergo tibi duotū voces
Madriani p̄ncipis sc̄z sup̄i⁹ mēorati. ac **T**iberij
p̄m⁹ nāq; p̄ntato sibi emulo q̄ etiā capitale cōtra
eū cōmiserat crimē. ait. euasisti. **S**ecūd⁹ v̄eo au-
diēs emulū quēdam suū sibi inieisse manus. ait.
Catimih⁹ me euasit. **H**anc vox ferox. et si diu p̄t

auctore suo ferotior. Quid putas vsitati supplicij
mēte arcuoluerit? En duo stat⁹ vnus. ambo eī
Impatores Romani h̄ diuī animi q̄ vaie vno ⁊
eōdē vbo vñ sunt. p̄m⁹ etiā p̄nti ait. Euasisti. ali⁹
vero absenti ait. Euasit me Carmelius sic em̄ no-
mē habebat iste. ille hosti vitam donauit iste etiā
mortē inuidit: **E**xige nūc illud aut t̄nquillū v̄bū
Vadriani v̄ri p̄ncipis. ā illd̄ verbū immānis car-
nificis. puto satius nī fallor iudicab̄ ignoscē q̄ vl-
cisci. **M**ultos em̄ uindicasse penituit. neminē pep-
cisse. q̄a sepe multū t̄pis et piculi ultio sibi assuit
et dū unā inuidijs assequit̄ q̄plūm̄is se obicit in-
iurijs. **O**ccurrit iam **R**ex ille **M**acedo **P**hilipp⁹
hūc em̄ q̄dā miles su⁹ ḡuiter offēderat. ignouit t̄n-
ignoscenti. q̄dquidē egre tulerūt alij m̄lites dicē-
tes p̄ hoc occasionē dari alijs ad rebellādū ei. q̄b⁹
Rex si inq̄t in corpe v̄ro mēbrū aliq̄d infirmū eēt
an abscedi uelletis illd̄ uel curai? curai iquiūt. nos
g⁹ inq̄t cū sum⁹ reip̄blice caput. vos aut̄ corp⁹ e⁹ is-
te unū m̄bz ē: pot⁹ eū sanādū arbitram⁹ q̄ p̄ sni-
am mortis abscededū. **S**; q̄d d̄ **T**heodosio n̄ro
dicā q̄ cū sum⁹ impator eēt ac d̄ns oꝝ. gn̄de b̄n̄fi-
ciū putabat se accipē t̄ ignoscē rogare? tūc eāt p̄-
p̄ior uēie cū omocō maior eēt iracūdie. i eo nāz op-
ta⁹ q̄d in alijs fiet scz irasci. hoc t̄mediū eāt rōz. q̄
cū sup̄ oēs h̄rēt p̄cātem taq̄ p̄cāis. rogai malebat
ut hō q̄ p̄uē ut iudex. iudex utiq̄ p̄ iudex eq̄tatis

nō p̄ue arbit. qui nulli veniā negavit ut scribit
culpā cōfite. **C**. Cathedrā pastoralem sum ad
eptus. **D**. De tempestate ad portum fugi solz tu
de portu ad tempestate pergis. mitus nauta es. **S**
ne nō p̄ue fiducia est op̄e polliceri decertatib⁹. cōfī
lia dubiohis. lumē cecis. salutē egris. requiē fessis.
spem deiectis p̄stare. refrigeriū afflictis. mestis cō
solacionē. iterqz inōstratē eriatib⁹. humēos suppo
nere cadētib⁹. p̄stratis datē dextrā. magna hec si
fiāt p̄ua si tantū p̄mittant. **P**ōderāde ergo tibi
vires sūt. haud cōputandi sūpt⁹. primū. si tam vi
gulis ad curā q̄ alacer ad cathedrā. si nō tam p̄
esse q̄ p̄desse desideras. si nō lanā s̄ onēs. nō datū
sed fructū q̄ras. te felicē dicā. hoz eiz numer⁹ pu⁹
est. **S**ane si raritas rerū p̄ciū iporūt nichil in eā
hodie p̄ciosius bono pastore. quia nichil rari⁹. rara
q̄de hec avis in terra ad instar femicis: **S**i minus
q̄de altior poti⁹ q̄ melior esse queris. nō p̄miū sed
suppliciū esse expecta. p̄tinendūqz tibi ne q̄ sic p̄ti
mas cathedras appetisti cōtingat carere secundis
dū cathedra hec que nūc honois est et leticie fiat
tibi cathedra pestilēcie. q̄n tibi atqz mltis alijs oc
casio fuit ruine. **A**. Ascendi ad platurā. **R**o
nullis opprobriū. suppliciū multis. oib⁹ vō labor
est ascendē. difficiles nāqz et lubrica ascensuū hūa
noz q̄d sūt. tremul⁹ vertex. ibi anxie cōsisti. ⁊ hor
rendū semp̄ p̄cipitiū. cū ide repēt⁹ sepe sit descēl⁹

¶ **P**ed quo ascēdisti tramite uideto. an ābīcōnis. ā
cupiditatis. vtrobiq; ad laborē duceris aut mībīā
Iherico fortes tibi humeri aut fortis sit ābīcō o.
portet. eo aim cogens. vbi sibi futurū malū p̄stiterit.
p̄ge em̄ quo volueris vel te mībū scias uel ex libe.
ro fuū. ¶ **A**scēdi tamē. ¶ **F**orsan descendisti. o.
nis ei emnētis vite hui⁹ stat⁹ ruma ē ul p̄cipia.
um. deiecasti inquit p̄pheta eos dū eleuaret. nūq̄
qui extollūt se humiliant. dū puīs crescutit reb⁹
marūnis defraudant. qui extēnis rebus multi.
plicant. intēnis bonis carēt ac p̄uant. qui vanitate
pleni. fastu turgidi. foris delucant. int⁹ veritate va.
cui. repleti vicis oī ūtute demidāt. sic quidē sese
fallentiū inuicēabilis turba est. Dem; solet apd
indignos mores cū p̄tātē crescere sup̄cilū atq; tu.
mor mēas. Hinc ḡndi visu se magnificāt vidētes
oē s̄blime uisi sūt ocul̄ ispiētū splēdē cū apd v.
ros rei iudices sibil⁹ sūt et fabula. ⁊ prudētī aīo
fā i d̄rsū ⁊ q̄ maioēs sūt i suis ocul̄ eo mīoēs sūt
i cord̄ ahoꝝ. hīc ⁊ v̄r⁹ sapiēs stultū uidēs poitū in
p̄tātē s̄blimi statū maledixit pulchritudini e⁹. uidit.
¶ **D**as eū exaltatū sic cedros lib̄ ai ⁊ moꝝ q̄siuit sic
ē inēt⁹ loc⁹ e⁹. sic ei stultorū ⁊ p̄uoꝝ stat⁹ ca⁹ ē. et
dū ascēdisse putāt iacēt ⁊ q̄ se alt⁹ efferūt eo va.
lidi⁹ d̄nciūt. iā nō ad culmina eꝝ iustos creuisse
q̄toꝝ h̄ tollūt i altū ut lapsu ḡuioē ruāt ūbū poete.
¶ **C**auēdū ḡ tibi tal̄ forisā finis iniet tibi nisi veli

conhas. unde **Quidi?** Depe mali florēt ut plus
sua crimia plozēt. **¶** Epale dignitate adept⁹ sū
¶ Robitor sane adept⁹ honoris hui⁹ erat qm
adeptio ei⁹. acq⁹ sille ei⁹ fortue est. fortitudis atep-
sille. epalem tñ dignitate vneabile quis ignorat.
ac officiu gloriofū: si tñ tāta sollicitudie impleteē
qñta ambicoe petat atq; possidet. utq; diligeret
ut pres. ut dñi. ut sancti colerent. **¶** Deniq; si ex
actionib⁹ parceret. si ex aīo pñceret q⁹quid pue-
nit ex calūpnia. si nō sic oēz questū pntarent pieta-
tem. si nūq; paupes simerent in labore manuu. i su-
dore vultuū. in tremore genuū panē suū māduca-
re. nūc qdē eoz fame replentē plato tū horrea. eoz
siti redūdant torcularia. eoz nuditate ptice ful-
gent. manice turgent. habundāt pmtuaia. ac io-
pia eoz cumulantē erama. deaurantē calcaria. oia
dupplicantē. **¶** Forer forsān toleābilior iniuria si cat-
tus caseū comedoret. arceret saltem mures. nūc at
residuū eruce cōmedit locusta. residuū locuste cōe-
dit bruc⁹. residuū bruci tubigo ssumit. nulla fera
tot infidias habet. nulla auis tot laqueos. null⁹
q; piscis tot hamos q̄t hab; hodie paupū vita ve-
ntoēs. **¶** Quid tales pōtifices ⁊ plati ne pilati dix-
erū. nisi mallei bonoz sunt ac flagella subditoz: ps-
dones sñ pūdē. ac fures sñ tūore. timēt ei; isti. illi
timēt. metuūt qdē laqos legis fures. isti vero qe-
qd agūt legē vcat. quid ei iniq⁹ eē pt qm iusticia

verba dāpnāe iusticiā: innocēcie armis occidēinos
cēciā ip̄ az. at legē lege p̄mē. alios cogē ad legē a
legē ip̄az p̄mo dēscrē. q̄ppe extra x̄pos dñi. **H**anc
nō est q̄ istō nesciat. nō est qui succurrit. nō est q̄
uel mutiē audeat. s̄ iudicabit sol⁹ ille qui sed⁹ sup
cherubin et intuet̄ abissos. cui⁹ iudiciā oculta et iz
deo magis timēda. defendet q̄z causas paup̄ū suoꝝ
rū dū stabūt i magñi cōstācia adūl⁹ eos q̄ se āgu
stiauerūt et abstulē laboēs eoꝝ. **P** q̄ quis tūc extra
eos populi q̄rela audiet. q̄z iuxere stipēdñs sic di
luere p̄cā. cōtra illos dico qui tūc incedūt purpu
rati. q̄ tanto fastu ingrediūt domū dñi pōpaticē i
pinguati. dilatati. honōti de bonis dñi. cui tñ ip̄si
nez honore d̄ferūt nez impēdūt amorē s̄ abh̄ v̄llo
fiore aut r̄molu d̄ laq̄is p̄cōꝝ lasciuūt. a bibūt
sudore alienū. qui in sāgne papū affluūt d̄ch̄is. d̄
lāceato. **X**pi pectore sagināt. de sacris fluētis sā
guis et aque sup̄biūt. mēll̄ ac d̄ laboib⁹ m̄foꝝ. su
dāt agricolē. putāt v̄mitores a fodit. ceterū ui
ctū acq̄rūt et abū cū laboē. isti v̄o d̄cati fructū ē
tritico sangnē v̄ue bibūt mēacillimū. madēt deli
c̄is. cop̄is affluūt oculo. **P** p̄res q̄ p̄gitis? o dñi
re cōdūt abh̄ p̄cio. vorāt lac mel et similia viuūt
v̄z piculū atēdite dū h̄z. t̄ete p̄pitiū. q̄d v̄ae les
t̄icie. q̄d flē delicia cecos v̄ros oculos sic obcecant
q̄b⁹ tā ḡue m̄camini iudiciū tā stricte vsipos ob
ligatis rōm̄ ubi de sigulis erigimini ad minimū

quadrantem. Rōne sciēt inq̄t p̄s oēs q̄ opant̄ inq̄
tate. qui deuorāt plebē meā sicut escā panis. Jam
nūc 3° oculos q̄s culpa claudit apite. tū temp⁹ est
lugete. pensate q̄lia iminat̄ de⁹ in scripturis q̄s q̄
tidie legitis illis in futuro seculo qui in p̄nti se non
corrigūt. redite p̄uacatoēs ad cor. redite adhuc e
nim dies est in aspera itis. in aspiora tēditis. h̄ ne
aspercia incuratis subsistite. ne illa q̄ nūc ī deli
is cōeditis cito ī tormētis euomatis. **Unde Cato⁹**
Viror inq̄t si quē saluari cōtigerit istoz p̄latoz in
rātis minis ac in tāta pigritia. **Hic** eī legim⁹ qd̄
Wilhelm⁹ peronensis **Prior** Clareuall. electioni
sue in ep̄m **Cornacōn.** assentiē rēnuēs. post breue
t̄ps̄ d̄fuit⁹ apparuit cuidā ḡui viro ac sibi secretis
siino mōcho dom⁹ ill⁹. a quo q̄dē rēq̄sit⁹ an sibi a
liq̄d obsistēt qd̄ nō adhibueit assensum electiōi. ait.
nullo modo. d̄ns de⁹ inq̄t michi dixit si fuisses de
nūo p̄latoz fuisses forsan et de nūo dāpnatoz. ad
iecitqz vnū qd̄ satis nos terreē debēt scz hodie inq̄t
ad talē statū deueit eā qd̄ nisi p̄ malos egi dignū
est **Unde** fmo nē liberior paululū deprimēdus est.
Discas igit̄ ut te nescias. te nescientē agnoscas.
ex hoc agnosces ut timeas. timeas ob id ut hui⁹
heis. huilieris eāq̄dē ut d̄ te nō p̄sumas. ut obitois
tui auxiliū nō aufugas. qm̄ obiurgacōis v̄ba nō
p̄derūt obstinatis. modestis v̄eo ⁊ dulcis exhortas
cio sufficient. **Reqz** eī de oib⁹ p̄latis loquimur h̄

de multis uitam seu mores dampnam? nō psonā
Tu uero qui pontificiū nō supplicii cogitas. sic
ascensū appetis qd nō times p̄cipitiū. uideto ista
ne pri⁹ q̄ credas sentias. Hoc unū tene hoc mor-
te. quia salubrius tibi fuit humiliari cū hūilib⁹
qm̄ sic pauperū spolia. p̄cia peccatorū. egentiu p̄ci-
monia diripere et diuidē cū sup̄bis. **C. Sumus**
pontifex sum. **C. Verū em̄ est dictū illud** Ma che-
matici quod docuit in eculeo. **Q**uā inq̄t altitudo at-
tonita haberet summa uir magne prudēcie nisi eū
felicitas enuasset. Nullis em̄ honorib⁹ lenit sed
accēdit abicio: an ignoras q̄ mare altius et quo
pluēs uēti. eo fit et p̄iculosior tēpestat. Porro ad-
erūt et qui te colant seruet. adoret. honoret. erūt
ex adūso qui p̄p̄ns om̄issis in te oculos figāt et te
notēt lacerēt et iudicēt. erūt etiā qui tuos mores
atguāt. v̄ba detorqueāt. detrahāt fame tuā uitā
carpāt. et q̄ iuste nouit ille. qui nichil ignoāt. q̄c-
quid tñ mali v̄sq̄z eit q̄si d̄ fōte v̄nico a te p̄d̄isse
dicēt. discordiaz populi scelez oīz vn⁹ ip̄e tu eis cā
quō inq̄ent ecclie corp⁹ sanū eē potēt cū egr̄ caput
sit et lauidū. **E**st ne igit̄ q̄sō tibi tanti ul̄ aureū
potulū aut purpureū cubile a gēme⁹ v̄ter. ut q̄e-
tis et fame p̄cio q̄ri v̄let. **C. Dū romānis ponti-**
fer. **C. Quanto gradus altior tanto casus gra-**
uior esse solet. **V**ix ex alto descendit ab h̄ p̄iculo l̄
labore. **C**auē ne te cū Psalmista tantaē atingat.

Eleuās allifisti me. dies mei sicut umbra p̄tereūt.
 Igit̄ modestius tuā descēde. ex om̄i nāq; mortali
 fastigio nēo descēdēdū esse dubitet. sed hoc inest
 qđ bonoz est descēsus. p̄cipitiū vero maloz. In dig-
 nitate positus ita p̄esse nō dbeas ut de pt̄ate dōm̄i
 gaudeas. s; ut on⁹ nō honor te delectz. nā qui ita
 p̄sunt ut gaudeāt d̄ potestate dñi. nō p̄t̄ifices s;
 luciferiani sunt. hñ ei magis p̄eē appetūt q̄ p̄desse
 nō ei aiaz fructū s; tp̄ale lucrū. n̄ celestē gloriā s;
 terrenū honorē q̄ritāt. illi v̄o attestātē euāgelio
 receperūt m̄cedē suā. ¶ Teneo sedē romani pon-
 tificis: ¶ Nō diu qđ breuis vita hoīz b̄uioz p̄n-
 cipū tñ. pontificiū v̄o b̄uissima. p̄t̄ pond⁹ fastāa
 ū curaz. s; et etas pontificis romāi t̄ps āgustat. eo
 qđ ad hoc calimē nisi admodū fessa p̄ueit. s; v̄sa
 et reūsa ut libz v̄e tantū hodie expetitā in ea q̄cqd
 inēit aut durū senties esse aut inane. ut nō inēi-
 to quidē pontifices romani victi rerū tedio nō ab-
 ud suppliciū q̄m felicitatē suis hostib⁹ optauē. ¶
 Apicē sūme dignitatis adept⁹ sum. ¶ Solebāt
 primi ex hoc statu peti ad martiriū. hodie se vocai
 ad delicias putāt. hinc certatū loc⁹ iste ut cernim⁹
 appetit. et qđ turpi⁹ est blādicijs ac mēdacijs bo-
 no viro indignis artib⁹. sed adeo cōib⁹ ut iā hec
 fere vnica sit in altū via. in tantū iā refriguit cai-
 tas. vanitas impac. excreuit fed a m̄e ābicio oīa
 agē iubēs. om̄ia pati. Hec em̄ est que stultos p̄oit

AS

5

in sublimi. ac sapiētes sedē facit deorsum. hec spe-
culatores cecos statuit ⁊ pcones mutos. impitias
impia. peritis picula statera dolosa ac dolorosa di-
strubues: hec suppeditat vtutes. patit leges. sū-
cit mores. hec uicia cūcta itromisat. hec demū nūq̄
stēta magnis s̄ maiora sp̄ appetit. tā sollicita ne
quē ante se q̄ ne se post alios uideat: que cū p̄tia
sp̄ esse cupit se dolet esse secūda. ¶ Quod iā demō-
strat hec duo monstra in p̄nti. Dum papa inquit
iste. Nō tu s̄ ego aic ille. Isti suut qui turbāt ho-
die mūdū. haud dubiū nisi tumor oculos obstru-
eret illorū. luceclarius cernerēt quid sit indecens
Est ceca lis ista. hui⁹ honoris onerisq; atencio. p-
simil⁹ quidē nautis certantib⁹ in mari quis eoz
nauiū potissimū gubnare debeat: ¶ q̄ altioris ⁊
felicitioris forsan animi erat Ethnicus ille qui ob-
lata sibi veste impiali. o p̄mū inq̄t nobilē poti⁹
q̄ felice. ¶ Si quis attēdit quātis sollicitudinib⁹
et sudorib⁹ quātis picul⁹ et laborib⁹ sit referta nec
in luto iacentē tollēt. ¶ Neq; uiri isti dñandi ardore
em̄ estuāt tātoz volatilis glē trahū⁹ appetitu qd̄ ec-
tediosa delcānt. leuiāt gūia. amā quez dulcescūt
Dic̄ em̄ nichil ḡue aīo amantirita et ambitioso
nichil est difficile. ¶ Nec sperādū qd̄ vxratio illa da-
te possit itellem. q̄ppe s̄b sentib⁹ delicias oputāt i-
sup̄ eoz iduerūt pharaonici qd̄ n̄lla cōpūctioē sci-
dic̄ misacōe n̄lla mollit. nullis mouet p̄rab⁹

nul^l cōsilij⁹ acquiescit. nō timet deū neq; hōies re-
uerēt. nīlla em̄ huāna sapiēn̄ ul' quātacūq; amo-
nicionis industria. quib⁹ uel marmorea pecto^a e-
mōlliri possēt ul' ap^d eos p̄ualere. obturāt aures.
obdurāt cor. autūt scapulā ēducentē. si quis eoz
de vnione v̄bū ab aliq; audieit. irascit. v̄tē. indi-
gnat. bñ cū illo agi⁹ si illesus euadit. si liceat pau-
cis cū dētib⁹ inde reūti. sic q; error it̄ in lōgū sic a-
minū p̄ticia ligat. vt qui tenz teneat donec d̄ me-
dio fiat. **D**ic ergo domine vt lapides isti p̄nes fi-
ant. sol⁹ ei facē potes de istis lapidib⁹ filios **A**bra-
he. leua man⁹ tuas in supbiā eoz que ascēdit sup^r
hos t̄tucos inutiles. hec ydola duo dissipēs ⁊ euel-
las. ac mitte nob̄ saluatore^m ne dāpnabile sc̄isma **119**
istud ala⁹ radicatu^m iā pene lustris sex firmatu^m cū
discidio grecoz vsq; in finē pducat. **V**ideor forsā
os in celū pone^m. h̄ ē audax dolor et indignatio loq̄r
estu dolois etei rapior ac aīmi feruore intalesco. i-
gerit eiz se habundās materia lāctiaz. nichil ha-
beo qd̄ p̄stare possū mēi nisi gemitū et q̄relas. q̄s
nāq; tāto p̄dit⁹ ingenio. aut eloquio tāto decoā-
tus qui erūpnas exp̄mē sufficiat. agustias et cala-
mitates q̄s sustinz ec̄a ⁊ sustinuit ec̄a dico sancto-
rū. ad q̄z viscera illud ptanz. apostoli quis infirmas
tur et ego nō infirmor. quis scādalsat et ego nō
proz. nō ec̄a purpuratoz. ec̄a sublimū ābulatū
in magnis. nō inq; ec̄a malignatū aut siagoga

sathane. q̄z ex adipe iniquitas p̄cedit: p̄ q̄s q̄tidie
nouu modi obuiadi vniom̄ oriunt̄. noue astutiae
nouaq; molimin̄. quō diut̄? eclesie sic turbate
possint spolijs ic̄ssari. op̄t̄; i q̄nt̄ factō ēi aq̄ turbis
da piscari. Verū ⁊ si nefanda multa p̄petiāt mul-
taq; dedecora. que licet atrocita ac sup̄ma uideāt
adeo qd̄ q̄si nichil vlt̄er̄ addi posse putet̄. p̄iora
t̄n̄ imminēt et q̄tidie res p̄cedit in deteri⁹. **Quis**
ēi dies q̄s an̄? p̄ore nō deterior: q̄ lux sequēs p̄ce-
dēt aliqd̄ malicie n̄ adglomerit̄: oīa idies mala ca-
piūt ic̄remētū. hic sacrosactū religionē xp̄ianā irris-
dēt cāes egiptij inō gaudētēs se orationē inuēisse ap-
tissiaz i eā irruēdi. **Alij** q; q̄tidie p̄nicōsas herēs
seināt latēt ⁊ ut cāc lat̄? sp̄t̄ ⁊ ificiūt pluimos
i silcō. nec vll⁹ ē q̄ vidicet ⁊ iudicet. cū ab v̄o ple-
ctēd⁹ ad alt̄z d̄ facti ofugiat. ⁊ sic ḡlla² passi mis-
q̄tas h̄bei⁹. nec ē q̄ obstat. **Neuā** p̄pe diē ē ut p̄-
perē ac sup̄mis oppriant̄ fluctib⁹ malorū et nisi
huāe p̄fidie diuina occurrerit pietas iste naufragiū
p̄cie² eāa oportet. o iuri sanḡnū ⁊ dolosi quib⁹ isai-
tis? quib⁹ abitis? quib⁹ i q̄ p̄t̄ abicōez v̄ez fieri tāta
mala dissulatis? quō tot cedēs hoīz tot picula aīs
maz sicis p̄t̄stis ocul⁹ ituei⁹: nez tot p̄nt lacrimis ⁊
geitib⁹ tot suspirijs scōrū adamātia corda v̄ea e-
mollī. s̄c̄e h̄ p̄ iuēndis aiab⁹ p̄ minū guttā lāgis
v̄ri fudissetis h̄c totū fudit suū x̄pc̄ ihs̄ n̄ ita dissī-
pae ac lacae possētis pusillū e⁹ gregē h̄ p̄ miz̄ m̄bz̄

60
ceteris ei? cui? utq; p̄sūt esse caput. a i vob̄ eēt mis
seracō ulla pietatis ul' cāritatis mīna scitillula. ul'
mēoria ulla pprie salutis. in tā ardua causa. p̄ tā
saluberrio bono. diu dixissetis. cedo. si enī cuilibet
certo et vero iuri suo renūciare licet. multo magis
p̄sūpto. aiadūso tñ qđ cuilibz eoz de seturo a excel
lētī ac honoifico statu fiet i eccl'ia p̄uisio. t̄ueā tñ
v̄tuosi opis. tā sublimis meiti ap̄d deū respectusq;
ppriū honoīs. ac nomis gloria n̄ducē deberēt eos
ad cedendū. q̄ phēni laude succedētib? secul' ex hoc
tā insigni facto. oim scriptis. oim ore celebrari debe
rēt. pl' facto q̄ si utq; eoz. centū aut ducētis ānis
etiā v̄tuose a pacate p̄sidissz. **H**ed heu surdis ca
rim? asin? stat ad hīa. **H**is mātēria v̄noīs oīo de **86**
spata res est. iā n̄eo curat. reges terre ac p̄ncipes
solās delicias querūt. p̄tīfices ac p̄lati diuicias
atq; voluptates. populi q̄dē aut sui flēt. aut liberi
ifamūt. v̄mo pene duos papas debē eē putāt. oēs
que sua sūt q̄rūt. null? q̄ xp̄i sunt. **I**d circo gemēs
deducit ocul? me? lacrimas. nec p̄us cordis flet?
delinet q̄ dolor. auget etenī p̄sentē hāc miserā p̄
teita felicitas. sed et copiā ministrat pleiorē mesti
cie ac meroris. qđ enī splendidi? ac nobili?. quid
gloriosi? eccl'ia āte hoc execrādū scisma gubernā
ta sanctitate et industria p̄clāissimoz pontificū. p̄
q̄s orbis t̄re domit? est. instructa v̄ita. culta v̄itē?
vicia cōculcata. qñ ei tāta pax v̄mō ac t̄āquillitas

quādo v̄tuti tant⁹ honōr. tanta p̄mia bonis. tanta
malis supplicia. quādo reb⁹ tam bene cōsultū fiet⁹
Rūc v̄ro p̄ libertate fuit⁹. p̄ specie deformitas
dedec⁹ p̄ honore. p̄ eminenti gloria vilis abiectaq;
despectio. Ita regimur. ea ei p̄lati n̄ri gregis ac
sponse cristi cura est. sic cupiscūt ab̄ea ut se ⁊ sua
pdant. **Q**uantū v̄ro p̄uat⁹ amor honorq; con-
muni ob̄sit loqui plura sup̄uacuum me tacito res
clamāt ip̄e. **H**ic futi ac ieiūni seues q̄b⁹ labora-
stis. q̄b⁹ seustis agz dōmiciū satis. q̄b⁹ irrigastis
riuis. **V**idete caēs. uidete malos op̄arios uidete iō
scisione. caēs iō ipudicos nesciētes satuitate. **D**e
ve gregi cui tales sūt pastoēs. pascētes semetip̄os
oues dissipātes. tm̄ lūū grētes ⁊ lanā. ad paup̄z
mūmos minētes. **D**e iō sp̄ose tab⁹ delectate para-
niphis q̄b⁹ sane n̄lla fides ē n̄lla misericordia ⁊ n̄lla
pietas. h̄ inq̄b⁹ amor. luoz. lux⁹. ⁊ auaricia r̄gnat
cū suis artib⁹. **D**āe si cui vacz v̄triusq; cuiā intu-
eri ibi eit uidē orustos auro et purp̄ua nitētes. r̄-
cedētes splēdide sup̄bos m̄te cordis sui ex alto alios
d̄spiciētes vultu arrogātī. ibi ē uidē p̄ p̄uis nauis
cul̄ luxiosa palacia ⁊ meib⁹ clausos mōtes idq; d̄
paup̄ū spolijs ⁊ d̄ crucifiri p̄imoio. persaz ā par-
thoz r̄ges dicas. q̄s adorai oz q̄sq; salutū s̄n̄ munē
nefas sit. deniq; uidēb̄ quō oīā ibi v̄tute ⁊ ueitate
sūt vacua plēaq; c̄mib⁹ plēa fallacijs ⁊ blādicijs
uideas ibi pplm̄ duricordē. impiū sup̄bū. famelatū

ficientē hiantē rostro acutis dētib⁹. vnguīb⁹ pcut-
uis. lubricis pedib⁹. pectore sapeo. mēte arūdinea.
vota melliflua ⁊ amaro pulmōe. p̄dulcia verba. sic
coꝝ ore cadentia. ac sūmīs labiīs vix exp̄ssa. vñ p̄s
Quoliti sunt h̄mōes ei⁹ sup oleū ⁊ ip̄i sunt iacula-
videas q̄z ibi risus subdolos. corda flebilis. sup̄a
ha serena. molles man⁹. act⁹ asprimos. āgelicas
voces. demoniacas intencōes. int̄ oēs tñ misērias q̄z
tū nō est numer⁹ ill̄s ibidē insigne ludibriū ē. qd̄
cūta ibi plena sunt laq̄is vncis atq; visco. ibi ei a-
dorāt nūm⁹ dē⁹ ip̄e sp̄m̄⁹ ibi si iudas suos argētē
os p̄ciū sanguinis attuleit admitte⁹. paup̄ x̄ps a
limine arcebit quia vicia ibi imperāt. v̄tutes exu- **131**
lāt. ibi simplicitas amētie malicia sapie nom̄ ha-
bet. ibi calcant leges. simonia regnat. derident bo-
nū mali honorāt. quicqd̄ ei impietatis ⁊ moꝝ pess-
imoz sparsim habz orb̄ terre totū ibi cumulatū
uideas aceruatūq; repies. **P**ostreō quicqd̄ his-
toricoꝝ labor. quicquid̄ tragrediaz gemit⁹ i nēaz
ptulit noticiā min⁹ fuit qm̄ qd̄ ocul̄ hodie vidē⁹
quod apud illos imānissimū scel⁹ erat apd̄ istos
peccatū veniale est. **N**ūc mirare duab⁹ istis et po-
pulo suo ppiciū fieri cristū posse. ⁊ rē pblicā pspe-
tari. **E**xurge nūc cordiū agnitor x̄pe. apd̄ te em̄
certa veritas ē rex. apd̄ nos anceps opinio. respi-
ce in faciē testamēti tui. zelae honorē ac decorē do-
m⁹ tue. ⁊ locū habitacōis glorie tue. domū em̄ tuā

Decet sanctitudo nō iuasio. neq; in eā iterat inuēd⁹
q̄s aut iacūsalus. cōfrige cornua p̄cōr̄. aufer de
domo tua ydolū moloch. neq; ut p̄misti inbitat in
medio dom⁹ tue q̄ facit sup̄bia. q̄s siles? q̄s di-
firmualas oī; m te sp̄nciū sal⁹: q̄m diu autis oca-
los tuos: obliuisceris inopie et tribulacōis nostre
mitte itaq; nob auxiliū de s̄o. q̄a vana sal⁹ hōmis
tu aut ad adiuuādū nos festina. ul̄ tot m̄di ma-
la. ul̄ mūdū ip̄z firmas p̄cam⁹. **F.** Felix ego sū.

Depimōe forsan tua q̄ si flā est nichil felicitati ad-
didit s̄ m̄bie mltū. si q̄dē p̄p̄riā nō nosse miserā
sūma misera est. sane nō vn⁹ ille sūm⁹ qui omib⁹
uisus est eē felix dicē hoc potuit **C**esar **A**ugust⁹.
cui mōrchia altissima fuit. diuturna pax. longū
uite sp̄nciū. finis suauissim⁹. m̄dūq; p̄p̄tua ut i-
ta dixerē t̄n̄q̄llitas. quis hūc nō felicissimū dicēt⁹
sed sane nō est qui sic cū sua fortūa cōcordat q̄n
infit singul⁹ aliqd q̄d in exp̄t⁹ ignorat. exp̄tū mo-
lestet et ex cruciet: sic et hic obstabat em̄ exp̄nsicis
fulgoib; inciois ac dōestice uite stat⁹ solol⁹ s̄fais
adoptiuoz q̄ nepotū imatūa mors ac cōtūacia q̄
tūdā. uix ei vlla tā alta aut tā abdica p̄t⁹ ut iu-
die iacul⁹ n̄ tāga⁹. s̄ et uilissioz q̄tūdā isidie et su-
oz i se crebre asp̄iacōes. dēiz dulcissime ac vnice filie
sue atq; nepotis crebora adultia. neq; su⁹ successor
s̄ ali⁹ n̄ sibi placit⁹ n̄citatū magis q̄ iudicō elc⁹ i-
dign⁹ ip̄io: **I**dē et **S** Julio cesar et **A**lex⁹ **M**acedōa

consendū. q̄tū et fortūa p̄spera uisā est uita tñ sp̄
inq̄eta ac turpida. ac p̄ hoc nūq̄m felices uerū ec̄
et mors utriusq̄ rapida. p̄m̄ em̄ ferro interit. uē
neno secūd̄. id q̄dē post uictorias multas et trū
phos. **D**igite istorū nēo felix. aliū da felice cū q̄
felix sis l̄ sis sū sorte felix sol̄ ip̄e tu. **F**. Felix sū
animo. **F**. Felicitas ista bona q̄dē h̄ nō est plena
quā tñ ad uera felicitatē uia eē nō negauerū. **M**is
ror et̄z quō gēriū p̄bi nō solū hic felicitatē somp
niāt h̄ et p̄mittāt alijs. uiri sane in mltis acutis
simi. in hac tñ pte sūt uicissimi. **R**eq̄z eī i r̄b̄ nez i
aīo felix esse q̄h̄ potēt in h̄is miseris. tūc solum
eē felix p̄t cū ex hac miseriarū ualle miguet. **U**e
lim eīz tibi sit om̄iū bonorū mudi cumul̄. ad felici
tate is tam̄ indeficiēs ac stabilis sit oportet ut̄z n̄
aut̄ q̄ multa hōim̄ desunt hoc uite stadīū agentī
p̄ se sentit ut̄z quisq̄. s̄ et hec que assūt q̄ incerta
q̄mq̄z labilia sūt agnoscit. porro sunt qui ab eis
animo felices appellant. q̄s tñ felicitati p̄rimos
eē nō nego. q̄t p̄petuis tēptacōmū p̄hs paciāt in
festa uita p̄bae nō oportet. q̄t q̄t picul̄ et laboib̄
ḡuib̄ expositi nec uq̄ aī eritū secū. q̄d̄ siue sciāt
siue nesciāt. eque tñ m̄bi habēdi sunt. **N**ulla em̄
cū errore. nulla sine securitate felicitas eē p̄t. **F**.
F. Felix tñ sum. **F**. Felix es et uiator. micus ergo
cursor es qui in scrupeo a difficili calle sis felix in
ter mille picula raptat̄ iugit̄ et ignorans finem

quo adepto te felice nescio an dicitur sis an misera
rū interī pēdēdo te clāmaē potī⁹ potes eē miser. ¶
Estio me felice. ¶ Hoc ē qd dixi ul' erroē tuo ul'
miseria. si nāq; illa felice quē facēt. paucissimi es
sēt nō felices. g° flā tua felicitas s; et ipa breuis.
Quippe erroē illi diu gaudē atigē. sola vtr' sta
bil' ē et solida. error ptenue qd dā et iane ē qd inē
āplectēciū man⁹ qsi fum⁹ euasēcit. uēiet aut' ver
tas q' ūbras abigat. gaudia flā p'rahāt i aptū
q' hūae felicitati p'ciū at; p'miū sompnis; sine ipo
nat. Interim q're ab hīs q' sibi vl' alijs felices uis
si sūt que nūc in statu sint de sua illa b'ui felicitate
quid sentiāt. tacebūt forsan ipi s; loquet' veritas
habitos felices miserimos extitisse. ¶ Spero
multa spēq; null⁹ a me tollet. ¶ Dane si multa
speras mltā metuas oportet. quia spe metus seqt.
nez sine metu sola spes habita et si dissidē putēē
diucta sūt. et si dissimilia uideāt p'it tñ i'cedūt. v'
trūq; pendētis animi signū ē et expectacōe sollicita
tic ⁊ metus torret ⁊ spes que differē affligit ac p'
hoc nōo tm p'ntib⁹ mis ē neq; g° ut ais q' spē a te
aufet neq; nec necēē quidē. q'a sese sēsim eipit at;
frequēt' d'niē d'lusa euētib⁹ inopinīs aut' ifausis.
¶ Spero meliora letioraq;. ¶ Sed incerta. q;
tū studio certa negligere certa dementia est. qui
em quod non habet sperat. sepe quod habet obli
uiscit. ¶ Sed quid si difficilia sint que speras aut

possibilia: quid si mala aut pessima: et tibi boni fi-
gis: sane et multa timent que speranda sunt. sic
et sperant multa que timenda sunt. in utraq; pte
penuria est iudicij. **Dulce in est sperare.** In
ges argumetu leuitatis e. obuias q; spes aplec-
ti. et illico hys ut certis bonis pasci. utiq; si tibi
dulce sit sperare et optato caere. ergo et pede affici
et torqri tibi dulce est. spes ei logi supplicij est. pa-
pue cu differre. animu affligit sed; appha; veru-
me bo sperado et hudo mala vita trnsit moiliu. sed
neq; vra spe eripia. tm amdeo no esse bona qua
habes. neq; ei spes illa bo est que bona sperat sz q
bn. pmu eia scelestissimi pnt ymo solet. sed; vdo
tantu boi. vra em spes est que de vdo bono cocep-
ta est. hac spem qui habet stringat. neq; abire l in
vlam is sinat. hac quide spe fides recta pcedit. cai-
tas succedit saluberris soroes. hec spes leta dulcis
verax est et felix. que nec sperante fallit nec cofun-
dit. sed pducit ad optatu. ac aim intimi speati boi
atcipatoe letificat. **At vdo vos vx bonu male me-
riti speatis. seu mal boni seu falsis vi nome ipo-
nitis. iure ergo expectaco vra ateq; uenit mesta e
mestior cu uenit.** **Hereditate semis expecto.**
Rescis forsan quid spet ille. qd si ille tua speret.
falli oport; alterutru. neo ta senex quin possit ad-
huc vnu aim uiue. tam iuuens neo qui possit ho-
die moi. est ei vulgais insania ut hoies no tantu

noeuis suis sed et minoribus diutius se uicturos
speret iuite d' ppria morte cogitat stultissimi mor-
tales. libent de aliea. Scias eni' ueli q'a vix aut ra-
ro expectaco' z traquillitas cohabitac. vix ec' vllū
uite tediū expectaco'e molesti' adeo ut cadē semel
fati' foret q' sp sic pēdi. ¶ Spe leta pmissū scia
expecto. ¶ Dic de sene aut de alijs tu let' spas i-
ta et de mēsto ali' sperabūt leti. h' et si pmissit qd'
dā senex nolle p't. potest et mutai. nichil ei idigna-
ti' scib' diuitib' qn' nichil nisi sua diligi z se spm
senserit. vti nā nisi hoēsta pmitterēt mortales et
sp' suarēt. nūc aut nec pmitterēdi mod' nec frāgē
di pmissa vll' pudor. Igit' de re incerta letae' mode-
rati'. audim' inter os et offā multa interuenire.

¶ Humor letus a multis insonuit. ¶ Scriptū
est qui cito credit leuis est corde. noli nimis fame
credere. quippe mendax est nec a qm' multis factu
refert quia multi mentiuntur ut decipiant. multi
sunt decepti. ad h'ce qd' mos vulgaris notus est
miscere falsa veris. quia paucis veris mendacia
multa condiuntur omnia. mentienti nichil credi-
tur. nec ei plus fides aliqua adhibetur. ¶ Pri-
mus auctor verax est. ¶ Nemo quantum audi-
erit aut uiderit contentus est referre nichil actum
est nisi quis per se auditis aliquid aut uisis adie-
cerit. qd' qd' cū mlti fecerit auctū mēdatioz acer-
nū uideas. sic h'z p' man' traditū mēdatiū etiā p'

manū crescit. oē ei malū mobilitate sui uiget et uir-
tes acq̄rit eūdo. Nō ergo moueāe tumoib⁹. expe-
cta salte donec certus fact⁹ fueis. uilem aīz nō des-
cet agitari tumuscul⁹ et uis falsa int̄miscēi turpis-
simū scias. Hanc multos se iamē gauisōs fuisse
puduit p̄mo utriūz mēorē auxit falsi gaudiū mēo-
ria. ¶ **Spero nouū p̄ncipē.** ¶ **Mōitū te esse ueli-**
q̄ciēs aduertante audicis credas te comitū ad p̄-
ambulū fulm̄is audisse. nec sperāe iāpias sed
poti⁹ timē. q̄ppe de talib⁹ timē tuā q̄ sperāe ē id
q̄dē si in alterā labi p̄tē oporteat. q̄a timē adūsa et
si detraciū sit ututi d̄sentaneū tū est natūe. sperāe
vōo mala et n̄tūe oppositū ē sil et ututi. ¶ **Spero**
iā in p̄rio affutur. ¶ **Cū p̄ntē uideis mei memi-**
neis. expieris ei nō post lōgū t̄ps te ikaustū rei pb-
licae sid⁹ asperisse. int̄roga p̄ntes tuos auosq̄. idē di-
cēt. id q̄z filijs tuis et nepotib⁹ amūcia. Dic m̄ q̄so
q̄n vnqm̄ aduentū leōis fere m̄ute sp̄auere. aut
affutur aqlā auicula. liceat v̄z loq̄. Hāc stultis-
simū et mali sui auoissimū aīal ip̄e homo ē q̄ppe
in ceteris. aīalib⁹. esca op⁹ ē hamo. hō aut sol fame
libul capit. scias p̄tēea q̄a sēt uēient omocō rep-
mutacōes vrbūm. noxie nouitates. pestes bella et
discordie. hec ei vniūsa l̄ singula cū modis p̄nci-
pib⁹ crebra solēt eueire. ¶ **Spero uictoriā belli.**
¶ **Cū ubiq̄ fallax spes v̄ca sit i bello tū falsissia.**
vbi fere nichil agitur ex p̄meditato. in opione oīq̄

¶
¶

capit d̄is

vn̄d̄ ex̄citatissim⁹ ille Julius Cesar rex militariū
ait. nūq̄ mī⁹ q̄ bello respōdet euēt⁹. melior iqt̄ era
par q̄ spēata uictōia. nec timide quidē illud dixit
hoīz audacissim⁹. **V**. Victor ero. **E**. Est et qui
trariū spēat vni v̄m falli necesse est aut v̄tūqz
p̄t ei v̄terqz mutuis vulneibus occubē. h̄ quid si
uict⁹ fueris? spes vincēdi multos egit in exitū. si
ne spe em̄ nēo in acie tēdit. illd̄ v̄bū ero futūi t̄pis
est. oīs autē spes est de futūo et futūa sūt ambigua.
sed et cū anceps sit. sic etiā et tristis ac sanguino
lenta sepe uictōia est. **H**anc nō habet qd̄ queri
uite d̄iscrimie. care om̄itur e⁹ p̄ciū sanguis est. h̄
quid de uictorie scelerib⁹ dicā? nā nō sunt tot uicti
miserie q̄t sunt peccata uictoris. Igitur an vicas
ul̄ v̄ncas qd̄ meli⁹ tibi sit in dubio est. **V**. Vici.
C. Caue ne te vicat supbia. ira. crudelitas. furor.
rabies. hee ei sūt uictorie comites et uictoris iūu
biles hostes et horēdi. a quib⁹ pluimū victōes t̄
p̄ter uicti sunt. **V**. Vici utiqz. **R**. Nō dū ad cal
culū te fortūa vocat lōga qd̄ ac p̄plexa racōz seies
te maēt. creditrix violēta ⁊ p̄cip̄ cū q̄ tibi sic mltū
negocij ēstat. mutuū repose solita ē mltō cū fenol. **N**.
S. Spero mortē imminā. **T**. Tibi hoc p̄missum
foret si tuip̄ immortal̄ esses. nūc autē stultū ē sp̄atē
mortē alteri⁹ que p̄ tibi at̄ingē p̄t. que cū appiqz
uerit tibi mox ali⁹ gaudebit scias. **H**ecūa nimis
p̄cipites sūt affect⁹ v̄ri. q̄cqd̄ vultis vald̄ vultis

ymmo nūmū mltis. mltaq; dptatis q̄ si i cōsiliū
tacō admissa esset vtiq; timentis. Quippe vtorū
hec vaietas male electōis argumētū ē. nec p̄ ad
rectū impet̄ uēit seu idit q̄ incōsulti affect̄ v̄ri e-
ffectib; infautis castigent. ¶ Pretea nūq; gaude-
dū eē scias d̄ morte inimici p̄h̄ a hōesti a si nō p̄p̄
hōinē q̄a inimic⁹ est h̄ p̄p̄ v̄tūte ip̄az q̄ idies habz
raiora hospicia. ¶ **Sp̄eo pacē.** ¶ Deruaē pacē
mel⁹ foret q̄ sp̄are. Stultoꝝ ei ē res certas fastidi-
re ābiguas āplecti. h̄ vs p̄uei stūaces atz discoli
nō sapitis nisi v̄bet et v̄rga. in pace bellū. in bello
pacē q̄ritis. nec vnq; nisi i bello afflucti pacē noscē
uel amare icipitis. eā q; ut depditā nūc defletis h̄
mor̄ redditā p̄i leuitate atēpmitis. donec itez a ite **78**
tū amissa p̄doceat bō v̄tā nō sp̄nere. mala q; v̄tā
nō cupiscere. dēiq; nō ineptire. nō furere. q̄d quidē
aūq; valeatis assequi p̄deat sepe vob̄ idē audienz
dū q̄d audisse satis est. sepissime eē uideūdū et ex-
piendū. dicā ut discatis sepissime vapulādū ē. ¶
Pax aq̄lita est. ¶ Amissa est cautio atz discipli-
na militaris fida v̄bū tutela. q̄lita est lenta seg-
nities et piculosa securitas. cū em̄ in multis pax
melioꝝ bello fit in hoc bellū tam̄ mel⁹ q̄ cauci⁹ et
exp̄iect⁹. ¶ Nūq; hūana v̄ict⁹ a romanis abisset si
carthaginēse bellū māssisset. ¶ Pax p̄uica v̄b̄ roāne
exadiū fuit. v̄bib; q; alijs documētū sep̄ictū. nō
sp̄ imperijs ac popul̄ pacē optimā esse credas. ¶ Jo

vir optimus. **R**ashta testante **A**gustino male sibi
creditū mōstrabat. et vera locutū docti oēs fatebūc.
sepe em̄ ut liber docet ex piecie boni mores in pace
pellūc in exitiū. voluptates imperāt vtutes oppri
mūnt: **F**irma pax est. **E**t licētia ac cupido
comites pacis aduenere nō pauca utiq; disci
mina nec minora qm̄ belli. illa em̄ corporibus hec
aio p̄stē ferūt. multis ei loica felicioꝝ q̄ toga fuit
campus securior qm̄ thalamus. tuba q̄ tabie. sol
qm̄ umbra exire. **D**ūt ecia quibꝫ mīl̄ tatiꝫ bello
sit. teste **J**ulio **C**esare et suis militibus. **P**ax autē
sine vicijs veniens celeste munus dixerim optīm
quoq; bonū esse fatoz. sed rariꝫ id cōtingit. **C**
Inducias feci cū hoste. **P**edisti ei spaciū ad
colligendum vires ut te fortius feiret ignaui id
tēpꝫ scias quippe nec pace letū nec bellis exercita
tū. s̄ dubijs vtrūq; pulsū fluctibꝫ vbi et timor
pace obstitit et timor bello. n̄ scio s̄cē an q̄m̄ sic p̄e
rē sit q̄ ruere. optatē ei t̄ps̄ respiciādi fatigati aīni
est. mibi autē et isani nec pace pati posse nec bellū.
Iuuat i spe viuē. **D**ic melius in spe moi
nā et futū cogitātibꝫ p̄ntia dilabū et q̄ lōgicā p̄
spiciūt q̄ s̄b ocul̄ sūt n̄ uidēt. et q̄ cras viuē d̄stīnāt
hodie nō viuūt. nōdū em̄ est eꝫ spaciū imiciū. sic q̄
mibi inuite spē depōi vultis mīq; illā eluctū mīh̄ il
la vos elūq̄rit. illā cupid̄ suscipitis occurrētis ei ob
uā. oblati vtr̄is fallacie nouis armatā dol̄ itēcū

atq; iterū in inclusi cordis aſce repositis. **S**ūe int
hūanarū eꝝ pcellas spes affixa atq; tenax multos
trahit in exitū. qua abscisa et abiecta incolumes
euasisset. sepe ei subtrahēda est āchora fidei. ul' si
hēreat euellēda. si ve id qđ liceat sub rez fluctibꝰ
relinqnda est. **S**pero tpa meliora. **D**ia tē
pa eque bona. eꝝ bonꝰ creator tpm. sed vos mali
bonis tēpoibꝰ male vtūmī ac p hoc culpā vꝛaz eꝝ
bꝰ asscubitis. **P**reterea fac ut hoies boni sint. et e
rūt tpa bona. ac nulli erūt dies mali. **S**pero
tpa letiora. **T**ēporū leticia aut tristitia nō i tē
pibꝰ h i vob ē. si ad etatē tuā respicias q̄ idie tristi
oz describit a **P**oeta et in pleibꝰ semꝰ expit. et si
in tergū oculos deflexeris. si nūare atq; eximare **86**
ānos tuos ceperis. sil' incipies despare idipm qđ
nūc spās. neq; aliā eꝝ scio. nisi qā hoies peiores
sūt a erūt. qđ plūes eꝝ magni uiri diuinatūt. et a
ptis indichs res declāt. **M**os mortales vane spei
magrū āquid acipitis. maiora melioraq; vob p
mittitis sepissime decepti. i spem atra spē creditis
duplicatē fallimī. aut em nō eueniūt spata. aut
cū eueniūt minime sec afferūt id qđ vob pmisēt.
Ab hac qđe opmōe lōge fator absū ego. q̄ppe me
hil bōi mea mēs plagit. sic in uiciū et ruinā ōnia
tendūt pedetentī. **S**pero pspetiora tamē. **S**
Speras qđ est dubiū. veniāt tū vltimū qđ hinc
abis a recedis. q̄nto igit' sacꝰ nūc pntibꝰ ut vꝛi

quod anxius expectat que forsitan non veniet uel minime
suis uisurus. Verum una uia est quam si teras non
sic letiora tempora expectabis habebis. fac ipse tibi autem le-
tiora quod sine uirtute fieri nequit. quod si feceris leta erunt
omnia. triste nichil. **T**empa hec stare nequeunt
hinc spero letiora. **T**empus nullum stare potest. omnia pre-
tereunt. cumque transierint non redeunt. sed uirtute et industria
bonarumque artium studiis frenari possunt. non quin fugi-
ant quidem sed ne pereant. nichil enim iocundius quam bene im-
pensi temporibus memoriam. **S**ed vos nulla re uti scitis ut
oportet. ubi omnem uitam uicem uel in sompniis et desi-
deriis: aut in sollicitudinibus atque pessimos usus effuditis
Tempus accusatis innoxium: infantiam ac pueritiam in uarios
ludos. adolescentiam ac iuuentutem in uanitate atque li-
bidine: superbiam ac auaritiam. senectam uero atque sci-
um in querelas ac lamenta consumitis. Quenam quod
culpa temporis: fluere illa fateor. natura hec eorum est.
vos autem illa que uobis dant occupare negligitis. non
est natura istud sed culpa. nunc cum accusatis res non noua
accusatione nec idcirco iniquum turpi. **S**po dicitur.
Dulce tibi spatium est atque fallax. sane nunquam aliquis iopem
ad diuitias sed a diuitibus ad iopiam quamplurimos con-
gnouimus redactos. quippe in reliquis prudentes uiros
ac doctos. insania tamen laborare uidi dum studerent fieri
opulentes. sedo quod istius inhiantes bene parata prodige
aliud nichil cogitantes quam folles forapes et carbones.

Alij p̄mittūt m̄. **P**ax est ne tibi a v̄tutib⁹
aberrasse. nisi etiam errori dāpiti. dāpno labor et
labori p̄dor accesseret. **N**ex tñ fraus ista igne se
pe purgata est. in diuisis regionib⁹ et etiā i morte
nichilom̄ tñ turpe delus⁹ deceptoris tui supplicio
nō indēpnior sed notior remaneb⁹ digito monstra
bens auar⁹ et stolid⁹ flādo exhaust⁹ asp̄susq; ful
gine. **D**iuicias magnas p̄mittūt. **S**tul
ta p̄missio. neq; m̄⁹ stulta credulitas. id vero mē
dicū genus hoīez p̄mū inopiā suā pellāt. ipi uero
cū se paupes esse fateāt dicari alios nolūt quasi
eis alia q̄ pp̄ia molestior sit paupertas. **A**rtē
didicia sp̄o ditari. **I**nuno si diues fuisti eē de
fines. her sane nulla ē ars nisi mēiri at; fallē ar
tem voces. **A**udi tñ lucrū tuū plena eīt hospitibus
dom⁹ tua. eiores et potiores q̄s excecabit ignis
et cupiditas eēt. et sufflatores. d̄ceptores d̄risores
hēbit oīs āgul⁹ pelues et lebetes. at; phialas olen
tiū aq̄z pegnas h̄bas et externos sales habebit
et sulfurea et distillatoia. ac cānios. at; ex oībus
istis cordis stulticiā hēb̄ ip̄e tu et iutiles curas. ob
scenitate et squalorē oculorū caliginē. etiā q; sibus
lus et fabula hoīb⁹. te ubiq; ridebūt stulti greges
rachinantiū. iā diuicias tuas op̄uta. **S**pero p̄
missa arūspiciū. **I**nueisti aliud gen⁹ hoīm cui
si credas p̄deas oportet at; semp speres. q̄a neq;
res v̄m̄q; aderūt p̄misse neq; etiā credas sēp quā

nūq̄ dēerūt pmissores. sic q̄z hīc rēs p̄ fugas caps
tans. hinc et pmissis ipullus ari⁹ sperās p̄romis
more rotabēs. ¶ Spē bonā m̄chi otulerūt. ¶
Non est māgis dare spem credulo. q̄ metū iferre
timido. in neutrā p̄tē se deflectūt animi cōstantes
stultus ut luna mutat. ¶ Mathematicā magnā
promittūt. ¶ Nichil prompā q̄ pmissis affluē
hys p̄cipue qui pudore carēt. at v̄ro illi q̄s mētra
pudet ad promissa tardi sūt. sp̄siores alios q̄re sū
atq̄d gen⁹ promissiḡphū. q̄a rudo ūbo male credit
¶ Promittūt utiqz. ¶ Bene q̄dē. q̄re alū qui
promissa iplet. satis ē dēdisse tibi spē. nō p̄t vn⁹
dare oia. ¶ Aruspiciū pmissis expect⁹ sū. ¶
Cosopieris q̄dē cū pmissoz tibi nil aduenit. vex
tū mēdax nemo fuit qui q̄nqz uex dicit. si q̄d igit
ueri dixerūt isti. sorte nō arte dictū esse scias. que
flā uero nō artis impiciā que n̄lla ē. h̄ sortis mē
daciō. ¶ Porro nō tātū sancti doctōes h̄ et etiā p̄hi
gēcū h̄ac uaitatē īspiciūt. atz oēs docti. cui adhe
rēt solū q̄ inde uiuūt. ul̄ qui ab eis seducti in eoz
tendiculas lapsi sunt. quoz dampnis sibi lucrū
atqz artem faciunt. in qua illis sūmum ac p̄cipuū
est fraudem tegere. et sic abigūū dare responsū
ancepsqz. ut quicquid euēnerit imunes eē uelint
a mēdaciō. ita ut ars illa que n̄lla est neqz īgeniū
quod sine l̄cis neqz noticiā nudum est. sed eorum
calliditas et audacia stultaqz impudēcia pariter

mirabil' sit. ut sit incertū an frāus eoz turpior an
tribulatioz v̄ca demēcia sit. v̄z et arguētie eoz atq̄
ratiōnabile quib⁹ stulticiā eozū defendē conantur
ab illustrib⁹ viris ita cōfutate sūt. ut nō solū sup̄

uacua s̄ tenēaria q̄dē eoz īpeticō videat'. **¶** Per-
suaſa est ī magna p̄spitas. **¶** Perſuade p̄mp-

tū est volētib⁹. q̄busdā p̄ſuaſor nō ē uctari⁹. q̄ppe
libūpis fates sūt. **¶** Stulta mēs hūana terreis t̄b⁹

ebria. q̄m mutabūda es. q̄ facti pulſu tuus ī er-
rozis foueā. sane nō admiror illos qui suo modo

de artificio suo pascūt. s̄ vos ſtupro qui vētri aias
et ingenia ſubmittitis. Expecta queſo eōnimis ac

t̄nquill⁹ pota⁹. nō quid astra s̄ q̄d astrozū dñs ac
creator ſanct̄e gubernatorq̄. agas etiā īdie fer-

uēci⁹ aliq̄d q̄ ei⁹ amoē dignior ſias et eis ab h̄is
fallacijs venocōr. **¶** Sp̄o famā post mortē. **¶**

¶ De magnā famā ſecutūā multa credūt cū itamē-
am mereant. v̄lut viatoēs errōri dū eſtiant ac-

cedē retrocedūt q̄d v̄eto paſci delectat. fama mor-
tuis nūq̄ profiut. ſepe nōcūt viuis. ſi viuis cur-

inq̄s non post mortem ſum habitur⁹ famā: hoc q̄
de ſep̄⁹ attingit. ut qui clari ⁊ famoſi ī vica fuerēt
post mortē incōgniti ſint et obſcuro. q̄tidiānū eſt
admirari de ſine. affabilitas nāq̄. ōmpt⁹ ſermo.
blādū ſup̄alium. clara q̄z frōs. benigna ſalutacō.
beneficia ī vicijs. protectio ī chētes. ī exēnos ho-
ſpitabitas et v̄baitas ī cūctos. h̄ec et h̄is ſimilia

69

famā querūt in viuētib⁹. sed post mortē abeūt. nō
durāt nisi in hīs dūtatur qui sup̄sunt sed q̄ bre-
uē illd̄ sit aspiciatis. nō aut̄ in solido fundata sunt
naturale ei est ut debilit̄ radicata atq; aucta citi⁹
dilabūt. ¶ Et aut̄ fama durabil̄ sit p̄stabit uel
uite sanctitas. uel gestorū claritas aut insignium
scriptorū elegantia. dec⁹ illd̄ perraz aut debile q̄d
est qd̄ isti qui loq̄ces et uerba habent. qui nūc i-
cedūt radiātes q; et splendidi gemati qui populo
digitis mōstrant. q̄ppe nō nisi q̄ntū loq̄ poterunt
aut paulodiut⁹ agnoscēt. Ros q; apparat⁹ has
pompas. hanc sciētie nubem hec tonitrua uerborū
tam celeriter in terram fumum euālescē et mirū
fateor et duz. sed tamē sic est qd̄ neq; ip̄i testimoiz
de se p̄buerunt aliqd̄ probitatis abiciam̄ em̄ aut
lucro dediti luxurie aut sompno. neq; aliq̄e habē
qui prebeat̄ idcirco metuerunt. ¶ Valde multa
spero. ¶ In spe multa. est uanitas multa. mul-
ta q; fallendi aditus fortune. ¶ Spero enim lō-
gam uitam. ¶ Speras diuturnam carcerem. ubi
multa feras oportet uideasq; multa que noles.
¶ Spero licentiam peccandi. ¶ W miserum cui pec-
care licebat inquit Cicero. Speras ergo infelix
gaudium et penitentiam longeuam. ¶ Spero ha-
biturum me corpus preuahdum et agile. ¶
¶ Speras mancipium rebelle atq; contumax. ¶
¶ Spero potentia magnam. ¶ Inuidiosā mibiā

spas iopiā opulentā. atz pauidā supbiā. **¶ Regz**
nū spo et imperiū. ¶ Precipitiū cupis et procel-
las. sub stellate diademate spēas cor āxiū. fuscum
supciliū atz vitā infelicē. ¶ Cōugiū spo atz fili-
os. ¶ Litigiū spas atz tuās oīuas die noctuqz
vacillātes. ¶ Spero laudacōem funeris. ¶ Et
philomēaz optas surdo. 7 ceco lūiaria diūsa p̄stas
Behodor? natales hoīz plāgens gaudebat i funē
¶ Spero aureā piramidē. ¶ Et pictā dom̄ ceco
spas et vaia titinbula surdo. ¶ Spro famā glo-
tie post mortē. ¶ Speras leues auras post nau-
fragiū postz salutate diūsa fercula. ¶ Spero rez-
linq̄te magnū nomē ap̄d posteros. ¶ Testimōiz 89
spēas ab ignotis et post fruct? flores. ¶ Spero
pacē. ¶ In hac re quid sperare magis q̄ habere
est. quia pacē quā speras mox ut bō fide velle ceper-
is inēies. Porro bon̄ ingēs speras fatior si since-
tū esset ac p̄petuū. s̄ neutrū sane est eoz hic. nā n̄
nouū s̄ cōmūe nimis et q̄tidiariū. ut sub vmbra
pacis bellū lateat. sed nez eē pacē q̄uis puā diuē
nā esse smit aīoz instabilitas assiduē scē nō min?
qm̄ tū hoste pugnanciū. ¶ Spero pacē aūm. ¶
Pacē spēare bellātis est. quis aīo tuo indiat bellū
nih vn? tu? qd̄ aut̄ tibiipi abstuleis. frustra ab a- m̄s
ho aut speras aut postulas. Verumeciā vnde 7 a
quo sperare posses quod nunc tibi prestare potes
sicut etiā nec aliqs aliū a te potest eripē. Depōe

arma cupidinum ire inuidie. supbie. gule. accidie.
et luxurie. et quietem animi quesieris: **C**: Cordis
pace spero. **C**: Cur ergo tam frequēt agis quod
adūsum paci est: quid extra spem tuā tantope la-
boras: uix tantū conari deberēt hoies ut salui fie-
rent quāntū nitūe iugiter ut pereant. **P**lurib⁹ pe-
nis iuge bellū animi laborq; emittē qm emēda pax
esset atq; requies. **S**ic q; pūgnāt stulte res mor-
taliū atq; studia ut nō vni⁹ hoim⁹ vni⁹ pectus h
multorū eorumq; in omib⁹ dissidentū videat. -sāe
magna humanarum rerum pars umbra est: sic et
ps magñ mortaliū vento pascitur atq; sompnijs
gaudet. **C**rede michi multi cum hac spe tua pacis
ad eternos luctus et ad perpetua bella descenderūt.
Spero uitam eternam. **C**: Runt spem veram
fateor inuenisti. vera enim uita mortalis spes est
uite immortalis. qui spem istam non habuerit ad
rem peruenire numq̄m poterit. nulla ergo subli-
mior et salubrior spes esse potest tantum ne ceca
fit. aut preceps uideto. sunt enim multi qui assī-
due male agunt et bona sperant. quo nichil stul-
tius. quippe mendacijs se frui putant posse uer-
tate ipsa quo nichil impossibilius. **S**i igitur
spem ueram habeas fidem habeas atq; caritatem
verumetiam omnes uirtutes alias habeas opor-
tet. ea enim uirtutum est connexio ac consanguī-
nitas. ut q̄ habet vnā etiā ceteras habeat: igit si

70
fides desit aut caritas non spes vera esse potest. sed
inconsulta presumptio a qua spes que ad rem per-
tinet longius discedit abestqz. hac quidem spe so-
lus sperat qui amicus dei est. **V**ideas preterea
etiam terrenos principes et magnates in se confi-
di et a se sperari velle. sed id a suis dilectis amicis
atqz benemeritis. non ab hostibus suis atqz igno-
tis. tunc ergo sit videre ne spes tua te fefellerit.
spes vera non confundit in eternum. **N**ulquam
feruenter spero vitam eternam. **N**is qd cre-
dam tibi temporalem vitam corrigere. hac enim ad
illam pergatur. primum igitur misericordiam spe-
res. dehinc eternam vitam firmiter credas. et nul-
latenus dubites quia hanc spem si tenueris feli-
cem te faciet et iam fecit. spe enim inquit Aposto-
lus salui facti sumus. etc.

Expliat primus libellus
doceat remedia fortune pro spe

**Prologus in secundum libellum de remedijs ad
uerse fortune**

Sicut iam exsoluit quod promiserit hoc et
 sicut velim unam scilicet mundi aciem potentem superas
 et magnifice contempneres. atque aptum contem-
 pnerenda doceres rationibus patet et exemplis. Hec ei sola est
 que ariditatis fortune spurias blandicias spernit atque
 conspuat animo ingenti. quippe sapore delectata dulcior
 et rugaz ei nichil egens plena est ei. ad hoc quidem
 laborat ut in se plurimum proponat ut omne gaudium pete-
 ret a se ipsa. **P**roterea virtute stabilis animus deo suo
 fides. alia doleres atque mentis bonis suis. atque arte
 sua medicas se. sicut omnibus expertus nobilior est et alti-
 or. ita et potentior est ac fortior. et sic ex alto donec quod
 blandit respuit ut superius est omnium. sic et donec telum ho-
 stis infra illum cadit ut est inferius omnium. **Q**uoad-
 modum ei non tot amplexus fortium. non tot imbres aque
 neque tanta vis fluminum sapore maris inveniunt nec re-
 mittunt quod sic nullus adulacum rex impetum eum vitium
 aique. si in suo statu ac proposito manet astans quicquid
 quod in suum trahit colore. iustus inquit propheta confidit
 ut leo qui ad nullum pavet occursum. Item quicquid
 accidet iusto non contristabit eum. tristitia inquam abior-
 bente intellectum eius et vitam recte rationis pervertit.
Cum ergo omnis exterior labor pro interiori me-
 ritus quietate formatur. non utique dicendus est exte-
 rior labor vilius si interior fuerit nullus. istos veritate

91

attende vel auaripes aut hos vanitatu sceleratores.
si exterius motus consideres quid laboriosius quid
ue molestius. si metris qualitate quid delectabilius
quid iocundius. **I**dipsum in rebus arduis attri-
de. quantus erat exterior apostolorum labor cum in
carcerem truderentur. cum astringerentur vinculis. cum
aceretie flagris cederent. ibant nichilominus gau-
dentes a conspectu consilij quoniam habitus sunt digni pro
nomine ihu christi contumeliam pati: quam multis sacra-
legis putas tunc summi erat pena: sed dissimilis con-
scientia. isti quidem utrobique miseri intus et extra
laborabant. Illi vero interiorum habentes requiem
in exterioribus penis exultabant. **Q**uibus consideratis
patet nequaquam exteriorum passiones exteriorum putrere
laborem sed interiorum radicem esse omnem illis quod exteriorum
accidit pro sui conformare natura. **A**lioquin quid est
ceteris pauperibus quod duobus ad unam mensam sedentibus
appositis cibis eisdem. murmurat unus. alter exul-
tat. aut quod eisdem vulneribus acceptis unus
dehinc. alius mira iocunditate perfunditur. **I**tem duo
orbitatis siue paupertatis infortiio ferunt blas-
phemat iste ille gratias agit. aut occasione aliquo
honoris oblata duobus. iste aspernat quidem ul-
le libidine dominandi inflammatur. **N**ihil ergo
restat nisi quod interius est instruendum animi. interius est for-
mandum ac armandum virtute. **S**ed illa pars est tuta at-
tamen pulsari potest homo sed vinci non potest alioquin frustra

ad bestias pariter foris. animam namque que profectus est
inbuere ac possidere in sua tranquillitate statu ac
cedencia queque in se non finem ullis eundem rerum
binis perturbant. sed omnium mutationes rerum ad sui pro
fectum vel pervenire compellit. ac per hoc omnia in bonum sibi
cooperantur. **Et** ergo virtus ipsa clariores apparet et
pior et haec virtutes. propterea etiam gratia soliditatis et con
stantie sit mens humana perdita virtute. gratia que levita
tis et stulticie inflata vanitate. deique quanta luce ipsa
resplendet virtus. atque quanto in sceno probra voluntas
experienda est exercendaque. nec quisquam quanta sit
scire poterit qui vires eius latens nunc nunc scribit
tantum eius ferretur duricia filicis non est. sepe enim latuisse
virtus iuriam nisi accepisset. que tacta quidem ac impul
sa aliter se erexit. et in idem quod violari putabat est
fulsit. immo neque calcata et propterea se tradidit hosti.
sed etiam deges pugnas committat exsuere. sic que
adversitas ipsa plurimos que exauit illustrat. **At** inter
nunc oportet labor. dolor. angor ac tristitia. exilium.
morbi. dampnum. paupertas et similia. torquent. an
giant. premant. terrent. minent asperitatem. inuicta super
virtus sudata super firmam petram ferendo vincet omnia.
non extinguet aque multe caritatem nec mors ipsa.
sponte quidem deseri potest nullo modo vincat. factus
aliquam magnam gentem vincet quam boni viri a
nimium quem virtus induravit. **Hanc** in expug
nabilis virtus ipsa est. quod enim in id

quod firmum est inuenit suo malo vim exercet.
Unde ait Seneca quod non est virtutis nichil pati
sed animum exponere iniurijs sed neque ferri aut
lapidis duriciam habere eum velim. nullus enim
tam sanctus animus aut tam altus qui se non se-
rit perpeti. prout clamant lacrimae sanctorum ge-
mitus et suspiria dicentes. Domine quid multi-
plicati sunt qui tribulant me ac huiusmodi. &c.
Ictus ergo recipit et insultus hostium sed receptos
vincit comprimit et sanat. non enim virtutis est
passiones ne insurgant suppressere. sed altioris
potencie est utpote cum surrexerint ne nocendo
procedant prosternere. maioris enim est virtutis
erectum hostem deicere quam sit reprimere resurge-
re conantem. de leuioribus autem minutisq; Nebuse-
is neque mentio vlla fuit. omnes enim illos serui-
re coegit uirtus sub tributo. maneant semper opor-
tet uirga Assur ad dandum disciplinam suo sub-
yraheli. inerti enim occasione humana uita cito ob-
turpescit. si nichil occurrat quod molestat aut offen-
dat. languere et torpere sepe solent saginata per in-
ertiam. Jam ergo a uerbis uirtus seceruat. ad re-
pergendum. **C.** Totus mundus michi aduersus.

Omnis subita mutatio rerum non sine flu-
ctu esse potest animorum. Et audio fortunae
poris affectu ac desiderio tangeis. ergo con-
turbescis. cui sane naturam moresq; si tu uel immisci

nec te habuisse in ea aliqd pulchz nec amississe cō-
gnosces. quid est qđ ingemiscis? quid in ludum
te deicit et merorem? nūquid inuicatum quid iudi-
stis? nūquid ipm mundū uel fortunā erga te muta-
tā esse putas? hñ certe mores ei⁹ semp fuerūt eaqz
natura tal' cum blandiebat tibi erat. cum arsit
applausitqz. cum false felicitatis illecebris tibi al-
luderet. sic pteritos. sic p'sentes. sic futuros. sic qz
sp amatores suos fefellit uniu'sos. fortunē ābigu-
os uult⁹ apphendisti. que sese alijs adhuc uelat h̄
tibi nūc prorsus innotuit. si pbas qđ si placeat
morib⁹ eius utere. nō q'aris. si minus phorrescis.
sed p'fidam sperne p'niciosa ludentem atqz abice 193
nō ei⁹. habet longas manus mund⁹. neminē specu-
osa eius occupāt nisi sibi adherentē. quātū potes
restituendū est ab eo. reuera ei⁹ iustabilitas iusta eā
tibi erat spectādi meliora. eadem; in adult'eo uult⁹
mutabilitas nec formidādas ei⁹ minas neqz exop-
tandas ei⁹ facit esse blandicias. ablatū tibi foisā
qđ caularis: aut retraxit tibi manū quā extēdeat
atqui inops reb⁹ huc uenisti et exibis. suis opib⁹
intēti te fouit indulgent' atqz eductauit. inde habe
grāz uelut usus bonis alienis. nullū habes ius q'
rele tamq' tua p'dideris. tua si foret q' amissa q're-
ris audent' assero. nullo modo p'didisses. Prete-
rea nō qđ est ante oculos suffecerit intuei. rez erit⁹
metif' sapia. hinc sane inter tua q' mūdi seu fortunē

bona magnū interuallū ponendū erat ut mutata
facie ueniens sine motu atq; metu tuo repetere sua
que poterat abstulisset. quia neminē adūsa fortu-
na amittit quem prius secūda nō decepit. id q̄d
si fecisses. illa q̄ tibi nūc causa est tāti doloris. trā-
quillitatis esse debuerat. **D**icit ergo oculos. so-
laē. uexatio dabit tibi itellc̄m. aperietq; fortuna mi-
narū oculos quos clauerat p̄sp̄rior. gaude inq̄m
magis quia te falsa reliquit felicitas. quā modo ēz
leturus nēo securus esse potest nisi ille qui ad ve-
tā felicitatem et stabile ualeat puenire. **R**egz ei a-
sp̄ra h̄ blanda timenda sūt ad patriam tendenti
p̄grino. **V**ex si tristia semp occurrerēt quis pos-
set illa sustinere? si semp leta quis posset cōp̄nere?
Si rerū ōnium gubernatrix sapia attingēs a fie
vsq; ad finem fortiter suauiterq; oīa disponens
sine cuius nutu nō cadit passer vnus sup terram
cuius eterna prouidentia a sūmo angelo vsq; ad
miz vnicūlum se extendēs eo moderamine p̄ ne-
cessaria uicissitudie hoz elc̄s suis alternat cursum
uite t̄p̄al. et si p̄pter loquēdi vsū fortūe nomē exp̄s
mo interdū. sic inq̄ ista t̄pat ut nez frāgāt hec ad-
ūsa nez p̄sp̄era dissoluāt. h̄ poti⁹ ista ex ill̄ ḡtiora
fiāt. atq; illa ex h̄is tollābilioā. **C**. **E**ueniūt adūsa
m̄lta m̄et uolesta: **A**d tātas iēptias iā puētū
est. ut tm̄ nō dolore h̄ dolois opimōe v̄sennū moē
puerorū quibus umbra metum incutit et p̄sonaz

de formicas ut depuata aut lacuata facies. benea
plura pterrent vos qm premit pugiles egregi a
sepe plus opinione q re laboratis. quippe aliq ws
torquet que oio no deberent. quedā xro anteqm
debent. et quedam etiā plus qm debent. et per hoc
augetis dolore. aut fingitis aut p̄pitis. adeo ei
estis delicati miseri qd ad oēz tactū ingemiscitis de
fletis oēz cicatrice ad sanā tales vos coege dicit
ut q̄quid ex voluntate nō respōderit. itā euocet. tri
sticiā mgetat. m̄feat dolore. itaz regū aios iduistis
p̄inde etiā dōne qd vos offendit putatis qd ledat a
que adūsa dicitis aīnus magn⁹ exercitacōes pu
tat. illis ei at tollit. ac difficultate rez crescit. **Hic**
eiz uitā q̄tam a securā maē mortuū prudēs quidā
m̄cipat. nichil eiz habē quo te excites a dicitis q
aīm firmitate temptes et p̄fectū h̄ in ocio iacere
in cōuulso ac corpore. nō utiqz trāquillitas h̄ mol
lities est. vnde ait. **Donca** ad **Dyremū**. miserū te
iudico iquit quia nūq̄ miser fuisti. qd nil molestie
pertulisti. quia sine adūlario uitā trahisti. q̄a m̄q̄
tibi licuit teipm excipere in tempestate nauis gub
nator m̄ es in acie cognoscit. quātū i amōe pau
ptatis profeceris quo scies si affluis diuicens. ad
ūsus gulam et intempantā si cōtinuis resolueris
delens. adūsus ignominia quidē atz odiū populā
aut domesticotū moīsus et temptacōes si dicat ti
bi semp euge euge. si mē plausus cōfesciscis. quia

expimēto op⁹ est ad noticiā tui. temperatus potes
discere. aliquid aduersi quod exerceas oportet oc-
currat uel emergat. **P**roterea nō habet deus bo-
nū vitū in delicijs. s; idurat hos quos amat. expe-
riē et effect. ut discant aio eq̄ forte illa que mala
esse nequeūt. aut male que bona sunt sustinuiti.
molles ei et effeminatos futuros fuit mal. **Per-**
bū Benece est. **P**ed vno illuc q̄ me foris vocat
expectatio tua. etna felicitas omib⁹ p̄posita est. ad
hoc premiū laborat: deniq; p̄mittit regnū oīz se-
culoz. s; nūquid mollibus ac delicatis: nūquid ef-
feminati rapiant illud: an non multos a delicijs
p̄nitib⁹ ad etnas penas emigrasse legim⁹: **S**i ei
electi dei gemētes et dolentes in ecūpnis multis in
angustijs. rectis vestigijs uix intrare potuē. nūq̄d
nos retrogradis vestigijs solam ne miam dñi can-
tabim⁹ et non etiā iudiciū. qui p̄prio filio suo nō
pepat nūq̄d nob̄ peat. ete q̄d dulca melodia psalli⁹
q̄d scōz solēpnia modulacōe v̄cis celebra⁹ vestigi-
a eoz n̄llomō rep̄ntat: s; iestat ut ordiat⁹ viuētes
p̄ correccōes moꝝ p̄ s̄fornitatē vite p̄sequi⁹ p̄ce-
dētes. q̄ nichil molliē nichil s̄hate agēdū esse nob̄.
nez billo a seiceis s; sudōe ac sāgne ⁊ colōdā ūtutē ⁊
p̄merēdū regnū illis docuerūt. n̄ q̄d fūdi peat de⁹
sāgnē s; carnalē vitā. beluiois moēs. fros ⁊ fodos
affectos et effect⁹ postulat h̄tai: at; sel̄ lotā i san-
gne agni stolā riuīs lacmaz demio lauati idq̄dem

nō tantū effusioi sanguis ymo et martio vere p̄t
comparari. illud quo cedunt mēbra carnis. qd si
horrore sit mitius ut bt̄us **Bernhard** ait diuē
nitate tñ est molesti⁹. disce ergo cōpati. multe tri-
bulacōes sūt iustoz. miscroz v̄o fede voluptates.

Natura me deformē genuit. **F**orma insignis
et honestas sub vno late raro habitant. qd doles
qd excluso hospite peiore melior tēc habitat. scito
eciā qd pio ac scō studio nō vsui s̄ impedimēto fōz ē
corpōis. multos ei fōz fecit adulteros. castū nullū
muytos eciā p lubrica voluptatū duxit ad infamē
mortē qui sine dedecō et piculo deformes uirillēt.
multos dixi intumēabiles. ymo fere oēs fōz aut
in discernē trahit aut in crimē. natura tēc bene **97**
egit et multas faces extirpit et incēdijs mltis occur-
rit.

Graviter doleo me deformē. **Q**uid mi-
tū si stulte doles qui sepissime stultius es gauisus.
vnam deordinaconē alia sequi solet. **H**anc forma
fugax est et nature donū fragile paucis ad vtilitas
tem ad p̄ncipē multis nulli ad salutem uerāz glori-
am data est. hāc pauci boni amauerūt. nll⁹ opta-
uit. qdān piecerūt. qd fecisse laudat ille tulus
adolescēs q̄ p̄clari vultus specie eximīā quā suspe-
ctā multis adūsāq; fāe sensit atz aliene pudicie
illatis sibi sponte vulnerib⁹ deformauit. illi dissi-
mils optas illd qd iste sibi abstruit. quō vmq̄ ra-
tillie aliqui inouae vsi sūt. **T**urpē formā na-

tura in dedit. **N**o dedit natura tibi quod corrupe-
ret egritudo. eripet senectus: h forsan dedit quod nec
mors ipsa audeat attingere ingenium habile. cor doctile.
aptam formam animi. tamen igitur si acceperis exigui re-
pulsam alta mente despicito. et offensam speculi solas
descientia. **C**ur me natura sic deformem fecit.

Certe ut te ornares ac formosum faceres fore tali quod te
in grabbato et in feretro esset. que tua et non nature
nec parentum foret. pulchrum namque pulchrum fieri solet
quam nasci. illud est casus aliud est studium. **N**on in epla
ad Claram ait **N**ec. ostendit ingens **C**lan? ne ma-
gnam animi sub quibus cute posse late. inferens non de for-
mitate corporis fedam animi. h pulchritudine animi corpore
ornari. **N**o igitur inhonestat te aut premit corpo-
ris deformitas. h honestandi animi materiam et as-
surgendi aditum ad uirtutem aperit.

Puillus
sum statura.

Sicut gloriosum nichil nisi
uirtus ita et nichil contemptibile nisi uicium. nul-
la uirtus respicit staturam corporis. potest enim
et ex casa uir magnus egredi. nil vetat in paruo
corpore magnum animum habitare quia non eget
uirtus mole corporea sed in animis sinceris ha-
bitat.

Careo uiribus a natura.

Non
habuisse quam perdidisse tollerabilius est. et si fuis-
sent non mansissent. **S**icut nec fortissimi **H**er-
cules uel **M**ilonis. non sic certe **S**o-
cratis aut **P**latonis non **T**ullij uel **C**iceronis

Meliorib⁹ ergo uti sapiētis est. nichil aū magnū
delectare potest quod non durat. ¶ Imbecillum
natura me genuit. ¶ Et in putri vagina ferre-
us ensis. ita et in corpore fraguli fortis sepe latet ai-
mus. Porro si celsus eāt corp⁹ Scipio Africa-
nus atq; cesar Iul⁹. Alexāder tñ et August⁹ Bues
extitere. nec fame breuitas detrahit. idcirco aū tuū
foue et exerce suis artibus quas multo meliores
aut diuturniores esse nō ābigis. labores v̄o cor-
pis turicol⁹ relinq; rusticis. fabris. fullōib⁹. nautis
et textorib⁹. et nō p̄iore p̄tem elegisti. ¶ Corpus
michi ē p̄debile. ¶ Si corpus tuū inhabitāti aīo
sit sufficiēs. satis tibi uirū ē quia p̄t aīm hui⁹
tū corpus factū esse testamur. nemo tam corporis
seruus est qui id nesciat. illud enim si p̄prio suo
munere fungit nil āplus requiras. nam qui in-
genio fragiles sunt et corpore p̄uvalentes beluis
proxime accedūt. et quod miserius est alijs hui⁹
ȳmo qd̄ miserimū et hūane m̄bie summū exitiū
est. aīmū suū suo corpore seruire cogūt. hui⁹ qd̄
fedissima. ¶ Imbecillis natus sum. ¶ Et si nō
p̄doneus sis v̄ctādis oneibus aut acetuo fodiēdo.
forsan aptus es honestis studijs aut iustis impe-
rijs. In nauī ad remū ponitur robustior p̄udētor
vero ad regendum clauū. nā uita humana quasi
nauis fluctibus v̄tū et mūdi pelago iactata suos
remos habet et suū gubernaculum. a v̄horib⁹

officijs repulsus ad meliora auertere. tibi ei nata
nō quod male delectat s; quod p̄sit dedit. mitte q̄
relas: ¶ Corpus inuadum michi est. ¶ Corp⁹
quali domus quedam animi est: q̄m robusta q̄dē
an q̄ fragilis nichil ad rem p̄tinet. stet paucas die-
bus ne corruat et aderit necessitas emigrādi. Et
quid domum dixi p̄mno verius carcerem corpus
esse dixerim. nō amīcū s; hostem domesticū cuius
optanda tibi est fragilitas quo tu maturius liber
sis et uictōr. ¶ Alijs sum debilior. ¶ Nō robu-
stus es ut tu⁹ coetaneus. neq; is ut alius. neq; il-
le ut bos aut elephas. Cuilibet em̄ semp̄ aliquid
defiat. nēo de suo p̄tentus. natūa quidē parēs op-
tima et suocū fetuū amantior q̄m quisq̄ sui est. n̄
potestis de d̄fectu quei. de ip̄aitate queimim̄ tur-
bidum genus atq; querulū qua sublata mūdi de-
cor intereat necesse est. sic quod optimū est in re-
bus sufferis egerime. ¶ Corpore infirmor. ¶
Gloriā in eadē et v̄tutē p̄fice. duo hec ex vni⁹ ore
didicisti. nā v̄tutis in infirmitate p̄ficiē. P̄ane mala
valido comes factor in uadus s; fidelis. qui cre-
bro te sollicitat atq; stiulat. ac siḡ iter et adicōes
admoēt. optz ei in piculis est moitōr fidel. sile ḡ
atq; gaude te vinctū ruinoso carcere vnde egredi
facilius et tutius erit. ¶ Dugo michi obscena.
¶ Vera et summa obscenitas est animi. illam
si depresseris pulchra sunt oia. N̄ strenuiss⁹ ille

miles Marius a multis Romanis impeditur ne
senator fieret propter ignobilitatem suorum parentum. quibus sal-
lustius noua inquit Marii nobilitas est. quam melius
vitiis pepisse est quam ab alijs habitam coruisse. neque enim
eum tantum nobilem iudicauit sed etiam nobilitatis principium
et fecit eum senatorem. ¶ Male me parentes genuerunt.
¶ Quid ad te quis te male genuerit tu bene ge-
nitus extitisti. nisi alio flagicio tuum iuxeris quam ei bene
ne uiuit bene moritur bene natus est. at qui male uixit
erit bene natus esse non potest. nam quid refert unde uer-
neris si in misericordiam ueneris et in culpam. ¶ Pudet me
federe originis. ¶ Jam non miror quod in alio time-
scitis nam et alio erubescitis genus stultorum. pos-
tius enim in alijs quam in uobis bona ac mala ustra exponi ¶ 91
tis. que tamen abbi quam in uobis esse nequeunt. Caue
ergo ne hereditatem ad eas dedecoris patrum et cupis-
as illi fieri dissimilium in hac parte qui te ignarus ge-
nuerit. inuito suas maculas impressisse tibi non potuit
In te sit et ex te prodeat necesse est unde obscurus
fias aut clarus. ¶ Natus sum ex damnata uenere.
¶ Male debet impudicus patris honestus esse filius
quam honesti patris impudicus filius. quippe in omni laude
extimanda sunt que propria sunt. de alio nunquam quis
iuste laudat aut reprehendit sicut nec unius gladio
perit alius. et sicut unius flammis alius non uritur sic
nec unius culpa alterius famam perit. eo quod animi
bona solidiora sunt quam bona corporis et fortune et

inuita nequeunt possessores violari. **C**. **Getuliz**
ter natus sum. **C**. **Obstare fori actibus id forsan**
potest. non animi. nam et si seruus Imperator esse
nō potest aut senator. potest tamen esse **P** **Bus** po-
test esse uir bonus. aut ualens orator. non potest
forte militare homini. potest tamē deo. cuius mili-
tie stipendiū regnare est. quippe dei seruus rex ho-
minū est. angelorū locus. et horroꝝ demorū.

Contra fas et leges genitus sum. **C**. **Contra fas**
et leges nichil tu. sed parētes tui genuere. scādū
leges omnia age tua. et nullū in hoc crimē erit tibi.
de ortu tuo quidem alij. de moribus uero tu racōez
reddes. et si ultio legum in filios inuitos exēda-
tur non punit tamen deus ita. ut **p** **pha** dicit. scā-
dū **p** **hiāz** vō longe aliter qm leges iudicāe didi-
cisti. si igit̃ oppressus es legibus. diuino simul et
p **hico** t̃stimoniō teleuatus habes animū vnde so-
leris tuum. neqz enim vt priuati p̃monij sic **p** **b**-
lice uirtutis hereditas interdita est. illa em̃ dat̃
institutiō hominū. hec uero meritis: **C**rede inie-
hi aūq̃ nascēris sic tibi nil glōie fuit sic nec ifamie.
C. **Drigo icessta m̃ est.** **C**. **Quid de icesstus q̃o de**
adultēio et de fornicacōe nasci queat sūt testes **fio**
mul? et **fē** e? **fem**? et **Alchides** p̃les **Macedōie** et
Iugurta **Quidie**. ṽtqz r̃ fuit. **Ite** **Alexader** **Phi-**
hippi fili? dē? ē quē sepe i uita et finalit̃ i morte of-
fus ē nō fuisse suū. idē etiā **Olympias** mater eius

cōfessa est. ob quā causam ē pudio dimissam scrip-
 tores p̄didit. **V**erūcū **C**onstantinus Impera-
 tor ille optimus ex cōcubina natus est. Adhūc **A**-
 cturū regum liberalissimū et quāplures alios prin-
 cipes et magnates. **C**oncludēdo ergo. nō origo te
 denūciat. vnde cūq; ortos si v̄tus extulerit satis glo-
 riē est. **M**ale natus sum. **B**ene viue bene
 morere. q̄nter natus sis nec tuū est nec meminisse
 quidē potes. nec magno pre inquiras quod ad te
 nō spectat. quod nec cōsilio tuo aut consensu actū
 sit. nisi forsan ut humilior sis mīorq; s; nō meli-
 or. **T**urpiter natus sum. **M**ortū candor atq;
 claritas uite nō tantum maculas p̄mno oēm me-
 moriam sede originis tollent delebūtq; hoc te me- **199**
 dium cui libet licet accipere. quō nullū michi crede
 efficacius est. pone ergo oēs pudorem vitis ei pacē
 ōniū deus. vna mater terra est. ab vno **A**dā sc̄d;
 carnem ōnes p̄cessimus. oēs natura eq̄les gēuit
 deū et caritatē habeas parentes. et nō tantū te no-
 bilem sed et magnū regem dicam. **S**eruus
 nat⁹ sum. **V**ive liberalit̄ meliōi tuī p̄te. vna ē
 seruitus peccati. sed que premere nescit iuitos. il-
 lam exiite et liber eris. **S**eruus intraui hāc
 vitam. **L**iber uelis egredi. non tantum doleas
 multi sunt qui intrant liberi qui serui exiunt.
Incumbe studio sapientie et v̄re sophie. illa te in
 libertatem efferret. **C**iceronis sententia est qua

Cathois dictum ofirmat: solus iquit sapiēs aut
uir bonus liber est. ac libtate illa qua certior nlla
est. In te ergo stat liberū fieri. ¶ **Ne nasci huū**
fortuna uoluit. ¶ Tu potes uelle strariū. quippe
moribus uincat fortūe monstrū. nosti ludos eius
et p̄stigia: extollit et deprimīt. alleuat et deicit. si
uols. et totus liber. nec tm̄ liber s̄ dñi tui domin⁹
fieri potes. quia quē fortuna huū. v̄tus liberū facit.
¶ **Sub duro domino premor hūitate:** ¶ **Quil**
la re melius q̄m fide molliet et obsequio. Deinde
de eo sic cogitabis. hic te nutrit. oēs curā tuā i se tñ:
stult cum libertate. eciām ōnem sollicitudinē amī:
sisti. quid nisi utile dampnū uoces? **P**ane mltas
serua libertas. multis libera hūitus fuit. nō em̄ tā
graue iugum hominū q̄m curatū est. qui hoc q̄dē
excusserit illud feret equanimē. **Q**uipe huic tu
seruus es. huic vni deditus. ymmo hic ter tuus est
nam tā p̄curator q̄m dominus tuus est. **N**ō ha:
bes forsan honores. equidē nec labores publicos.
nō dilaniaberis rodentib⁹ curis. nō reꝝ laborinto
iplicaberis. nō foretib⁹ p̄cellis ⁊ s̄stioꝝ uolubilita:
te rotaberis. nō nauigh tarditas. nō agri sterilitas
n̄ anone caritas te torq̄bit. has molestias dño tuo
ēlinq̄s illo vigilante dormies. illo occupato mul:
tis lenit̄ equiesces. ¶ **Diffial ac ipiosus m̄ est**
dñs. ¶ **Quicquid iustū iubet deum iube credito.**
si autem iussit quid iniquū. maioris dñi meminisse

uenit qui te ad honesta quibus difficilia sunt pa-
tiantur. sic etiam ad inhonestas queque te vult esse liberum
In Apostolo legitur tui obedite dominis vestris. et alibi
etiam discipulis. neque enim de domino iudicare debet. sed mo-
res qualescumque ferre ei quia quo imitior deo eo
clarior patientia fuit. **Sed** neque ita imperia exequi
oportet semper si superioris domini iussis sit aduersa
iuste recusant. in hoc enim tuus dominus conseruus tuus est
Si ergo tantum iustis imperiis obediendum est non
iniustis nullomodo. tuus seruus est qui ad indigna
imperia cogi nequit. **In** seruitutem me neces-
sitas impulit. **Contra** oportet nullum esse remedi-
um. neque enim illud quod non habemus optare. sed eo quod
habemus bene uti sapienter est. illud omnibus contingit. illud
paucis. quid ergo? certe libens facito quod oportet. **99**
Est et illud notissimum atque humanis necessitatibus ap-
tissimum consilium id scilicet cupere quod necesse est. sic vi-
uam necessitatis illuseris. **Fer** fortue sarcinam
patienter quam multi sponte subiere ut alios quidem
fuit liberaret ipsi tulerunt fuitute. **Mortalis** fuit
mortali. **Incipe** seruire immortalis qui libertate
tibi sponte atque regnum. quis et hic etiam honestis at-
que operam dare tibi licet nec vitium meliora sperare.
Plato philosophus in fuitutu delatus fuisse legitur maior
qui fuit emente se sic et ne **Paulus** **Rolen** Episcopus
per vidue cuiusdam filio in fuitute tradidit seipsum. ge-
nerosa sane professio que seruum maiorem facit

dño. qmō utatē q̄ solidū aie bonū ē fuit? ipeditet: li
bet ai? est. viculaī ne .jt. neqt et exulaī. q̄aiq; cor-
p? trālfert oīa bō sua scē tollet ai? .i. se sua reposit
nichil p̄t p̄dere. crede. erudit? fu? dño idoto m̄ rior
ē nā et in libero corpōe sepe sua mēs hitat. et ecōū-
so in suo corpore libera mens. obstare potest serui-
tus fori actib? aliquid. nō animi. **C. Duplo dōi**
nō seruiō. **C. Forsan ille domino seruit sup̄biori**
v̄fori forsā meritricale: forsā h̄isipis quib? ipē
imperat. Quot putas seruoꝝ suorū seruos dños
cernim? v̄tq; v̄ndiq; .7. quot durissima seruit?
est. seruit sibi ipē hoc est p̄ssionibus et violentis
affectibus ac vicis suis seruit. **Quid dicā p̄uā**
liberi sunt. et si qui sint tamē eo ipō sane laboŕi-
oi uita est quo altior: multo citius et facili? fidelis
serui qm̄ iusti regis implent officia. **Pyocletiani**
Imperatoris quondā se post resignatōez iperij de
preterito iudicatis memorabile dictū est. nichil i-
quit difficilius est qm̄ imperare. **Portē ergo tuā**
amplexare letus. fuscā quidē atq; humilem h̄
facilem et trāquillā nisi forte feliciorē fatuaris in
spectaculo anhelātem q̄ quiescentem in cubiculo
aut si finem mali speres ac promissam requiem
tibi minuat spes dolorem. que sicut non confun-
dūt in eternum. sic nullum interim hic relinquit
desolatum. **Di autem post vitam meli? speres as-**
sūme paciētā. asuetudo tuū luctū leniat nec malū

malo amules. neq; te angas supuacue sciensq; vo-
lenq; quod tota hūane demētie sūm am esse dixerū.

Magna michi paupertas est. **M**oderata se-
pe psuasit egestas aio reluctanti. et qd psuascerat
ip̄a p̄bia impleuit. at vero vbi sobrietas et moder-
stia ac sollicitudo. ibi lux⁹ iners sopor marcid⁹ et
uicia lāguida et enuata nō subeunt.

Domum
meam paupertas inuasit.

Altro occurras ei dē
consulo atq; aio leto valuis suscipies et amplectens
vniēm. prima quidem fronte rigidula videt et
substrilis. nimirū uiatori et viro armato assimu-
lata eo p̄d celet et minax aduētus eius sit at vō
cum in familiaritatem fuerit admissa & nūme sup-
tuosa secura atq; facilis hospes ext. et que tristis
apparebat inueniet hylaris & iocūda.

Paup-
tas insultat foribus meis.

Citius aperies ei a-
trē subito vetes confringat atq; ostiis vulsis e
cardine iutrix introeat manu uolenta. ut ei; re-
sistentibus molesta. sic et cedētibus pioūda est. ē
etiam adūsus fures et furibus deterioēs volupta-
tes uigil exubatrix. & adūsus vulgi morsus et in-
sulla iudicia. adūsus auaricie et pdigalitatē infā-
miā que raro qm̄ in locupletū sedēt lumine tutax
fortissia. ab hys ei mal⁹ nullo meli⁹ ingeio custo-
di potuit dom⁹ tua q̄ custodiet paupertas. **S**i ali-
quis diues etiā larg⁹. qd sibi reseruaueit. vulgo
auar⁹ dia solz. h paup cupidus fuerit habebit p

largo. Inuidet em opib9 vicinia. pauperie mi ca-
tur. illas vero cupit & vituperat. hanc aut horret
et laudat. ¶ Domum mea paupertas ia occupat.

¶ Jam ibi null9 locus supbie nec inuidie. nec da-
pnoru metui. neq; suspicionib9. neq; insidijs. neq;
eciã nausee. nec podagre diuitu hospiti9. quib9
exclusis habitat tẽtũ quies ac trãquillitas. atq; v-
tus. cui sane et plus loci erit quo minus fortũ q̃
sub eodẽ late raro habitat. ¶ Domũ meam diua
subijt paupertas.

¶ Scio quid quereris fortal-
se mollius diuicie subijisset. h paupertas tua9. Cre-
de michi oib9 opibus antepõnẽda est securitas. cũ
oia ut ad felicitatẽ disponam? cupim9. aut cupẽ
debem9 que sine opibus esse p̃t. sine securitate mi9.
Prohde vir plus auro qm uirtuti tribuis. Legisti
in Paradoxis Proicorũ. qd solus sapiens diues
sit. illud qz in mille seutẽcis doctorũ scõp. sola ṽt9
diuite facit. legisti quidẽ h spreuisti. quod pleriq;
faciunt legẽtes. nõ vt melius viuant h ut ornati9
fabulent. ¶ Opes in atroz fortuna eripuit.

¶ Non tuũ abstulit sed tult suũ. nichil tibi iniuria-
ta est. h hec vetus ac noua ingratitude est. dati m-
memores cum sit ablati memores estis. Ita em
rare ac p̃cepide sunt gracie. crebres autem q̃rele
et feruide. ¶ Tult necessaria uite fortuna.

¶ Nemo tibi tollet necessaria. nichil em necessariũ
sine quo bñ viuunt. tantũ dico bñ nõ voluptuose

nō insolent. nō splendide. s; prudentē sobrie et hone-
ste. in quibus nullū sibi ius eciam insolēs fortuna
fatebit. et sicut nec toto quod vsq; ē auro neq; o-
nīū gēmarum pōpa oīm; copia re; explei p̄t au-
peditas. sic et paucis cōparandis si desit leui ligue
ut man; artificio tollit aut lenit natural; neces-
sitas. q̄ppe v̄tuti modicū uicio nil satis ē. ¶ **Di-**
ctum et v̄stitū negat michi amara sors. ¶ **Vir-**
tutem ergo petas que liberahor q̄ fortuna est. mi-
hil negat virtus nisi qd partū nocet et p̄derit ne-
gatum. nichil arripit qd habuisse dāpnosū amis-
sum v̄ro utile sit. quod v̄ro p̄sit. nō differt. v̄t;
nō imp̄erat. manū nō retrahit. nō rugat fronte.
nō attolūt sup̄ciliū. nullū despiciat. nullū destituit. ¶ **101**
nullū fallit virtus. nō irascit. nō seuit. nō mutat.
vb; q; semp; vna est. nisi quod magis magis degu-
stata. dulcior in dies et propius inspecta pulchris-
or fit. hanc ergo acq̄re ut diues sis. neq; aliquid
petes a fortuna. cū te plerū fecerit virtus ipsa. nā
qui ex aq̄ eius biberit nō siciet in eternū. **De;** et si
difficiles aditus primū habeat. cetera puia sunt
iocūda sunt facilia sunt. ad hāc quidē si puenias
nullam senties p̄uēritatem. neq; diuitias regū
cōparare voles ei. ¶ **Cōtra fortunam nullū in uas-**
let artificū. ¶ **Domine nūm; artificum. omnia** *na eo*
atma tua quibus te tuen credis. i tui hostis ma-
ribus sunt fortune scilicet. illa capulum tenet tu

aspice. **Q**uid ergo inquis? **C**onsiliū audi meū.
 cū nil queras. spes. cupias: q̄ bona eius que s̄b
 domino eius sūt. eius iurib⁹ ⁊ lusibus aut illu-
 bus te expones oportet atq; legē pati eius. **O**mis-
 sis ḡ illis aīz tuū illis artib⁹ applica. in quib⁹ nil-
 lum ius fortuna habere p̄t: nō em̄ diuicias ūtus s̄
 virtute diuicie querant̄. virtus vna cōtra oēs for-
 tunam atraq; oēs paupertatē res optima est. **U**n̄
Aristippus ad lectus **R**odani eiect⁹ naufragio sco-
 las intrās ibidē victum suū acquisiuit atq; oīm
 socioꝝ suorū. dixit q̄ in recessu manētib⁹. ac ali-
 quid doctrine pro memoria rogātib⁹. r̄ciat̄ in-
 quies filijs vestas opes tales querē que nec maris
 cima vel urbana neq; etiā vlla bellica eripere p̄t
 tempestas aut vlla vis alia auferre s̄ que vbiq;
 tute sunt et salue. **I**nops sum verū atq; aīm.
Primū quidē te expeditū fecit secūndū vero i-
 opem et imiser. **A**d illas ergo opes aspira q̄b⁹ spo-
 liai neq̄as. que te comitate vndiq; diuicē et orna-
 tum p̄stent. **U**n̄ **T**heophrast⁹. oēs doctū vix in ali-
 eis locis q̄āq; se diuiterit. testat̄ nō p̄grū esse. n̄
 alienū. s̄ ciuem. vbiq; enim suus est: vbiq; fruē
 suis bonis. **M**ulta michi desunt ad vitam.
Cui sufficiunt pauca quomodo illi multa s̄ sint nō
 vido. s̄ vobis desse dicatis quod desit auaricie. i-
 taq; fit ut vobis non tantū multa sed oīa desūt. et
 que habetis et q̄ cupitis. illa quidem non audeatis

tangere. ista vero nō valetis assequi. vtrobiz par
miseria uel egestas. **Nulla mīchi opū copia**
Ut ei iopi ac diecto aīo nulle opes sufficē pnt
sic diuiti et eredo nulla sufficit paupertas. nempe
ule alieno vtiē. iste fidit pprio. in aliena eiz edifi
care iactura est. in ppria vero quest⁹. Porro si ne
cessitati obsequeris nūq̄ eris pauper. si cupiditati
namq̄ eis diues. Ex moxe quidē diuitē ex ignobi
li gloriosum factū tamq̄ pestē fuge. equidē diuitie
nō p̄derūt in vltionis die. iusticia vero libeābit a
morte. **Mimis paup. de go.** **Gloriare mag**
nis ac illustrib⁹ comitibus. Lucius Valeri⁹ consul
romanus. Ruminus Agrippa defuncti. nō de p
prijs sed de collatis a populo mimis sepeliri habu
erūt. Sed et Quint⁹ Ticianatus. Fabricius. Ga
yus. Papio. Paulin⁹. Emilius. tam diuites glo
rie petiue inopes. ac romani defensores paupria
vitam durecūt. Sic et gentiū phi q̄mpluēs atēp
tas diuitias abiecerūt. **Neq̄ si quis Xpm Ihs**
cogitās v̄tute v̄ra se vallauerit. in ipa paup̄tate
ditissimus: nulli⁹ q̄ rei indigēs regias opes non
requirit. **Sancta religio cristiana. o aurea pau**
p̄tate. si licitati tue diuitie. et delicijs tuis nulla ē
tū affluēcia potest cōparari. **Hāc nullus titulus**
insignior esse p̄t aut clarior q̄ de pōpis seculi triū
phare et cōculcatis diuitijs ei⁹ i sola paup̄tate se
diuitē r̄putare. **Heuēa miabiliter elusa est sapia**

huius mundi. nam filius eius diuicie vertuntur assidue
in miseria et tormentum. **¶** Quia liberum vero quam beatum
sit diuicias carere experit filius lucas. Confitetur ti-
bi pater inquit quia abscondisti ea a prudentibus et
sapientibus huius seculi. sed reuelasti ea paruulis tuis
de puillo grege tuo. quippe diuicias contempnit
propter te et nichil eis deficit. quia tu eis bone pre-
suficis. filii autem alieni serui pecunie. manone auto-
res quanto plus habent tanto plus egent. eo magis
vastant desideria. cupiditatibus dissipant. cruciantur
timoribus. tristitia languent. lacerantibus curis ota-
bescunt. quorum tamen totum opus est araneatum tela. que
tunc extrema gaudij luctus occupat. et quorum finis
semper transit in querelam. denique et si nil aliud boni se-
cussufferet paupertas quam quod a fallentium adulantium
gregibus. et superbiorum seruorum tiranide liberat habundantia
de erat cause: ut non tantum ferenda sed etiam exoptanda
esset immo et accessenda paupertas et affectanda
egestas. **¶ In paupertate genitus sum. ¶ An non**
tue quoniamnoie satis tibi sunt. hec quidem non tue sed pre-
sentium tuorum sunt. **¶** At vero si in paupertate natus sis
ac inde quereis. quis non nudus ex utero matris
egredietur. vel papuum illud habet. **¶** Pone in paupertate
natus et in paupertate moriturus sis oportet. si
nisi principio manet finis. nisi forsan morientes a
languoribus mederi auro censes quod in archa est. **¶**
¶ In paupertate vite principium fuit. ¶ Medium ut

audio false diuicie. ac pncipiū et finem vera paup-
tas tenet. nudum nasci nudū mori hūana cōdicō
est. quid queso purpureū cubile. quid funeral le-
ctus aure⁹. aut q̄cquid mortalis abicio medican⁹
quid ad febrem. quid ad mortē. aut quid ad ip̄z
de qua loquimur morietū nuditatē. an ut equū
phalere sic aurea delectēt. mulcere quidē ista oculos
pnt intuentiū sensu vero carētib⁹ a quid in-
esse potest delectabile nulla aut delectacō. ¶ **To-**
tus paup sum in uita. ¶ **Crede. in morte letior e-**
ris. nemo eū tam paup uixit. ut moriens nollet
uixisse pauperior. malletqz subulcus fuisse q̄ prin-
ceps. ¶ **Tenuis michi uict⁹ est.** ¶ **Inimio mi-**
nis āpla nimūqz capax gula est. est ei vni āgu-
stum quid iusu. re autē vni patēs iter uicij⁹ om-
nibus in animū irruentibus. hac eīz flāma libidis
ac torpor ingenij. hac iratū et iurgioꝝ feruor igre-
ditur atqz imperiosa cupiditas omnia pati iubens
atqz facere. vnde necessaria creditis que dāpnosa
sunt. et munimē uite dicitis id quod est ruina. in-
de qz laudē spēatis vnde pudor metued⁹ eāt. De
cibi āgustia queri noli. utile quidē est cogi ad id
qd̄ facere debueras spēte. ¶ **Grossus ⁊ durus in**
uict⁹ est. ¶ **Duricia amica vtutis est. mollicies**
vero voluptatis. Quot ei magni uiri vltro se vo-
luptati abdicātes hūc quēti uictū refugis elegē.
qz multi cū lautē uesci potuissent panem et aqm

in delicijs habuere. Sed funesta suauitas ututis
hostis ac ruina atq; titillaco bestialis in brutum
animal hoïem dicit. At hec famiharitas tracta
cū vicijs et pūsa osuetudo verū pessima mortalem
obutu pstringit ut decerni nequeat q̄ decoz sit ^{is tozpt}
qm̄ fedum id quod mulcet. ¶ Tenuis michi uic-
tu est. ¶ Mallesne igitur tumefieri. tenuitas em̄
e fimbis tuis pellit podagram. capitis dolorem. ū-
tiginem cerebri. vomitum et ructū. nauseā ⁊ sudore.
tediūq; et fastidiū tui. pallorē altermū cū rubore.
odorē tam oris q̄ corporis tibi atq; alijs importunū.
Adhuc quod tollit istabiles pedes. tremulas ma-
nus. mutans caput. et quod optimū est ipm̄ aīm
moderabit frenabitq;. Quid igit̄ queso tāta cor-
poris et animi bona paruo desiderio ac gustu qm̄-
inometaneo deperdere squeris. Hanc victū tenuē
et v̄tutū ⁊ voluptatum amatores at patrom lau-
dāt. quam heresim tu amplexus sis uidero. Pla-
to quidem syracusias mensas dampnat. atq; dicit
sibi nullomodo placere bis in die saturū fieri. Epi-
curus liberos suos olenb; implens dicit. Ibin; in
eis voluptatē suam pot. Nemo ei ut Tullius
dicit d tenui uictu plūa dicit. Si ḡ tu duaz uiaz
duces notissios sp̄is qd̄ restat? nisi ut ipleū et
rois tui et ututis hostē nec aicā voluptatis. onēo-
sā igluuē sc; apleraris. fedū utiq; fieri nec tā hois
q̄ iumētā; qd̄q; indignanter ac dolenter dixerim

umēta quidem multū h̄ pro captu suo vētra inge-
rūt. soli vos animantiū domini mēsurā v̄taz et ig-
noratis et frāgitis. nez de nichilo ē qd̄ mīrār mul-
ti. quia pat̄ū et auoz memoia v̄mee multo pau-
ciōres esset hoies tñ totidē aut pluēs et v̄ma me-
hoza. sic indies creuit sitis ebricōrū. **¶ De lauto
victu ad tenuē sum redactus.** **¶ Placet quidem
quā quod modestia. neglexit suppleuit iopia. q̄p-
pe optimū est spōte agē quod debeas. Gracias in-
quit Seneca infirmitati mee que me nō sinit agē
id quod nez debto velle. p̄spēa quidē illa aduersi-
tas est que ad meliōra cōpellit.** **¶ Sterilitate a-
gri premoz.** **¶ Jam fertilitas ḡciōz erit. oīs nāq; ¶ 1102
res collatione optime nosciē. tibi v̄ra cō dabit in-
tellectū.** **¶ Ager spem meam fallit.** **¶ Non te
fallit āger sed i p̄bitas et cupiditas aīmi tui. cūc-
ta ei vob̄ p̄mittitis ad nutū successura insolentes
vestro digni iudicio falli.** **¶ Hanc suū ius ob̄suat
incōcuisse natura ip̄az rerum. que tñ h̄ p̄fundam
semel auaticie v̄te p̄ruptāq; v̄raginem cui nil
satis est in̄pletam h̄q̄rit. vob̄ insolens et amara
iniuriōsaq; videbitur. nō eīz sunt iuste spes v̄stre
nez modeste h̄ imoderati figmēta desiderij. ea ei de-
sideria fingitis euētura que cupitis. h̄ quod d̄est
dāpram esse dicatis. Ager em̄ tuus mozem suum
tenet et tu tenes tuum. terre autem v̄bertas ac ste-
rilitas alterna. sed v̄stra cupiditas perpetua est**

vos qz iniquissimi omniu interceptes. cu illam grate
atqz sobrie. hanc vero patient et fortit ferre debue-
ritis. illam contempnitis hanc defletis. illa tuos vos
fecit. ista querulos. vtraqz malos. ¶ Pollicit⁹
melio a ager me sefellit. ¶ Terra bob⁹ ac castris
celum vas atqz precib⁹ fatigatis. ventoru spirat⁹
imberiu oportunitas. gerimitu decor. agri species.
pulis hibern⁹. lutum vereum. estini soles: matu-
ritas autumnal: omnia hec cupidos in spem trahit.
vt arentem stuppa flama omis incendit. vt iane
pulverem flac⁹ dis impellit sic auaroz omiu lucz
one suspendit atqz erigit. omisqz no rei tanta sed
uel tenuis spei iactura confundit atqz deicit. ¶ Qz
frenate miseri motus incoditos. infrenata occupis-
centiam vstra cohercet. et spem credula mille ta-
dem delusam successib⁹ castigat. quid nuc celum
terraqz respicitis? no aliude q^m a deo est fertilitas.
illum operari limite. colite. laudate. homini pito v-
nius artificij exhibenda reuerentia deo no nege-
tis. pudeat vascula terrena celeste figulu atque
sed in omib⁹ illi voce atqz aio gracias agite qui ne-
cessitatu vstratu conscius nez nescius cupiditu ul-
lus succurrit. istis existit. vtrobiqz misericors. vtro-
biqz tribul in alijs sup filios hoiz. spate g^o no in-
agnos vris h in dno. et facite boitate qz inhabitabitis
tra qz pasceim diuicis ei⁹. Delca^e iqt⁹ ppha i dno
et dabit tibi petitiones cordis tui. At vbi ceperitis

In domino delectari. amari non potest esse spes vestre
nec iuste. iactate quod super dominum curam vestram; et ipse vos
emutriet. quid celestis manu editi nisi terram cogita-
tis neque alia quam terrena diligitis? Nolite in terra
spem habere sed in eo qui respicit terram et facit eam tremere
qui de saxo durissimo liquidos fontes elicit. qui te
passus est ab agro tuo falli. ut totam spem in illo po-
neres quod non fallit neque fallit. **Multo minus ager**
habet solito. **Quod plus equo dederit annis**
cedet tibi nunc forsitan salubriter subtrahit. nam
modestie quantumcumque satis est. ut auaricia lucro
crescit. eoque paupior quo plus habet. magna ei ui-
tiorum generum. nutriturque est copia. **Pate**
et aliquid malis tuis deum. quia quo minus copie **1107**
eo minus erit insolentie mirumque libidinis. Adde quod
hec tuis tui iniuria apud multos pro beneficio
habere atque esset largitas. tu etiam si inopia assue-
uisses. sterilitatem de qua quereris ubertate iudi-
casses atque copia. tantum enim in iudicio rerum consue-
tudo preiudicat. tantumque habet vim. quid ergo mi-
randum si temperata habent fastidium qui assuevit super-
uacuis. qua utique nulla maior modestie procella
est. **Te ergo quem mollebat copia inopia dures**
sobrietatem ager tuus te doceat. et quod neque-
runt glebe uberes suppleant uel aride. nemo despi-
ciendus magister discipline. discere bene vivere. uel
senex discere. uel nolens discere. quid uelis dicere discere

uel indignans. **P**arua michi domus est.
Domus lutea animū celestem nō āgustat. neq;
lapidea quēq; glorioſum facit. ſepe em̄ pu a domus
magne glozie capax fuit cū grādis plenā eſſet infa
mia. non em̄ fōrt domus aīm. ſ; a morib; formam
accipit: Sic ergo leta et honeſta pauperū tugūia
eſſe poſſūt. infames at; meſte regū arces diuitūq;
palatia. Quippe nulla tam parua domus eſt quā
nō magnificet magnanimus inhabitator magno
q; hoſpiti preſtet ydoneū. **A**rca manſio michi
eſt. **P**arua Cuādei regina magnū cepit Alc
hiden. Modicis edib; futurus mūdi domin; Iul
us Ceſar natus eſt. Paſtorali caſa Romulus nō
amplius atrijs inhabitauit. Catho volubili doho.
Dyogenes tugurio anguſtu. Hilarton imis terre
ſpecub;. Multi alij viri ſanctiſſimi in. eriguīs lo
culis. Magni Phi ſub dūmo. Dub modicis tēto
rijis ſūmī duces. Gaius Nero et cōſimiles in ſtu
pēdis palacijs. Ihs Xps in ruinoſo diuerſorio.
Tu cum quib; habitare malis elige. **A**ngu
ſta domus michi eſt. **M**uri ſuces ventosq; et
vtroq; peiora vulgi tedia. tecta vero frigus eſtum
ſolis. arceant et imbres. et ſatis eſt. turres aut
arces volucris. domus ampla ſuperbie. ornata
luxurie. reſerta quoq; cupidi eſt. Piētus nullum
ſpernit habitaculum niſi vicij occupatum. **A**
nguſte habito. **Q**uanto anguſtius aia tua

habitatē q̄ntoq; fedius inter sanguinē et cruorem
nec migrari inde illā si fieri posset ūq̄ nichil. Verū
querere respōdeam tue uis. oīs dom⁹ amplissima
tibi uideatē sepulchrū tuū qd̄ uix septem pedū am-
plum frequēter cogita. **C. Pertuli naufragium.**

C. Nō querit̄ de naufragio nisi qui euasit. gau-
de ergo saluus atq; doctior. quippe piculi trāsacti ḡ-
ta memoria esse solet. sicut ex adūsa fronte pspe-
tatis preterite mesta recordatio. Verū si primum
caue ne secundum ad eas. si vero secundū mitte q̄-
relas. nota Publij uerbum. Impbe iquit Rep-
tūm̄ accusat qui iterū naufragiū facit. **C. Nig-**
no naufragio veratus sum. **C. Deū orare didi** 105
cisti ac uota facē et plerūma pacisci. q̄tū eti metus
causa fuit. tu tamē agnosce fidē terre redditus. n̄
impune deus ledit̄. odit ip̄e fidefragos. **C. Graue**
naufragiū maīs tuli. **C. Matris narraō naufra-**
gium. siles autē animi. q̄si ul̄ vllū grau⁹ sit uel
crebrius. ibi et̄ tēpestas alia sc̄z cupidinū et affe-
ctū p̄uoz uelut uetoz qd̄a repugnantia. q̄ uos
tēsis cōcupiscentie speiq; uelis gubernaculo mē-
tis extulso constancie quoq; anchoris in alto per-
ditis. per omnes fluctus perq; omnia maria cir-
cuuoluit. **I**d enim naufragium i istud te trax-
it. tolle cupiditatem ⁊ nauigacionem ipsam. at
periculum naufragandi magna ex parte sustule-
ris. illa non i naue solum sed in scopulis ⁊ i mor

te cogit miseros: Itaq; fere oēs qui suis auspicijs
in mari pereūt animo prius perire. prius em̄ illis
auaricie vnda adūsa q̄ pelagi. raro ei sine p̄cipi-
tacione cupiditas est. quicquid aut̄ vult cōfestim
vult. moresq; oēs ac illaz comites sūpt̄ tñ odit.
Ea em̄ breuis in exitū via: et crebra naufragij p̄-
ma causa est. ¶ **Ex incendio vix euasi.** ¶ **Quasi-**
sti ḡ. an id doles? sane nisi euasisses siluisses. nūc
aut̄ viuus cinis cinere fleg extinctū. Audi tñ **Da-**
lomon de septem sapientibus vnus inuasa p̄tia
sua atq; deuastata. raptis oibus et obustis. cū a-
lijs incolis fugit dices cuidam om̄ia bona inquit
mea mecum sūt. nichil per didi meoz. ex̄t̄na bona
nō sua eē dices sed aduēticia et nutū fortūe seq̄n-
tia et ideo extranea. Heret quidē precordijs vera
bonā et nostra q; v̄uio nichil eripit̄ possessori. sic
nec mortuo quidē in aīa em̄ ea sūt. quo nec fortūe
nec mortis dextra se porrigit. Tu vero saluus et i-
columnis tibi perisse eoz aliquid doles que si tua
fuisent. tecū hodie salua essent. Crēde vera bona
non pereunt. non enim aurum melius est virtute
nec pat̄ quidē quod tamen igne nō consumit̄
sed probatur. ¶ **Spoliatus sum a predonibus.**
Deūdum legē vero nullū fur̄ iprobior esse di-
citur qm̄ qui rapit vi. sunt autem clam̄ destim̄ tñ
me iudice viliores. isti quidē fraude agūt alij ui-
Hinc Cicero istos oparat vulpeculis illos leonib;.

sententię mee tacō est. quia fures rebus spoliāt et
ingerūt suspiciōēs. predonibus uero spoliasse ferē
satis est nec reliquit locū ullū suspiciōis. Verū
nullū horū id quod tuū est auferre p̄t. sed id quod
non eāt tuū abstulere p̄dones. ¶ Exulatus sum
a tirāno. ¶ Gāude te ab illo pulsū sub quo boni
exulant et imperant fures ac latrones. tirannus
enim nūq̄m similem sibi repulisset. non ergo te in
exiliū sed in partem bonorum ciuium cogi putes
et si iniuste quidē exularis iniusti exiliū solaciū ha-
bes comitē iusticiam que utiq; iustos ciues desū-
mens ac tirānos impios. te secuta teū exulat.

¶ Patrior exiliū. ¶ Patria est ubiq; bene es.
bene esse non est in loco sed in ipso homine. Verū
sis uelū anime quior exiliū breue te patrię tue ci-
uis reddet longe. aliam melioremq; patriam da-
bit unde exulent qui te exulem uoluerē. sed et iam
dedisset si tu ad naturam rerū nō ad opiones ho-
minū aspiceres. Valde ei angustus animus est q̄
sic ad unū terre angulū se totum applicat ut qdē
extra sibi sit exiliū. ¶ Danc magnū habuit animū
ille Socrates qui interrogatus cuius ciuis esset. ci-
uis inquit mundi sum. celi ambitū terre mais atq;
aliorū oīm intelligens se nullibi putans esse pere-
grinū. quippe magis q̄s ueneis uel qualis q̄ quō
interest. magna ei consiliū solacio est. scias qd eū
tibus in exiliū aulib; licet secū deferre uirtutes suas.

Hoc remediū contra exiliū esse dicit Varro doctissime
mus quod duo hec querēbet sequit̄ natura cois
atq; ppria v̄tus. Sic itaq; de discipulis imbuisti
ut scires oēm locū sapiēt̄i viro esse patriā. nam &
humile tugurium etiā virtutes recipit. ymo oib; |
templ̄ illud formosius est: cū ibi humilitas paciē-
tia caritas aspekte fuerint misericordia atq; pietas
nō angustus locus est utiq; qui capit hanc turbā
uirtutū: **Inclusus sum carcere.** Melior
quidem est indignus carcer qm̄ indigna libertas.
multo satius immeritū pro iusticia malū pati qm̄
per scel; atq; nefas bonis affluere. q̄uis nec mala
dici debeant ista. neq; illa dici bona. s; ut vulg; lo-
quor quod dolorem ingens malum. voluptatē. sū-
mum bonū iudicat. nulla ferē hora est qua viuēs
quantūcumq; liber exers a dolore trāseat. si dis-
ues. vndiq; angustat̄ ne quod possidet amittat.
si pauper nūq; animo quiescit quin ad altiorā ni-
tat̄. si vero mediocri; raro adhuc animi trāquil-
litatē possidere valet. **Carcer me molestat.**
Quis carcere non clauditur? aut quis inde nisi
cum moritur egreditur. v̄tus hec tua ymmo om-
nium fors est. nō noue sunt querēle: ex quo nat;
es et an̄ scito te in carcerem et in viciula fuisse. nez
mo qdē ex regibus tam liber aut tam tumidus qui
aliud habuit incū. cuius si felicem cupis exitum
hui; angustias nō horrebis. sic etiā nec supplicia

Nec moeste quidem nec aliquid humi animi ad hanc pa-
 cientiam et contemptum mihi paratus fuit et armatus
 animus cuiuscumque in quacumque fortuna aut cal-
 le graditur tristioribus invidijs obruet. **Tur-**
pi claudor carcere et angusto. **Sane nullus**
 carcer turpior nullusque angustior quam corpore iste
 quousque ab eo solui times? quo tibi maior tamen
 data oratio est clamandi cum propheta educ de carcere
 animam meam. Sed quid stolidi meti dicam que hoc
 exilium diligit pro patria, pro palatio istum colit carce-
 rem, nisi quod de exilio presentis ad veras miseras, et de
 isto falso palatio ad eternum carcerem detrudatur.

Judicatus sum iniuste. **Et iusticia iniustos sic**
 iniusticia iustos punit, ergo ubi iniusta dampnatio
 est ibi iniustus est reus, nemo autem tam demens nisi
 insanat ut hoc pueri hoc est se iniustum iusto iudic-
 tio puniri velit, nemo tam pauidus nisi sit pessimus ut non
 potius eligat dampnari iniuste quam iniusto iudicio ab-
 solui, tanto enim id latius quanto est melior oppressa ius-
 ticia quam imperiosa nequitia, quantoque optabilior
 mens bona quam propicia fortuna, quis illa laboris
 bus hec debens affluat, plus dicam, tanto melius
 est iuste dampnari quam iniuste absolui quanto prius est
 impunitum crimen quam punitum, in hoc quidem sce-
 lei iuncta iusticia est sed magno malo bonum ingens
 in illo autem scelus et impunitas, que nescio an
 sceleris ipso peior sit, una certe et iusticie hostis et inle-

torz scelerū radix est. **Falso iudicio offendor.**

Est qui te vindicet. qui iudicet iusticiam pacis. q̄ dicit. michi vindictā et ego retribuam. et tu vbi nō cogitas iudex tuus punitur. in pectore sane ibi ultores magni habitāt. nullius eīm belue morsus ōm conscientie acrior.

Iniusto iudicio ledor.

Illatis iniurijs bene vti ars nō vltima est. qua instructo sepe profuit iniquitas aliena. cū sua cuiq; nocet semp̄ p̄sit nūq̄. Sufficit eī diei malicia sua.

Innocens dampnificatus sum.

Zati pe cōiugi Docuatis muliebriter innocentem eius morte laimētati ait. etsi inquit multi aliter opinati sunt. multo innocente dampnificati tolerabilius est q̄ nocente. hic eī solum supplicium. illic vero supplicium et causa supplicij.

A iudicibus iniustus dampnatus sum.

Iniquo iudice venenosus nullū animal est. nam a serpente lefos se dolent homines. non queor quippe fecit serpens quod suū est. q̄muis non quod placitum patienti. Certe iudices erant qui dampnarūt Socrate. turpē Glodium absoluerunt. nescio quod illorum iniquus est. Proinde in populo aut sub regibus aut ducibus degenti p̄positum debet esse animo. aspēa que libet et iniusta si veniant portanda ac non deflexa cū venerint.

Torqueor q̄dē. Nūq̄d mē tormēta nat̄ es. mē tormēta viuus h̄ et mē tormēta moitur̄? quid noui tibi origit̄ tormētoꝝ spēz

tantū mutāē. forsan non desunt tormēta. quē eīz
diem egeris sine tormēto memēto. aliquā repire
poteris falsis gaudijs adūbratā forsan. sed utiqz
plenā vis tormētis. quibz sane si acrit discutias
nullā uite tue partē vacatē fateberis. vnde nō imeri-
to oīs uita supplicū qbusdā visa est. h̄ vos nichil
imin⁹ q̄ voces veritatis tangūt. heret q̄dem aurū
velhibulo mētis claustra nō subeūt. hic enuati ad
oēs corporis offēsunculā ingemiscitis. sed tū iuge
mortiferūqz supplicū nō sentitis illic ipatiētes hic
vero ebetes. ¶ Torqueor acriter. ¶ Aut inocent
ergo aut iuste torqueris oportet. utrobiz tū dolo-
lare. gaude aut si iniuste. exprimētum em̄ eris tibi
atqz alijs exemplū. fulgor q̄dē v̄tutis tue accesserit
et erit attractu splendor opinio atqz fama flagrā-
tior. terūtur em̄ ut bene oleant aromata. et pulch-
errima queqz rerū ne lateant atterūtur. Si vero
iuste pateris remedio acq̄sces. nā et stracte sordes
flāmis aut asperitatibus eliminant. magni em̄
mali medicīa tristior sit oportet. quē vero morbu
tedet amara nō respuit. quē qz penitet sceletū sup-
plicia nō recuset. aut em̄ ipa v̄tus temptat aut u-
tū purgat. atqz sepe utile alterū semp̄ expediens.
bona quidē exercitacō iusti est. pessima ipunitas no-
cētis. iter ergo disce ad p̄tiam ad mortē et ad glori-
am. ¶ Distamor aliō crimine. ¶ Alieni crimi-
nis dolor te attingere p̄t. nō infamia. v̄ca intellige.

falsa autē ut sit durabilis nō erit. nam ⁊ gloriā
vt longēua sit. ipse tu ex agello animi tui pprie uis
te falce messueris. **C. Alieno crimine messus sum.**
C. Esto letus tua inocētia nisi alieno magis tā-
geris qm tuo. nō em̄ vt p̄ionij hereditas sic et fa-
me est. et si esset posset repudiari. utiqz onerosam
et infamem hereditatē adire nemo cogitur. siue tu
clarū tibi siue fuscū nomē optaueris. illd a te nō
tibi ab alio petendū erit. tuis op⁹ est meritis. qm
amquidē alienis nec fedari potes nec ornari. **C.**
Infamoz criminibus meoz. **C. Rego quidē id**
posse fieri. et mēti tue respondeā tamē. prestat fa-
tor te alienis vicis infamem esse qm alios tuis.
multo em̄ graui⁹ est peccati pondus q̄ infamie. vbi
peccatū quidā ⁊ infamia sit oportet. sine peccato eē
multa infamant. **C. Infamia meoz non tāgi ne-**
queo. **C. Tāgi p̄ium dixerim. sanctū miserādū**
p̄uidendū esse fatoz. reliquie em̄ spei sunt. Dū
mo ergo studio fame tuoz et suscepto inde pturba-
tioi ⁊ sule p̄posse tuo. At vero si oīs spes abierit o-
missis illis angores ac sollicitudines deponēdas
esse cenleo. nam et incassū niti ⁊ tristitiae materiam
auariari par dementia est. **C. Premoz infamia.**
C. Si iusta. nō infamiam deflere debes h̄ infamie
causam. si vero iniusta sit. errores hominū ex alto
aio cōculcans tua te cōsciētia cōsolae. cordis tui cu-
bile igredere. cui si trāquillitas sua est habes vbi

90

iurgioꝝ fessus requiescas. et ut dici solet i situ tuo
gaudeas. **M**agna michi conflata est in fama.
Pertinenter quide dicit conflata. quia fama
flatus est tantummodo. sed et leuissimus. que adeo vos
coctit et teritat. **P**ane v̄toso fasce suspiras. siq̄
dem natuā sua parte leuē sarcinā h̄ ferētis ibeci lli
tas gūe facit. **P**erū ēfert q̄b̄ aut qualib̄ orca sit
iuditiū et radiciū. si ueris et bonis uinet. stabit.
augebit. alioquī mox arefcet atq; defluet. **F**usa
fama michi sed innocens consciēciā est. **T**u
ne ergo fame clarissime esse et turpi cōsciētia atq;
obscura cupēs et pateres iuxta illud poete falsū
honor iuuat et mēdax infamia terret. **P**erē uanā.
Pera quide et iuuare p̄t et terere. ubi as metuere
non est uiri. si cōsciētia tua tibi uex loquitur. quid
errātū fame credis. **D**etrābitur michi ac infā
mor quoniā seq̄bar bonitate. **N**ō noua res hec
consolare quidem atq; gaude. quoniā honesto stu
dio et bonis artib̄ acquisita infamia laus est. In
sultet fatui h̄ nobili lucro tu exulta. uirtutē nempe
raissimā mersem licet magno et quo nullū maius
precio sc̄ fame cōparasti. **P**ane is uerus uirtu
tis cultor ē qui in illa nichil penitus preter illā co
gitat. **P**ed et cū reliquoz clarū contemptū sit. clāis
simū tñ fame susceptus studio uirtutis. **C**um p̄fec
to fama uiris fortibus nō auro tantū h̄ etiā uita
ip̄a caroz fuerit. qui amore uirtutis h̄c spreueēt

eciã nec aliã futurã expectãtes ut philosophi gens
tiũ. **P**luẽs me infamant. **M**ultiolim fabu
bũ Affri carui et similes. Multi et uĩros sanctissi
mos Iheronimũ. Augustinũ. Crisostomũ. Grego
riũ. Bernardum: Ambrosium infamarũt. que
res ipis in gloriã uersa est. omunẽ gº sorte cum
tantis queri desine. si uera pauissimis accidit in
fama caruisse. delicata res est fama. 7 que sepe tu
biginem cõtrahit leuibº ex causis. Finaliter ut nil
clarius fama est. sic nil obfucari potest prouius
nil qº ut sic dixerim peregrinarũ impressiõnũ est ca
paciũs. **U**erget infamia. **D**estis hec ut
audisti eciã sumis uiris nõ peccat atz sanctissis
quoz oim princeps Xps Ihus exers ois culpe
ab impijs tamẽ infamatus. oñdens mali huiº in
munitatem que nec obtigisset deo hominibº non
sperandã. Hanc uirtutem inuidia non temp
tari uix possibile dixerim: non conuelli tamẽ. Si
ne ergo gloriã cum attractatione collidi. si pura
est. si solida. splendet attrita. humilia enim ac
circa terram depressa nomina. nec preclare lau
dis lumen accipiunt nec infamie magne tempe
statem. quippe quod spernitur sepe et quiescit.
Acti infamia uerget. **V**lgaris aura ce
cis pulsa turbibus summa rerum cacumina uer
beat sed non quatit. Nullius quoqz peccantis
magnitudo uel impium calami uel lingue vltius

euadē potest. non parcat maculis regū uulguſ lo-
quar. et ſi metuit palā clam libertate utitur. i cau-
nis ſibilat. gannāt in tenebſ. dubiaſ i nubibus
pſonat uoces. atros uerſus ſcit in triuſ. ſubſcri-
be ſtatuis. nutibus loquit. ſilencio exclamat. mi-
natur oculis. lingua fert. Sic quoq; leuibus ex
cauſis graues orahūtur infamie. et clariſ nomi-
nibus cognomina obſcura. Id quidē ſi ſumme po-
teſtatis uitis euenire potest. quid puati ſperēt. pē-
ſato. quib⁹ amica debet eſſe mediocritas inimica
luxuria. **M**ala de me loquūtur hoies. **S**i
boni ſūt de te mala loqui neſciūt. ſi mali. faciunt
quidē non quod forſan metuiſti. ſed qđ ſolent. **M**
bene loqui nondū didicerūt. neq; tamen auctori-
tatē ullam hēe potest ſētētia illoſū quorum uita
dampnanda eſt. non mouearis quidē. quia nō
iudicio uero agunt ſed morbo ſuo laborant. **C**
Vulguſ de me mala loquitur. **B**ene tibi qđ i
linguaſ non in calamoſ inuertiſti. uehemens eiz
ſermo vulgi ſed minime diuturnus ē. leuibus et
faſſiſ cauſis orta breuia ſunt oportet. tacebunt au-
tem cum multa latrauerint. fatigari enim citiuſ
ſolent q̄ feruētiuſ inceperē. uiet dieſ q̄ ſcrepidu-
ba. hñſ acadiſ ſilencium imponat. interim conſu-
le bonitati. et te notum uulguſ faciet. clatum v̄t⁹.
conſcientiaq; ſecutum. **C** Contempnor ab aliſ.
Si iuſte quidē non inſitor qđ doleas ferendū

tamē. si iuste quod rideas censeo. Nichil ei ridet
aurosi⁹ et nil crebrius qm sapientē contempni ab i
sanis. Unde Aristippo dictū fuisse legim⁹ a quodā
sibi noto. magister te contempnūt hominēs. et eos i
quit asini: sicut illi de asinis non curāt sic neq; ego
atro eos. Dicit em̄ bonitatis signum est qd quis
bonis placet. sic sane nō minus argumentū qd bo
nus sit si malis e regione displiceat. talib⁹ em̄ di
splicere laudari est. **C. Spernor.** **C. Circa ubū**
illd quatuor esse bona quida dicūt. Spernē mun
dum. Spernere nullū. Spernere se. Spernere
se sperni. Hoc ultimo opus tibi tūc est. Perū re
cordare an ne tu spernas alios. hic em̄ mos. hūa
nus est spernē et sperni: mutuo vos habetis odio
mutuo vos p̄mitis miseri mortales. vultis et ali
is esse venerabiles neminē venerātes. placere deo
vultis cui⁹ opus nullū placet vobis eo modo quo
placere debet. Unde Cicero mīme inquit dicit
cum ipi inter nos uiles et despecti sim⁹ postulare
a dijs immortalib⁹ ut eī sim⁹ eis. ⁊ ab hys diliga
mur. Idē q̄si sed p̄clari⁹ p̄pheta poit Malachiās
dices nūqd nō oim nēm pat vn⁹ est. nūqd nō de⁹
vn⁹ nos creauit: quāe g⁹ d̄spiciat vnū q̄s fr̄z suū
C. Contempnor ab hoīmbus. **C. Dine illos īlani**
re neq; magnifices cōtemptū qui eis īfame est.
abi aut̄ glorie Spernit Achillē Tersites Augustū
Anthoni⁹ Herodes Xpm⁹ qd ul̄ cōptis nocuit

uel p̄fuit contemptoribus attende. ¶ **Vulgus** facta mea deridet. ¶ **Quid** miraris hinc? cū quicquid populus laudat pene vituperio dignum sit. **Dio-**geni id dictum fuit quod vitam eius multi vituperarent. quibus ille oportet inquit sapientiam ab insipientibus ferri. meliorem enim esse iudicat lingua mala quem carpit. **Idem** quoque ait **Socrates** irrisoribus. nihil inquiring inuis michi suasi quam ut actus vite secundum opiniones vestras quod flectere debeam. neque iuicia vestra vel insanias curabo. calumpnias vestras feram velut maximus ille **Iupiter** ineptias tult poetarum. quorum alius imponit sibi alas. alius indixit sibi adulterium. alius cornua sibi fixit. ¶ **112** non moueboz istis quippe risu digna sunt. nihil eius uilius arrogantia vulgi que garrulitate auctoritatem putat. et in subiectum sibi gregem tumidis sermionibus tonat. ¶ **Inuidet** michi. ¶ **Vulgare** pro uerbum est. prestat inuidiosum esse quam miserabile. **Et** quis queso unquam uirtutis amicis hoc caruit exitio. omnes percurrere terras. omnium seculorum historias uolue vix vitam insignem hac peste inuenies inuisnem. **Nolo** enim rationem ingredi quam nos modo a proposito distrahit. sed si quem inuenisti. quem legisti. omnium hunc notato. sed inuicabiles inuenies circa quorum comitatum non tantum soleris sed et gloriens. ¶ **Multa** michi inuident. ¶ **In**que honores et publica officia. desine elato incessu et comitatu supbo per ora ciuitatis

volitare. sequestra tripm quantū potes ab oculis
 multo tū. nō vultu. nō verbo. non habitu te digito
 notandū prebeas. vulg⁹ et liuoz in plateis hitant
 hant et fere oia mala. nichil horū que multū alijs
 cupiscant habeas. nichil cū populo idē cupiscas.
 inter cōpetitores ei rixa est: et paucos emulos has
 bebis. ama etiā solitudinē. quia hostis nullomodo
 melius qm fuga vincatur ac latebris. **C. Latente**
quidem et p fugū liuoz insequitur. **C. Colle cau**
sam mali et malum dōne sustuleris. opib⁹ nimis
 modū pone. quicquid eximia spe animos inflam
 maē p̄t ul' abigeo uel abscode. si qd aut est q̄ carcē
 nobis aut queas. vttere modesti⁹. Inuidia ei quā
 exasperat insolentia humilitas ipa lenit. sunt q̄
 dam vtro qui inuidiam extiguē vident. h̄ ipō mores
 bo remedia peiora sunt. miseria scz et infamia vite
De primo quidē dicit solam miserā inuidia caē
 re. **De secūdo aut illd socraticū est.** Interrogati
 enim **Altipiadi** quibus modis inuidiam posset de
 chnare ait. **Promice** enim dictum esse scias nec cō
 silium dedisse putandus est ei **Socrates.** Neqz
 enim est consilium bonum. ut inuidiam vitis uis
 tare uirtutem. **Patius** enim est **Achillem** esse cū
 inuidia quam sine uirtute **Cesarem.** **Sustine**
 ergo tu quod emuli tui se occidant. ut gladius eo
 rum intret in corda ipsorum. tantum uideri ne
 quis tuo merito oderit te. et gloriofum tibi erit

quod inuidiam habeas. et quod odientes te affligis et
vris. et quod in delicijs tuis crucias inimicos tuos.
primo etiam vix forte ad virtutem excitare solet aculeus
liuorque alieni. neque mentis oculum torpescere permittit
inuidia detractorum.

Populus me odit. **Habes** quod tibi ante permiseram popularis gratie finem
odii quippe habes pro dilectione tua: nec mirum
quod sine causa odit qui sine discretionem dilexit. Ex
perientia eius probatur multipliciter. unde modestia exu-
lat ibi impetu regnare:

Populo odiosus sum.

Nil impetuosius est stultorum turbis. ubi insa-
niam singulorum publicus furor. et publicum furorem
singulorum rabies impellit: alterumque trudit alii nichil
ultra periculosius quam in illorum manus incidere quibus
pro iusticia sit voluntas. pro maturitate precipita-
tas. quippe nimia populi multitudo rationem neque mode-
rati aut difficile poterit: talis ergo populus aut
leniendus aut linquendus est.

Malos et amaro

vicinos habeo. **Multa** culpam suam alijs
imputant. quippe aliena altius et acutius certum-
tur. discutuntur exactius. scruius iudicantur. sua-
rum vero rerum nemo non et nimis arbiter et pro
interpretis est. Sic qui amaro iudicas vicinos tu-
os caueto tibi ne fortassis in gustu vicium sit. nam
et in rebus fastidiosis dulcia sepe amarescunt.

Vicinos duros et superbos queror. **Multum**
sibi permittit quisque parum alteri: Hinc in iudi-

rerum multiplex obliquitas est et ingens offensio-
rum causa. et p sepe vnde culpa est inde primū ori-
tur querela. Quid nūc queso scim? an tu ille q̄
tibi vidēt duri ip̄e tu durus terribis et intracta-
bilis uideare. **¶ Asperos patior uicinos. ¶** Du-
plex est remedium. patientia atq; fuga. Primum
p̄bo nam ferendi artificio om̄is nitescit asperitas
secūdm̄ notum est ipsos fuge. **¶ Vicinos pess-
mos nō valeo sufferre. ¶** Si nec ita proficias. q̄s
te tenet? im̄gra illico. nam non ut p̄ceas ita seq̄-
res erūt. quod em̄ ferre non potes pondus erante
quē pugnando hostem pati nequis fugiendo eua-
de. Quid refert quo tramite te in tutū eripias? n̄l-
lū iter ad animi trāquillitatē difficile uideri debet.
quod si sepe feceris nec p̄ficias. scito culpam tuam
esse. neq; tamē ideo mirus aliena. quia p̄s mag-
na litiū vulgariū duas sortes habet. et si forsan al-
teram nocentiorē nullā inoriam tñ. Quis nāz
homo animal sit politiciū et sociale tñ verū est illd̄
quod Poeta dicit maiorē esse serpentis ferarūq;
cōcordiam q̄ hominū. siquidem vrsi. ap̄r. tigrides
ac leones. deniq; uipre cocodrilli. aspides. et breuē
oē aīal diligit sibi simile. in sua spē utaq; q̄escit
hō v̄ro hoīez semp̄ p̄mit atq; atterit. p̄petuis q̄ bel-
lis ac litiibus inquietā uitam sibi parat. at vbi lo-
coz maior vicinitas est maiorē ibi uideas distan-
ciā aīoz. raro nāz sine iurgijs et rācōē vicinia est

nemo v̄m̄ nisi fallor Arabum aut Indorū regib⁹
inuidet. adeo lippus est liuor longinqua nō aspici-
tur. **H**ostes multos habeo. **E**rgo cautior
eris atq; notior. multos em̄ inimicie illustrarūt
qui sine eis in obscuritate mansissent: Verum te
premunia. fac ut iusticie sis amicus et nullū tibi
certius presidū reperies. vera nāq; v̄tus id sola
habet qđ ōnes fortune minas calcet atq; despicit.
Plures hostes michi sunt. **R**oli quei mi-
nis. **P**stant em̄ visibiles ne inuisibiles hostes
tui voluptates scilicet subeant. sic qđ nō tam hostes
sors tibi statit qm̄ custodes. **H**incinde premor
hostibus. **E**t illi suis affectibus premunt. sic
em̄ est apud illos vltor tuus is qđ non vnus ym-
mo p te partes faciunt ira metus odium inqui-
etudo. que necdū peccati criminis penas erigunt.
Sic interdum vltio offensam preit. et fortassis
nō secutua. porro se arrebūt hostes tui. sudabūt
lababūt. estuabūt. ahelabūt. trepidabunt. et for-
te nichil horū ad te perueniet. sic multi grauib⁹
odis sibi nō alijs sepe nocuē. **P**ugnā michi
grauis est cum hostibus. **E**t illis grauior sec-
mitius em̄ aliquando cum hostibus qm̄ cū vicis
pugnatur. nam quicumq; odit alium primo aie
sue vuln⁹ ifligit. nonnūq; suo corpi. nepe multos
nimia auuiditas nocēdi ferēdiz incautos nudatosq;
dedit hostib⁹. sic ei p̄ma ps maloz sp̄ in actorem

vertit in dūq; nouissima. Cū sepe iterū illesus ma-
neat in quem p̄ntes probat. ¶ Undiq; bella
michi imminēt. ¶ Romanus popul⁹ clari⁹ nūq̄
fuit qm̄ cū grauib⁹ bellis occupatus extitit. pax
vero iniciū mali fuit. subijt em̄ libido blandus ho-
stis atq; postilens. ¶ Multos habeo inimicos.
¶ Habeto cum eis fidem fil' et clemētiā. de re-
liquo quicquid euenerit cura saltem ut humani-
tate sis et virtute supior. sūt em̄ et sua iura cū ho-
stib⁹ seruanda. cū quib⁹ ita age rem ut amicos
posse fieri nō dubites. Hoc s̄ filiū sanius esse puto
cōsilio illius Philosophi Pyantis vni⁹ de septem
sapiētib⁹. qui sic amicos iubet diligi vt inimis
cos posse tuos fieri meminēris. qd̄ sane s̄ filiū Tul-
lius dicit vere amicitie venenū. Hanc in odio cogi-
tād⁹ ē amor nō odiū in amoē. vt et Aristoteles
ponit in herozias dicēs. nō oportet amare tāq̄
odituz sed magis odire tāq̄ amatur. ¶ Inimis
citas habeo. ¶ Inuitus habeas: arma te sp̄
in pectore vt cor amīcū pacis habeas. atq; ita bel-
lum age vt coactus videaris. nō tam vindicte stu-
dēs q̄ glorie et saluti. hys q; artib⁹ bella gerēda
sunt vt nō aliud q̄ pax quesita videatur. ¶ Bl-
tisci prohibeo. ¶ Felix iactura illud quod nocet
amisse: quippe cui peccatum eripitur nil eripitur
multūq; tribuit. quedam em̄ habētib⁹ eripere
luctū est: ea vero ne habeantē obstare lucy mai⁹

Recesse habeo omittere vltionē. **Optimū**
quod erat necesse est nolle male agere. proximū
prohiberi. si eū pulcherrimū vmdicte gen⁹ vltasci
nolle. vtiqz pulcherrima nāitas est nō pmittere
vltro vltatem amplecti optimū. primum est apel-
li. **Vindictam michi erepta esse doleo.** **Des**
niet cito tempus quo forte inde gaudeas neqz em
aliter accidisse vel vlllo modo. quidā eī ad hoc coas-
acti veniūt quod post velle incipiūt et amāe. a de ne-
cessitate assensus orit dūqz volūtas fieri incipit de-
sint esse necessitas. **Vidicta michi eradit.**
Colubz e manibus tibi eradisse credito. interim
ne redeat videas. nichil em homini tam cōtrariū
esse potest qm inhumanitas. quia per hanc homo **117**
esse desinit. nō oportet exultantis animi motū seq
atqz memoria priuati dolois nature cōmūis ob-
liuisci. **Iustam iram impediō vltasci.** **Ira**
iusta vix inuenit. iuxta illud **Ira viri iusticiam**
dei nō opat. et rursus ab altēo **Ira furor huius ē.**
p iram in iurgio cito ne cōmouearis. ne tū de hōe
staueris amicum tuū postea emendare nō possis
Optimū igitur nō irasci. vltati primum nō vltasci
s frena iram ne quo nō decet affirmatio rapiat
animū. terciū vero non vltasci posse et si velis. **Pulchra**
michi eripitur vindicta. **Pulchrior**
venia tibi relinquit. et pulcherrima omniū obli-
uio. **Hec quidem inter principes Iulium Cesare**

illustravit. Hanc huius viri numeram et integram victo-
re gloriosissimamque sunt triumphum. incomparabilis rei
militaris excellentiam: altissimum ingenium. eloquentiam prela-
nobilitatem generis. fortis corporis. et inuicta animi ma-
gnitudo. Cum enim cuncta collegens. nihil tamen in eo clari-
clementia et offensa obliuione inuenies. que quomuis
sibi mortis materiam tulerit. ex quo tamen necessario
moriendum erat propter quodammodo tali ex causa optabi-
lis mors uideri. ¶ **Malum et durum villicum patior.**

¶ **Si non furem tecum bene agit. sustine patienter**
malum. villicus non pessimus bonus est. nec tanse-
ris durum quia mollem et delectatum feres egrius. du-
ritiam enim rusticorum epithetum est. duri cum stima et
vomere ac ligonibus denique dura cum telluri luctantur
quid nisi ipsi dura sint: si nihil aliud est quam durus bonus
est villicus. ¶ **Importunum et asperum egre patior.**

¶ **Atqui uel feras eum. uel ipse rusticus sis oportet.**
¶ **In multum rus elige. dura sunt omnia. porro ubi uir-**
tas dicit quod terra germinat spicas et tribulos. sub
intelligendum fuit et rusticos. amittit tribulatio asperiores.

¶ **Villicus in pessimus est.** ¶ **Aut disce nequam eum tol-**
lere a fame propter. nec mutare eum potest. ad unum mo-
dum ferme facta sunt omnes nisi quod spiritus uel potior est. uel nihil
horum impediatum tamen esse debuit. mox enim cum agros ha-
bueris diuisos labores presagium. sterilitatem eorum et uillici
fastidia debueris. primum ei mali mollior uenit igitur. ¶

¶ **Rusticam furem egre patior.** ¶ **Dixisti tandem**

quod dicturū p̄stolabat̄. ita sane fueris sūt adiecti
ut eis sit aliquanto tultius ut modicū fuerēt q̄m
id̄ qd̄ ex om̄i iusto labore p̄cipiūt. et hōc ip̄m fecer̄
dū. nec vnus quei debet qd̄ oib⁹ est cōe. porro pri-
mū hōiem hūano semine genitū agricolā fuisse le-
gim⁹ et patriciā. ut fuisse pessimi videant̄ dūqz
id̄ reholis non mireris fures. **Pecuniā pdidi.**

Bene quidē si illa te nō pdidit. quod multis
possessorib⁹ fecit suis. noria em̄ pecunie forma est
fulgor venenosus atz pestifer. itaqz velut serpens
aureis placēs squamis mulcendo oculos animū
ferit. Gaude si lapis ablatum esse tibi vñ posses
infici facillime. te qz illesū iter picula trāsisse letus
cogita. **H**i v̄ro iam infectus es te extirpātū a ma-
licia scito. quo ad salutē veram factoz reditus sit.

Dolco multā pecuniam pdidisse. **P**odus
magnum durum atqz ḡue perdidisti sū et officium
custodis. nempe de dominis custodes impiosa vos
fecit cupiditas. oia agere om̄ia pati iubens. et p̄ci-
pue vt pecunia cumulet̄ serueturqz. etem̄ que in-
opportunitates vsuz hominū inuēta erat in metū
et sollicitudinem versa est. timere angi atqz circū-
spicere domorum incendia. et insidias furum et f-
uorū fugam. nec etiam alijs prodesse nec sibi. sed
tm̄ exāim̄ z iutili auro icubae. hee diuicie ūe sūt.
Auz perdidisti z argentum. **Q**uid celesti a-
mino terre purgamenta. que iutili⁹ p̄bophātes

neq; inter bona numerant. qui mollius bō dicunt
nulla tibi materia querelaz est: et si oīo bonū esse
cōderis quod multi magistra tñ negant. nō tuum
tamē h̄ fortune bonū esse vel inuitus dices. ita nec
tu de tuo aliquid. neq; de suo illa quiddā pdidit h̄
trāstulit. ¶ **Pecuniam amisi.** ¶ **Et nō amisi**
sti tua si esset. si hic tuū nō erat. amittē nequiuisti
vere em̄ non tua erat h̄ illa quam secuta est. illa
quidē ad breuem vsū magnozq; sub fenore tibi
mutauit. **Disce iam tandē a pprijs aliēa discere**
necē. ¶ Porro si doles alienū a te tolli discere illa cō-
quirere que tua sūt ppria et ppetua. q̄z acq̄sitiō
est facilioz. possessio nobilioz. certiozq; uirtutē dis-
co. hanc si quesieris non amittis. cū pecūia nec in
lūmis necessitatib⁹. nec corporib⁹ possit opem fer-
re. nec animo. nec etiam p̄staē id qd spōdet. neq;
animi sitim leniē h̄ accēdere. neq; fugiē curas sed
arcescere. nec tollerare necessitate h̄ augere. a deo.
ut uere dictū sit. **Crescat amor nimmi quantum**
pecūia crescat. Crescētē sequi⁹ cura maiorq; fames.
Itē. Multa petentib⁹ desūt multa. **Virū curē tā-**
topē uel optari absens ualeat. uel p̄ns amari. vñ
Patyricus. Dives qui fieri uult et cito uult: h̄
que inq̄t reuerētia legum. quis metus aut pudor
est mīq; p̄perātis auari. Et ali⁹. Nō domus aut
fundi. nō eris aceruū⁹ et auri. Egrotō domino de-
durit corpore febris. nō animo curas **Itē p̄pheta**

nō proderūt diuicię in die vltionis. et q̄multo tū
in hoc vni cōsentit auctoritas. ymmo in quā nul-
lus dissentit tū innumēabil furor p̄ualet populi.
vt sicut nichil iniqui⁹ nichil celeratius ita fit nul-
lum vntū ardetius q̄m pecunie. ut ex qua oīa pen-
dere que optant̄ persuasū sit. Clamāt q̄dē ex adū-
so doctillioꝝ voces hoīꝝ. clamat expiēcia at; vitas
clamat uet⁹ et recens exēploꝝ tū turba pecuniā
magnam nēnūm vtilē. multū fuisse pestiferā
cū peccato ⁊ labore querendā. cum sollicitudine ⁊
pauore seruandā. cū querel et merore p̄dendam.
Dicant tamē queso pecunie amatores q̄d in istis
verb⁹ falsi aut quid in suis opib⁹ boni sit. uel sit e-
stinacō tantū laudate rei. ¶ IIA ¶ Vtū quicquid dici
p̄t aures obstruxit hominū ifinita cupiditas. ad
pecunie amorem curritur animis obstinatis. ne;
iam pronice clamāt in plateis verbum ill⁹ vet⁹
verbum. o ciues ciues pecunia querenda primū
est. uirtus post nimios. Quippe lente flentur
fratres perditis. lentius pntes. coniuges autē len-
tissime. sole opes acti⁹ deflent si amittant. iuxta
illud poetę. ploꝝat lacrimis amissa pecunia ueris.
¶ Sed iam multa dixim⁹ et in primo libro et eē
in p̄nti de materia hac de qua nūq̄ satis dicē. ve-
tū sp̄ nimis dicē ut videt̄ multis. q̄b⁹ ueritas
uis est q̄bus amica est cupiditas. quippe q̄cquid
vulgatū obstat errorib⁹ ul̄ simulatū credit uel

infamū. **¶** Amisi dulce p̄sidium vite. **¶** Quid
scis an amari amiseris poti⁹ uite exādiū. quippe
plures multociens p̄pter opes q̄m p̄t̄ iopiam pis
ere. **¶** Amata pecuniam pdidi. **¶** Turpi amore
liberatus es. Illud Satiricū exptū est. quod pecu
niā optat mirus qui nō habet. Ego aut̄ pecunie nes
qz amorē neqz odiū h̄ fugacitatē laudo. absentis
pecunie te contemptorē p̄ntis aut̄ disp̄satorē egregiū
esse velim. Sed in re certa quid vti posse testibus
humanū gen⁹ incredulū esse atqz surdū. ierhaust
labor hoīm querēdi qz ardor terras ac maria v̄sās
p̄bat auaricia atqz amore cultiqz diuiciarū nō tā
tum virtutib⁹ h̄ etiā uite odiū indicit. **¶** Temp⁹
pdidi. **¶** Est quidē sup̄ior pecunie iactura. quia
illa neqz necessaria est ad bene viuēdum h̄ et etiā
amissa recuperari potest. temp⁹ quidē et necessariū
ad bene viuendū est et prozsus irrecupabile. vix
nolenti pecunia volenti aut̄ temp⁹ eripitur. Ideo
mirus iusta querela vbi qui patit̄ volens patit̄.
¶ Nolens tempus amitto. **¶** Quis nolentē
cogit nisi cupiditas occupationum mater. Diui
cias enim honores. potentiam clientelam imp̄
ria et que huiusmodi sunt suo iure dat et eripit
fortuna t̄ps̄ v̄ro te inuito nō eripitur sed ip̄m per
se sensim defluit non v̄tenti paulatim et consumis
tur nec ante p̄t̄ penditur q̄m consumptum sit. t̄
sic querele sonant sera et inutilis fletus temporis

amissio sed silet culpa. **P**ecdo tamen iulte no-
 len[is]q[ue]. **Q**uero iteru[m] que n[ecess]itas te cogit? **D**i-
 cis fors[an] ratiocinia dominor[um]q[ue] negocia ⁊ huius-
 modi pone cupiditates p[ro]prias. et cupiditatib[us] do-
 minor[um] n[on] parebis. s[ed] hoc virus in[medicabile]. u[e]is
 em[en] infusum est. et penetras uiscera sensu ebetat
 et n[on] solum temp[us] s[ed] et libertate ym[en]o et uita ip[s]a
 eripit non sentientib[us]. **P**reterea si te inuicibil[is] ho-
 stis habeat. si instet mors ip[s]a. possunt fatoz actus
 bonos inpedire n[on] pios ac sanctos cogitat[ur]. qui
 maxime in eo statu eminent ⁊ effulget. **H**ane in
 illis cui[us] temp[us] n[on] perditur. ym[en]o uis q[ui] min[us]
Profecto intrant in dolum **M**arci reguli i chau- **113**
 tu **P**halatidis possunt introire. et in cruce **T**heo-
 dori **C**yrene[n]s[is]. atq[ue] in speluncis et carceribus san-
 ctor[um] habundantius effluxere. **S**ic q[ue] quoru[m]q[ue] te-
 m[por]is amissis t[em]p[or]is culpa in te uirtu[m] reflectit. **A**t
 vos ex more naturam accusantes que volubile t[em]p[us]
 fecit. cu[m] non ip[s]a ess[et] eternitas uosipos aut absol-
 uitis rei o[mn]i[um] cu[m] sitis. soli fere o[mn]e t[em]p[us] p[er]ditis ym[en]o
 p[ro]p[ri]etatis et q[ui] rem uilem pietat[is]q[ue] o[mn]ip[er]nitatis q[uo]d u[er]i-
 tate in uirtute poneret atq[ue] gloria. **N**ulla q[ui]de[m] etas
 scira discendi est. decet tu[m] senem magis docere q[uam] do-
 ceri. discere uero potius q[uam] que doceat ignorare. **A**d
 hoc q[ui]ppe creatus est homo. ad hoc ei t[em]p[us] concessu[m]
 est ut colat suu[m] creator[em]. cogitet ameq[ue]. quicquid
 hic exabit p[er]dit. **P**etpedite igit[ur] q[ui]ntu[m] uos p[er]diti

temporis perditis. **Ludo taxillorum** pdidi mea.
Dicere illud tibi dū vinceres ferus esset non
lucrū. hic illi ludo mos pro exiguo ingesto exhau
rice q̄ plurimū. **C**rede michi nūc potius tibi gau
dendum esse q̄m cū falso gaudio exultabas. melior
nāq; acris castigatio est q̄m blanda fallacia. ista
te ad voraginē ludi traxit. hoc dāpnū te idē retrax
het. **P**atī? quidē est turpi freno rectū iter agē q̄
aureis habemīs in deūm p̄ceps agi. **P**erdidi
tamen. **H**ui? meminēris? et viāssim moris lu
di. dāpnū sp̄ cogita tuū. alioq̄n morbo insanabili
frustra remedia cōgerunt. **S**iquidē ab hoc bara
tro dampnū te nō reuocat neq; pudor. vbi reb? nil
p̄fuerit ne v̄bis quicq̄m agrediare. **S**pōsam
michi eripuit iudicis sententiā. **A**lys fraus. a
lys vis aperta est. adulter aut raptor fornicā te p̄
uasset. **L**euī? quidā spōsam amīssisse est q̄m diuigē
in illa enim spes pditur. in hac vero res. imin? au
tem est sperare q̄m possesse rei p̄iuari. quia leuior
spei q̄ rei iactura est: te ignaro. vitasti maius ma
lū q̄m fortassis inauristi. **P**onit quidē **A**puleus
exemplum de puella sedente super asinum cui pro
positum erat vitare latrones. que ad quendam pe
ducta est terminum. quo due inuicem vie conue
nerant. ac illa asinum loro flexit ad vnā viarū
p̄uicēq; resistit q̄ asinus et in viam abā traxit
q̄ntū potuit. incautā v̄ginem arguēs. **Q**uid g?

ergo? certe pualuit uirgo in hac lucta. fecit quod
uoluit et inuenerit id qd timuit. incidit in latrones
capta est. corrupta est pdaq; facta est. Cocludit er-
go. nō sp inquiring que placitura sunt h que pfu-
tura dāt supi. **D**ae nō dissimiles tibi diuina p-
uidētia et humana stulticia. uident de itinē huius
uite questio est. ista quidem futura pscia eo nos a-
git ubi dulcā et secura sūt ōnia. obuiat tñ ceca et
miseris suis fauēs stulticia. ac inter moras sepe q̄
uitari poterāt obsequēdo et credēdo inōpina mala
corripuit. **U**rorem pdidi. **U**niq; lux vna
opimiorē questū tibi attulit. sic ergo dicas pdidi
q̄li qui febrē pdidit aut scabiem. Interdū pdē lus-
tri species est. quātis putas cōpedib; elapsus es **119**
q̄ntoq; naufragio enatasti. Porro iam sine adū-
sario tui. retūq; tuatū dñs esse inapis. an incem-
lectulo matutin; domo egredi respit; ingredi so-
lus. cum quib; uoles totos dies agere. nullo rā-
tionū eractore pmitteris. oculos sicca mitte q̄re-
las. **U**rore pdidisse doleo. **U**demens: ym-
nū cane temp; est. iam lectis dignioribus atfigē
potes. quia a magno piculo emsisti. plaude quidē
quia obhdione longa liberat; es. **U**olestam
vrorem pacior. **U**rorem petisti. habes vrore.
habes iq; unde optae discas requie. unde pegnai
ames. odias reditum. habes ubi uocem eperceas
atq; baculum. uergas. **U**rorem bonā perdi-

di. Id quidē solent oēs dicere. et qui cōtrariū
sciūt. ego autē et si bona vxor si tñ bona mulier sit
miz animal esse dixerim. rara hec auis in terra
paul 7 de oib⁹ simib⁹ p̄ciū eius. Vitande tñ alteas
cionis causa premisserim talem tibi amisisse vxorē
nolo tamē rem periculosisimam reſeruari. quod
et si semel tibi successerit repetitur crede quia potius
us centū sibi similes mulier mala qm vnā bona
reperiet. Quāobrem qui malam habuit similitis
neat. at qui bonam similitē ne speret. h̄ vterq; pis
ter ille adūsitatem cumulaē hic p̄ſperitatē suam
caueat deformare. sententia media est. At per hoc
in oēm casum a secūdo coniugio abstinendū cōsulo.
Tu q; si nūc bonā amisisti. preterite poti⁹ gratulā
re qm future spem cōcipis. Requē ei qd puppe
intēgra lētus attingens crebro nauiculam ventis
debes credere. Vinculo solutissimū morte vxor
is. Te rursus noli innectere. qm incompara
bilis sit libertas pensa. consilio acquiescas Cicero
nis qui hortantibus amicis ut abam vxorem
duceret respondit. non posse se simul sapiencie stu
dio vacare et vxori. Vxorem iuuenem perdis
di et castam. Id qd multas adolescentulas in iu
uentute quidem pudicissimas cognouimus. impu
dicas artus et lasciuas. Ardeor namq; libidinis
quociens ossibus uetule incubuerit quasi ignis
in arido ligno vehementius urit. Id magnū igit

100

periculū euitasti. id pondus id fastidiū. **¶** Verū si
ples ex cōiugio querit seu voluptas. q̄z alterum
mariti altez est adulteri. ad utrūz tñ aptioz iuue-
tus. siue hys pceptis ab vxore siue alteo istoꝝ op-
tatum habes. si vero inhabilis ad utrūlibet sit. et i-
habilem a natura. adhuc senio fieri posse habile
speras. quid eiz nisi vtu supuaciu et spes insulla
est. **¶** Dolus sum. amissa bona diuge. **¶** Ho-
na solitudo est malis caruisse comitibus. nichil est
vatio cubili mollius nichil occupato durius ani-
mo. dulces quide sompnos ac honestas vigilas
amatibus atz. a quid pulchru altumqz vrlantib⁹
ual ceptis egregijs muliebrū consortio ifesti⁹. **¶** Nec
me fugit quod adūsus hec dici soleat ab hys q̄s
miserie delectat sue: **¶** Matrimonioꝝ iquunt iex-
pertes eade adempnant. et cōe pūbium est. vxore
verberat qui nō habet: ego vero nullos de iugio
solutos audiui cōqueri nisi qui sarcinā diugn p-
tulissent: **¶** Vxore decorā amisi. **¶** Stulti hōi-
nis ē pedes suas quis aureas dilige. Heliodor⁹
vero natales hōimū plangens cum multis in hoc
mundo subditi sint miseris. gaudebat in fune **¶**
¶ Vxore optimam amisi. **¶** Dane. optime queqz
et que uiroz amantissime vident. zelo ac suspico-
nib⁹ actius mardescūt. quo incēdio aflagrate pa-
cem domesticā necesse est. et si talem perdidisti iue-
nisti libertatem. ceibatam. pacem. sompniū illa

em tibi vxore qualibet vtilior comes erit. **Uxorem scdo nupta molestam patior.** **Felicius amisses qui tunc amissam querebaris.** Hanc i rebus alijs vtrūq; fortunam accusare potuiss. s in vxore aut presertim altera nō alitū qm te ipm hoc q; malum tu fecisti. primo ei labori venia forsan aut miseratio ipendenda erat. secūdo aut nisi odiū debetur. quia quē vna vxor nō castigat plurib; dignus est. **Uxorem pacem patior.** **Vade paleas succede. frange tegulas. de reliquo iam tibi puisū est. accumula que te e domo pellāt aderūt iam funus stilliciūm et vxor praua.** **Perfidam vxorē patior.** **Nam nō vacat res periculo.** Vxor em Agamenonē. vxor Africarium morti dedit. ut Amphiarū. Deiphebū. Sampsonem. fileam alios inumeros: Illi prorsus inimerabiles quos nec vxores cogūt mori neq; viuē patuūt. **Dicis forsan. mala michi explicas at ego remedium quero. erūt quidē qui tibi suadeāt ut castiges malos mores. ruoces ad tēm. totūq; te huic rei ac negotio ipendas. ego aut ad tēptandū. si pfias nō abnuo. si min; paciam suadeo hec tū est at sola hac armate ut q̄quid iuic; facēs fac volēs iuxta sniaz Patrois vxoris inq̄t uiciū corrigēdū ē a ferēdū. racōez addit dices q̄ tollit uiciū vxorē amodiorē p̄stat. qui fert sese fāt meliorē v̄ nū id itellige de ferendo uicio si id potest fieri salua**

viri honestate. quia vitia flagitij leuiora sunt.

Uxor procar et morosa est. **U.** Fer mores si
mutari nequeunt. atz domi disce cu Socrate q̄ltre
foris viuere debeas. qui simul duas importunas
pultit vxores. cui em nō pt vxor molesta cōtinget
nisi qui se abstinet a raptijs. cu Hadriano prins
pi. et quo nichil altius niz mitius Augusto: pri
mo Sabina secūdo Scribonia vtraqz cōiur dat
et puerla moribus asperis digna repudio. Sed
et illi rigido Cathoni Censori inuicti viro animi
Paula vxor fuit violenta ac supba **U.** Cias ergo
te nō luctando torq̄ri debet ne iugū susceptū ex aspe
ras. ferendum em est quod deponi nequit. etiā si
p̄mit. **U.** Istis tū nō obstantib⁹ sentētia Bernardi **U.**
p̄ba dices risu meli⁹ q̄ vxore baculo castigari de
bere. **U.** Uxor michi rapta est. **U.** Si corporis in
comodū curati premiū debetur. quid animi angō
res et molestias leuanti nō debet? si quis medico
tū tibi tercianam febrē abstuliss; habēs illi puto
gratiam et p̄miū donares. quid nūc igit̄ otinu
am facies auferēt. **U.** Abstulit quidem. **U.** Vio
lentū molestum esse paciēti fator. et res ista si p
se eam estimēs nullā molestie causā habet. si q̄dē
cū importuna tibi fuerit et infesta amissio ei⁹ ma
gni oneris leuamen est. p̄dit q̄ q̄ eandē r̄tinerit
lans qui hic vincit vict⁹ est. et qui vincitur utiqz
victor est et liber. **U.** Uxor cum raptore abiit. **U.**

Si coacta est ignosce ei. et si volens. vno lectu
tibi acquirat duplex vindicta. nā et adultera ad
toratore suū abijt. et ille iurus tuū in domum suam
trāstulit. qualem q̄lo mech⁹ speret⁹ que talis exti
tit marita. **V**roz libens abijt. **S**ine paus

lulum alteri quidē alteri⁹ fastidiū no longa dies
attulerit. quod si ante factū cogitaret miseri. non
eou⁹ p̄cipites essent ad peccandū. nūc feruidos ape
petit⁹ sera dampnat penitencia. nil nisi post factū
cernitis. a tergo oculos habetis ceca frons est. **C**

Impudica michi vxor est. **M**allem rapta esset
tibi aut esset iportuna. asperis q̄ morib⁹ poti⁹ q̄
turpib⁹ et lasciuis. oia tñ ferenda sūt visu igenti
ac magno aīo. mortaliū rez contemptore. **Q**uipe
innumerabiles sunt hominū mīrie. quib⁹ oib⁹ vs
tus obicit vna. **P**riū tñ est quod scias velim. pus
didiciatā em imperiosas matronas effiat. nil em
metuit. nichil q̄ sibi cōscia est. igit⁹ huic malo salte
tem hōc bonū inest qd mirus incipiet esse molesta
mitu⁹ isolens. **I**esa ei scia aīmi tumorē p̄mit. et
sepe obsequentior est in reliquis que se nouerit is
pudicam. **V**roz adultera est. **S**i tu primū
id commisisset hoc eo dignius metuisti. iniusta que
vela indignanter pati quod tuipse met egisti. **E**x
peccate quidem ab altero alteri quod feceris lex
moralis iubet. sed licentia mortalis petulantie les
gum salubrium abrogat. t̄ne fas nefas ofūdīt

Itaq; n̄ alioꝝ cōiugia fed auctint viri. vꝛoēs su-
as in publico certū nolūt. insaniūt; si vel oculum
q̄s deflexerit in eas adulterij rea fit sic seuerus a-
lijs. sicq; indulgens sibi. sic iniquus rex arbit q̄s
est: Vide etiā ne tu alijs maritis nō tantum sed a
vꝛoti tue fidē fregenis. nam sunt multi ab vꝛove
exigentes quod non prestant. cum multa q̄z cōm-
serint ciuicta alijs negent. et veluti soluti legibꝫ
vaga libidine rapiuntur. **H**inniūt secūdu ꝑphāz
ad vꝛores aliorum. quasi non socie sunt vꝛores
sed ancille. cum a si obsequij plusculum fidei tamē
nichil cōiunx tua plus tibi debeat q̄ tu sibi. **P**ar
quidē debitum. equus amor coniugij. mutua fides
est. non excuso vꝛores. viros arguo. quibꝫ utiq;
primam ptem culpe tribuo: persepe em vꝛoti et ex-
emplum lasciuie viri fuit. et inde magis processit
vicium vnde remediū debebat. quis aut pudor fei
ne propior sit. viro tamē maior ptudencia debet
inest: itaq; om̄is in viro q̄m in femina demencia
animi. at; leuitas eo fedior est in viro. quo ei mā-
gis debet inesse grauitas mentis a constancia. **C**
Mestus sū vꝛotis adulterio. **D**olor vꝛitatus
vetus hec mutua. vix crebrior cōiugij q̄m adu-
terij vsus. **D**emq; hoc est ut q̄dam ait quod neq;
pmitti potest nez ꝑhibei q̄a alterꝫ hōestas. alterū
scz fei libido vetat. **T**u ne igit tibi vnā tuā femi-
nā totā itegrā voluisses q̄d nec ferocissimis tirā-

noꝝ nez maximis egū tua potuit erate atige. mit
to tñ rētia ne q̄s forſā p̄ntiū offēdā. tuā est em̄
Hercule feriē q̄ villiā: **H**osti ſūmoz viroz famā
diffamāqz. hys qz in ſilētio gemitū tuū ſrena. ab
oq̄n luſtra vrbē. ſcrutaē vicinā dexta leuaqz. ad
erūt q̄dē ul̄ qui neglectā gemāt. calcātqz thori fidē
lugeant. aut ſoh ignari vulgo noti dedecoris vede
ant. **I**n mētē vedeat **O**lympias mat̄ **A**lexandri.
Cleopatra **P**tolomei. **H**enelai **H**elena. **A**game
nomis **C**hremestra. **P**araſiphe **J**unois vroz. **S**ul
le **M**etella. **J**ulia **A**grippe viuz. **D**omitiai **D**omi
tiana. **H**ercula uilla **E**laudy. **M**esahalla q̄dē illa
que ſecordē uiz **C**esariū deſerens nocte arcuibat
lupanaria. **D**e qua ſcribit **J**uuenal̄ q̄d tāte libi
dinis fuit ut in proſtbulū primū clā deide publi
ce ſe oib⁹ exponebat nō ſatiata ſ laſſata recedēs
nobiles etiā mulieres ad hocipz trahebat. **D**ex
hec fateor nlla ex pte adultry omē leuāt ſ gūat.
ſ ſimilitu⁹ ſpecta mibie utruqz leit dolorē ac pitas
etūpnaz. nō qd̄ aliēo q̄h malo d̄lēt: ſ huiliores
fortūe merito eo miti⁹ pati dnt. qd̄ tot mūdi dños
paſſos eē meminēt. tolleāda ei cui⁹ ſua ſors est
eq̄ninnē quā coē; eē ſtat. ec̄ tā puis q̄ maris iui
dioſiſſi⁹ mortaliū eueiſſe. hec tñ euo illo atigerūt
q̄ ita p̄digiū ſcel⁹ erat ut nūc vtr⁹ uifa ē. **I**ta nūc
tot clais exēpl̄ obrut⁹ in tāta pudicicie ruina tot
p̄bris illuſtriū caſſā huil⁹ in cubili fidē deſleas.

Turpissimo uxoris adulterio diffamoz.

Et peccato alieno dolor uel dampnum nasci potest. non infamia. sicut ex aliena uirtute gaudium habet non gloria. te autem uirtus aut uicium gloriosum reddit uel infame.

Feda uxor abiit. Perdidisse mala ne iactura putes sed questum. uenenosa enim animalia tunc uirtute est quam capere. Hanc si inde doles dignus es ut manserit. sed et etiam dignus es ut redeat. Ad summam ergo concludo de uxoris adulterio. De tribus unum elige fuge. uel sile. uel uelascere. Primum quidem fecit Paulus simplex. medium nimis molle. tertium perditum est. primum ergo honestum consilium esse uideat huius preteritum quibus media uiuendi fortuna est. nam superbis et potentibus frustra lex ponitur. uoluntas enim ira libido atque impetus hec potentium leges sunt. donec enim uicium ferro uelcendum putant. cum multa ferro non egeant sed fomentis.

Uxor sterilis michi est. Si impudica ut sterilis sit expedit quidem. non enim nutries alienos filios. quod inter omnes uxoris iniurias ac feditates durissimum est. At si pudica memineris Anne et Helchane. sterilitas enim obsequiosas facit atque humiles. que uero peperit quamplurimos se dominam esse credit non uxorem.

Doleo tamen. Consolare: nescis enim quem tibi pareret filium. pro magno beneficio multis fuit filios non habuisse. et non patieris puerperam euulsum. non nutries litigantes. non infans uagietes

audies. Hec enim incommoda et alia quamplurima tedia
sterilitas suppressit. **F**ilia in delicata nimis.
Duas delicatas filias se habere se ferendas tamen scilicet reipublica
hanc et Iuliam filiam carnalem dicere solitus fertur.
Augustus Cesar. in utraque tamen princeps sapientissimus
optimusque saluberrimus. nam Respublica a pristina vir-
tute fornicari cepit. sed et Julia eius filia non
tam delicata quam probis multis solum preem latetibus
deformata fuit. que tandem licet sero habundare erupe-
rit. Quippe primum iter ac breue ad impudiciam
delicias esse nemo neget. **F**ilia in impudica est.
Firma custodiam super ea. ne gaudium faciat in
inimicis tuis. Cuius quod hoc nil tristius pati possis. est tamen
unde te solent mestum: tuum potest esse dolor: non pudor ne-
que crimine. Hanc in precipuas libidines animi estrena-
re perdifficile est: et nisi deus ipse manum homini porri-
gat: impossibile tantus enim impetus tamque effrenis est
ut contra eum sepe frustra fratres et parentes ac maritus
laborent. libidinosi vero mentes libenter inhonesta pro-
sequuntur opera vero non dant bonis. et quod non habet dul-
citer suspicatur. putatque licere quod libet. virgines
enim coitum fortius appetunt credentes dulcius
esse quod ignorant. **S**criptum est enim. Scio
quia non possunt esse continentis nisi deus dederit. verum
hec nulla excusatio est cum deus hoc dat pia fide posce-
ntibus et in se adiutibus scientibus cuius hoc donum sit
et illud donum tunc estimantibus eam et datoris.

Filia adultera michi est. **D**impta est p^{ri}ncipem doloris generum tuum habes. et Augustum cesarem comitem iniurie et ultionis exemplum. **F**ilia incipit lasciuire. **P**rimarijs obsta. nam dura ferro. tenera digitis auellunt. qui sibi vel alteri habitum quicquid incipiat a teneris amens. facile ei tractant mollia et flectunt. **D**etulans nimis est et lasciuia. **V**autas dapes molles vestes fulgidos anulos et armillas detrahe. et quicquid est aliud quo ipsa sibi uel alijs placere studet. et ob hoc domesticas curas. pesa acus colos et quid aliud operis quod suaves manus induret et molles in callum. eam quae a spectaculis. a conspectu populi. ac a concursu teneas. festis diebus domi maneat. nullum tempus vigilijs extrinis cum sodalibus hinc inde relinquat. occupatio quae animi ac labor. in cultioribus habitus et victus asperior. frequens amonicio ac suaves mine et si res exigat etiam asperere: haec quidem sepe sunt et vices pudicitiae atque castitatis aduersus impudiciam. quae etiam insultantes passiones ab otioso animo arceant et enervent ingressas. **P**atrem dux habeo. **D**uricies patris salubris filio sepe fuit. sed dampnosa mollicies. neque eius lingue tantum sed nec virge percipiendum esse docti consulant. hijs eius duobus iuuenes animi predominanti sunt. et si quioribus morbis obnoxii sint remedia certe quiora apponenda sunt. abdicatio scilicet atque carcer. et romano more ad extremum supplicium atque

mores in quib⁹ maxime **Cassij** et **Fabij** nobilitata
est serenitas. tu vero nimis blandū prēm dux dis-
cis. ¶ **Valde durus michi pater est.** ¶ **Quid**
si durus filius es? dura quidē duris efficacit⁹ leniū-
tur. sepe em̄ mollioris medicine deformior est cica-
trix. Porro si verus pater est. diligit: nō que mīl-
ceant sed que prosint cogitat. et forsitan que tu dur-
ra dicas sibi utilia apparent. cui utiq; et certius
est iudiciū et incorruptior affect⁹. adolescētia non
nisi que sub oculis sūt metitur. etas maturior mīl-
ta cōspicit. ¶ **Multū durus michi est.** ¶ **Qui**
filiū salutem negligit ille durus pater. et si frōte mis-
tissim⁹ est. at qui ad rectū iter eū trahit opere as-
sihoq; adiuvans nūc verborū nunc rerū stimul⁹ im-
pelles sepe uel tardū increpitans uel inuitū. mitis
et bonus pater est. quippe filio fructuosior patris se-
ueritas esse solet. q̄ leuis blandicies. Deniq; dos-
loz. zelus. metus. etas paternū. supciliū exarsant
vide ne dum ille tuo dedecori obsistit tuus prauis
morb⁹ uitam eius tuīpe diuor inquietes. ¶ **Du-**
ros mores patris egre pateor. ¶ **Quid si contu-**
macis filij pater esse incipias? ut sic cogeris durici-
em filij ferre. intelliges sane suauē iugum patris
q̄m q; iustum imperium. nunc vero vnum tantum
intelligis quod delectat. in hoc em̄ vno iudiciū tu-
um hebet nō q̄dē delectatiōe aīmi. s; titillatiōe sensuū
circūuentū. ¶ Cum igitur natura eum tibi iudicem

constitueit non te ill⁹ iudiciū molestabit. neq;
hoc lex vlla permittit. de te iudicet qui te genuit.
tu vero iudiciū de illo alijs lique. si mirus capax
laudis fuerit pater tuus. tu saltē decoro silencio eū
venerare. **¶** **Rumis michi durus est pater.** **¶**

¶ **Nō tibi arguēdi sunt patrem mores h⁹ ferēdi. de**
p^{re} tuo ul' gloriose tibi loquendū est ul' tacendū.
habet ergo vbi amorē. vbi pudorē. vbi obediēti-
am. vbi paciētiā probes tuā. nullū sane in terris
iusti⁹ impū qm p^{ris}: nullaq; honestior seruitus
qm filij. quia nil tam suū cuiq; est q̄ filius p^{ri}. nil
cuiq; indignus eripit: **¶** **Durissimus michi pat**
est. **¶** **Tempus veniet qn ipm hūc patre suspiret** **¶** **127**

net tibi respōsurū voces. et qui nūc tibi videt sap-
is diuor. plumis mollior videat. sero bona vestra
agnōscitis stulti mortales. at cū nosce ceperis ni-
mis agnoscitis et presentia fastiditis ⁊ lugetis a-
missa alter nimis supbe. alterū nimis humiliē. et
in agendo grās et in habēda paciēcia. utrobiz q̄ri-
monie equitas nulq; sit. **¶** **Contumacem filium**

habeo. **¶** **Dic magna tibi portio est patne mo-**
lestie dēpta sc; de morte filij timē. sed quid equius
ut qui patrem ferre nō poteras tuū feras filium
utiq; sarcinā gūiorem. quippe magis aīm pmit
pūgitq; accius vni vbum supbi filij irreuerēti⁹
platu q̄ seueri p^{ris} quecūq; duricies. fil⁹ ei facit
iniuriā. p^{ri} suo iure vtiē. **¶** **Id mēto ferre mitiori**

aiō quod sūmīs uiris est omne tēū. **D**avid ipse
Atridates rex **P**ōti **P**euērus **R**omanus impe-
rator cōtumaces ac rebellos filios habuere patris
am turbantes. **N**ex quisq; sua deslet incommoda
nullus aliena. **C** **R**ūdē et ignauū filiū habeo. **C**

Talem magis **A**fricanus habuit sibi dissimī-
linū dēgeneremq; vniūc amauit pfecto maior nō
dicam amor. sed misatio sibi debet quē animis na-
tura adiūuat. **N**ullius rei eget qui virtutū diues
est. quātū indigētia vere misos ac p hoc minime
egētissimos facit. **E**t si ergo in filio nō utatē ames.
ama tamē quia filius est. 7 si ne id quidē. ama qā
homo sit. **P**ostremo si nichil est quod ames. mise-
re. ppriū em patris sicut seueritas. sic et misa ē.

C **P**erdite uite filius est. **C** **I**nfaustum utiq;
pondus. eo q; qūid qd cū ferri vix possit nequeat
tā abijci. **P**erfer ergo patienter et si min⁹ libentē
et qntū potes corripce. sic em aut filiū auarū a
patrem egetis. hoc tibi debitū illud optabile. **C**

C **I**mpius et inhuānus est in filius. **C** **S**i volup-
tas et mollicies erupit in pfdiā at; scelus vene-
nosū. illd aial e domo pēllendū est: neq; ei vbi ali-
qd sed quid poti⁹ aut qle natū sit extirmandū est.
nā 7 in filiis auaritas ortas pascitis et domi nas-
tos scorpiones occiditis. picula seponē anq̄ noceāt
prudētis est. nulla ipio pietas debetur. est em vbi
sit crudelitatis species esse pium. **T**amen qm̄diu

aliquid uel minimū spei est ad misericordiā patris
fueris. te patrem memēto potius quā iudicē. aīo tuo
nō excidat etiā illud Terentianū. pro magno cri-
mine paululum supplicij satis esse patri. **C. Dis-**
cordiē habeo fratrem. **C. Graue malū h̄ antiquū**
quidem et mundus et mundi capita ab inicio ha-
buere. non mireris in domo magna esse quod in
ipīs materni uteri fuerit angustis. ubi olim et si
maioris misterij velamentum esset certe nō discor-
des fratres legimus sed bellātes. quid noui si ar-
mati faciunt quod fecere nō nati. **C. Nulla michi**
apud fratrem gracia est. **C. Prius illud in scol-**
edoctus quā in domo exptus esse debueras. Illa ei quā 126
a nob̄ pūsa sunt nec querimus nec miramur:
Odiosum et discordem habeo fratrem. **C. Ut fer-**
me nullus amor equior fraterno. sic nullū cū cepit
iniquus odiū. nulla acrior inuidia. Neque prius quā
in pnicem res etūpat ultimo remedio utendum
erit. et tūcanda mala radix et discordiātū mater
cupiditas. In qua re tā facilem te prebebit ut quātū
iuri tuo deptū. tantū uturi et fame tue additū inue-
nies. ipse ei et supbe cupiditatis aculei nullo modo
melius quā pia ac miti liberalitate frangunt. **Bo-**
nū quidē autū quo pax domus. et fraterna caritas
redimūt. Vetus em̄ verbū valdē nec imin⁹ nouum.
magnā discordiātū belloꝝq; materiam esse duo
hec pnoia. meū et tuū. que si de uita hoīz tollerēt

tāquillus multo viueretur. **P**atrem amisi.
Iustum est vt quē pñte querebais abeūtem q̄s
ras nec inuenias. nichil em̄ equi⁹ qm̄ impie fastidi
ta ardenti desiderio frustra cōcupiscere. **P**ium
patrem pdidi. **F**acvt pium filiū ille dimiseit
et sem patri tuo gratulare. id em̄ tandem sibi acci
dit quod optauit sep vt te incolumi in humanis
reb⁹ obiret. **P**iu et bonum patrem amisi.
Si pietatis ratio tibi cōstet. si seruitia proūa. obs
seḡa dulcia. humilia r̄spōsa ipi ipendisti. si dum li
cuit ⁊ sic licuit eū coluisti: solaē sorte tuā t̄pis p̄tri
ti mēoria. nā et si pater obijt pietas mansit ac sep
viuit. si min⁹. fauor est vñ p̄petuo mestus sis.
Amisi patrem. **F**er nature ordinem: prior exi
uit qui intrauit prior. nez ille te destituit h̄ p̄cessit.
obeūdum em̄ erat ambobus. ac p hoc nez de morte
queri potes nec de ordine. **A**misi filiū. **P**re
misi diceris cito secuturus. ymmo sequens dice
re debuisti melius. quotidie enim sequeris ⁊ qua
si aqua dilaberis. neq; licet tibi pedem figere. ad
mortem quidem curas vno gradu. vincitū seu so
lutus stans sedens uel deambulans sanus siue
eger dormiens siue vigilans ad metā fertur vs
nu. quisq; atq; more illorum qui v̄huntur nauis
bus eciam conquiescūt properantq;. Igitur miti
ga dolorem ir̄recuperabilem. lugere superuacuum
poti⁹ deūtie ē q̄ pietatis. q̄ppe si osidēas amifisti

et metus multos simul et materiā sollicitudinū
ac curarū quibus ut careres. uel tibi uel filio fuit
moriendū securum prēm sola mors facit. ¶ **P**er
didi filiū dīlēm. ¶ **S**i vīte p̄ditū gaude qd ha
bueris. at si deditū uanitati atq; vicis gaude saltē
qd eū amiseris. vtrobyz bñficiū attēde. seu qd tas
lem dedit ul' qd talem abstulit. Porro si piū. idō
nil ē quod illi metuas. ī tuto ē. si ipiū. qd ānotū
tuorū numēatore tue senectutis stimulū extulisti.
¶ **A**n̄te tps amisi filiū. ¶ **N**ō fit aū tps qd in
ōi tpe fieri p̄t. ī oēz etate q̄a cū m̄lci sint adit' mor
tis. in adolescētā tñ infimū sūt. ¶ **D**ine filio ē
māsi. ¶ **E**t sū āgoib' nā nō est cui m̄sōpnes noc
tes cui sollicitos dies agas. cui spes lōgas atq; ier
trificabiles ordiatis. qui canos tuos rugasq; consi
dēt. hēd itate extimet. arguat sūptus. morā mor
tis inuiz. ¶ **U**ndiz tibi securitas et quies. gemitū
bonū. curpedis sentēcia est. In fortunio felice esse
caruisse filiū. ¶ **A**cetba morte filij deiect' sū. ¶
¶ **A**udiens Anaxagoras filiū suū bello iterisse. ait
nunciātū. nichil inquiring noui michi dicit. sciebā
enī a me genitū mortalem esse. An forsan luges
qd ille te p̄cessit qui sequi debuerat. equidē cum in
m̄ltis hoiz uita inordinata sit. nullū tñ ordinem
tinet mors nā cūctā senes et decrepiti. ifantes
pueri q; iuuenes festināt q; p̄cipitātur: vnde aūq;
tñ q; ī quolibet etatis suē parte quis obierit. q; si

fuerit acerb⁹ morte maturit. **C.** Cum filio dulce
do vite abijt: **C.** Patroz dulce solaciū bono patri
fil⁹ bonus est. h⁹ sollicitū et graue. etenim sepe dulc
assima offendūt et clarissima ipediūt et p̄ciosissima
vex p̄mūt. forsan et obstat tibi fil⁹ altiora aīo ai
piditāti. et si igit^r mestioz libeioz tñ fē⁹ assurge. bō
ei de mal⁹ elicere sapiētis est. **C.** Casu miserabi
li infantem pdidi. **C.** Humanū nullū hoīmī deflē
dū est. quia oīa humana p̄medicata esse debent. q̄
si nō snt nō casum filij h⁹ inscientiā tuā defle. atq;
cōdicionis obliuionē. verum nulla mors libera est
quam mors aīe sequit^r. a quo infās tu⁹ immunis
est. **C.** Precipitio perijt ifans. **C.** Dane plures
pene morbis qm qui in senectute deādūt pereunt.
Ded quid refert q̄liter quis pereat. perire em̄ ē
piter nō p̄t qui sine peccato pit. moriāt ante nos
peccata et sp̄ bene moriemur. **C.** Ex alto cecidit q
perijt. **C.** Ex languore morientib⁹ mors duior ē
et longior angustia. dolor oīs eo tollerabilior quo
breuior. Porro p̄cipitari et tuē illi⁹ etatis est appri
um. fecit infans quod oēs solent facē et si nō casu
peūt. sine illū perijisse p̄iūd⁹ erat et feliciter secum
actū est p̄i⁹ mori. anq̄ mal⁹ vite hui⁹ iplice^r q̄ q̄
multa snt expti nocūt et intēti nūc aut mltā vitā
q̄ si sompniū agūt cui⁹ reminisci nequeūt ex p̄cti
Deniq; p̄ijt h⁹ innocēs ifans tu⁹ qui fortassis si ui
ueret nocentissimus p̄isset raptus est ne mahcia

mutaret intellectū. **N**oli in tanto positū de f. foē
 tune minas euasit. preoccupauit eam. que dilata
 illū pocupass; allatus est in p̄nis ānis. nec plus
 inde queri debes q̄m de illo qui magnū māe citius
 nauigauit. **A**lieni filium nuciui. **D**ane
 apta tibi ad magnū et singulare meritū via est. si
 deinceps q̄si tuū pauers. id em̄ illi gr̄ius deo ac
 ceptius. tibi q̄ et mulieri honestius quietius. sic
 eximiam pietatē tibi quesieris ex alieno flagicio
 quippe suū filiū pauisse natura fuerit. alienū cai
 eas tantūmodo. post factum nō peniteat h̄ delectet
 bōi penitētia ōne meritū admittit. **D**oleo nimis
 tamē. **C**rede nichil singulae michi nōcras. q̄t
 tidiana hec res est. alie uiuētes hoc fatent. alie **128**
 morientes. alie uero uiris nūciant post morte. **V**i
 de igit̄ ūte oīa a quo audis. cui credas p̄sato q̄a
 multi stimul̄ malis impulsi r̄moēs falsos fingūt
 studiosē. alij q̄dam flexu lingue effrenōq; impetu
 et que sciūt et que nesciūt pari loquunt̄ audacia
 difficilis ei de filiācōne sentētia est. **F**ilium nō
 esse meū dixit vxor. **I**dem ofessa est **P**hilippo
 regi magno viro magni filij iacturā. **O**lympias
 mater **A**lexādr̄i h̄ tamē neq; luctū legim⁹ nez su
 spiritū. **C**rebre nimis int̄ hoīes hui⁹ generis lites
 et laniēta sunt. promi quidē sunt ad nupcias ymō
 lubrici et ruētēs vix videre diē creditis quo maris
 et sitis. demū hinc pfusi in gaudia. vix in furoēs

primos diuigi dies in strepitu inter epulas et cho-
reas agitatis. inter catus iocos et tribudia. oēs uirā
reliquā iter suspicōnes et iurgia. utrobique stultū et
dementēs. nā neque mulierem tam anapite sic ama-
re. tam uero inseparabile sic odisse deceuerat. **F**abulā
lam audi narrabo nō tñ fabulā h et rē gestā:
Ex adūlo **H**ittoris britānicā nō lōge añ etate nāz
cōtigit quod dicā. **E**rat em̄ mulier quedam vni
marito cōiugio copulata a quo cōcepit et pepit sibi
filū deinde cōcepit et pepit vñdecim alios filios ab
vñdecā alijs uiris. fouit nutriuit eos educauitqz
Tandē ad metam appinōns que est p̄fixa vñus
se carni-esset mors in ianuis. uocatis familiāibz
nāis suis ac marito. ait. **E**cce inq̄t maritē mī nō
est t̄p̄ m̄ iam ludēdi. postq̄ longiū itū. est et redeū-
dum. erraui ait. non fuauit tibi fidē. ignosce q̄so
m̄ sero penitētā: adiecitqz. senior iste filiū tuū est. ces-
teri uero alioz sūt. secūdū enim est istiū uici. terciū
illū. et sic q̄eto hīto atz alijs reddēdo singulos sin-
gulū scdm̄ qd̄ genuerat p̄ etate. postremo iunior in-
ter oēs nōdū adhuc septēnis auditis hys f̄monis-
bz surrexit et dixit. rogo te inq̄t mat̄ da m̄ vnam
bonū prēm. quod et fecit. assignauit eiz sibi multū
diuitem et famosum mercatorem. quo audito. be-
ne mater inquit obias in pace. **C**. **F**ratrem perdis-
di. **C**. **F**orte et fratrem et domesticum simul hos-
stem amiseris. **E**n iacturam. rem malam boni

nominis perdidisse. Porro perdidisti illum qui te forsā
perditū optabat. qui obstabat rebus tuis. multas
eius magne laudis aditū luor fraternus obstruxit
sic quod tuorum filiorum forsā sine iugum. vite tue emu-
lum ac glorie obicere et primum participem amisisti
fratri enim impio nullus infestior hostis. **C. Bonū
et vtilem fratrem amisisti. C. Illo auide vti debuif-
ses id si lentius egisti non mortis iniuria sed tua
segnitas est. illa enim suū ius exercuit tu tuum ne-
glexisti. C. Mors me luit. C. Et multos quidem
non putabas forsā cito te mortitū. vix oīa que
nolentibus accidūt cito fieri vidēt. que aut optan-
tibus sero. C. Dixi mori posse illum credidi. C. 129**
**Credo sane: cuncta enim amor vehemens sibi indulget
nilque sibi non spondet. unde et qui amant pene eter-
nas delicias suas sibi fingūt. tu si fratrem tuū natū
noueras etiā et mortalem scire debueras. et idcirco
si pulsam mortem velut inopinam doles. etas
multū. si non impulsā tibi fuerit vltro errasti. C.**
Mortalem sciui sed non de morte eius cogitauerā. C.
**Inconsulte quidem. sed hec dissimulatio vestra est gēs
stultā perditōrū. vix vniquē mori creditis mortales
sed vos assidue morietes sensum a patribus. animam a
fine diuertitis vulgare malū. Quid aut hoc ali-
ud est quam vltro oculos claudere ne solus radios a-
spiciat. tamquam lucem non oculi dampnum sit illam non
videre nec enim minus clara quod non videas. nec minus**

vera est qđ nescias. quis tam cecus ut nō videat.
quis tam ebes ut nesciat qđ veritati recū nīl detra-
hit sensuū aut intellect⁹ infirmitas: Vos equidē
nō infirmi neq; obtusi s; quod oī excusatioē caēt es-
stis dissimulatoēs eximy. et ad fallendū vos ipos
ingeniosissimi. qui tanto studio discitis inutilia.
necessaria autē nescire nitimini. frustra quidē. nā
clausis oculis sese ingerūt. et nesciendi auidū in-
geniū irēpunt. ac obliuiscēdi cupidam mēōriam
irēpellāt. Sed ad plenū fatōr signēta mortaliū
sola mors discutit. **¶ Et si mortalem sciuī des leo**
tū. **¶ Actiū humanoꝝ magnū p̄r sup̄luit. quid**
quelo sibi aut alijs quibuslibet p̄dest fletus tu⁹
ut sit mors malū aliquod. quod tñ docti negant
quod nemo tñ negauerit irrecupabilis mali inu-
til fletus est. **¶ Amisso fratre sol⁹ sū.** **¶ Non**
est sol⁹ cū quo virtus et honeste cure habitāt. mē
quas affixā fr̄is tui ymaginē esse nec mors ipsa
vetat. Sic q; nez s̄ tibi p̄dit⁹ ē nez tu manebis so-
l⁹. **¶ Grauior numēo filioꝝ.** **¶ Quid q̄ris de so-**
litudie filios habēs. qđ vēs de gūaīnes filij tui di-
uicie tue sūt. filij qđē nō labor s; req̄es pentū sūt
et leuamē laboꝝ. ac oīs fortūe solatiū si boī sunt.
si mali nō de numēo s; d moib⁹ q̄rela ē. **¶ Quis**
pascet oēs ⁊ vestiet. **¶ Qui te pauit a iuuentute**
vsq; ad senium. erudias eos ad honesta et pascet
eos ille. qui non tantum hoīes s; et pisces maris

110
pascit qđ supedes terre atq; celi volucres: idemq;
vestiet qui agros herb ac florib⁹ vestit. atq; fron-
tib⁹ siluas. et forsan filij pascunt te et vestiet. ym-
mo tuebunt honestabunt: fieri humanatū ut a
voluptate alie incipiūt et in labore desinūt et dolo-
rem. sic ecōtra alie amaro principio cōcepte. dulci
sine claudunt. que fere oīm fors est actionū vtu-
osātū. quare ingressus crucient demulceatq; pro-
gressus. idem et de filijs tuis conice. ¶ **G**rauo
prole numerosa. ¶ **A**uro et opib⁹ ecū humerū i-
becalles premi pnt. illd tñ nemo queit h et gaudy
atqui inter prima felicitatis bona numerant filij
hij ergo ne te pgrauatum dices ymo potd suble-
uatū. ¶ **P**reterea diuisa sunt opū genera. et vaia do-
na fortune. nulli cōtingē possūt ōnia. alijs em va-
rie merces. alijs rigens tellus et exsangue. alijs
metallū aut pecuis. tibi vō diuicie obtigerūt filij.
an boues et pecudes an asini ac cameli et profuge
apes. pulli colūbe et pauones. deniq; fūi et acille di-
uicie erūt tue et soli filij excludent. ¶ **E**ducādos
plures filios habeo. ¶ **N**on obiciam tibi Pri-
amū regem Troyanorū qui quinquagita nez An-
axersem Persarū regem qui filios habuit centū
et quīdecim. sed illū nobile Romanū Appiū viz
vtutis h et pauperem valde. qui tenui victu āplā
familiā nutriuit et filios multos. quodq; plures
qui ditissimi sūt mesti faciūt et q̄tuli let⁹ facebat

Appius et equanim⁹. nō em̄ fortunā appetitū. sed
fortune equauerat appetitū. non ei erat fors creffi
regis ludoz. nec cōcuius sui crassi. s̄ felicioꝝ quib⁹
angustior sua fors: **E**tem si diuitū filij nutriantur
lauti⁹. vestiant insigni⁹. nō viuūt tñ melius nec
diuiti⁹ nec letius. nec etiā put cōstat viuūt secus
ri⁹ honestius aut sancti⁹. s̄ p̄ hys vnā habēt q̄
excellūt pomposi⁹. hoc est stulti⁹ viuūt: quippe sus
us cuiq; viuendi mod⁹ sua mēsurā est. nec idcirco
mēlior quo maior. **N**ō fit ut in tugurio letos ses
pe videas nestosq; in domo regia. nō vnā em̄ oīm
est capacitas sed vn⁹ est fons gracie. cui dicit. **A**pe
ris tu manū tuā et imple oē aīal bñdictioē. **Q**uid
ad rem valorū pūitas aut magnitudo vbi oīmū
par plenitudo est. **F**orsan inq; paupibus multa dō
sunt. fateor quidē. sed multo plura regib⁹. **V**erum
inuenies vbi **P**oete **P**oet. **M**ulta inquit petitis
bus multa desūt. **M**olestia est tātorū sollicitas
do. **N**ūquid credis huic sententiae que dicit. n̄
posse vitam hominis sine molestia iueniri. **I**te illi
oēm uitam eē tormentoz. **Q**uid q̄so filij meruerit
quid si tibi non sint filij aliene aures subintrabūt
Crede m̄ q̄cūq; te veritas quemlibet fortunē gradū
arripias. et labores. molestie atq; difficultates uite
tibi adētūt in p̄optu. q̄d op⁹ est iamib⁹ lamentas.
Unde michi tot dotes filiarum **D**eus v
nus idemq; marium et filiarum non facit faustū

cōiugiū dos h̄ v̄tus. fac si potes vt filiatū tuaz p̄-
cūia nō optabil̄ sit h̄ pudor. modestia. facecia. ca-
sitas. fides. humilitas et paciencia. H̄is cōnate
gēnis h̄is ancillis comitate limen adēat cōiugū
nō diuitū sed proborū. vbi sepe pudicia tutior atz
dulcior vita q̄m in thalamis seu atrijs regum est:

Decipior ab hominib⁹ **Diraret sane si**
illesus int̄ hoies cūlando posses euadere. quis ei
hoiem non decipit homo? vbi fides exulat regnat
fraus. neqz hoc nūc nouit̄ pp̄edis. nō t̄to studio
neqz tot laqueis vnatores uel aucupes fetas ac
volucres captāt ut versuti homines alios q̄z sim-
pliciores monstrāt digito fraudiū maḡi. et ille **131**
prudētior qui peritior est fallendi. Dane si nō de-
cipi cupis. aut morere aut hominū fuge consortia.
nichil certius restat.

Plures me decipiūt

Coqita an tu aliquem deceperis. estis fere oēs ad
fallendum proni. facilius em̄ habes ferre ab alijs
quod tuīpe feceris. h̄ vos et que facitis alijs non
sentitis ⁊ que ab alijs vobis fiūt pati nō potestis
ōm̄ū rerū iniquissim̄ iudices.

fefellit me a-
stut⁹ **Vino tuū ex cuit̄ i gentū.** docuitz nō fide-
re mihi exptis et probate fidei hominib⁹. q̄s em̄ v-
nicus qui nō decipit. quicq̄d mali mortalib⁹ cōtū-
git min⁹ est q̄ quod patit̄ ab hoie. et quia explis-
tare oīa nec possibile nec necesse est. siliū illi⁹ pa-
tris tibi sufficit q̄ iussit̄ discē n̄ tū mortuos portā

qm̄ viuētes. **M**ale deceptus sum. **C**rede. m̄
tis falli profuit. eris em̄ cautior in reliquis: multi
parue rei dapno magna rez pitula declinarūt.
Incōsulte laudauī illū qui dignus erat uituperio
Clauda inq̄t Seneca p̄ce. vitupa parcius est
em̄ vtriusq; libido. ymo morib⁹ ut pp̄rie dicam. ac
pruritus quidā mobilis lingue et inscie q̄eris. c⁹
frenū ac custodia inē opera eximie p̄fectionis tūme
rantur. **S**i quidē sciens egeris reprehensibilis es
si ignorās excusabilis. meli⁹ est em̄ malo falli qm̄
fallere. quia falli a hem̄. fallere v̄ro pp̄riū crimē
est. **S**ane inde doleo. **P**udor dolor atq; peni
tentia scate sunt et gradus ad resipiscere salutem.
pauci sunt qui p̄ iter rectū nisi per deuia multa re
spitendo pueniūt. **H**inc multos in iuuetute suos
diuersariū voluptatum vidimus et quasi v̄m̄da
tos sub peccato. qui post virtutū amīci et in senio
euasere. **E**xperior multos ingratos. **G**ra
ue viciū scateor illud. nec verbis laborādū eē ad p̄
suādendū quod om̄b⁹ est psuasū. quod oī; mortaf
liū fmo dāpnat. quippe inextirpabiliter est insitū
cuilibet. sūt eī qui sūmū bonū in virtute locāt. sūt
qui in voluptate hoste v̄tutis. et sūt qui in neutz.
Sūt qui castitatē ornamentū ponūt. sūt qui eam
spectant. et alij qui virtutem aīm̄ laudant sūt. et
qui vitupāt eam. **F**inaliter n̄lla v̄tus tam laudat
bilis est qm̄ male t̄citādo possit calūpnia. gr̄itudiez

vero nulla gentium barbaries. nulla mox immitas
no laudabit: sic uero nullum vicium tam multis uerbis
dampnatum sicut ingratitude est. cum tamen inimicabi-
les sint ingratia: **Reuult** id cuiuslibet viro bono vitandum
ac fugiendum clamo. In altero vero tollerandum sicut
cetera vicia quibus humanum genus scaturit quibus malis
habundant. boni exercent. proferat igitur atque gaude po-
atque ingratum forte quam ingratus ab aliis fertur. **Inue-
nio ingratos.** **Q**uid ne quid in te culpe fuerit.
multi quidem sunt qui videri beneficia volunt. iactantes
sunt. ac ex probatorum onerosum genus quantum beneficia plura
offense proferunt quam gratie. idque nil est aliud quam proicio
odium parare quod utique in sanam mercedem dixerit **132**
Ingratos doleo. **Q**uid audire nunc expe-
ctas? ut benefacere desinas atque de alterius culpa tuum
dampnum efficias. Et si multiplex potentium improbitas
debetur oblivio et superbia. non tamen ideo desistendum
est. neque enim ceterorum emulacione eruenendi oculi. quos facere
potius debet aliena cecitas cariores. **Queror
adhuc de ingratia tamen.** **An tu ingratum fueris aliis
cui memineris quod. vna enim ingratitude aliam premit.
sic in reliquis. vnum sepe peccatum pena alterius est. dig-
num multis profuisse quam vni digno defuisse. Proinde
prope ne malorum odio bonos mores eruas. nec ces-
ses aliis prodesse. et si quidem aliis incognitum sit scias
tamen deum nosse. nosse quod te hoc satis est. Non est
vera virtus cui conscientie premium non sufficit.**

Male successit michi profuisse multis. **Ca**
ne ne vni⁹ crimē obsit alteri. quod qz grauius est
etiā tibi. expeire alios. nemo tñ certā in beneficis
dandis manū habet ut nō sepe fallat. post naufrā
giā etiā maria temptant. te res hec benigniorem
faciat. multa beneficia pdās vt vni bene des. cui⁹
em rei certus euentus est id aliqñ procedat. sepe
namqz quicqd infelicis soli assidua sterilitate spe
ryt: anni vni⁹ restituit vbertas. multi etiā diu is
grati vrgente aīni pudore tandē gratissimū extiter
re: magno qz cū fenore spes amissa redijt. sepe etiā
am quod requisitus debitor negauit: vltro nō d
bitor obtulit. **Dane nūq̄ vllū bonū perijt.** quia
qui bene agit se primū an alios cogitet. vna em
virtus prodest multis. s̄ prima et maxima pars
vtutis redit in agentē. Itaqz et mali oēs ingē sū
nō idcirco vir bonus cessabit a bñficio. nam qui i
multos spgit amulat in seipō bñficia vni saltē sis
bi nō ingēto. **Proieci quod ingēto stul.** **Atq̄**
ḡtis daē ec nec auar⁹ metuat. q̄a eo utiz maior ē
libalitas quo mior ē spes p̄mij. **Petes epulsa**
patior: **Cue q̄lo arrogas licētā petēdi a libta**
tem ep̄is alyis negādi: qd ec qd sepe vtil ē repul
sa petenti tibi ei quod peteās ipetrasse forsan dā
pnosū eāt crede nō pati posse epulsa nō ciuis s̄ tie
rām ē. **Inmeite epulsa patior a iuste.** **Di**
iusta ē epulsa g^o peticō iusta fuit gaud g^o alteri⁹

potius culpā esse q̄ tuā. etiā multū se magna mei-
tos putant vnde penit⁹ nil merent. hinc repulſe do-
lor hinc iniuste q̄rele. quibus oib⁹ terre et ois vita
hoimū plena est. ¶ **Pudet repulſam accepisse a
negate.** ¶ **Michil esse pudendū scias pret culpā.**
quē ergo pudorem tibi inferre potuit quod tui nō
eāt arbitrii. ¶ **Indign⁹ me repulſit i te mltū pua.**
¶ **Id q̄ciens indigni dignissimis p̄ferunt.** iudic-
tant dignos indignissimū. alienaz ei leuioꝝ suaz
quib⁹ rex iudex fauorabil⁹ ē. Porro multis parua
negata vltro magna oblata vidi⁹. Verū si repul-
ſis fortūe munera compēſent equabūt latices. s̄
vos illas indignacōe augetis: hec vero obliuioe ac
dissimulacōe minuitis animata ingratiſſima. ¶ 133
¶ **Dignus vt puto eā nō repelli.** ¶ **Velim idq̄dem**
s̄ an tu om̄ia homini p̄ dignitate dari estimas ac
negari? vtinam ita esz. vt et pluēs bonos spes p̄-
nū et p̄uiciores malos faceret metus pene. Sed
nō est ita. amor em̄ odiū. spes cupiditas. affect⁹ i
coditi om̄ia p̄miscuere. ita ne in te vno fortūe stilū
publicū uis mutari. et nō te poti⁹ ad coēm cursū
hūam mortis inflecti. ¶ **Sperauerā nō repulſam
pati.** ¶ **Nō debet repulſa spem auferre.** sollicitu-
dine ac v̄tutem acquirere. nil em̄ tam asperū q̄d non
leniat cōſtancia virtutis. Esto tamē q̄d nō fecerit
nō igit̄ tñ deserēda vllō mō virtus. ne pp̄ aliud
q̄ pp̄ seip̄az suūqz pp̄riū culta videat. ¶ **Quia ui**

roz magnoz dignitatis aut ptatis alicui⁹ passi
forti aīo sunt repulsam. qui postmodū honestati
illis quib⁹ cōtemptui fuerāt spectaculo fuerē. ¶
Promissa michi nō solvunt. ¶ Magnis pmissi
sonibus minimū fidei est. nota vanitas. note blan
dicie. nō q; hoīz mēdacia. si m̄ credis. m̄lta pmissi
tentab⁹ nichil oīz debes credere. ¶ **Q**uot habūz
dat pollicitationib⁹. ¶ Aut iridebat. aut ad tē
p⁹ diligi volebat. aut forte dū multa tibi pmissit
a te vni postulavit. Depe qui diuites sunt verboz
inopes rez sunt. id nosse debueras. ¶ **C**redidi p
missis. ¶ Qui cito credit leuis est corde et
facilit̄ decipit. An non Reynardū legeras. qui ne
scio inquit promissis verū credere. credo datis. Al
quis promissit tibi. promississe sufficiat. alium que
re qui promissum impleat. nō potest vni oīa fa
cere. ¶ Tulte hoc promissor fecit vt te delectaret i
amiter. et tu interī diligas eū. ¶ **A**mici michi in
fideles. ¶ **D**ys querelis orbis plenus est. fientes
ta infidelitas et amicitia nullo modo coeunt qui i
fidelis esse incipit. desinit esse amicus. seu qd potis
us crederem nūqm̄ fuit nam cum uirtus om̄is
immortalis sit non est sublata fides sed fictio. ¶
Amicos infideles experio. ¶ **N**em narras impos
sibilem. nam et pmiss et negas amicos quidem h̄
credidisti eos esse qui non erant. nempe illud non
ipossibile tm̄ h̄ cōmune est. falso ergo habitū sunt

amici. h̄ nūc primū animi portū latebras. sinē ed-
toris nūc letus aspice tu. serua tamē eq̄ie fidē. ⁊
si nō pp̄t inmeritos. pp̄ter te tamē meritū. qui nō
aliena peste te paciaris infici: id quidē facies si q̄n-
tū tibi displicuerit illoꝝ p̄fidia ip̄e tecū acriter ex-
culleris. sepe em̄ vicij odiū calcar ad virtutē fuit.

Odia amicorū contrari. **O**dioli ciues. o-
dioli cognati. odioli coniuges et fratres. odioli d-
nū patri filius et filio pater. et finaliter nulla ne-
cessitudo que nō odijs infecta esse possit. sola ami-
cicia sincera mali hui⁹ est ignara. Inter hāc et illi-
quas hoc interesse docti diffiniunt. q̄s oēs alie vir-
tutes odio adiūcte p̄durare possūt ⁊ nomē suū re-
tinere. huic vero vni non tantū si odiū accesserit **139**
amicicia iam nō est ymo vero magis odiū. **Q**ues-
telas ergo mitte queso de amico. null⁹ dolus in a-
mico esse potest. **P**ed aicos creditis qui nō sunt
amici. rem inextimabilem amiciciā facili p̄batis
ex p̄mēco adeo uiliū v̄h̄ curiosi. leui cōmestatione
aut breui cōfabulacōe queritis amīcū. nec citius
queritis quā p̄ditis si tñ quod nō habet perdi po-
tist. postea aut vos deceptos esse dicatis. et hāc in-
famā ascribere vultis amicicie. **A**micū p̄didi-
Si virtutem ut debes amasti in amico. illa nūc
q̄ p̄dit nec morit. h̄ic docti amicicias v̄eas imor-
tales esse dicūt. que nec v̄llo v̄m̄q̄ discidio aicoꝝ
nez etiā ip̄a morte soluūt: sic discordiā vicinūq; oī

vincit vltus ipa nulla vici re. **Cetera non habes** cū amiseris caros amicos. maxime tūc habes cū vident amissi presentia ei debetata est ne dicā fastidiosa ac supba reb⁹ nimis of⁹fendit. amicoꝝ aut recordacō suavis ac iocunda nil amax retinēs. **Mors amici** michi optūm abstulit. **Si comoditates perditas** quereis vtiq; uilitatis cupiditates amicitia ponis. si cōuitū. cogita q̄ parua pars tēporis uiuentū exhibet presentiam amicoꝝ. q̄tū cure. q̄tū morbi occupat: q̄tū sopor ac voluptas. q̄tūq; pegrinantū discursus sollicitudinūq; diuorsia et secessus. q̄tū nūc dēniq; aliena. nūc ppria: et illa rerū multiformiū iugis ac inuicta necessitas. cui nulla p̄speritas eximie detrahūt cōcupito diuitiū. q̄ rari digressus q̄ breues. q̄m solliciti more. digressus q̄m duri. q̄m feri reditus. qui obices. que nam impedimēta. qui laquei. **Hys ac similib⁹ uite difficultatib⁹** amicitieq; cōpedib⁹ ad memoriam edactis intelliges quātulū sit quod tibi mors abstulit. si illd solū libras qd amicitie vitiū solū atq; p̄petuū fundamentum est nichil ibi mors potuit. **Tull⁹** **Teliū** solat⁹ d mors te scipiois ut in eo mēoria e⁹ uiuat q̄a nō fama amica aut vte⁹ extigui p̄t. qd nob uiuē p̄hibet **Daulū August⁹** **Bernardū Grego.** **Ambro.** atq; vios alios magnos q̄m⁹ nobscū i mēoria sedāt abulēt colloq̄n⁹ disputēt nos q̄z doceāt solē⁹ et erudiāt

Amicū mors amara rapuit. **A**micū corpus
eripere mors potuit nō amicitia. nō amicu. sūt ei
ex illoꝝ genere qđ nec mortū nec fortūe subiaceret
h̄ v̄tuti. que vna in humanis reb̄ est libeā. 7 q̄m
q̄ illi subsunt donare libertati potens est. neq; ei
tantū precij ess; amicus si tam facile p̄di posset tā
ta ei v̄tus est et amī pulchritudo ut in hoste etiā
delectet. et amare cogit illū qui se odert. **D**o-
leo absentia amia. **E**t illud fateor mulierū
mūe ac oī; muliebrū amātiū. q̄ oīs delectacō in-
sensib̄ exteriorib̄ est. De hīs tū loquit̄ Poeta
vbi ait Absentē absens semp̄ auditq; videtq;. id
em̄ si ita est tū amicus absentem nō audiet videt
bitq;. nisi forte purgatiores oculi sint lasciuie po-
ti⁹ qm̄ virtuti. aut plus aliquid dignitatis in sa-
no q̄ casto tribuit̄ amori. qui sane p̄ter honestos
ac volucres cogitat⁹ quos pro libito vagari sinit
et esse vbi vel nulla distātia vel uis p̄hibere potest.
epistolari remedio etiā cōsultum est. quo nescio an
vlla ḡtior sit p̄ntia. que tenēa ac sepe fastidiēs est
interdūq; amicoꝝ paritio offendit̄ ut qđ valdē di-
lexeris. q̄ optaueris p̄ntiā vehemēter. etiā nōrū
q̄ abesse mal. **V**n̄ **C**ul⁹ ex̄ns **R**ome. ad **Q**uin-
tū **C**iceronem fratrem suū scribens **A**syē tenentē p̄-
cōsolatum. tū tuā inq̄t eplām lego. te audire. tū ti-
bi scribo me loqui tibi videt̄. sub dēh̄ aīo suo fra-
ternā figē debē p̄ntiā efficacissimū incitamentū ad

honestatē excitandam dicit: sic et Epictetus absens
a amico scribens ait. **F**ac inqt oia tāqm spectet **E**-
pictetus. **V**enera in Campania ep̄ns Lucillo scrip-
sit existenti in sicilia. hortaturqz ut secū studeat. se-
cū cenet. secū ambulet. secū oferat. que nō nisi aīo
fieri poterāt. ut nō egenis oculoꝝ aut aurīū pedū
qz ministerio. oculū aut aurib⁹ aliqd fateor tñ sub-
trahit aīo nichil. **A**best amicus m̄. **I**nter-
dum nō cōgnoscat amicus nisi ceperit abesse. sane
sicut in cūctis reb⁹ sic est et in amicicia. qd copia ī-
gens gustum ebetat acuit peruria: qd si magis a-
mois **Q**uidi⁹ naso īmissioꝝ amātib⁹ vtilē cē di-
cit: quib⁹ oib⁹ in p̄sentia est voluptas. aut eadem
nō vtilē est amicus qm̄ in virtute iocūditas tota ē
que absētie nullū sentit īcomodū cū vbilibet p̄s
sit. **N**oli g⁰ desiderio succūbere. s̄ esto aīni astā-
tis atqz amīcū mente opletē que tibi nec discess⁹
eripiet nec mors ipa. **D**ulcis amica absentia
fero moleste. **P**erfer viriliter tantū et mollio-
rē partem aīni p̄nti virtute cōsolida. hanc amas-
riusculā quam desles nunc absentiam. forsan in
tempore tibi amīcū et amica p̄sentiam efficiet
dulciorem. **V**erum accipe iam quod aures vul-
gi vix capere sufficiunt. dicit enim nequit. quod te-
nera quamqz fastidians p̄sentia sit interdum
amicōrum. in absentia vero nichil amarum nichil
qz qd pungat. preter desiderū quod tamē dulce ē.

quod neget ipse tu: **M**ultis laboribus atteror
Quid sub celo non laboriosum dabis: propter so-
lam ut creditur voluptatem qua nichil in fine molestus
us nichil laboriosus: nichil quod in ipsis animis eliquit
tot aculeos. Unde **Draco** nichil inquit natura de-
dit sine dolore mortalibus. Et alii dicitur inquit omnia bono nobis
laboribus venduntur, cum enim omnia gratia bono nobis donata om-
nes pro uno ore fateantur, ille ludens vendita dicit.
Cicero ab initio rerum nichil elatum, nichil al-
tium nichil memorabile sine labore gestum aut prius
lo esse legitur, sine difficultatibus nulla gloria esse
potest, nulla est virtus casu accidit, tantum bonum ad
quod tam dux stragulum atque scrupulum iter est. **Q**ui
minimo labore conficitur. **V**irtutum arena labor est, requiritur
es voluptatum, nihil sine labore laudabile est, nihil excel-
sum, proinde laudis herculee fundamentum labor est,
nulla re etiam **Ulysses** quam labore agnoscit, quanta libet
etiam prudentia fungeretur quis, si fuisset otiosa esset
ignota. Labor gloriosos animos nutrit recreatque,
non fatigat labor **Capitaneus**, **Fabium Pompey**
Iulium et consimiles milicia claros fecit. Sic et
Phos, **Poetas**, et sanctos viros, quantum omnis vita
quid nisi delectabilis labor est? Quid de artificibus
dicam quantum profecto studium non promissus stimulus esse potest
magna et salubria tractantibus, quantum ad minima sic
accut animos et excutit. Proinde omne genus paucere
hominum: ubi multum fame est, est et pluvium laboris.

et oio virtutū amatoūbus labor amand⁹ est. sine
quo ad eam quam amāt et quam cupiūt gloriā
inueniē fas nō est. ¶ **Nimis crebris laborib⁹ ex-**
agitor. ¶ **Nimū et paz quod varietate accipi-**
accipientiū. ignaūo ei oīs labor nimius qui null⁹
est industrio. imbecie species labor est. discite segnes
¶ Multū me cruciant labores. ¶ **Nō cruciant**
h vires acūit et exercēt. crede quia multis p re
medio labor fuit quos aut quies aut ociū in fece
rat. defecauit deterfitqz. nam illū aim curae oīstat
et prurientib⁹ uicij⁹ obstāe. atz radicata ouellere
¶ Durus labor michi. ¶ **Dura quidē virtus**
durus labor: mollis est voluptas. mollis et iertia
vnde similia cohabitāt. inter diuersa diuortium
est. molliū hoīm querela tua est. ¶ **Nimū labo-**
rosa sors mea est. ¶ **Honoratum te ingrātū acci-**
pis. nescis queso ut nocte mediā dum castrorum
aties uirginūqz et virorū stratis suis relictis sur-
gūt. argent. vigilant ac obsequijs diuinis exercē-
tur. interim adulteri suis illecebris perfruuntur.
dumqz in castris miles pro patria defendēda dur
in tabernaculo pro augenda. studiosus pro ornā
da anima inter libros exabat. leno infamis in-
ter suas acies ac in suis tentorijs quiescāt. Jam
sortem tuā elige. ¶ **Acertimo labore vegeoz.** ¶
Hanc oīs qui conat gloriā adipisci. per artam
viam ābulet oportet. verbū domini est. At cui ad

ignauū traditi deuera ⁊ pfacil̄ uia est. nichil faci-
h⁹ qm̄ errare. Demq; quisq; nascit̄ ad labore ut
testat̄ scriptura. nez filios regū exapit. Labor g⁹
atq; uirtus vte artes sint. nō ocium ⁊ voluptas. q̄b⁹
qui se applicat. vtiq; a natura hominū degenerat
⁊ se in naturā pecudū trāformāt. nō in naturā ho-
minū s; brutorū cōputari a p̄bis gētū metuerūt

C. Graui labore attror. **C. Ipse labor cedētib⁹**
gūis qui leuis est conatib⁹. tantu animo forti per-
fer et assurge. p̄ntiq; molestie finē cōfer. q̄a mul-
tos labor extulit. multosq; industria. sopor nullum.

C. Cogor ire pedes. **C. Cogi quidē dux fatror.** co-
gi aut volens nequit. Indignaco aut dolor nātū-
tis pondus exaggerat. paciencia vtro et oleusu ani-
mī fortūe cuspis obtūdiē. Vis ergo nō cogi spōte
fac quod cogeris. Vis vt iter longū breue sit fac
volens. ars hec in manib⁹ tuis est.

**C. Doleo q̄-
dem pedes ambulās.** **C. An hūc mundū eques in-
trasti an exibis?** quid nisi eques ire p̄ mūdum do-
les? o humile principū. huilior simis. et qm̄ sup̄ba
mē vtiq; media sunt. atq; in breui cursu quāta
obliuio terminor. nec vnde vneitis nec q̄ p̄gitiis
meministi.

C. Dure fero tamē. **C. An alienis
pedibus malis ire.** at alienis manib⁹ operat̄ nez
alienis ocul̄ videre aut aurib⁹ alienis audiē nez
ū alienis vultū narib⁹ olfacē. quid hoc singulare
habet? quid doles ire pedes nisi quia equitatu fouā

13A

ire malles. Hanc multa equorum fiducia adeo delicias
ta quod discunt ambulare pedibus. equorum usum quibus
diu fortuna accesserit acceptantes. nature munera
obliuiscuntur. non considerantes quod sancti patres pedibus
inadis deserta plustrabant. hanc et sanctissimi Aposto-
li omnipotentis dei misericordie mundi climata circueverunt
pedibus. **¶** Diquidem nil ad tolerantiam rerum aspera-
rum efficacius quam cogitare eadem fortissimis animis
multos esse perpassos. pudeat generosum animum id non
posse quod inrumine abiles potentie. que cogitatio non
tamen in laboribus hanc in omnibus alijs que difficilia tolle-
rati sunt. primo et in morte ipsa sepe profuit. **¶** Fa-
tigor ex itinere. **¶** Nichil duorum iter ita lenit. ac
mestum serenat animum ut nobiles ac suaves cur-
re que nisi uiri docti ac boni periculum incolere ac co-
micari nequeunt. Hinc enim signa te ac societas
amica colloquentis accesserit. et non tantum leue hanc et
breue iter erit. multos enim iocunda fabulatio sic affe-
cit. ut non iuisse sed se factos esse crederent. iux-
ta illud. Comes facundus conuicti pro vehiculo est. **¶**
¶ Malum dominum populus patitur. **¶** Fortassis id
meruit iuxta illud. Qui regnare facit pro peccatis
propter delicta populi. Huic ergo scelesti scelus adies-
tum est. non enim solum apud inferos hanc ubique iusticia
exercet suum opus. et si sepius aucter interdum properat
peris utique inquit. est dominus diuindicans eos in terris. **¶**
¶ Crudelium dominum patior. **¶** Crudelitas quidem mala

7 nature hōmīnū aduersa est h̄ utilis. vicijs ac laz
 sciuenti populo frenū. p̄dest em̄ eis pauoz vndi-
 cūq; oriens. quippe amare insens̄ expedit timere
 nemo autē tam trux dominus ut nō truculentior
 sit voluptas. p̄speitatis comes ac filia. agentib⁹
 quoq; nil peius qm̄ securitas ac libertas. Qui ei
 nichil metuit proxim⁹ est ruine. **C. Quis plebs**
malū dominū patit. **C. Nichi crede null⁹ in mi-**
sera plebe miserior qm̄ tirānis: Pyonisiū tirānū
Picitie cōtemplare. Ille vir improb⁹ nec indoct⁹
 de seipso suaq; tirānide quid sentiret popul⁹. aper-
 tissime pendentis supra amici verticē gladij cuspid⁹
 declarauit. nota est histōia. Timet quidem plebs
 tirānū. h̄ et etiā tirānis plebem. sic reciproco pa- **138**
 uore se cruciant. **Unde hoc refert: qd̄ miseria pleb⁹**
 apparet latetq; tirāni. non tamen minus affligit
 purpureo velamine textū vuln⁹. neq; minus gra-
 uant auree opedes q̄ ferree. est et sua ut in sordi-
 b⁹ vtq; in fimo. sic et in lanceis et splendore mise-
 ria. Aurea quidē tirāni vestis extrinsecus q̄ntum-
 q; fulgida. obruere illam si posses ardentibus int⁹
 aculeis plena est. Ita ergo nō impune vt uides se-
 uiunt tirāni q̄ntūcumq; splendidi. nec inulta ple-
 bs premit. **C. Non intelligens dominus est. C.**
Nō tot passim est et dñi nec tā late furerēt si nō i-
 sanirēt ppli. at; cuiq; cuiū pro se maior foret p̄ua-
 ta res q̄ publica voluptas q̄ gloia pecunia q̄ liber-

tas vita. q̄ uictus: ¶ **Unū crudelissimū dñm pas-**
tria patit ¶ **Et mltos tulit Rōma. Gallū Gal-**
liculā. Peronē. Domitianū. Commodū. Galienū.
Maximianum. Deciū. et cōsimiles. Sarduplū
effeminatū tulit Africa. Cytū Parsis. Alexādrū
Grecia. ac Asia Dionisiūq; Diaba Reges dōs
vere tamē tirānos acerrios et imites. Sed quid
vere res numerē cum hodie multā sint et tam altā.
hinc suis opib; ac potētia. illinc morib; et demen-
tia radicati. ut numerari nequeant nec uelli neq;
min; apud nos hodie q̄ apud. Egypcios aut Mes-
dos libertate pessūdata ac sepulta. uersa seruitus
in naturā est. vñ adeo ut patres nrōs q̄s nati es-
sent puduit. uos autē pene in fuitate nati atq; edu-
cati estis: ut igit̄ dolores antiq;. sic et noui quēle
materiā nō habent. ¶ Iugo fuitatis dñi p̄mor:
¶ Si ois p̄as a deo. seu ad beatorū exercitium
seu ad penam malorū. par est. ut dño ip̄erio te sub-
iectū esse sentias nō humano. cui; si minister in-
imicorū uidet. patientia efficit ut imitescat. uix vl-
lū tam ferorū ingenū est. ut obedientia et obseq̄o
nō leniat. Deniq; uel ferendū est qd̄ p̄mit ul' dpo
nēdū nīl ei tertiū p̄ter impacāz que molesta nō im-
nuit h̄ aceruat. ¶ Supbo dño fuit. ¶ Quid
scis an ille dño supbioi fuitat; forsā v̄proi forsā me-
ritacule. forsā hys quibus imperat. Quotpu-
tas fuorū suorū fuos dominos cernimus vñdiq;

et quod durissimum fuitus est. forsan sibi ipsi hoc est uita
et passioibus ac violentis affectibus suis quis
seruit. Quid dicam pauci sunt liberi. libertate non
tamen illa qua liberauit illos uitas. **Xp̄us** **Ihs.** quod
tamen eo ipso uita laboriosior est quo altior. et liber-
tate qua cum fortuna omnes ligati estis. aliorum ei
aurea cathena est. aliorum sordida. aliorum laxa. al-
iorum arcta. alium honores uincunt. alium opes. quod-
dam ficta nobilitas precipitat. quoddam primit humilitas.
quibusdam aliena super caput sunt imperia. quibus-
dam et sua. quosdam uno loco detinet exilium. quod-
dam religio aut monasterium. Sic omnis uita ser-
uitus est. De nulla enim conditione conquerendum
nichil tam acerbum in quocumque fortune statu fueris
in quo uirtuosus animus solacium non inueniat. **1139**
Credet. multo citius inuenies et facilius quod fidelis fui.
quam iusti regis implent officia. cum non sit difficil-
lius quam bene imperare. **T**uam sortem igitur le-
tus amplectare et si humilem facile tamen et tranquillum
quidem mihi forsan fatearis feliciorem in spectaculo a-
helante quam quiescentem in cubiculo. **P**essimus tra-
nans est qui dicitur nobis. **H**aro absque culpa ipse
tiranus surrexit aliquis. Porro omnes uos unum hos-
tem habetis et notum. at unus ille multos habet ho-
stes incognitos. periculiosior stat. **R**egnum in sinu
filio est. **E**t honestus nunc et liberus regnabit. sepe
ei amor filiorum ab amore uirtutum animi deflexit. legisti

quidem apud **T**ransiudam populi arbitrio cōser-
tienti rex eligit uir optim⁹ ex oib⁹. Ibi nil san-
guis nichil opes p̄sūt. ōne suffragiū de uirtute orit̄. ita
ut iudicia nūq̄ fauor efficiat. sancta quippe et felix
affectio. que ad nrōs rēges utinam puenisset. neq̄
sic malis p̄iores et p̄iorib⁹ pessimi succederēt. nec
orbem terrarū tradita per man⁹ nequicia ac super-
bia corrupisset. Illic g⁹ n̄ll⁹ nisi senex p̄uēit ad re-
ḡnū ac sine liberis etiā ⁊ si alias uir opti⁹ esset. ne-
sc̄z etatis feruor aut amor filioꝝ t̄asuersum agat
animū quo nō expedit. Itaq; si filiū habet ad reg-
num non assumitur. et si in regno filius nascitur
statim cedit regno: nec uiri prudentissimi possibi-
le esse opinati sunt ut idem animus simul et popu-
lum curare debeat et filium. **Regnum meum
amisi.** **Clamis regia. sceptrum atq; dyades-
ma crede vel expertis ponderosissima rerum sunt.
multiplica ergo fasce releuatus queri queso desine.
Regnum amisi.** **Immo potius euasisti. et
rudus ex ingenti naufragio enatasti. solent qui-
dem uite restituti querelas p̄remere vota; solue-
re.** **Felicitatem regni perdidisti.** **Deu felix
citatem miseram seu infelicem miseriam amissisti
Regni potestate careo.** **Et regni curis
et casibus quorum tedio atq; odio quidam e solo
excidere uoluerunt quod ut uellent optarentq; ex
animo Augustū Celsarem modestia Peronē uero**

metus impulit. nōnulli quidē sponte dimiserūt
quidā imperator cuius nomē pretereo nō collap-
sus nō depulsus sed stans volens imperiū reliq̄t.
qui vltro ad dimissū reuocatus spreuit opes tur-
bias ancepsq; fastigiū ⁊ questū ab alijs querē-
dumq; tantis cedibus rursus oblatū exhorruit:
expectus in priuato late oleribus contentus est. Id
vero velle qui nō potest sunt namq; peruiaces
et indomite voluntates hominū: necessitati saltem
victoriq; suo gratias agat. ad eum eīm statum ui-
redactus est quem debuerat optasse. Quippe pri-
mū votum animi boni debet esse honesta asilia li-
benter amplecti. primū vō vel coacte. Quod q̄dē
nō latuit Antiochum regē Sirie. qui hominib⁹ 1120
habitis in Asia priuatus a Rōmanis senatuꝛ ac
populo Rōmāo vtres egit gratias qd̄ eum a ni-
mia sollicitudine liberatum ad meliora redigisset.
id quidē facere egit si fide egit at vō si vere egit ḡ-
uē utiq; atq; sapient. ¶ C. Regno cecidi. ¶ C. Cal?
iste forsan tibi utilis est: sedebas eīm in precipiti.
depositus es nūc in plana saluus. et periculosam
altitudinem post terga respiciens. uidebis te a so-
lō descendente ad priuatam requiem ascendisse
⁊ si nulla est sine securitate iocūditas. nullaq; fel-
citas. aliq̄nto iocundius te aliq̄ntoq; feliciter ac-
per hoc et altius te collocatum esse q̄ fueras gau-
deb. ¶ C. Regno depulsus sum. ¶ C. Habeto gratiā

depellenti. **D**urum quidem auribus quod iubeo h:
quidum tamē aio. nam es depulsus vñ erat abeu
dum. et quod spēte debueras facias vel coacte. et
optāda equidē uis hec nō sflenda est. **R**egia
arce depulsus sū. **A**t illa latentium discriminum
plena erat. inter que dudū aio ceco quibusdam ve
lut aureis sed nec minus vrgentibus qm fulgidis
maias ac opedibus tenebaris. quibusquidē nūc so
lutis. lumine reddito quod ceca et cecans fortūa
solita est auferre suis sequacibus. illius arcuallris
as instabiles ludos vides. **Q**uis eiz auarus addo
ut nō auro visū redimat. eligatq; inopē magis
integritatē nobilissimi sensus q̄ diuitie cecitatem.
Atqui nō minus nobilis est sed sine cōparatione
nobilor aūm visus q̄ corporis. illū ergo gaud reg
m ructatis impendio redysse. tem magnā puo p̄cio
neq; tem vnam tantū. nō eī tantū cecitas cū reg
no abyt. s; et libertas redyt. publico hūico cū sis li
beratus. **D**e solio descēdi. **I**mpudētis sup
bie et amentie negligentis esse dixerim. aditiois
te oblatū. fastidiē id qd es. velle qd neqas. q̄ppe nō
pnt oēs eē rges. sit satis hoies eē. qd ei sic auuidis
sua sord; hūaitas. q̄scite mibi q̄scite. oculos apite
at; bñ sec agi putet hū q̄ dferūt eē rges. q̄a cū oiz
dūa moēliū. diūssia tñ rgu sors ē q̄z uita est ino
cēs. laboi tñ r obiecta ifaie ac vt° biz expoita picul
s q̄sfūciq; se v̄tat difficultatū scrupulos cca se uidz

ac rerū naufragia. hic te erupisse miserū dicitis cū
nūq̄ tibi melius quid accidit. **C.** Regnū meū ad
aliū doleo trāllatū. **C.** Tuum dicitis qd̄ fortūe est
que si donare tibi potuit cur nō potuit auferre et
q̄n voluerit trāsserre: sed fortunā vestrā semper
accusatis. fletis culpā. Vide ḡ ne tu in cā fueris.
scriptū est. regnum a gente in gentem transferē
p̄t iusticiam. **C.** Vincā in bello times. **C.** Ho-
destus timor cautionem. vehemēs desperatōez pa-
rit: quarū altera nil in bello melius est. altera nic-
hil peius in rebus om̄ib⁹. **C.** Euetum multū hor-
reo. **C.** Vide ne nō natura rerū aut virū defect⁹
sed sibi fingat ignauia p̄sagiū. cui nichil non for-
midulosū ac difficile est. que auxilio virtutis op̄ **121**
menda est et anim⁹ excitandus. cogitandūq; qd̄
sepe paucoza ac leuioza picula sint. q̄ paucozes ob-
suari. sepe falsos ymagines rerū terribiliū oculis
obicūnt. quib⁹ multi cōsternati sine ferro. post sibi
paratā victoriā se hosti tradidere. nō ei falsus et
inanis metus vero lentior est. s; eo sepe vehemētis
or quo pauentē maiora sibi fingens oīa error p̄ci-
pitat. et male cuncta ministrat ipetus. **P;** et si nec
hīs aīm iacentē attollē potes capō abstine. vix be-
ne geritur quod pauide gerit. sic em̄ affect⁹ in a-
ciem si descendas teū erit qui dimicet extra te. q̄a
aduersus te melior pars rebellat. Semper enim
malus hōspes aīm pessimū in bello comes met⁹

Timeo ciuili bello cōteri. **V**ide ne tu vnus
sis eoz qui mala vel qui flatu ciuile incendium obi
erunt. multi enim faciunt unde mox querant. et quasi
ab altero inflatum vultus suis manibus factum lugent.
multi incedis suis piere. **D**i tibi nil sis conscius fa
teor pius dolere est. boni enim cuius est in calamitate
publica trīstari. h. quem solet in nocentia. in humanis
enim rebus nichil flebilius est quam culpa. ymo ut placet
uitis magnis nullum aliud malum. **O**mnia timeo
in animo. **C**erte nullum bellum est acruis nec infe
stius. nam ciuile quidem id est ciuibus inter se. hoc
homini secum est. illud foris in plateis istud intus est
in anima. inter ipsas partes anime gerit. ipse homo
stra se litigat. quo durante litigio nulla quies ar
nimo nulla potest esse securitas. **D**iuersis affe
ctibus pugnat animus. **D**iuersitatem istam quam
tu potes abijce et incipias unum velle. et erit composita
et immota pax animi. cum affectus discordes animi
quasi sediciosi ciues in voluntate unam veniunt
alioquin ut contrarij et corrupti humores felicitate
corporis. Ita contrarij affectus felicitatem animi
corrumpunt. ymo impediunt potius. que tan
to periculosior est quanto corpore animus nobilior.
et eterna mors temporali terribilior. utrobique
tamen temperamentum adhibitum et equalitas
quidem ad salutem via est. **P**ugnat nec
scit quid eligat animus. **M**alum

simul et mali causam stangis. quia em̄ nō eligit.
ideo pugnat. et cōfestim pugnare cessabit si eligat.
dico si bonum vult. si malum em̄ vult aut eligat.
magis magis certabit. traia sūt sepe sibi p̄is. ui-
cia enim inter se pugnat semp. int̄ v̄tutes sūma cō-
cordia est. Fluctuo in cōsilijs. Insipientis
animi est idem velle et idem nolle. est ei vbiq; par
sibi. stultus ut luna mutat̄. talis ei fluctuatio ar-
gumentū est magnū male se habentis animi. Ve
ei corpus egrum sepe thoro voluit. sic animus eger
cōsilijs agitatur. de quo sanē vix vlla michi spes
salutis est. pax quidem abest. quin sperē melius. s
homine p̄timate vicij inherēte. qui si cōsus fue-
rit ad virtutis studium cōstans forte erit in hac 122
re ac p̄seuerans. qm̄ de homine vario se nullo cōsi-
lio applicante. qui et si aliquid boni ceperit. nō cōsi-
stit tamē. nō manet id est p̄seuerabit. quo quidem
malo p̄ius vix inuenies. Factor inter varias
causas. Quasi timidus inter fluctus vite tue
cōsilijs inops. et gubernare nesciēs agitaris. guber-
natore ei destituta nauis cōcutitur. proximaq; est
naufragio. tuto igit̄ aliquo et salubri in portu te
sistas. atq; anchoris iactatis cōquiescas. p̄uulq;
aīni te opp̄serit tēp̄stas. In ābiguo statu ui-
uo qd̄ futurū m̄ sit ignoro. At n̄ ābiguo deo. illis
qd̄e satis tibi sit. fidas illi. illi tēp̄z crede oēs solli-
tudinēz p̄ncias in illū dicāz in māu tua sortes mee

hinc idq; pte feceris. neq; spes confundet metum. **P**o-
ne ambiguitatem. pone anxias hesitaciones. ille
nouit quid de te acturus est. nulli rei dubi. pua
quidem fateor. h sicma in nauicula magnu mare
fulcas. fidus tamen ac salutis tue amatissi gub-
nator est quid refert si uiam infect? ignoret si no
est magistro nauigy? **Ambigua in sut oia.**

Quid est queso de quo ambigis? an moriendum
sit mortalib? an sperneda que fugiunt? et nullam
in pspereis spem habendam? an in euitabiles esse
re? casus sed tollerabiles. nec frangi quide sed flez-
ti posse fortunā? At hec oia certa sut. In fide em
vium? in spe ambulam?. de utendis uero ac fru-
endis instructi sum? satis ab hys qui pcesserunt
qui fecerunt nob notas uias uite. quoz testimoia
credibilia facta sunt nimis. nichil em op? est am-
bigete. Plus scire uelle qm satis est aut habere in-
temporatie species est. Deniq; quibz nunc scire uult
que post uitam hanc scienda sut. aut habere que
ibi sut habenda. ostendit se fidem no habere tal
credeti qde metu colligit. uideti autē reddit pmtu
quod plerū promittit in futuro. sed iam in cunctis
filijs grē inchoa?. **Multu timeo uinci pmo
qsi vict? su.** **N**on est vict? nisi qui se victu crea-
dit cui? spes obruta est et extincta: cui? ai? arma
deponit. Erurge ergo aiz fortis uiri indue noli in
se esse ante tempus. quid iuuat mala accere

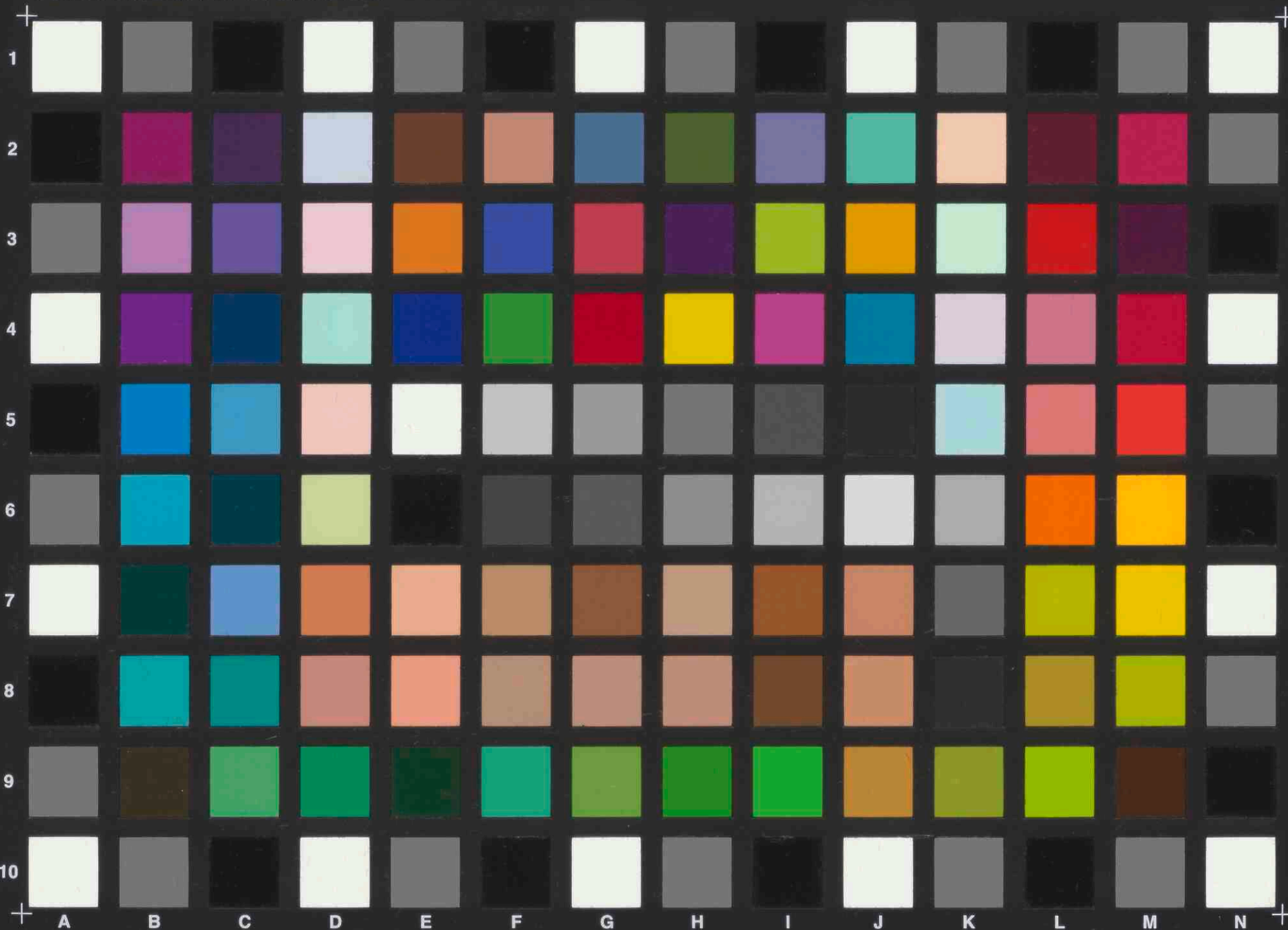
quid prodest dolere occurriss. si futurus es satis
 cito dolebis. presens enim tempus futuri luctu per
 dere quid stultius? **C**onsule tibi. **A**spice Romanos
 gentium victores aliquando quomodo alta semper
 et inuicta consilia inter omnia fortune mala habu
 ere. quid aliud id dixerim qm virtute animi for
 tune maliciam emollire. atqz illam in sui pudore
 ad amorem sui cogere quia plures strati altius
 surrexere: **C**. **D**ictus sum. **C**. **S**i animus cecide
 rit actum est. sed non cadunt vnus lucis euentu
 animi fortium virorum. quippe non tantum mag
 namini sed et longanimes fiunt. nam hodie uictus
 cras pugnabis cautius. discas artem. infausta ei
 prelia quasi tristes et fidi sunt magistri. docent e
 nim atqz vbi sit erratum admonent et premuni
 unt. sic agriculam sterilitas. et architectum lap
 sus nautam procelle grauiorcs docent. odium cre
 bri casus quietem admonet. sepe quidem errando
 discitur: **C**. **D**ictum me doleo. **C**. **H**oc bonum fu
 giens saltem inuenisti qd noscere incipis fortuna.
 magnas artes nemo gratis discit. multos sane
 experientia docet quos scola no docuit. ex precepto
 ribus durum caput hausit oculis quod auribus
 no valebat. Nulla enim humanarum rerum cet
 tior magistra est. nulla discutiendis erroribus
 aptior qm aduersitas. **C**. **E**gre fero tamen. **C**.
Dimicere fors an peius fuerat nam et si plus dapni

mitus tamen habere peccati solet ille qui vincit
tur. Lucrum ingens. quod optantes aliqui. nō uin-
ci tantum sed et etiam mori elegerunt. Hanc ui-
tam certamine uincant egregio. qui morte corpo-
ris anime salutem querunt. Verum plures mal-
suis gaudent anguntur bonis: tanta hominum
mentes habet cecitas.

**Explicit liber de remedijs fortui-
tuum casuum nouiter compilatus
et impressus Colonie per Arnol-
dum thet hoernen smitas. Anno
domini M^o ccc^o lxx^o. die veneris
octaua mensis february. Deo grās**

colorchecker DIGITAL SG

calibrite

X-rite ColorCheckerSG S/N:151021-1259 Data 15.10.21 Item No.:MX-7181

